

สำนวนกริยา - กรรมแบบสามพยางค์ที่ใช้บ่อยในภาษาจีน

นางสาว ชัชศรัณย์ เชิดชูตระกูลชัย

สถาบันวิทยบริการ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาภาษาจีน ภาควิชาภาษาตะวันออก

คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2544

ISBN 974-03-0199-1

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

THREE - SYLLABLE VERB - OBJECT 'GUÀNYÒNGYŪ' IN CHINESE

Miss Chatsaran Chertchutrakulchai

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Arts in Chinese

Department of Eastern Languages

Faculty of Arts

Chulalongkorn University

Academic Year 2001

ISBN 974-03-0199-1

หัวข้อวิทยานิพนธ์ สำนวนกริยา-กรรมแบบสามพยางค์ที่ใช้อยู่ในภาษาจีน
โดย นางสาว ชัชศรีณีย์ เชิดชูตระกูลชัย
สาขาวิชา ภาษาจีน
อาจารย์ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์ ดร.ประพิณ มโนมัยวิบูลย์

คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้หัวข้อวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วน
หนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทมหาบัณฑิต

..... คณบดีคณะอักษรศาสตร์
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ม.ร.ว. กัลยา ตึงศภัทย์)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ เชื้อ อวี๋หลาน)

..... อาจารย์ที่ปรึกษา
(รองศาสตราจารย์ ดร.ประพิณ มโนมัยวิบูลย์)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ก่อศักดิ์ ธรรมเจริญกิจ)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ พัชนี ตั้งยีนยง)

น.ส.ชัชศรีณีย์ เชิดชูตระกูลชัย : สำนวนกริยา - กรรมแบบสามพยางค์ที่ใช้อยู่ใน
ภาษาจีน. (THREE - SYLLABLE VERB - OBJECT 'GUÀNYÒNGYŪ' IN CHINESE)
อ. ที่ปรึกษา : รองศาสตราจารย์ ดร.ประพิน มโนมัยวิบูลย์, 198 หน้า.
ISBN 974-03-0199-1.

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ มุ่งที่จะศึกษาเกี่ยวกับสำนวนกริยา-กรรมแบบสามพยางค์ที่ใช้อยู่ใน
ภาษาจีน โดยศึกษาลักษณะทั่วไป รูปแบบ เนื้อหา โครงสร้างและลักษณะที่ใช้ในการสื่อความ
หมาย นอกจากนี้ยังศึกษาเปรียบเทียบสำนวนกริยา - กรรมแบบสามพยางค์ที่ใช้อยู่ในภาษาจีน
ที่มีความหมายเหมือนหรือคล้ายคลึงกับสำนวนไทย และศึกษาภาพสะท้อนที่ได้จากสำนวนที่
ใช้อยู่ในภาษาจีนและภาพสะท้อนที่ได้จากสำนวนไทย อันแสดงให้เห็นถึงวัฒนธรรม ประเพณี
ความคิดความเชื่อ สภาพแวดล้อมและสังคมของทั้งสองชนชาติ

สำนวนที่ใช้อยู่ในภาษาจีนส่วนใหญ่ประกอบด้วยตัวอักษรจีนสามตัว และมีโครงสร้าง
แบบกริยา - กรรม ลักษณะเด่นของรูปแบบทางไวยากรณ์ของสำนวนที่ใช้อยู่คือ สามารถใช้
สำนวนได้โดยตรง มีส่วนแทรกในสำนวนได้ นำกรรมมาไว้ข้างหน้าได้ และใช้คำกริยา/กรรมตัว
อื่นแทนที่คำกริยา/กรรมที่มีอยู่เดิมในสำนวนได้ ซึ่งเป็นลักษณะที่แตกต่างจากสำนวนประเภท
อื่นๆ การศึกษาเปรียบเทียบสำนวนที่ใช้อยู่ในภาษาจีนที่มีความหมายเหมือนหรือคล้ายคลึงกับ
สำนวนไทย ได้แสดงให้เห็นว่าสำนวนของทั้งสองชนชาติต่างสะท้อนถึงความเหมือนและแตกต่าง
กันทั้งทางด้านสิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรม

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาควิชา ภาษาตะวันออก..... ลายมือชื่อนิสิต.....
สาขาวิชา ภาษาจีน..... ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....
ปีการศึกษา 2544.....

4180119422 : MAJOR CHINESE

KEY WORDS: VERB-OBJECT / 'GUANYONGYU' / IDIOMATIC EXPRESSIONS IN CHINESE

CHATSARAN CHERTCHUTRAKULCHAI : THREE - SYLLABLE VERB- OBJECT

'GUÀNYÒNGYŪ' IN CHINESE. THESIS ADVISOR : ASSOCIATE PROFESSOR

PRAPIN MANOMAIVIBOOL, Ph.D, 198 pp. ISBN 974-03-0199-1.

The objective underlining this thesis is to study about the three syllable verb - object 'Guanyongyu' in Chinese by analyzing the general characteristics as their patterns, choice of words, grammatical structures, figures of speech, and meanings, and to do a comparative study between three-syllable verb-object 'Guanyongyu' in Chinese and Thai idiomatic expressions. Moreover, the writer also aims to study the reflection from both 'Guanyongyu' in Chinese and Thai idiomatic expressions which reflect important aspects of the culture, environment and attitude of Chinese and Thai people.

Most 'Guanyongyu' in Chinese are combined with three syllables and their structures are verb-object. The distinguishing grammatical structures of 'Guanyongyu' in Chinese are: to be able to use the idiomatic expressions directly; to insert in other structures; and to place the direct objects in the idiomatic expressions in the front and to use the substitute verbs or objects instead of the verbs or objects in the expression; all of which makes 'Guanyongyu' in Chinese different from other kinds of Chinese idiomatic expressions. The comparison between three-syllable verb-object 'Guanyongyu' in Chinese and Thai idiomatic expressions reveals that both the Chinese idiomatic expressions and Thai idiomatic expressions also reflect important facts regarding the environment and culture of the Chinese and Thai people.

Department Eastern Languages..... Student's signature.....

Field of study Chinese..... Advisor's signature.....

Academic Year 2001.....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความช่วยเหลือและการดูแลอย่างดียิ่งของ รองศาสตราจารย์ ดร.ประพิณ มโนมัยวิบูลย์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ซึ่งท่านได้ให้คำแนะนำและข้อคิดเห็นต่างๆ มากมายที่มีคุณค่ายิ่งต่อการทำวิจัยด้วยความเมตตาและไม่เห็นแก่ความเหน็ดเหนื่อย ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งเป็นอย่างยิ่งในความกรุณาของท่าน จึงใคร่ขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

อนึ่ง ผู้วิจัยยังได้รับความกรุณาจากศาสตราจารย์ Fú Huáiqīng (符淮青) จากมหาวิทยาลัยปักกิ่ง ประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีน ที่คอยให้คำปรึกษาและคำชี้แนะในระหว่างศึกษาและค้นคว้าเพื่อทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ศาสตราจารย์ Mǐn Kāidé (閔開德) และรองศาสตราจารย์ Xiè Yùlán (謝玉蘭) จากมหาวิทยาลัยปักกิ่งซึ่งมาประจำอยู่ที่สาขาวิชาภาษาจีน คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ที่ให้คำแนะนำอันมีประโยชน์ และสละเวลากرณาตรวจแก้ไขจนทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สมบูรณ์และสำเร็จลงได้ ผู้วิจัยจึงใคร่ขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงด้วย

ผู้วิจัยยังขอกราบขอบพระคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์ ก่อศักดิ์ ธรรมเจริญกิจ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ พัทธนี ตั้งยืนยง อาจารย์ บุรณี หุณาปเทศ อาจารย์วิลเลียม เอส. วอร์ดัน คุณสุรัชย์ ธนลาภไพบูลย์กุล คุณประภุต ฉัตรแสงอุทัย และบิดา-มารดา ซึ่งเป็นผู้ที่ให้ความช่วยเหลือ ให้คำปรึกษา ให้กำลังใจ และให้การสนับสนุนเสมอมาจนสำเร็จการศึกษา

ท้ายนี้ ผู้วิจัยขอขอบคุณคุณคุณพริยา สุรขจร คุณสุนทรี ชัยสถาผล และเพื่อนๆ พี่ๆ น้องๆ ทุกคนที่มีส่วนช่วยเหลือและให้กำลังใจแก่ผู้วิจัยเสมอมา

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
บทที่	
1. บทนำ.....	1
1.1 ความเป็นมาของปัญหา.....	1
1.2 วัตถุประสงค์ในการวิจัย.....	1
1.3 สมมติฐานการวิจัย.....	1
1.4 ขอบเขตของการวิจัย.....	2
1.5 วิธีดำเนินการวิจัย.....	3
1.6 ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัยนี้.....	3
1.7 สัญลักษณ์การถอดเสียงตัวอักษรจีน.....	4
2. ที่มาและโครงสร้างของสำนวนที่ใช้บ่อยในภาษาจีน	6
2.1 ที่มาของสำนวนที่ใช้บ่อยในภาษาจีน.....	8
2.1.1 Guànyòngyǔ ที่มาจากการดำเนินชีวิตประจำวัน.....	8
2.1.2 Guànyòngyǔ ที่มาจากนิทาน วรรณคดีโบราณหรือเรื่องเล่าในประวัติศาสตร์.....	11
2.1.3 Guànyòngyǔ ที่มาจากภาษาถิ่น	13
2.1.4 Guànyòngyǔ ที่มาจากบทบันทึกในอดีต.....	15
2.2 โครงสร้างของสำนวนที่ใช้บ่อยในภาษาจีน.....	17
2.2.1 โครงสร้างทางจำนวนคำ.....	17
2.2.1.1 Guànyòngyǔ ที่ประกอบด้วยตัวอักษรจีน 3 ตัว.....	17
2.2.1.2 Guànyòngyǔ ที่ประกอบด้วยตัวอักษรจีน 4 ตัว.....	18
2.2.1.3 Guànyòngyǔ ที่ประกอบด้วยตัวอักษรจีน 5 ตัว.....	19
2.2.2 โครงสร้างทางไวยากรณ์.....	20
2.2.2.1 โครงสร้างแบบแบบกริยา – กรรม.....	20
2.2.2.2 โครงสร้างแบบประธาน – กริยา.....	21
2.2.2.3 โครงสร้างแบบประธาน – กริยา – กรรม.....	21

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

2.2.2.4	โครงสร้างแบบหน่วยขยายกริยา – กริยา – กรรม.....	22
2.2.2.5	โครงสร้างแบบกริยา – หน่วยเสริมกริยา – กรรม.....	23
2.2.2.6	โครงสร้างแบบกริยา – หน่วยเสริมกริยา.....	23
2.2.2.7	โครงสร้างแบบหน่วยขยาย + หน่วยหลัก.....	24
3.	เนื้อหาและลักษณะของสำนวนกริยา – กรรมแบบสามพยางค์ที่ใช้บ่อยในภาษาจีน.....	26
3.1	เนื้อหาของสำนวนกริยา – กรรมแบบสามพยางค์ที่ใช้บ่อยในภาษาจีน.....	26
3.1.1	วิพากษ์วิจารณ์สะท้อนปรากฏการณ์ที่ไม่ดีของสังคม.....	26
3.1.2	กล่าวถึงสภาพการณ์ที่ไม่ดีของตัวบุคคลและส่วนรวม.....	27
3.1.3	กล่าวถึงพฤติกรรมอย่างใดอย่างหนึ่ง.....	28
3.1.4	กล่าวถึงเหตุการณ์หรือพฤติกรรมที่ประสบความสำเร็จราบรื่น.....	29
3.1.5	กล่าวถึงความประพุดติหรือการกระทำที่ดี.....	30
3.2	ลักษณะเด่นของรูปแบบทางไวยากรณ์และลักษณะที่ใช้ในการสื่อความหมาย.....	31
3.2.1	รูปแบบทางไวยากรณ์.....	31
3.2.1.1	สามารถใช้สำนวนได้โดยตรง.....	31
3.2.1.2	สามารถมีส่วนแทรกในสำนวนได้.....	33
3.2.1.3	สามารถนำกรรมมาไว้ข้างหน้าได้.....	38
3.2.1.4	สามารถใช้คำกริยา / กรรมตัวอื่นแทนที่คำกริยา / กรรม ที่มีอยู่เดิมในสำนวนได้.....	39
3.2.2	ลักษณะที่ใช้ในการสื่อความหมาย.....	41
3.2.2.1	สื่อความหมายโดยลักษณะการใช้ความเปรียบ.....	42
3.2.2.2	สื่อความหมายโดยลักษณะการใช้ความหมายตามตัว.....	44
3.2.2.3	สื่อความหมายโดยลักษณะการยืมความหมาย.....	45
4.	เปรียบเทียบความหมายของสำนวนกริยา – กรรมแบบสามพยางค์ที่ใช้บ่อยในภาษาจีนกับ สำนวนไทย.....	48
4.1	สำนวนที่วิพากษ์วิจารณ์สะท้อนปรากฏการณ์ที่ไม่ดีของสังคม.....	48
4.1.1	เกี่ยวกับการประจบประแจงเพื่อผลประโยชน์บางอย่างแก่ตนเอง.....	48
4.1.2	เกี่ยวกับการติดสินบน การรับสินบน ไม่ซื้อสัตย์ต่อหน้าที่.....	50

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

4.1.3	เกี่ยวกับการพูดจาที่ไม่ดี หรือการพูดจาที่ก่อให้เกิดความเสียหาย.....	53
4.1.4	เกี่ยวกับการขู่เข็ญ เหวี่ยงเอาเปรียบผู้อื่น.....	59
4.1.5	เกี่ยวกับการไม่รับผิดชอบในการทำงาน.....	61
4.1.6	เกี่ยวกับการตกต่ำลง ไม่เจริญก้าวหน้า.....	64
4.1.7	วิพากษ์วิจารณ์สะท้อนปรากฏการณ์ที่ไม่ดีของสังคมในลักษณะอื่นๆ.....	65
4.2	สำนวนที่กล่าวถึงสภาพการณ์ที่ไม่ดีของตัวบุคคลและส่วนรวม.....	71
4.2.1	กล่าวถึงการได้รับความยากลำบาก โชคไม่ดี อุปสรรค.....	71
4.2.2	กล่าวถึงการอับอายขายหน้า เสียหน้า.....	76
4.2.3	กล่าวถึงสภาพการณ์ที่ไม่ดีเกี่ยวกับหน้าที่การงาน การเรียน ความรับผิดชอบ.....	78
4.2.4	กล่าวถึงสภาพการณ์ที่ไม่ดีทั่วไป.....	82
4.3	สำนวนที่กล่าวถึงพฤติกรรมอย่างใดอย่างหนึ่ง.....	87
4.3.1	กล่าวถึงพฤติกรรมเกี่ยวกับการพูด.....	87
4.3.2	กล่าวถึงพฤติกรรมเกี่ยวกับอาชีพการงาน การทำงาน.....	93
4.3.3	กล่าวถึงพฤติกรรมเกี่ยวกับการคิด ความคิดเห็น.....	96
4.3.4	กล่าวถึงพฤติกรรมเกี่ยวกับการตาย.....	99
4.3.5	กล่าวถึงพฤติกรรมเกี่ยวกับจิตใจ ความรู้สึก และอารมณ์.....	102
4.3.6	กล่าวถึงพฤติกรรมในลักษณะอื่นๆ.....	104
4.4	สำนวนที่กล่าวถึงเหตุการณ์หรือพฤติกรรมที่ประสบความสำเร็จจาบปรีน.....	118
4.5	สำนวนที่กล่าวถึงความประเพณีหรือการกระทำที่ดี.....	125
5.	ภาพสะท้อนจากสำนวนที่ใช้บ่อยในภาษาจีนและสำนวนไทย.....	130
5.1	สิ่งแวดล้อม.....	130
5.1.1	ลักษณะภูมิประเทศ.....	130
5.1.2	สภาพภูมิอากาศ.....	132
5.1.3	พืช.....	133
5.1.4	สัตว์.....	135

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
5.2 วัฒนธรรม.....	139
5.2.1 ชีวิตความเป็นอยู่.....	139
5.2.1.1 การกิน.....	139
5.2.1.2 การอยู่.....	140
5.2.1.3 การเกิด.....	141
5.2.1.4 การตาย.....	142
5.2.2 คติความเชื่อ	143
5.2.2.1 ศาสนา.....	143
5.2.2.2 ความเชื่อเกี่ยวกับขวัญ วิญญาณ และผี.....	144
5.2.2.3 ความเชื่อเกี่ยวกับโชค ดวง.....	146
5.3 นิทาน วรรณคดี เรื่องราวในพงศาวดารและประวัติศาสตร์.....	147
6. สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ.....	149
6.1 สรุปผลการวิจัย.....	149
6.2 ข้อเสนอแนะ.....	151
รายการอ้างอิง.....	156
ภาคผนวก.....	160
ประวัติผู้เขียน.....	198

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาของปัญหา

สำนวนเป็นสิ่งที่อยู่ในทุกชนชาติ ทุกภาษา อันแสดงถึงความคิดของมนุษย์แต่ละชาติ ตลอดจนถึงสังคมประเพณีและวัฒนธรรมได้เป็นอย่างดี ซึ่งบางครั้งเราจะเห็นสำนวนของบางชาติที่มีความหมายเหมือนกัน หรือคล้ายคลึงกันกับสำนวนของอีกชาติหนึ่งได้

ผู้วิจัยได้สังเกตเห็นว่า สำนวนที่ใช้บ่อยในภาษาจีน (慣用語 Guànyòngyǔ) และ สำนวนไทย มีจำนวนไม่น้อยที่มีความหมาย ตลอดจนวิธีการเปรียบเทียบที่คล้ายคลึงกัน แม้ว่า จะมีผู้ศึกษาถึงสำนวนจีนและสำนวนไทยไว้บ้างแต่ก็ยังไม่มีการศึกษาถึงสำนวนที่ใช้บ่อยในภาษาจีนเปรียบเทียบกับสำนวนไทยมาก่อน ผู้วิจัยจึงจะศึกษาเปรียบเทียบสำนวนที่ใช้บ่อยในภาษาจีนกับสำนวนไทย และศึกษาถึงภาพสะท้อนทางสังคมและประเพณีวัฒนธรรม ในสำนวนที่ใช้บ่อยในภาษาจีนและในสำนวนไทย

1.2 วัตถุประสงค์ในการวิจัย

1. เพื่อศึกษาลักษณะทั่วไปของสำนวนที่ใช้บ่อยในภาษาจีน
2. เพื่อศึกษาเนื้อหาและรูปแบบของสำนวนที่ใช้บ่อยในภาษาจีน
3. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบสำนวนที่ใช้บ่อยในภาษาจีนกับสำนวนไทยที่มีความหมายเหมือนหรือคล้ายคลึงกัน
4. เพื่อศึกษาถึงภาพสะท้อนที่ได้จากสำนวนที่ใช้บ่อยในภาษาจีน และภาพสะท้อนที่ได้จากสำนวนไทยอันแสดงให้เห็นถึงวัฒนธรรม ประเพณี ความคิดความเชื่อ สภาพแวดล้อม และสังคมของทั้งสองชนชาติ

1.3 สมมติฐานการวิจัย

1. สำนวนที่ใช้บ่อยในภาษาจีนและสำนวนไทยมีความหมายและวิธีเปรียบเทียบคล้ายคลึงกัน
2. สำนวนที่ใช้บ่อยในภาษาจีนและสำนวนไทยสะท้อนให้เห็นวัฒนธรรม และขนบธรรมเนียมประเพณีของชนชาติทั้งสอง

1.4 ขอบเขตของการวิจัย

1. จำนวนที่ใช้บ่อยในภาษาจีนที่ประกอบด้วยตัวอักษรจีน 3 ตัว
2. จำนวนที่ใช้บ่อยในภาษาจีนที่มีโครงสร้างแบบคำผสมกริยา – กรรม
3. จำนวนที่ใช้บ่อยในภาษาจีนที่ศึกษาและประโยคตัวอย่างส่วนใหญ่ได้จากหนังสือดังต่อไปนี้

ไปนี้

ก. Hànyǔ Guànyòngyǔ Dàcídiǎn 漢語慣用語大辭典 (พจนานุกรมจำนวนที่ใช้บ่อยในภาษาจีน) ของ Gāo Gēdōng 高歌東 (1995) ผู้แต่งได้รวบรวมจำนวนที่ใช้บ่อย Guànyòngyǔ ไว้ประมาณ 20,000 จำนวน และได้ให้ความหมาย บอกลีขียงอ่าน อธิบายคำที่เข้าใจยากในจำนวนและลักษณะโครงสร้างทางไวยากรณ์ของจำนวนนั้นๆ นอกจากนี้ยังได้ให้ตัวอย่างประโยคการใช้จำนวนไว้ด้วย

ข. Xīn Guànyòngyǔ Cídiǎn 新慣用語詞典 (พจนานุกรมจำนวนที่ใช้บ่อยฉบับใหม่) ของ Wáng Déchūn 王德春 (1994) ผู้แต่งได้รวบรวมจำนวนที่ใช้บ่อย Guànyòngyǔ ไว้ประมาณ 2,300 จำนวน และได้ให้ความหมาย บอกลีขียงอ่านและลักษณะโครงสร้างทางไวยากรณ์ของจำนวนนั้นๆ เปรียบเทียบจำนวนบางจำนวนกับภาษาอื่นๆ ได้แก่ ภาษาอังกฤษ ภาษารัสเซีย และภาษาญี่ปุ่น นอกจากนี้ยังได้ให้ตัวอย่างประโยคการใช้จำนวนไว้ด้วย

ค. Hànyǔ Guànyòngyǔ Cídiǎn 漢語慣用語詞典 (พจนานุกรมจำนวนที่ใช้บ่อยในภาษาจีน) ของ Mǎ Zhōnglín and Yáng Guózhāng 馬中林，楊國章 (1989) ผู้แต่งได้รวบรวมจำนวนที่ใช้บ่อย Guànyòngyǔ ไว้ประมาณ 1,800 จำนวน และได้ให้ความหมายเป็นภาษาจีนและภาษาอังกฤษ บอกลีขียงอ่าน และให้ประโยคตัวอย่างการใช้จำนวนด้วย

ง. Guànyòngyǔ Yìqiāntiáo 慣用語一千條. (จำนวนที่ใช้บ่อยหนึ่งพันคำ) ของ Sūn Zhìpíng and Yè Mǐnhuá 孫治平，葉敏華 (1985) ผู้แต่งได้รวบรวมจำนวนที่ใช้บ่อย Guànyòngyǔ ไว้จำนวน 1,000 จำนวน โดยได้จำแนกจำนวนออกเป็นสามประเภทตามลักษณะความหมายของจำนวน ได้แก่ จำนวนที่มีความหมายในเชิงที่ดี จำนวนที่มีความหมายในเชิงที่ไม่ดี และจำนวนที่มีความหมายกลางๆ แล้วให้ความหมายไว้ด้วย

4. จำนวนไทยที่ศึกษาส่วนใหญ่ได้จากหนังสือดังต่อไปนี้

ก. จำนวนไทย ของขุนวิจิตรมาตรา (สง่า กาญจนาคพันธุ์ 2541) ผู้แต่งได้รวบรวมจำนวนไทยจำนวนหนึ่งไว้ และศึกษาความหมายตลอดจนประวัติของจำนวนเหล่านั้น

ข. สำนวนไทย ของประเทือง คล้ายสุบรรณ์ (2529) ผู้แต่งได้รวบรวมสำนวนไทยไว้จำนวนหนึ่ง และได้ให้ความหมายของสำนวนนั้นไว้ด้วย

ค. อธิบายสำนวน สุภาษิต และคำพังเพยไทย ของ บุญศิริ สุวรรณเพ็ชร (2541) ผู้แต่งได้รวบรวมสำนวนไทยไว้จำนวนหนึ่ง ให้ความหมายและที่มาของสำนวนนั้นๆ

ง. สำนวนไทย ของ อุกฤษ ไซยานนท์ (2540) ผู้แต่งได้รวบรวมสำนวนไทยไว้จำนวนหนึ่ง และให้ความหมายของสำนวนนั้นๆ ไว้ด้วย

นอกจากนี้ยังรวมถึงสำนวนบางสำนวนซึ่งใช้กันอย่างแพร่หลายในปัจจุบัน แต่หนังสือดังกล่าวมิได้รวบรวมไว้

1.5 วิธีดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยใช้วิธีศึกษาแบบวิจัยเอกสาร (Documentary Research) และเสนอผลการวิจัยแบบพรรณนาวิเคราะห์ (Analytical Description) ตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. สืบค้นและศึกษาหนังสือวิทยานิพนธ์ และงานวิจัยที่เป็นภาษาจีน และภาษาไทยที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยนี้
2. รวบรวมสำนวนที่จะนำมาเปรียบเทียบจากหนังสือและเอกสารต่างๆ
3. นำสำนวนเหล่านั้นมาวิเคราะห์เปรียบเทียบตามจุดมุ่งหมายที่ได้กำหนดไว้
4. สรุปผลการวิจัยและเขียนรายงานฉบับสมบูรณ์
5. จัดพิมพ์วิทยานิพนธ์เป็นรูปเล่มฉบับสมบูรณ์

1.6 ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัยนี้

1. ทำให้เห็นถึงความคล้ายคลึง และความแตกต่างของสำนวนที่ใช้บ่อยในภาษาจีน และสำนวนไทย
2. ทำให้เห็นวัฒนธรรม และขนบธรรมเนียมประเพณีของชนชาติจีนและชนชาติไทย อันจะเป็นประโยชน์ต่อการสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างชนชาติทั้งสอง
3. เป็นประโยชน์ต่อการเรียนการสอนภาษาจีนของคนไทย และการเรียนการสอนภาษาไทยของคนจีน
4. เป็นแนวทางให้ผู้สนใจสำนวนที่ใช้บ่อยในภาษาจีนได้ศึกษาค้นคว้าต่อไป

1.7 สัญลักษณ์การถอดเสียงตัวอักษรจีน

การถอดเสียงตัวอักษรจีนในวิทยานิพนธ์เล่มนี้ใช้ระบบ 漢語拼音 Hànyǔ pīnyīn ซึ่งเป็นระบบสัทอักษรที่ใช้เป็นทางการในประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีน (ประพิณ มโนมัยวิบูลย์, 2541: 2 – 10)

สัทอักษรแทนเสียงพยัญชนะ 24 เสียง

b(ป) ¹	p(ผ,พ)	m(ม)	f(ฝ,ฟ)	d(ต)	t(ถ,ท)	n(น)	l(ล)
z(จ)	c(ช,ฉ)	s(ส,ซ)	zh(จ)	ch(ช,ฉ)	sh ² (ช,ช)	r(ร)	j(จ)
q(ช,ฉ)	x(ซ)	g(ก)	k(ก,ค)	h(ห)	ng ³ (ง)	y ³ (ย)	w ³ (ว)

สัทอักษรแทนเสียงสระ 24 เสียง

1. สัทอักษรแทนเสียงสระเดี่ยว 8 เสียง

a (อา)	o (อัว+โอด)	e (เออ)	i (อี, อิ, อี้)
u (อู)	ü (อู+อี)	er (เอออี)	ê (เอะ)

2. สัทอักษรแทนเสียงสระผสม 16 เสียง

ai (ไอ+อาย)	ei (เอ+อี)	ao (เอา,อาว)	ou (โอด+อู)
ia (อี+อา)	ie (อี+เอะ)	io (อี+โอด)	ua (อัว+อา)
uo (อัว+โอด)	ue (อู+เออ)	üa (อู+อี+อา)	üe (อู+อี+เอะ)
iao (อี+อา+โอด)	iou ⁴ (อี+โอด+อู)	uai (อู+อา+อี)	uei ⁴ (อู+เอ+อี)

เครื่องหมายแทนเสียงวรรณยุกต์ 4 เสียง

– เสียงหนึ่ง (ออกเสียงคล้ายเสียงตรีในภาษาไทย)

¹ ในวงเล็บคือเสียงพยัญชนะและสระภาษาไทย ที่เทียบได้กับเสียงของสัทอักษรในระบบ Hànyǔ pīnyīn

² เสียง sh ออกเสียงคล้าย sh ในภาษาอังกฤษ ในที่นี้จะใช้ตัวอักษร ฉ แทนเสียง sh แต่ในกรณีที่ไม่สามารถผันเสียงวรรณยุกต์โดยใช้ตัว ฉ ได้ ก็จะใช้ตัว ซ แทน โดยจะมีจุดใต้ตัว ซ เป็นเครื่องหมายแสดงนี้ ๆ

³ เสียงพยัญชนะ ng ในภาษาจีนกลางใช้เป็นพยัญชนะสะกดเท่านั้น ส่วนเสียง y และ w เป็นเสียงพยัญชนะกึ่งสระ ใช้เขียนแทนเสียงสระ i และ u ตามลำดับเมื่อเป็นเสียงสระผสมซึ่งอยู่ในตำแหน่งต้นพยางค์ และใช้เขียนไว้หน้าสระเดี่ยว i และ u ตามลำดับเมื่อไม่ได้ปรากฏร่วมกับเสียงพยัญชนะอื่น นอกจากนี้ยังเขียน y ไว้หน้าเสียง ü ทั้งที่เป็นสระเดี่ยวและสระผสมเมื่อไม่ได้ปรากฏร่วมกับเสียงพยัญชนะอื่น

⁴ เมื่อมีพยัญชนะต้นหน้าสระ iou และ uei จะเขียนเป็น iu และ ui ตามลำดับ

- ˆ เสียงสอง (ออกเสียงใกล้เคียงกับเสียงจัตวาในภาษาไทย)
- ˘ เสียงสาม (ออกเสียงไม่ใกล้เคียงกับเสียงวรรณยุกต์ไทยเสียงใดเลย โดยจะออกเสียงต่ำในตอนแรกแล้วจะผันเป็นเสียงสูงในตอนท้าย)
- ˙ เสียงสี่ (ออกเสียงใกล้เคียงกับเสียงโทในภาษาไทย)

การแสดงเครื่องหมายแทนเสียงวรรณยุกต์ในระบบถอดเสียงภาษาจีนกลางนี้จะต้องเขียนเครื่องหมายไว้เหนือรูปสระ หากสระนั้นเป็นสระผสมก็จะเขียนเครื่องหมายแทนเสียงวรรณยุกต์ไว้เหนือรูปสระที่เป็นสระหลัก

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 2

ที่มาและโครงสร้างของสำนวนที่ใช้บ่อยในภาษาจีน

Guànyòngyǔ 慣用語 สำนวนที่ใช้บ่อยในภาษาจีน เป็นสำนวนชนิดหนึ่งที่มีลักษณะเฉพาะแตกต่างจากสำนวนจีนประเภทอื่นๆ Guànyòngyǔ ตามรูปศัพท์ หมายถึง ถ้อยคำหรือสำนวนภาษาที่ใช้บ่อย Mǎ Guófán และ Gāo Gēdōng (馬國凡, 高歌東, 1998: 1 - 5) อธิบายคำ Guànyòngyǔ ไว้ว่า Guànyòngyǔ จัดเป็นวลีชนิดหนึ่งที่มีความหมายเป็นนัยเกินความกว้างหรือลึกซึ้ง และมีความสมบูรณ์ในตัวสำนวนเอง มิใช่แปลความหมายของคำตรงตัว แต่เป็นความหมายในเชิงอุปมาเปรียบเทียบ ซึ่งทำให้ Guànyòngyǔ แตกต่างจากวลีทั่วไป Guànyòngyǔ โดยทั่วไปมีลักษณะสำคัญ 2 ประการ ดังนี้

1. Guànyòngyǔ เป็นวลีที่มีรูปแบบเฉพาะแน่นอน ความหมายและโครงสร้างของวลีต่างก็มีความสมบูรณ์และมีความสอดคล้องเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน กล่าวคือ ถ้าโครงสร้างวลีไม่มีความสมบูรณ์ ขาดส่วนหนึ่งส่วนใดไป ก็จะไม่สามารถแสดงความหมายหรือเข้าใจความหมายของสำนวนนั้นๆ ได้ แม้ว่ารูปแบบโครงสร้างทางไวยากรณ์ของ Guànyòngyǔ จะสามารถใช้พลิกแพลงไปตามรูปประโยคต่างๆ (靈活性 Líng huó xìng) ได้ก็ตาม แต่ก็จะต้องมีความสมบูรณ์ของโครงสร้างทางไวยากรณ์ด้วย (整體性 Zhěng tǐ xìng) เช่น

ก. 戴高帽

Dài gāo mào

สวม สูง หมวก

สวมหมวกสูง

ข. 戴一個高帽子

Dài yī gè gāo màozi

สวม หนึ่ง ใบ สูง หมวก

สวมหมวกสูงใบหนึ่ง

ค. 戴上一個大高帽

Dàishàng yī gè dà gāo mào

สวม ใส่ หนึ่ง ใบ ใหญ่ สูง หมวก

สวมใส่หมวกสูงใบใหญ่ใบหนึ่ง

ง. 給一個高帽戴

Gěi yī gè gāo mào dài

ให้ หนึ่ง ไบ่ สูง หมวก สวม

ให้สวมหมวกสูงไบ่หนึ่ง

๑. 拿高帽給他戴

Ná gāo mào gěi tā dài

เอา สูง หมวก ให้ เขา สวม

เอาหมวกสูงให้เขาสวม

Guànyòngyǔ ในรูปแบบโครงสร้างต่างๆ ข้างต้นนี้ ต่างก็หมายถึง พุดสรรเสริญ เยินยอผู้อื่นด้วยหมายจะประจบประแจง (ตัวอย่าง ก., ข. และ ค.) หรือหมายถึงถูกผู้อื่นสรรเสริญ เยินยอด้วยหมายจะประจบก็ได้ (ตัวอย่าง ง. และ จ.) แต่เราสามารถพลิกแพลงใช้รูปแบบโครงสร้างทางไวยากรณ์ได้หลายแบบดังตัวอย่างข้างต้น

2. Guànyòngyǔ แม้จะจัดเป็นวลีชนิดหนึ่ง ทว่า Guànyòngyǔ ก็มีได้มีความหมายของคำตรงตัวตามรูปศัพท์ แต่จะมีความหมายเป็นนัยกินความกว้างหรือลึกซึ้ง มีความสมบูรณ์ในตัวของสำนวนเองและมีความหมายในเชิงอุปมาเปรียบเทียบ ซึ่งทำให้ขอบเขตการใช้ยิ่งกว้างมากขึ้น อันเป็นลักษณะสำคัญที่ทำให้ Guànyòngyǔ แตกต่างจากวลีทั่วไป ตัวอย่าง

ก. 當下統率大隊走到鄉下，東西南北，四鄉八鎮，整整兜了一個大圈子。

Dāngxià tǒngshuài dàduì zǒudào xiāngxià, dōngxī nán běi, sìxiāng bāzhèn, zhěngzhěng dōule yige dàquānzi.

ทันทีที่นำกองกำลังมาถึงหมู่บ้านในชนบท ได้เดินให้ทั่วทิศเหนือ-ใต้ ทิศตะวันออก-ตะวันตก 1 รอบใหญ่

ข. 左良玉輕聲說：“你不必兜圈子，朝廷上的事我比你清楚。你還有什麼話，簡短直說吧。”

Zuǒ Liángyù qīngshēng shuō: “Nǐ búbì dōuquānzi, cháotíngshang de shì wǒ bǐ nǐ qīngchǔ. Nǐ hái yǒu shénme huà, jiǎnduǎn zhíshuō ba.”

Zuǒ Liángyù กล่าวเสียงเบา: “คุณไม่ต้องพุดอ้อมค้อม เรื่องในราชสำนักผมรู้ดีกว่าคุณ ถ้าคุณยังมีคำพุดอะไรก็พุดมาสั้นๆ ตรงๆ เถอะ”

ตัวอย่าง ก. และตัวอย่าง ข. ต่างก็ใช้คำว่า dōuquānzi ในประโยค ทว่า dōu quānzi ในประโยค ก. ต่างกับ dōuquānzi ในประโยค ข. ตรงที่ dōu quānzi ในประโยค ก. ทำหน้าที่เป็นวลี มีความหมายตรงตามรูปศัพท์ดังนี้ dōu หมายถึง อ้อม เดินอ้อม quānzi หมายถึง รอบหรือวงเวียน ดังนั้น dōu quānzi ตามรูปศัพท์หมายถึง เดินอ้อม โดยรอบหรือเดินอ้อมวงเวียน ส่วน dōuquānzi ในประโยค ข. ทำหน้าที่เป็นสำนวน มีความหมายในเชิงเปรียบเทียบ หมายถึง พุดจาอ้อมค้อม

2.1 ที่มาของสำนวนที่ใช้บ่อยในภาษาจีน

ในการใช้ภาษานั้น เราจะเห็นว่ามักมีการนำคำบางคำ สิ่งของบางสิ่ง หรือเหตุการณ์บางเหตุการณ์ มาใช้ในการเปรียบเทียบเพื่อบรรยาย หรือพรรณนาสิ่งของ เรื่องราวหรือตัวบุคคล เพื่อให้สามารถเห็นภาพของสิ่งที่กล่าวถึงนั้นหรืออารมณ์ของผู้พูดได้ชัดเจนมากยิ่งขึ้น เมื่อเริ่มมีการใช้กันจนแพร่หลายมากขึ้น จึงทำให้มีการนำสิ่งที่ใช้ในการกล่าวเปรียบเทียบนั้นๆ มากำหนดใช้ในการสื่อความหมาย หรือใช้ในการกล่าวถึงเรื่องใดเรื่องหนึ่ง เหตุการณ์ใดเหตุการณ์หนึ่ง พฤติกรรมใดพฤติกรรมหนึ่ง หรือสิ่งใดสิ่งหนึ่งโดยเฉพาะ แล้วกำหนดความหมายที่แน่นอน และค่อยๆ พัฒนากลายเป็น Guànyòngyǔ ในที่สุด ซึ่งสามารถจำแนกที่มาของ Guànyòngyǔ ได้ดังนี้

2.1.1 Guànyòngyǔ ที่มาจากการดำเนินชีวิตประจำวัน

Guànyòngyǔ ที่เกิดจากการดำเนินชีวิตประจำวันนี้ มีที่มาจากกรณข่าสั้งเกิดเรื่องราวหรือสิ่งต่างๆ ที่เกิดขึ้นในการดำเนินชีวิตประจำวันของคนในอดีต แล้วนำมาใช้ในการเปรียบเทียบอุปมา จนค่อยๆ พัฒนากลายเป็น Guànyòngyǔ ในที่สุด Guànyòngyǔ ประเภทนี้มีอยู่เป็นจำนวนมากและมีการใช้กันอย่างแพร่หลาย ตัวอย่างเช่น

吃現成飯

Chī xiàchéng fàn

กิน ทำเสร็จ ข้าว

กินข้าวที่ทำเสร็จแล้ว

แต่เดิมหมายถึง มาทันเวลากินข้าวที่ผู้อื่นทำเสร็จเรียบร้อยแล้ว ปัจจุบันใช้เป็นสำนวน หมายถึง นั่งเสพสุขจากความสำเร็จที่ผู้อื่นได้ทำไว้โดยที่ตนเองไม่ได้ออกแรงใดๆ เลย

空心湯圓

Kōngxīn tāngyuán

ไส้กลวง บัวลอย

บัวลอยที่ไม่มีไส้

บัวลอยที่ไม่มีไส้ใช้เปรียบเทียบหมายถึง พุดได้ไพเราะน่าฟัง แต่ความจริงแล้วไม่มีอะไร
หาเป็นดังที่พุดไม่ กล่าวคือ ไม่เป็นไปตามคำพุดที่ได้พุดไว้อย่างดี

包餃子

Bāo jiǎozi

ห่อเกี้ยว

ห่อเกี้ยว

ใช้เปรียบเทียบหมายถึง ตีล้อมกรอบเข้าศึกศัตรู เปรียบการห่อเกี้ยวเหมือนการตีล้อม
กรอบเข้าศึกศัตรูไว้เพื่อจะได้กำจัดได้โดยสะดวก

下軟蛋

Xià ruǎn dàn

ออกอ่อนไข่

ออกไข่ (ที่มีเปลือก) อ่อน

แต่เดิมหมายถึงแม่ไก่ที่ออกไข่ที่มีเปลือกอ่อน ปัจจุบันใช้เป็นสำนวนหมายถึง ถูกพิชิต
ถูกปราบปราม หรือยอมอ่อนข้อให้กับฝ่ายตรงข้าม

踢皮球

Tī píqiú

เตะลูกบอล

เตะลูกบอล

ใช้เปรียบเทียบหมายถึง การไม่รับผิดชอบงาน บัดความรับผิดชอบไปให้แก่ผู้อื่น เกี่ยง
กันรับผิดชอบงาน ดังเช่นการเตะส่งลูกบอลไปมา

Guànyòngyǔ ที่เกิดจากการดำเนินชีวิตประจำวัน ยังรวมถึงสำนวนซึ่งมีที่มาจากภาษา
ชาติที่มีการใช้กันในสาขาอาชีพต่างๆ ด้วย ซึ่งแม้ว่าจะเกิดจากภาษาที่ใช้กันในสาขาอาชีพเฉพาะก็
ตาม แต่ก็มีกรนำไปใช้กันอย่างแพร่หลาย ตัวอย่าง

สำนวนที่เกิดจากวงการการแพทย์ เช่น

害軟骨病

Hài ruǎn gǔ bìng

ป่วยอ่อนกระดูกโรค

ป่วยเป็นโรคกระดูกอ่อน

ใช้เป็นสำนวนหมายถึง จุดยืนไม่มั่นคง จิตใจอ่อนแอ ไม่ได้เด็ดเดี่ยวมั่นคง

打 預 防 針

Dǎ yùfáng zhēn

ฉีด ป้องกัน เข็ม

ฉีดยาป้องกัน

ใช้วิธีการรักษาทางการแพทย์เปรียบเทียบกับเป็นสำนวนหมายถึง ทำการงานโดยมีการป้องกัน (ภัย อันตราย) ไว้ล่วงหน้า

สำนวนที่เกิดจากวงการการคมนาคมขนส่ง เช่น

開 快 車

Kāi kuài chē

ขับ เร็ว รถ

ขับรถเร็ว

ใช้เป็นสำนวนหมายถึง เพิ่มความเร็วในการทำงาน หรือในการทำสิ่งใดสิ่งหนึ่ง

開 綠 燈

Kāi lǜ dēng

เปิด เขียว ไฟ

เปิดไฟเขียว

ใช้เป็นสำนวนหมายถึง อนุญาตหรือเปิดทางสะดวกให้ทำสิ่งใดสิ่งหนึ่ง

สำนวนที่เกิดจากวงการการค้า เช่น

打 算 盤

Dǎ suànpán

คิด ลูกคิด

คิดลูกคิด

ใช้เป็นสำนวนหมายถึง คิดคำนวณ ใคร่ครวญพิจารณา

跑 單 幫

Pǎo dānbāng

วิ่ง ลำพัง

วิ่ง (เดินทาง) ตามลำพัง

ใช้เป็นสำนวนหมายถึง เดินทางค้าขายสินค้าไปทั่วตามลำพังคนเดียว

สำนวนที่เกิดจากการแสดง ละคร การเดินรำ เช่น

唱 雙 簧

Chàng shuānghuáng

ร้อง การแสดงคู่

ร้องในการแสดงคู่

ความหมายเดิมหมายถึง การแสดงชนิดหนึ่งที่เป็นการแสดงคู่ โดยคนหนึ่งจะรำรำอยู่หน้าเวที อีกคนหนึ่งจะร้องเพลงประกอบอยู่หลังเวที ซึ่งเป็นการแสดงที่จะต้องประสานกัน เมื่อนำมาใช้เป็นสำนวนหมายถึง คนสองคนช่วยกันคิดช่วยกันทำ โดยคนหนึ่งเป็นคนออกหน้า ส่วนอีกคนหนึ่งจะเป็นคนคอยหนุนหลัง

沒 戲 看

Méi xì kàn

ไม่มี ละคร ดู

ไม่มีละครให้ดู

ใช้เปรียบเทียบหมายถึง ไม่มีเรื่องอะไรสนุกๆ น่าสนใจให้ดูหรือให้ทำ

2.1.2 Guànyòngyǔ ที่มาจากนิทาน วรรณคดีโบราณ หรือเรื่องเล่าในประวัติศาสตร์ เรื่องราวในประวัติศาสตร์ นิทาน เทพนิยาย เรื่องเล่าในประวัติศาสตร์ ต่างก็มีอิทธิพลต่อการเกิดสำนวนประเภทต่างๆ รวมถึง Guànyòngyǔ ด้วย เนื่องจากการสืบทอดเรื่องเล่าประเภทต่างๆ สืบต่อกันมาเรื่อยๆ และมีการนำถ้อยคำบางถ้อยคำหรือคำอธิบายเหตุการณ์บางเหตุการณ์ที่ได้จากเรื่องเล่าเหล่านั้นมาใช้พูดสื่อสารกันในเชิงอุปมาเปรียบเทียบ และมีการใช้กันอย่างแพร่หลาย ทำให้ถ้อยคำเหล่านั้นค่อยๆ พัฒนากลายเป็น Guànyòngyǔ ในที่สุด ตัวอย่างเช่น

破 天 荒

Pò tiānhuāng

ถางพื้นที่ที่ยังเป็นธรรมชาติอยู่

ถางพื้นที่ที่ยังเป็นธรรมชาติอยู่

เป็นสำนวนที่มาจากเรื่อง Běimèng Suǒyán 《北夢瑣言》¹ ซึ่งมีเรื่องเล่ากันว่า ในสมัยราชวงศ์ถัง (唐 Táng ค.ศ. 618-907) ที่เมืองจิงโจว (荊州 Jīngzhōu) ทุกๆ ปีจะมีการส่งคนไปสอบเป็นบัณฑิต แต่ทุกครั้งไม่เคยมีใครสามารถสอบได้ คนจึงพากันเรียกรวมการสอบบัณฑิตนี้ว่า “Tiānhuāng” ซึ่งมีความหมายถึงพื้นที่ที่ยังเป็นธรรมชาติอยู่ สถานที่ที่ไม่เคยมีการหักล้างทางพงมาก่อน ต่อมาเมื่อมีชายคนหนึ่งชื่อ Liú Tuì (劉蛻) สามารถสอบได้เป็นครั้งแรก ทำให้ชาวเมืองจิงโจวได้หน้าและพากันเรียกรวมการสอบได้ครั้งนี้ว่า “Pòtiānhuāng” ดังนั้นเมื่อใช้เป็นสำนวนจะหมายถึง สิ่งที่ไม่เคยมีมาก่อน หรือสิ่งที่เพิ่งจะมีขึ้นเป็นครั้งแรก

借東風

Jiè dōng fēng

อาศัย ตะวันออก ลม

อาศัยลมตะวันออก

เป็นสำนวนที่ได้จากเรื่อง Sānguó Yǎnyì 《三國演義》² โดยมีเรื่องเล่าว่า จูกัดเหลียง³ (諸葛亮 Zhūgē Liàng) และจิวยี่ (周瑜 Zhōu Yú) อาศัยกำลังลมตะวันออกที่มีกำลังแรงทำการเผาทัพเรือของโจโฉ (曹操 Cáo Cāo) ได้สำเร็จ “Jièdōngfēng” ใช้เป็นสำนวนหมายถึง อาศัยจังหวะหรือเวลาที่เหมาะสมให้เกิดประโยชน์ อาศัยหรือใช้สิ่งรอบข้างให้เกิดประโยชน์

上西天

Shàng xī tiān

ขึ้น ทิศตะวันตก สวรรค์

ขึ้นสวรรค์ทิศตะวันตก

เป็นสำนวนที่ได้จากเรื่อง Xīyóu Jì 《西遊記》⁴ ซึ่งเล่าถึง พระถังซำจั๋ง (唐三藏 Táng Sānzàng) เดินทางจาริกไปยังชมพูทวีปเพื่ออัญเชิญพระไตรปิฎกมายังประเทศจีน คำว่า “Xītiān” นี้ หมายถึงแดนแห่งทิศตะวันตก ซึ่งพุทธศาสนิกชนในสมัยโบราณใช้เป็นคำเรียกประเทศอินเดีย ซึ่งตรงกับที่ภาษาไทยเรียกว่าชมพูทวีป เป็นที่ประสูติ ตรัสรู้ และปรินิพพานของพระพุทธเจ้า ปัจจุบัน “Xītiān” ยังหมายถึง แดนสุขาวดี เป็นดินแดนอันสงบ มีแต่ความสุขที่

¹ แต่งขึ้นในสมัย Sòng 宋 (ค.ศ. 960 - ค.ศ.1279) โดย Sūn Guāngxiàn 孫光憲

² แต่งขึ้นในสมัย Míng 明 (ค.ศ.1368 - ค.ศ.1644) โดย Luó Guànzōng 羅貫中 (ประมาณปี ค.ศ.1330 - 1400)

³ จูกัดเหลียง เป็นสมณนามของขงเบ้ง (孔明 Kǒng Míng)

⁴ แต่งขึ้นในสมัย Míng 明 โดย Wú Chéng'ēn 吳承恩 (ประมาณปี ค.ศ. 1500 - ประมาณ 1582)

นิรันดรตามความเชื่อของนิกายสุขาวดี คำว่า “Shàngxītiān” จึงหมายถึงการสูญสขคติ หรือตาย

空城計

Kōng chéng jì

ว่าง เมือง อุบาย

อุบายเมืองว่าง

เป็นสำนวนที่ได้จากเรื่อง Sānguó Yǎnyì 《三國演義》 อุบายเมืองว่างนี้ เป็นอุบายของขงเบ้ง เรื่องมีว่า ทหารฝ่ายโจโฉสองแสนจะเข้าตีเมืองซีเฉิง⁵ (西成 Xīchéng) ขงเบ้งรู้ว่าฝ่ายตนต่อต้านไม่อยู่เพราะมีทหารรักษาเมืองเพียงหนึ่งหมื่นคนเท่านั้น ขงเบ้งจึงใช้อุบายสั่งให้ทหารเปิดประตูเมืองไว้ทั้งสี่ด้าน และให้เอาธงที่ปักไว้บนกำแพงลงให้หมด ทำที่ว่าเป็นว่าเมืองว่าง ฝ่ายทหารโจโฉเมื่อไปถึง เห็นในเมืองเงียบเชียบไม่มีผู้คนเลย มีแต่ขงเบ้งกับนายทหารนั่งติดพิณอยู่บนกำแพงเมืองและคนกวาดพื้นทำความสะอาดอยู่หน้าประตูเมืองเท่านั้น จึงเข้าใจไปว่าขงเบ้งจะต้องมีทหารจำนวนมากมายุ่มอยู่ที่ใดที่หนึ่ง ถ้าทหารของตนเข้าเมืองไปจะต้องถูกทหารของขงเบ้งที่ซุ่มอยู่ล้อมไว้เป็นแน่ มิฉะนั้นไหนเลยขงเบ้งจะเปิดประตูเมืองไว้ให้ฝ่ายตนเข้าไปอย่างง่ายๆ นี่ต้องเป็นอุบายของขงเบ้งแน่ๆ เพราะขงเบ้งเป็นคนทำงานรอบคอบ มีอุบายร้อยแปด เมื่อเข้าใจเป็นเช่นนั้นแล้วจึงสั่งให้ทหารฝ่ายตนรีบถอยหนีกลับไป เพราะกลัวถูกทหารของขงเบ้งล้อมไว้ “Kōngchéngjì” ใช้เป็นสำนวนหมายถึง แท้จริงแล้วไม่มีกำลัง แต่แสร้งสร้างสถานการณ์ชั่วฉวยตบตา แสร้งทำที่ว่าตนเองมีกำลังความสามารถ

2.1.3 Guànyòngyǔ ที่มาจากภาษาถิ่น

เนื่องจากประเทศจีนเป็นประเทศที่ประกอบด้วยชนเผ่าหลายชนเผ่า แต่ละชนเผ่าต่างก็มีภาษาที่ใช้กันภายในชนเผ่าของตนเองแตกต่างกันออกไป ดังนั้น Guànyòngyǔ ที่เกิดจากภาษาถิ่นจึงมีการใช้กันอยู่ในวงจำกัด ซึ่งโดยทั่วไปแล้ว Guànyòngyǔ ที่เกิดจากภาษาถิ่นนั้น จะสามารถเข้าใจได้ค่อนข้างยาก มักจะต้องมีการอธิบายความหมายและการใช้สำนวนนั้นๆ เพื่อป้องกันมิให้เข้าใจความหมายของสำนวนคลาดเคลื่อนแล้วนำไปใช้อย่างผิดๆ Guànyòngyǔ ที่เกิดจากภาษาถิ่นและมีการใช้กันอย่างแพร่หลายนั้น มีอยู่ 2 ลักษณะคือ

1. Guànyòngyǔ ที่เป็นถ้อยคำซึ่งมีการใช้กันภายในท้องถิ่นนั้นๆ ก่อน ต่อมามีการใช้กันอย่างแพร่หลายจนกลายเป็น Guànyòngyǔ แต่โครงสร้างทางภาษาทั้งทางด้านคำศัพท์

⁵ เป็นชื่อเมืองเมืองหนึ่งในมณฑลชานซี (陝西 Shǎnxī) ของจีน (สังข์ พัทธินัย, 2536 :405)

และโครงสร้างทางไวยากรณ์ของ Guànyòngyǔ ประเภทนี้ จะปรากฏลักษณะความเป็นภาษาถิ่นอยู่เพียงเล็กน้อย หรือไม่ปรากฏอยู่เลย Guànyòngyǔ ประเภทนี้จะแพร่หลายอย่างรวดเร็ว และมีการใช้กันทั่วไป ตัวอย่างเช่น

跑起來

Pǎo qilai

วิ่ง ขึ้นมา

วิ่งขึ้นมา

เป็นสำนวนที่เกิดจากภาษาถิ่นทางภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศจีน หมายถึง มีอิทธิพลขึ้นมา ก้าวหน้าขึ้น เจริญขึ้น สามารถยืนหยัดขึ้นมาได้อีกครั้งหลังจากที่เคยประสบความล้มเหลวมาก่อน

打飢荒

Dǎ jīhuāng

สร้างหนี้สิน

สร้างหนี้สิน

เป็นสำนวนที่เกิดจากภาษาถิ่นทางภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศจีน หมายถึง ประสบปัญหาทางเศรษฐกิจการเงิน หรืออยู่ในสภาวะเป็นหนี้เป็นสินผู้อื่น

夾生飯

Jiāshēng fàn

ครึ่งสุกครึ่งดิบ ข้าว

ข้าวครึ่งสุกครึ่งดิบ

เป็นสำนวนที่เกิดจากภาษาถิ่นของมณฑล Shǎnxī 陝西 หรือบริเวณภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศจีน ใช้เป็นสำนวนหมายถึง ทำงานแล้วทำไม่ถึงที่สุด หรือเรียนหนังสือเข้าใจบ้างไม่เข้าใจบ้าง

2. Guànyòngyǔ ที่มีโครงสร้างทางภาษาและองค์ประกอบทางภาษาซึ่งมีลักษณะความเป็นภาษาถิ่นมาก Guànyòngyǔ ประเภทนี้แต่เดิมเริ่มมีการใช้กันในท้องถิ่นก่อน ต่อมาค่อยๆ ขยายขอบเขตการใช้ให้กว้างมากขึ้นอย่างช้าๆ จนกลายเป็น Guànyòngyǔ ตัวอย่างเช่น

吵窩子

Chǎo wōzi

ทะเลาะ รั้ง

ทะเลาะในวัง

เป็นสำนวนที่มาจากภาษาถิ่นทางภาคเหนือของประเทศจีน หมายถึง คนในบ้านเดียวกัน
แต่กลับทะเลาะเบาะแว้งกันเอง

拆 爛 污

Cāi làn wū

ระบาย เปื่อยยุ่ย สิ่งสกปรก

ระบายสิ่งสกปรกที่เปื่อยยุ่ย

เป็นสำนวนที่มาจากภาษาถิ่น พู๋⁶ 吳 ของประเทศจีน ความหมายเดิมหมายถึง ระบาย
อุจจาระที่เหลว ปัจจุบันใช้เป็นสำนวนหมายถึง เนื่องจากเกียจคร้านหรือไม่มีความรับผิดชอบ
จึงทำให้การงานเสียหาย

閑 磕 牙

xián kē yá

ว่าง เอาฟันล่างและฟันบนมากระทบกัน

ว่าง (จึง) เอาฟันล่างและฟันบนมากระทบกัน

เป็นสำนวนที่มาจากภาษาท้องถิ่นปักกิ่ง หมายถึง พูดคุยเล่น พูดคุยเรื่องมโนสาเร่ เรื่อง
ลัฟเพเหระ

2.1.4 Guànyòngyǔ ที่มาจากบทบันทึกในอดีต

แม้ว่า Guànyòngyǔ จะเป็นสำนวนที่ถ่ายทอดสืบต่อกันมาโดยการใช้อย่างต่อเนื่องกัน เป็น
ส่วนใหญ่ก็ตาม แต่ก็ยังมี Guànyòngyǔ จำนวนหนึ่งที่มีการสืบทอดกันมาโดยการจดบันทึก
ไว้ด้วย

เนื่องจากในสมัยโบราณ ผู้ที่ทำการจดบันทึกถ้อยคำภาษาและพฤติกรรมของคนในอดีต
มักเป็นพวกชนชั้นสูง ซึ่งส่วนใหญ่มักจะจดบันทึกถ้อยคำสำนวนที่ใช้กันในหมู่ชนชั้นสูงเท่านั้น ดัง
นั้นถ้อยคำสำนวนใดที่กลุ่มชนชั้นสูงไม่ได้ใช้กันหรือไม่นิยมใช้ ก็จะไม่มีการจดบันทึกไว้ จึงมี
Guànyòngyǔ บางส่วนที่สูญหายไป Guànyòngyǔ ที่ได้จากการจดบันทึกในอดีต มีตัว
อย่างเช่น

⁶ หมายถึงบริเวณภาคเหนือของมณฑลเจ้อเจียง (浙江 Zhèjiāng) และภาคใต้ของมณฑลเจียงซู (江蘇 Jiāngsū) ของจีน

有 外 心

Yǒu wài xīn

มี นอก ใจ

นอกใจ

ใช้เป็นสำนวนหมายถึง นอกใจ มีใจเป็นอื่น เนื่องจากไปรักคนอื่นเข้า จึงทำให้ไม่ซื่อสัตย์
กับคู่ครองของตนเอง

耳 邊 風

Ěr biān fēng

หู ข้าง ลม

ลมข้างหู

ใช้เป็นสำนวนหมายถึง ได้ยินผู้อื่นพูด แนะนำ หรืออบรมสั่งสอนตน แต่ตนเองไม่ให้ความ
สนใจ ไม่ให้ความสำคัญ เปรียบคำพูดนั้นเหมือนลมที่พัดผ่านข้างหูไป

見 閻 王

Jiàn Yánwáng

พบ ยมบาล

พบยมบาล

ใช้เป็นสำนวนหมายถึง ตาย ตามคติพุทธศาสนาเชื่อว่า ยมบาล หรือพญายม เป็นเทพ
เจ้าผู้ดูแลปกครองยมโลก ผู้ใดก็ตามที่เสียชีวิตลง จะต้องไปเข้าเฝ้ายมบาลเพื่อตรวจสอบบัญชี
การกระทำว่าเมื่อครั้งยังมีชีวิตอยู่ได้กระทำความดีหรือความชั่วอะไรบ้าง เพื่อจะได้ทำการ
พิพากษาโทษกันไป

說 大 話

Shuō dàhuà

พูด คำพูดที่คุยโวโอ้อวดหรือคำพูดที่หลอกหลวง

พูดคุยโว

ใช้เป็นสำนวนหมายถึง พูดจาโอ้อวด คุยโวโอ้อวด

起 風 波

Qǐ fēng bō

เกิด ลม คลื่น

เกิดคลื่นลม

คลื่นลมในที่นี้ อุปมาว่าเรื่องวุ่นวาย "Qífēngbō" ใช้เป็นสำนวนหมายถึง เกิดเรื่องวุ่นวาย เกิดปัญหาขึ้น

2.2 โครงสร้างของสำนวนที่ใช้บ่อยในภาษาจีน

โครงสร้างของสำนวนที่ใช้บ่อยในภาษาจีน สามารถแบ่งออกได้เป็น 2 ลักษณะใหญ่ๆ ได้แก่ โครงสร้างทางจำนวนคำ และโครงสร้างทางไวยากรณ์

2.2.1 โครงสร้างทางจำนวนคำ

โครงสร้างทางจำนวนคำของ Guànyòngyǔ ส่วนใหญ่จะประกอบด้วยตัวอักษรจีน 3 ตัว นอกจากนี้ยังสามารถพบ Guànyòngyǔ ที่ประกอบด้วยตัวอักษรจีนมากกว่า 3 ตัวขึ้นไป ได้แก่ Guànyòngyǔ ที่ประกอบด้วยตัวอักษรจีน 4 ตัว และประกอบด้วยตัวอักษรจีน 5 ตัว แต่มีจำนวนไม่มากนัก

2.2.1.1 Guànyòngyǔ ที่ประกอบด้วยตัวอักษรจีน 3 ตัว ตัวอย่างเช่น

打 遊 擊

Dǎ yóujī

ทำการ รบแบบกองโจร

ทำการรบแบบกองโจร

ใช้เป็นสำนวนหมายถึง ทำงาน ดำเนินงานหรือกิจกรรมแบบไม่มีที่อยู่เป็นหลักแหล่งแน่นอน

打 牙 祭

Dǎ yá jì

ทำ ฟัน เช่น

ทำ (อาหาร) เช่นฟัน

ความหมายเดิมหมายถึง คนที่ๆ ไปปกติจะรับประทานอาหารประเภทผักเป็นส่วนใหญ่ แต่ทุกๆ ต้นเดือนหรือกลางเดือน จะรับประทานอาหารที่มีกับข้าวดีเป็นพิเศษกว่าปกติ มีอาหารประเภทเนื้อสัตว์เป็นต้น ปัจจุบันใช้เป็นสำนวนหมายถึง รับประทานอาหารมื้อพิเศษในบางครั้ง บางคราว

捧 臭 腳

Pěng chòu jiǎo

ประคอง เหม็น เท้า

ประคองเท้าเหม็น

ใช้เป็นสำนวนหมายถึง ประจบประแจง ยกยอปอปั้นผู้อื่น

打冷槍

Dǎ lěng qiāng

ยิง เย็น ปืน

ยิงปืนเย็น

ใช้เป็นสำนวนหมายถึง ลอบยิงข้างหลัง

拍馬屁

Pāi mǎ pì

ลูบ ม้า ก้น

ลูบก้นม้า

ใช้เป็นสำนวนหมายถึง พุดจาประจบสอพลอ

2.2.1.2 Guànyòngyǔ ที่ประกอบด้วยตัวอักษรจีน 4 ตัว ตัวอย่างเช่น

吃大鍋飯

Chī dà guō fàn

กิน ใหญ่ หม้อ ข้าว

กินข้าวหม้อใหญ่

ใช้เป็นสำนวนหมายถึง ไม่ว่าจะตั้งใจทำแค่ไหน ทำงานได้ดีหรือเลวเพียงไร ใช้ความ

พยายามมากหรือน้อยเท่าใดก็ตาม แต่ผลตอบแทนที่ได้รับกลับได้เท่ากัน

吃回頭草

Chī huítóu cǎo

กิน หวนกลับ หญ้า

หวนกลับกินหญ้าเก่า

ใช้เป็นสำนวนหมายถึง กลับไปทำสิ่งที่ตนเองเคยทำมาก่อน หรือกลับไปหาสิ่งที่ตนเอง
เคยละทิ้งไปแล้ว

吃後悔藥

Chī hòuhuǐ yào

กิน เสียใจ ยา

กินยาเสียใจ

ใช้เป็นสำนวนหมายถึง เรื่องราวผ่านไปแล้วยังมารู้สึกเสียใจภายหลัง

打馬虎眼

Dǎ mǎ hǔ yǎn

ตี ม้า เสือ ตา

หลอกตาม้าตาเสือ

ใช้เป็นสำนวนหมายถึง ทำงานแบบขอไปที ทำงานแบบให้พันๆ ตัว ไม่ได้ตั้งใจทำงาน
จริงจัง

2.2.1.3 Guànyòngyǔ ที่ประกอบด้วยตัวอักษรจีน 5 ตัว ตัวอย่างเช่น

賣狗皮膏藥

Mài gǒu pí gāo yào

ขาย สุนัข หนัง ครีม ยา

ขายพลาสติกหุ้มหนังสุนัข

ใช้เป็นสำนวนหมายถึง พูดยาไพเราะหลอกลวงให้ผู้อื่นตายใจ ให้ผู้อื่นหลงเชื่อ

賣空頭人情

Mài kōngtóu réngíng

ขาย จอมปลอม น้ำใจ

ขายน้ำใจจอมปลอม

ใช้เป็นสำนวนหมายถึง พูดยาให้ความหวังว่าจะช่วย แต่มีวัตถุประสงค์เพียงว่าให้ผู้ฟังรู้สึกเป็นบุญเป็นคุณ แต่หาให้ความช่วยเหลือตามที่ได้พูดเอาไว้ไม่

老虎掛念珠

Lǎohǔ guà niànzhū

เสือแขวน ลูกประคำ

เสือแขวนลูกประคำ

ใช้เป็นสำนวนหมายถึง แสร้งทำตนเป็นคนดีมีเมตตา แต่ความจริงมีจุดประสงค์ร้าย
เสมือนเสือที่แก้งแขวนลูกประคำไว้บนคอ เพื่อทำการล่อเหยื่อให้หลงเชื่อว่าเป็นเสือผู้ทรงศีล
ไม่กินเนื้อ แต่เมื่อเหยื่อติดกับดักหลงเข้ามาใกล้ก็จะเข้าตะครุบเหยื่อนั้นทันที

2.2.2 โครงสร้างทางไวยากรณ์

โครงสร้างทางไวยากรณ์ของ Guànyòngyǔ ส่วนใหญ่จะเป็นโครงสร้างแบบกริยา - กรรม นอกจากนี้ยังมีโครงสร้างทางไวยากรณ์แบบอื่นๆ ได้แก่ โครงสร้างแบบประธาน - กริยา โครงสร้างแบบประธาน - กริยา - กรรม โครงสร้างแบบหน่วยขยายกริยา - กริยา - กรรม โครงสร้างแบบกริยา - หน่วยเสริมกริยา - กรรม โครงสร้างแบบกริยา - หน่วยเสริมกริยา และโครงสร้างแบบที่มีหน่วยหลักกับหน่วยขยาย⁷

2.2.2.1. โครงสร้างแบบกริยา - กรรม เช่น

賣骨頭

Mài gǔtóu

ขาย กระดูก

ขายกระดูก

ใช้เป็นสำนวนหมายถึง แสดงออกซึ่งความหยิ่งในศักดิ์ศรีของตนเอง ไม่ยอมแพ้หรือไม่ยอมก้มหัวให้ใคร กระดูกในที่นี้ใช้อุปมาถึงความหยิ่งในศักดิ์ศรีของตน

磨嘴皮

Mó zuǐ pí

ถู ปาก ผิว

ถูริมฝีปาก

ใช้เป็นสำนวนหมายถึง ทะเลาะวิวาทโต้เถียงกัน

坐飛機

Zuò fēi jī

นั่ง บิน เครื่อง

นั่งเครื่องบิน

ใช้เป็นสำนวนหมายถึง การงานโดดเด่น มีปริมาณมาก และได้คุณภาพดี

吹牛皮

Chuī niú pí

เป่า วัว ผิว

เป่าผิววัว

⁷ โครงสร้างแบบที่มีหน่วยหลักกับหน่วยขยาย หมายถึง โครงสร้างที่มีหน่วยหลักแล้วมีคำอื่นเป็นหน่วยขยาย อยู่หน้าหน่วยหลักอีกชั้นหนึ่ง (ประพิน มโนมัยวิบูลย์, 2541: 85)

ใช้เป็นสำนวนหมายถึง พุดจาไอ้อวด คุยโว ขี้โม้

2.2.2.2. โครงสร้างแบบประธาน – กริยา เช่น

鳥獸散

Niǎo shòu sǎn

นก สัตว์ป่า กระจัดกระจาย

นกและสัตว์ป่ากระจัดกระจาย

ใช้เป็นสำนวนหมายถึง แตกกระเจิดกระเจิง

龍虎斗

Lóng hǔ dòu

มังกร เสือ ต่อสู้

มังกรกับเสือต่อสู้กัน

ใช้เป็นสำนวนหมายถึง คู่ต่อสู้ที่มีฝีมือความสามารถพอๆ กัน พอดีพอเทียมกัน หรือ
สมน้ำสมเนื้อกัน มาทำการเผชิญหน้าต่อสู้กัน

2.2.2.3. โครงสร้างแบบประธาน – กริยา – กรรม เช่น

狗吃屎

Gǒu chī shǐ

สุนัข กิน ชี

สุนัขกินชี

ใช้เป็นสำนวนพุดล้อเลียนคนที่หกล้มลงไปนอนหน้าคว่ำ

鼠見貓

Shǔ jiàn māo

หนู เจอ แมว

หนูเจอแมว

ใช้เป็นสำนวนหมายถึง หวาดกลัวจนไม่กล้าทำอะไร เหมือนหนูเวลาเจอแมวก็กัวจนไม่
กล้าทำอะไร

鬼吹燈

Guǐ chuī dēng

ผี เป่า ตะเกียง

ผีป่าตะเกียง

ใช้เป็นสำนวนหมายถึง คำพูดที่พูดสะเปะสะปะของคนโกหกยอมเชื่อถือไม่ได้

嘴 啃 泥

Zuǐ kěn ní

ปาก ทะ โคลน

ปากทะโคลน

ใช้เป็นสำนวนหมายถึง ประสบความพ่ายแพ้ ล้มเหลว ประสบเคราะห์ร้าย

豬 無 能

Zhū wú néng

หมู ไร้ ความสามารถ

หมูไร้ความสามารถ

ใช้เป็นสำนวนหมายถึง คนที่ไม่มีความสามารถ เปรียบเสมือนหมูที่ไม่มีความสามารถ

อะไร

2.2.2.4. โครงสร้างแบบหน่วยขยายกริยา – กริยา – กรรม เช่น

倒 栽 蔥

Dào zāi cōng

กลับหัวกลับหาง ปลูก ต้นหอม

ปลูกต้นหอมกลับหัวกลับหาง

ใช้เป็นสำนวนหมายถึง ตกจากที่สูง หกคะเมนตีลังกา หัวที่มลงมา

外 插 花

wài chā huā

นอก เสียบ ดอกไม้

เสียบดอกไม้ด้านนอก

ใช้เป็นสำนวนหมายถึง กางใบเรือเพื่อเพิ่มความเร็วในการเล่นไปข้างหน้า “chāhuā”

เป็นเรือหาปลาชนิดหนึ่ง เมื่อต้องการที่จะเพิ่มความเร็วในการเล่นก็จะกางใบเรือออก เป็นสำนวนเรียกว่า “wàichāhuā”

閑 打 牙

xián dǎ yǎ

ว่าง ตี ฟัน

ว่างตีพัน

ใช้เป็นสำนวนหมายถึง พุดคุยเล่นตามสบาย คุยเรื่องศัพท์เพเทระ

2.2.2.5. โครงสร้างแบบกริยา – หน่วยเสริมกริยา – กรรม เช่น

絆住腳

Bàn zhù jiǎo

พัน หยุด เท้า

พันเท้าเอาไว้

ใช้เป็นสำนวนหมายถึง บุคคลหรือสิ่งของที่เป็นอุปสรรคต่อความเจริญก้าวหน้า

睜開眼

Zhēng kāi yǎn

เบิ่ง(ตา) เปิด ตา

เบิ่งตา

ใช้เป็นสำนวนหมายถึง สามารถมองเห็นเรื่องราวต่างๆ อย่างทะลุปรุโปร่งได้โดยง่าย

把穩舵

Bǎ wěn duò

จับ มั่นคง หางเสือ

จับหางเสือเรือได้อย่างมั่นคง

ใช้เป็นสำนวนหมายถึง เส้นทางหรือวิถีทางที่มีความมั่นคงและน่าเชื่อถือ

2.2.2.6. โครงสร้างแบบกริยา – หน่วยเสริมกริยา เช่น

掛起來

Guà qilai

แขวน ขึ้นมา

แขวนเอาไว้

ใช้เป็นสำนวนหมายถึง เองานปักไว้ก่อนชั่วคราว ผ่านไปสักพักแล้วค่อยกลับมาจัด

การทำต่อ

站起來

Zhàn qilai

ยืน ขึ้นมา

ยื่นขึ้นมา

ใช้เป็นสำนวนหมายถึง เคยประสบความล้มเหลวมาก่อนแล้วกลับถูกยื่นหยัดขึ้นมาใหม่
ได้

2.2.2.7. โครงสร้างแบบหน่วยขยาย + หน่วยหลัก เช่น

命根子

Mìng gēnzi

ชีวิต ราก

ราก (ของ) ชีวิต

ใช้เป็นสำนวนหมายถึง เป็นเสาหลักของชีวิต เป็นที่พึ่งพาของชีวิตให้พอฝากผีฝากไข้ได้

賤骨頭

Jiàn gǔtóu

ต่ำทราม กระดูก

กระดูกต่ำทราม

ใช้เป็นสำนวนหมายถึง คนที่ไม่มีความหยิ่งในศักดิ์ศรีของตน คนเลวทรามต่ำช้า

กระดูกในที่นี้ใช้อุปมาถึงความหยิ่งในศักดิ์ศรีของตน

鈴鐺心

Língdāng xīn

กระดิ่ง ใจ

ใจกระดิ่ง

ใช้เป็นสำนวนหมายถึง จิตใจหวั่นไหว ไม่หนักแน่น ไม่มั่นคง เหมือนกระดิ่งที่แกว่งไปมา

豬腦子

Zhū nǎozi

หมู สมอง

สมองหมู

ใช้เป็นสำนวนหมายถึง คนโง่ หัวทึบ

搖錢樹

Yáo qián shù

เขย่า เงิน ต้นไม้

ต้นไม้ที่เขย่าแล้วให้เงินให้ทอง

ใช้เป็นสำนวนหมายถึง คนหรือเครื่องมือที่สามารถสร้างรายได้ให้เราได้ เปรียบเสมือน ต้นไม้ที่ไปเขย่าแล้ว ต้นไม้นั้นมีเงินมีทองร่วงหล่นลงมาให้

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 3

เนื้อหาและลักษณะของสำนวนกริยา-กรรมแบบสามพยางค์ที่ใช้บ่อยในภาษาจีน

สำนวนกริยา - กรรมแบบสามพยางค์ที่ใช้บ่อยในภาษาจีน สามารถจำแนกตามเนื้อหาและลักษณะของสำนวนได้ดังนี้

3.1 เนื้อหาของสำนวนกริยา - กรรมแบบสามพยางค์ที่ใช้บ่อยในภาษาจีน

สำนวนกริยา-กรรมแบบสามพยางค์ที่ใช้บ่อยในภาษาจีน สามารถจำแนกตามเนื้อหาของสำนวนได้ดังนี้

3.1.1 วิพากษ์วิจารณ์ สะท้อนปรากฏการณ์ที่ไม่ดีของสังคม เช่น

戴高帽

Dài gāo mào

สวม สูง หมวก

สวมหมวกสูง

ใช้เป็นสำนวนหมายถึง ทำการประจบสอพลอผู้อื่น หรืออาจจะหมายถึงถูกผู้อื่นประจบสอพลอก็ได้

穿小鞋

Chuān xiǎo xié

สวม เล็ก รองเท้า

สวมรองเท้าเล็ก

ใช้เป็นสำนวนหมายถึง ทำการแก้แค้น ล้างแค้น จำกัดขอบเขตหรือขจัดผู้อื่นไปให้พ้นทางของตน

抱粗腿

Bào cū tuǐ

กอด หยาบ ขา

กอดขาหยาบ

ใช้เป็นสำนวนหมายถึง ประจบสอพลอหรือพึ่งพาอาศัยผู้ที่มีอิทธิพลเพื่อให้ตัวเองอยู่รอด

開後門

Kāi hòu mén

เปิด หลัง ประตู

เปิดประตูหลัง

ใช้เป็นสำนวนหมายถึง รับสินบน หรือการใช้วิธีการบางอย่างที่ไม่ถูกต้องเพื่ออำนวยความสะดวกให้ โดยมีสิ่งของเงินทองเป็นเครื่องตอบแทน

開 倒 車

Kāi dào chē

ขับ ถอยหลัง รถ

ขับรถถอยหลัง

ใช้เป็นสำนวนหมายถึง มีการพัฒนาลง ถอยหลังเข้าคลอง

踢 皮 球

Tī píqiú

เตะ ลูกบอล

เตะลูกบอล

ใช้เป็นสำนวนหมายถึง การไม่รับผิดชอบงาน บัดความรับผิดชอบไปให้แก่อื่น เกี่ยงกัน รับผิดชอบงาน ดังเช่นการเตะส่งลูกบอลไปมา

3.1.2 กล่าวถึงสภาพการณ์ที่ไม่ดีของตัวบุคคลและส่วนรวม

背 黑 鍋

Bēi hēi guō

แบก ดำ หม้อ

แบกหม้อสีดำ

ใช้เป็นสำนวนหมายถึง ต้องรับผิดชอบผู้อื่น ต้องรับผิดชอบงานแทนผู้อื่น

背 包 袱

Bēi bāofu

แบก (ห่อผ้า) สัมภาระ

แบก(ห่อ)สัมภาระ

ใช้เป็นสำนวนหมายถึง ต้องแบกรับเอาความคิดเห็นหรือการกระทำของผู้อื่นไว้

出 冷 汗

Chū lěng hàn

ออก เย็น เหงื่อ

เหงื่อเย็นออก

ใช้เป็นสำนวนหมายถึง รู้สึกตกใจกลัวเป็นอย่างมาก ตกใจสุดขีด

出亂子

Chū luànzi

เกิด ความวุ่นวาย

เกิดความวุ่นวาย

ใช้เป็นสำนวนหมายถึง เกิดเหตุเภทภัย เกิดปัญหาหรือข้อผิดพลาดขึ้น เกิดความหายนะ

ขึ้น

出洋相

Chū yáng xiàng

เกิด มากมาย หน้า

เกิดหลายหน้า

ใช้เป็นสำนวนหมายถึง อับอายขายหน้า หน้าแตก

吃鴨蛋

Chī yā dàn

กิน เป็ด ไข่

กินไข่เป็ด

ใช้เป็นสำนวนหมายถึง สอบได้ศูนย์คะแนน เนื่องจากเมื่อคุณลักษณะภายนอกของไข่เป็ดจะมีลักษณะเป็นวงรีเหมือนเลข 0 จึงนำมาใช้เปรียบเทียบคนที่สอบได้ศูนย์คะแนนว่า “กินไข่เป็ด”

3.1.3 กล่าวถึงพฤติกรรมอย่างใดอย่างหนึ่ง

開夜車

Kāi yè chē

ขับ กลางคืน รถ

ขับรถกลางคืน

ใช้เป็นสำนวนหมายถึง ต้องการที่จะทำงาน เร็วหรือเตรียมตัวสอบให้ได้ทันเวลา จึงต้องทำต่อไปโดยไม่หลับนอน

出點子

Chū diǎnzi

ออก ข้อคิดเห็น

ออกข้อคิดเห็น

ใช้เป็นสำนวนหมายถึง แสดงความคิดเห็น ออกความคิด ลงความเห็น คิดหาวิธีการ

打官司

Dǎ guānsī

สู้ คดี

สู้คดี

ใช้เป็นสำนวนหมายถึง สู้คดีกับคนอื่น

打頭陣

Dǎ tóuzhèn

บุก ด้านแรก

บุกด้านแรก

“ด้านแรก” ในที่นี้แต่เดิมหมายถึงกองกำลังทหารที่อยู่ในแนวหน้ายามมีศึกสงคราม “Dǎ tóuzhèn” ใช้เป็นสำนวนหมายถึง คอยทำงานเป็นแนวหน้า เป็นตัวตั้งตัวตี เป็นผู้นำหน้าในการทำงานที่ยากลำบาก หรืออาจหมายถึงเป็นผู้นำในการทำงานต่างๆก็ได้

3.1.4 กล่าวถึงเหตุการณ์หรือพฤติกรรมที่ประสบความสำเร็จราบรื่น

爭上游

Zhēng shàngyóu

มุ่งมั่นะ ต้นน้ำ

มุ่งมั่นะ (ไปทาง) ต้นน้ำ

“ต้นน้ำ” ในที่นี้อุปมาหมายถึง ฐานะที่ก้าวหน้า หรือหน้าที่การงานที่ก้าวหน้า “Zhēng shàngyóu” ใช้เป็นสำนวนหมายถึง พยายามทำงานอย่างสุดความสามารถเพื่อก้าวไปสู่ตำแหน่งหน้าที่การงานที่ก้าวหน้าหรือจุดหมายที่วางไว้ หรือหมายถึง พยายามแสวงหาความก้าวหน้า

上軌道

Shàng guǐdào

ไป วิธีทางหรือลู่ทาง

ไป (ตาม) วิธีทาง

ใช้เป็นสำนวนหมายถึง เข้ารูปเข้ารอย

攀高峰

Pān gāofēng

ป็นป่าย ยอดเขา

ป็นป่าย(ขึ้นสูง) ยอดเขา

ความหมายเดิมหมายถึง ป็นขึ้นไปสู่จุดที่สูงที่สุดของยอดเขา "Pāngāofēng" ต่อมา
ใช้เป็นสำนวนหมายถึงพยายามที่จะบรรลุถึงจุดสูงสุดของความสำเร็จที่ตนตั้งไว้

坐江山

Zuò jiāng shān

นั่ง แม่น้ำ ภูเขา

นั่ง (บน) แม่น้ำและภูเขา

“แม่น้ำและภูเขา” หมายถึง แผ่นดิน ใช้เปรียบเทียบกับบ้านเมืองหรือประเทศ “Zuò
jiāngshān” ใช้เป็นสำนวนหมายถึง สามารถขึ้นนั่งว่าราชการแผ่นดินหรือกุมอำนาจทางการเมือง
เมืองไว้ได้ ขึ้นมามีอำนาจในการปกครองสูงสุด

3.1.5 กล่าวถึงความประพุดติหรือการกระทำที่ดี

有肝膽

Yǒu gān dǎn

มี ตับ ดี

มีตับและมีดี

ใช้เป็นสำนวนหมายถึง มีความนอบน้อมจริงใจต่อผู้อื่น สามารถเสียสละผลประโยชน์
ส่วนตนเพื่อผู้อื่นได้ ตับและดีในที่นี้อุปมาถึงจิตใจที่นอบน้อม จริงใจต่อผู้อื่น

有骨氣

Yǒu gǔqì

มี กระดูก

มีกระดูก

ใช้เป็นสำนวนหมายถึง มีจิตใจอันองอาจกล้าหาญ แน่วแน่ ไม่ยอมแพ้ มีความหยิ่งใน
ศักดิ์ศรีของตน กระดูกในที่นี้อุปมาถึงความหยิ่งในศักดิ์ศรีของตนเอง

有頭腦

Yǒu tóunǎo

มี สมอง

มีสมอง

ใช้เป็นสำนวนหมายถึง มีความชำนาญ มีความสามารถในการวิเคราะห์ถึงปัญหาต่างๆ
ได้

有眼力

Yǒu yǎnlì

มี สายตา

มี สายตา (ในการวินิจฉัยความผิดถูก)

ใช้เป็นสำนวนหมายถึง มีความระมัดระวัง ละเอียดรอบคอบ สามารถแยกแยะ วินิจฉัย
ถูกผิด ดีชั่วได้เป็นอย่างดี

3.2 ลักษณะเด่นของรูปแบบทางไวยากรณ์และลักษณะที่ใช้ในการสื่อความหมาย

เราสามารถจำแนกลักษณะเด่นของรูปแบบทางไวยากรณ์และลักษณะที่ใช้ในการสื่อ
ความหมายของ Guànyòngyǔ ได้ดังนี้

3.2.1 รูปแบบทางไวยากรณ์

Guànyòngyǔ เป็นสำนวนที่มีลักษณะเด่นของรูปแบบทางไวยากรณ์เป็นอย่างมาก ซึ่ง
เป็นลักษณะสำคัญที่ทำให้ Guànyòngyǔ แตกต่างจากสำนวนประเภทอื่นๆ กล่าวคือ รูปแบบ
ทางไวยากรณ์ของ Guànyòngyǔ นั้นสามารถใช้พลิกแพลงไปตามรูปประโยคได้หลายลักษณะ
ลักษณะเด่นของรูปแบบทางไวยากรณ์ของสำนวนกริยา - กรรมแบบสามพยางค์ที่ใช้บ่อยในภาษา
จีน มีลักษณะดังต่อไปนี้

3.2.1.1 สามารถใช้สำนวนได้โดยตรง

โดยปกติแล้ว Guànyòngyǔ ทุกสำนวนนั้น เราสามารถนำสำนวนที่ใช้บ่อยนั้นๆ มา
ใช้ได้โดยตรงโดยไม่ต้องมีการพลิกแพลงรูปแบบทางไวยากรณ์แต่อย่างใดเลยก็ได้หรือสามารถใช้
สำนวนนั้นด้วยรูปแบบทางไวยากรณ์ในลักษณะอื่นก็ได้ มีสำนวนที่ใช้บ่อยเพียงบางสำนวนเท่านั้น
ที่สามารถนำสำนวนมาใช้ได้โดยตรงเพียงอย่างเดียว ไม่สามารถหรือไม่นิยมใช้ลักษณะของรูป
แบบทางไวยากรณ์ในลักษณะอื่นๆ ได้ เช่น

辦後事

Bàn hòushì

ทำ เรื่องหลังของชีวิต

ทำเรื่องหลังของชีวิต

ใช้เป็นสำนวนหมายถึง เตรียมตัวตาย หรือเตรียมตัวจัดงานศพ

潛伏在敵軍司令部的趙平飛，望著敵軍一片慌亂的情景，暗自說道：
“這兔崽子準備辦後事了。”

Qiánfú zài dǐjūn sīlìngbù de Zhào Píngfēi, wàngzhe
dǐjūn yípiàn huāngluàn de qíngjǐng, ànzì shuōdào: “Zhètù
zāizi zhǔnbèi bànhòushì.”

Zhào Píngfēi ที่ซ่อนตัวอยู่ในกองบัญชาการของข้าศึก เมื่อมองเห็นข้าศึกกำลัง
อยู่ในภาวะสับสนอลหม่าน จึงรำพึงว่า: “ไอ้พวกลูกกระต่าย เตรียมตัวจัดงานศพได้แล้ว”

拔短梯

Bá duǎn tī

ดึง สั้น บันได

ดึงบันไดสั้น

ใช้เป็นสำนวนหมายถึง ให้ความร่วมมือในการทำงานกับผู้อื่น แต่เนื่องจากไม่รักชาติจะ
จึงละทิ้งการงานไปเสียกลางคัน เป็นเหตุให้ผู้อื่นได้รับความเสียหาย

我們醜話說在前，這事要麼就別幹，要麼就幹到底，不能隨便拔短梯。

Wǒmen chǒuhuà shuōzàiqián, zhèshì yàome jiu biégàn,
yàome jiu gàn dàodǐ, bùnéng suíbiàn báduǎntī.

เราได้พูดกันมาก่อนแล้วว่า งานนี้ถ้าอย่างไรก็อย่าทำ หรือถ้าทำก็ต้องทำให้ถึงที่สุด จะ
ละทิ้งไปกลางคันตามอำเภอใจไม่ได้

擺擺渡

Bǎi bǎidù

ลำเลียง เรือข้ามฟาก

ลำเลียงโดยเรือข้ามฟาก

ใช้เป็นสำนวนหมายถึง ขอให้บุคคลที่สามช่วยส่งต่อให้ พบมากบนรถโดยสารประจำทาง
ที่ขอให้คนอื่นช่วยส่งต่อเงินหรือส่งต่อตั๋วรถโดยสารให้อีกทอดหนึ่ง

喂，中門有人買票哦？來，請擺擺渡，傳一傳。

Wèi, zhōngmén yǒurén mǎipiào ò? Lái, qǐng bǎibǎidù,
zhuàn yizhuàn.

นี่! ประตูกลางมีคนจะซื้อตั๋วมั๊ย มา กรุณาช่วยส่งต่อด้วยค่ะ ส่งต่อๆ มาค่ะ

3.2.1.2 สามารถมีส่วนแทรกในสำนวนได้

สำนวนกริยา - กรรมแบบสามพยางค์ที่ใช้บ่อยในภาษาจีน ส่วนใหญ่สามารถมีส่วนแทรกในสำนวนได้ ซึ่งส่วนแทรกที่พบส่วนใหญ่ได้แก่ ปัจจัยกริยา¹ 了 le², 著 zhe³ และ 過 guo⁴ คำลักษณนาม และโครงสร้าง 的 de⁵ รวมทั้งหน่วยขยายอื่นๆ ด้วย นอกจากนี้ยังสามารถมีส่วนแทรกในลักษณะของคำซ้ำได้ด้วย

ตัวอย่างสำนวนกริยา - กรรมแบบสามพยางค์ที่ใช้บ่อยในภาษาจีนที่สามารถมีปัจจัยกริยา 了 le เป็นส่วนแทรกในสำนวนได้ เช่น

擺攤子

Bǎi tānzi

ตั้ง แผง

ตั้งแผง

ใช้เป็นสำนวนหมายถึง จัดแจง เตรียมตัว เตรียมการไว้ล่วงหน้า

ก. 這項試驗就這樣定了，你們先去擺攤子，過幾天我們這些後續人員一到就動手。

Zhèxiàng shìyàn jiù zhèyàng dìngle, nǐmen xiānqu bǎitānzi, guò jǐtiān wǒmen zhèxiè hòuxùrén yuán yīdào jiù dòngshǒu.

การทดสอบนี้ตกลงตามนี้ พวกคุณไปจัดการเตรียมเอาไว้ก่อน อีก 2-3 วัน พอพวกเราเจ้าหน้าที่ชุดหลังไปถึง ก็จะได้ลงมือทันที

ข. 他先在自己家裡擺開了攤子，認真做好實驗前的一切工作。

¹ ปัจจัยกริยา คือ คำซึ่งลงไว้ท้ายคำกริยา เพื่อบ่งกริยาในรูปแบบต่างๆ คำกริยาเมื่อลงปัจจัยกริยาแล้ว จะแสดงความหมายเกี่ยวกับกาละต่างๆ หรือมีนัยเฉพาะแล้วแต่กรณี (ประพิน มโนมัยวิบูลย์, 2541: 34)

² le เป็นปัจจัยกริยาซึ่งลงไว้ท้ายกริยา เพื่อบ่งการกระทำที่เสร็จสิ้นแล้ว (ประพิน มโนมัยวิบูลย์, 2541: 35)

³ zhe เป็นปัจจัยกริยาซึ่งลงไว้ท้ายกริยา เพื่อบ่งว่ากริยานั้นๆ กำลังดำเนินอยู่ เทียบได้กับภาษาไทยว่า “..... อยู่” (ประพิน มโนมัยวิบูลย์, 2541: 35)

⁴ guo เป็นปัจจัยกริยาซึ่งลงไว้ท้ายกริยา เพื่อบ่งว่าการกระทำนั้นๆ เคยเกิดขึ้นแล้วในอดีตอย่างน้อยก็ครั้งหนึ่ง ตรงกับภาษาไทยว่า “ เคย.....” (ประพิน มโนมัยวิบูลย์, 2541: 37)

⁵ โครงสร้าง 的 de ใช้กับคำคุณศัพท์หรือหน่วยขยายที่มาขยายคำนาม เช่น 便宜的書 piányì de shū “หนังสือราคาถูก” 我的弟弟 wǒ de dìdì “น้องชายของฉัน” (ประพิน มโนมัยวิบูลย์, 2541: 86)

Tā xiān zài zìjǐ jiāli bǎikāile tānzi, rènzhēn zuòhǎo shíyànqiānde yíqiè gōngzuò.

เขาจัดเตรียมงานเพื่อการทดลองล่วงหน้าที่บ้านของตัวเองอย่างจริงจังก่อน

ตัวอย่างสำนวนกริยา - กรรมแบบสามพยางค์ที่ใช้บ่อยในภาษาจีนที่สามารถมีปัจจัยกริยา
著 zhe เป็นส่วนแทรกในสำนวนได้ เช่น

安下腳

Ān xià jiǎo

ตั้ง ลง ทำ

ตั้งเท้าลง

ใช้เป็นสำนวนหมายถึง ตั้งถิ่นฐาน ตั้งรกราก

n. 梁寶成安下腳兒以後，就千方百計地打聽龍潭街上的情況。

Liáng Bǎochéng ānxiàjiǎor yǐhòu, jiù qiānfāng bǎi jì de dǎtīng Lóng Tán Jiē shàng de qíngkuàng.

Liáng Bǎochéng หลังจากที่ได้ตั้งถิ่นฐานเรียบร้อยแล้ว ก็ออกไปสืบสาวราว
เรื่องของถนน Lóng Tán โดยใช้วิถีทางทุกอย่าง

๗. 他們在找個地方安下著腳。

Tāmen zài zhǎo ge dìfāng ānxiàzhe jiǎo.

พวกเขากำลังมองหาที่ตั้งถิ่นฐานอยู่

ตัวอย่างสำนวนกริยา - กรรมแบบสามพยางค์ที่ใช้บ่อยในภาษาจีนที่สามารถมีปัจจัยกริยา
過 guo เป็นส่วนแทรกในสำนวนได้ เช่น

擺 播 台

Bǎi bō tái

ตั้ง เวทีมวย

ตั้งเวทีมวย

เดิมหมายถึงสร้างเวทีเสร็จแล้วเชิญชนผู้ที่มีฝีมือขึ้นประลองฝีมือ ปัจจุบันใช้เป็นสำนวน
อุปมาว่าทำประลองฝีมือ

n. 翻砂車間決定向其他車間擺播台，保證提前七天完成五月份生產
任務。

Fānshā chējiān juédìng xiàng qítā chējiān bǎilèi tái, bǎozhèng tíqián qītiān wánchéng Wǔyuèfèn shēngchǎn rènwù.

โรงงานงานหลอมตัดสนใจทำกับโรงงานอื่นๆ ว่า จะสามารถทำให้งานผลิตประจำเดือน พฤษภาคมแล้วเสร็จก่อนกำหนด 7 วัน

๗. 也難怪，他們“放衛星”時插過紅旗，“學大寨”時擺過擂台，結果都錯了。

Yě nánguài, tāmen “Fàngwèixīng” shí chāguo hóngqí, “xuédàzhài” shí bǎiguo lèitái, jiéguǒ dōu cuòle.

ก็ไม่แปลก เวลามีการ “ปล่อยดาวเทียม” พวกเขาก็ไปปักธงแดง (หมายถึง ธงที่แสดงเป็นคอมมิวนิสต์) เวลา “ฝึกในค่ายทหาร” ก็เคยตั้งเวทีประลองยุทธ์ ผลลัพธ์ที่ได้ก็ผิดหมด

ตัวอย่างสำนวนกริยา - กรรมแบบสามพยางค์ที่ใช้บ่อยในภาษาจีน ที่สามารถมีคำลักษณนามเป็นส่วนแทรกในสำนวนได้ เช่น

卸包袱

xiè bāofu

ปลดภาระ

ปลดภาระ

ใช้เป็นสำนวนหมายถึง สลัดภาระทิ้งไป

๗. 李先生正想卸包袱，不要再負擔這麼大的任務了。

Lǐ Xiānshēng zhèngxiǎng xièbāofu, búyào zāi fùdān zhème dàde rènwù le.

คุณหลี่กำลังคิดจะสลัดภาระทิ้งไป ไม่ต้องการแบกรับภาระหน้าที่อันใหญ่หลวงเช่นนี้อีกต่อไป

๗. 馬國強長吁口氣，像卸個包袱。

Mǎ Guóqiáng chángxū kǒuqì, xiàng xiège bāofu.

Mǎ Guóqiáng ถอนหายใจราวกับว่าเป็นการปลดภาระทิ้งไป

ตัวอย่างสำนวนกริยา - กรรมแบบสามพยางค์ที่ใช้อยู่ในภาษาจีน ที่สามารถมีโครงสร้าง
的 de เป็นส่วนแทรกในสำนวนได้ เช่น

綁手腳

Bǎng shǒu jiǎo

มัดมือเท้า

มัดมือเท้า

ใช้เป็นสำนวนหมายถึง จำกัดขอบเขตทางความคิด การพูดหรือการกระทำ

n. 如果一味采用“綁手腳”的方式，把學生關在教室裡，不讓他們進行正常的文體活動，就會妨礙他們身心的健康。

Rúguǒ yīwèi cǎiyòng “Bǎngshǒujiǎo” de fāngshì, bǎ xuéshēng guān zài jiàoshìli, búràng tāmen jìnxíng zhèng cháng de wéntǐ huódòng, jiu huì fáng’ài tāmen shēnxīnde jiànkāng.

ถ้าหากใช้วิธี “มัดมือมัดเท้า” ซึ่งเด็กนักเรียนไว้แต่ในห้องเรียน ไม่ให้พวกเขาทำกิจกรรมทางวัฒนธรรมและทางพลศึกษาตามปกติ ก็จะเป็นอุปสรรคต่อสุขภาพทั้งกายและใจของพวกเขา

๗. 雖然張麗已經嫁給了劉海光，但她并不希望劉海光綁她的手腳。

Suīrán Zhāng Lì yǐjīng jiàgěile Liú Hǎiguāng, dàn tā bìngbù xīwàng Liú Hǎiguāng bǎng tāde shǒujiǎo.

แม้ว่า Zhāng Lì จะแต่งงานกับ Liú Hǎiguāng แล้วก็ตาม แต่ว่าเธอก็ไม่ต้องการให้ Liú Hǎiguāng จำกัดขอบเขตทางความคิด การพูดและการกระทำของเธอ

ตัวอย่างสำนวนกริยา - กรรมแบบสามพยางค์ที่ใช้อยู่ในภาษาจีน ที่สามารถมีคำบอก
จำนวนเป็นส่วนแทรกในสำนวนได้ เช่น

花心血

Huā xīn xiě

ใช้ใจ เลือด

ใช้เลือดใช้ใจ

ใช้เป็นสำนวนหมายถึง พุ่มเทสติปัญญา กำลังใจและกำลังกาย

n. 告訴你吧，花心血的日子剛剛開始，大風大浪還在後邊。

Gàosù nǐ ba, huāxīnxiě de rìzi gānggāng kāishǐ, dà fēng dàlàng háizài hòubiān.

จะบอกอะไรให้呢 วันเวลาที่ต้องทุ่มเทสติปัญญา กำลังใจและกำลังกายกำลังเพ็งจะ เริ่มต้น ปัญหาและอุปสรรคทั้งหลายยังมีอยู่ข้างหลัง

๗. 這劇本再不好，這幾天幾夜，我總算是花了一點兒心血吧？

Zhè jùběn zài bùhǎo, zhè jǐtiān jǐyè, wǒ zǒngsuàn shì huāle yìdiǎr xīnxiě ba?

บทละครนี้แม้ยังไม่ดีอีก หลายวันหลายคืนที่ผ่านมาฉันก็ได้ทุ่มเทสติปัญญาไปบ้างแล้วมิใช่หรือ

ตัวอย่างสำนวนกริยา - กรรมแบบสามพยางค์ที่ใช้บ่อยในภาษาจีน ที่สามารถมีคำซ้ำเป็นส่วนแทรกในสำนวนได้ เช่น

礙手腳

Ài shǒu jiǎo

กีดขวาง มือ เท้า

กีดขวางมือเท้า

ใช้เป็นสำนวนหมายถึง กะกะ กีดขวางการทำงานของผู้อื่น เป็นอุปสรรคต่อการทำงานของผู้อื่น ทำให้ผู้อื่นไม่ได้รับความสะดวก

n. 他要走就讓他走，省得呆在這兒礙手腳。

Tā yàozǒu jiù ràng tā zǒu, shěngde dāi zài zhèr ài shǒujiǎo.

เขาจะไปก็ให้เขาไป จะได้ไม่ต้องอยู่กะกะที่นี่

๗. 來自深刻教訓的預防措施，對於缺乏覺悟的人，可能是礙手礙腳的清規戒律。

Láizì shēnkè jiàoxun de yùfáng cuòshī, duìyú quēfá juéwùde rén, kěnéng shì àishǒu' àijiǎode qīngguī jièlù.

มาตรการป้องกันที่มาจากการอบรมสั่งสอนอย่างหนัก สำหรับผู้ที่ไม่มีความเข้าใจแล้ว อาจเป็นระเบียบข้อบังคับที่เป็นอุปสรรคก็ได้

3.2.1.3 สามารถนำกรรมมาไว้ข้างหน้าได้

Guànyòngyǔ ที่มีโครงสร้างทางไวยากรณ์แบบกริยา – กรรมนั้น เราสามารถนำส่วนกรรมที่มีอยู่ในสำนวนมาไว้ข้างหน้าส่วนกริยาของสำนวนได้

ตัวอย่างสำนวนกริยา – กรรมแบบสามพยางค์ที่ใช้บ่อยในภาษาจีน ที่สามารถนำกรรมมาวางไว้ข้างหน้าได้ เช่น

搬石頭

Bān shítou

ย้าย หน่อหิน

ย้ายหน่อหิน

ใช้เป็นสำนวนหมายถึง ขจัดอุปสรรค ขจัดปัญหา

ก. 如果能及早搬石頭，把不利團結的因素掃除掉，局面就不至于這麼糟糕。

Rúguǒ néng jízǎo bānshítou, bǎ búlì tuánjiéde yīn sù sǎo chúdiào, júmiàn jiùbù zhìyú zhème zāogāo.

ถ้าหากสามารถขจัดอุปสรรคได้โดยเร็ว โดยขจัดปัจจัยที่ไม่เป็นผลดีต่อความสามัคคีนั้นออกไป สถานการณ์ก็คงจะไม่เลวร้ายถึงเพียงนี้

ข. 現在什麼問題都沒有了，我們已經把那塊石頭搬走了。

Xiànzài shénme wèntí dōu méiyǒule, wǒmen yǐjīng bǎ nàkuài shítóu bānzǒule.

ตอนนี้ปัญหาอะไรก็ไม่มีแล้ว พวกเราได้ขจัดปัญหานั้นไปเรียบร้อยแล้ว

拔蘿蔔

Bá luóbo

ถอน หัวผักกาด

ถอนหัวผักกาด

ใช้เป็นสำนวนหมายถึง ทำให้คนออกไป(จากในห้อง) ทำให้จากไป ไล่ออกจากงาน ไล่ออกไปข้างนอก

ก. 老趙，眼下生產這麼緊張，你用拔蘿蔔的方法是不行的。

Lǎo Zhào, yǎnxià shēngchǎn zhème jǐnzhāng, nǐ yòng báluóbode fāngfǎ shì bùxíngde.

Lǎo Zhào การผลิตกำลังตั้งเครียดมาก คุณใช้วิธีการไล่ออกนะไม่เหมาะสม

๑. 丁钰平有缺點，但是，廠裡只有他能勝任這一項工作，這蘿蔔是拔不得的，你也是知道的。

Dīng Yùpíng yǒu quēdiǎn, dǎnshì, chǎnglǐ zhǐyǒu tā néng shèngrèn zhèyìxiàng gōngzuò, zhè luóbo shì bábudéde, nǐ yě zhīdào.

Dīng Yùpíng มีข้อบกพร่องก็จริง แต่ทว่าในโรงงานมีเพียงเขาเพียงคนเดียวที่สามารถรับหน้าที่ทำงานนี้ได้ ดังนั้นจะไล่ออกไม่ได้ คุณเองก็รู้ดี

擺門面

Bǎi ménmiàn

จัดแต่ง หน้าร้าน

แต่งหน้าร้าน

ใช้เป็นสำนวนหมายถึง ชอบโอ้อวดความหรูหราใหญ่โตเพื่อเอาหน้า ชอบทำท่าโอ้อวดหน้า
หน้า

๓. 要多做實事，少擺門面。

Yào duōzuò shíshì, shǎo bǎiménmiàn.

ต้องทำงานตามสภาพความเป็นจริงให้มาก อย่าเอาแต่โอ้อวดเอาหน้า

๑. 爹還是想不通：“婚事新辦，不大操大辦，這可以；但是，我就你這麼個兒子，門面還是要擺擺的，就擺三張酒席，總行吧？”

Diē háishì xiǎngbutōng : “Hūnshì xīnbàn, búdàcāodà bàn, zhè kěyǐ: dānshì, wǒ jiù nǐ zhème gè érzi, ménmiàn háishi yào bǎibǎide, jiù bǎi sānzhāng jiǔxí, zǒngxíng ba?”

พ่อยังคงคิดไม่ตก: “เรื่องการแต่งงาน ไม่ต้องจัดให้มันใหญ่โตก็พอได้ แต่ว่าพ่อก็เจ้าเป็นลูกชายเพียงคนเดียว ยิ่งไงก็ต้องจัดให้มันมีหน้ามีตาหน่อย จัดเลี้ยงสัก 3 โต๊ะดีไหม”

3.2.1.4 สามารถใช้คำกริยา / กรรมตัวอื่นมาแทนที่คำกริยา / กรรมเดิมในสำนวนได้

สำนวนกริยา - กรรมแบบสามพยางค์ที่ใช้บ่อยในภาษาจีนบางสำนวน เราสามารถใช้คำกริยาหรือกรรมตัวอื่นๆ ที่มีความหมายเหมือนหรือใกล้เคียงหรือมีความสัมพันธ์กับคำกริยาหรือ

กรรมที่มีอยู่เดิมในสำนวนนั้นๆ มาแทนกันได้ โดยที่ความหมายของสำนวนยังคงความหมายเดิม หรือใกล้เคียงกับความหมายเดิม

ตัวอย่างสำนวนกริยา - กรรมแบบสามพยางค์ที่ใช้บ่อยในภาษาจีน ที่สามารถใช้คำกริยาตัวอื่นๆ แทนที่คำกริยาที่มีอยู่เดิมในสำนวน เช่น

哭 鼻子

Kū bízi

ร้องไห้ จมูก

ร้องไห้จมูก

ใช้เป็นสำนวนหมายถึง ร้องไห้เสียใจ เราสามารถใช้คำกริยา 抹 mǒ แทนที่คำกริยา 哭 kū ในสำนวนได้ ดังนี้

抹 鼻子

Mǒ bízi

เช็ด จมูก

เช็ดจมูก

ใช้เป็นสำนวนมีความหมายหมายถึง ร้องไห้เสียใจ เช่นเดียวกับสำนวน “Kūbízi”

擺 架子

Bǎi jiàzi

วาง หิ้ง

วาง (บน) หิ้ง

ใช้เป็นสำนวนหมายถึง วางท่าใหญ่โต วางท่าวางทาง วางมาด เราสามารถใช้คำกริยา 拿 ná แทนที่คำกริยา 擺 bǎi ในสำนวนได้ ดังนี้

拿 架子

Ná jiàzi

หยิบ หิ้ง

หยิบหิ้ง

ใช้เป็นสำนวนมีความหมายหมายถึง วางมาด เช่นเดียวกับสำนวน “Bǎijiàzi”

ตัวอย่างสำนวนกริยา - กรรมแบบสามพยางค์ที่ใช้บ่อยในภาษาจีน ที่สามารถใช้กรรมตัวอื่นๆ แทนที่กรรมที่มีอยู่เดิมในสำนวน เช่น

炒 冷 飯

Chǎo lěng fàn

ผัด เย็น ข้าว

ผัดข้าว (ที่) เย็นแล้ว

ใช้เป็นสำนวนหมายถึง พุดหรือทำเรื่องเก่าหรือเรื่องที่เคยมีคนเคยพุดหรือเคยทำเอาไว้แล้ว ไม่มีเนื้อหาใหม่ๆ เราสามารถใช้ 剩飯 shèngfàn แทนที่ 冷飯 lěngfàn ในสำนวนได้ดังนี้

炒 剩 飯

Chǎo shèng fàn

ผัด เหลือไว้ ข้าว

ผัดข้าวที่เหลือไว้

ใช้เป็นสำนวนมีความหมายหมายถึง ทำซ้ำหรือพุดซ้ำในสิ่งที่มีคนเคยพุดหรือเคยทำมาก่อน แสดงให้เห็นถึงไม่มีสิ่งใดแปลกใหม่ เช่นเดียวกับสำนวน “Chǎolěngfàn”

聽 壁 腳

Tīng bìjiǎo

ฟัง ตีนกำแพง

ฟังอยู่ตีนกำแพง

ใช้เป็นสำนวนหมายถึง อยู่นอกกำแพงแอบฟังผู้อื่นคุยกัน เราสามารถใช้ 壁根 bìgēn แทนที่ 壁腳 bìjiǎo ในสำนวนได้ ดังนี้

聽 壁 根

Tīng bìgēn

ฟัง ตีนกำแพง

ฟังอยู่ตีนกำแพง

ใช้เป็นสำนวนมีความหมายหมายถึง แอบอยู่ข้างกำแพงเพื่อแอบฟังผู้อื่นคุยกัน เช่นเดียวกับสำนวน “Tīngbìjiǎo”

3.2.2 ลักษณะที่ใช้ในการสื่อความหมาย

สำนวนที่ใช้อยู่ Guànyòngyǔ จัดเป็นวลีชนิดหนึ่งที่มีความหมายโดยนัย ซึ่งก่อให้เกิดจินตนาการ เกิดอรรถรสที่ให้ความรู้สึกและอารมณ์ สำนวนเหล่านี้มีการสื่อความหมายหลายลักษณะดังนี้

3.2.2.1 สื่อความหมายโดยลักษณะการใช้ความเปรียบ

Guànyòngyǔ ส่วนใหญ่จะสื่อความหมายโดยลักษณะการใช้ความเปรียบ กล่าวคือ เป็นการนำเอาคำบางคำ สิ่งของบางสิ่ง หรือเหตุการณ์บางเหตุการณ์ มาใช้ในการอุปมาเปรียบ เทียบเพื่อบรรยาย หรือพรรณนาสิ่งของ เรื่องราวหรือตัวบุคคล เพื่อให้สามารถเห็นภาพของสิ่งที่กล่าวถึงนั้น หรืออารมณ์ของผู้พูดได้ชัดเจนมากยิ่งขึ้น ดังนั้นความหมายของคำศัพท์ที่ใช้ในการประกอบเป็นสำนวนจึงมิได้มีความหมายของคำตรงตัวตามรูปศัพท์ แต่จะมีความหมายเป็นนัยเกินความกว้างหรือลึกซึ้ง มีความสมบูรณ์ในตัวของสำนวนเองและมีความหมายในเชิงอุปมาเปรียบเทียบ ตัวอย่างเช่น

唱高調

Chàng gāodiào

ร้องเพลง เสียงสูง

ร้องเพลงเสียงสูง

ใช้เป็นสำนวนหมายถึง พูดจาด้วยคำพูดที่สวยงามไพเราะ แต่ไม่เป็นความจริง หรืออาจหมายถึงพูดจาवादโคร่งร้างไว้อย่างสวยงามเลิศเลอ แต่ไม่สามารถทำได้จริงหรือปฏิบัติได้จริงตามที่พูดนั้น

唱 chàng

ความหมายเดิมหมายถึง ร้องเพลง

ใช้เปรียบเทียบหมายถึง พูด

高調 gāodiào

ความหมายเดิมหมายถึง เสียงสูง

ใช้เปรียบเทียบหมายถึง คำพูดที่สวยงามไพเราะ

啃骨頭

Kěn gūtou

แทะ กระดูก

แทะกระดูก

ใช้เป็นสำนวนหมายถึง รับประทานอาหาร หรือรับผิดชอบเข้าไปแก้ไขปัญหายุ่งยากลำบาก

啃 kěn

ความหมายเดิมหมายถึง แทะ

ใช้เปรียบเทียบหมายถึง รับผิดชอบ

骨頭 gǔtóu

ความหมายเดิมหมายถึง กระดูก

ใช้เปรียบเทียบหมายถึง ปัญหาที่ยากลำบาก

耍把戲

Shuǎ bǎxì

เล่น ปาหี

เล่นปาหี

ใช้เป็นสำนวนหมายถึง หลอกหลวง หลอกล่อผู้อื่นให้ได้รับความเสียหาย

耍 Shuǎ

ความหมายเดิมหมายถึง เล่น หยอกล้อ

ใช้เปรียบเทียบหมายถึง หลอกหลวง หลอกล่อ

把戲 bǎxì

ความหมายเดิมหมายถึง ปาหี การแสดงกล

ใช้เปรียบเทียบหมายถึง วิธีการหลอกหลวงผู้อื่น

澆冷水

Jiāo lěng shuǐ

รด เย็น น้ำ

รดน้ำเย็น

ใช้เป็นสำนวนหมายถึง ทำลายความสัมพันธ์อันดีกับผู้อื่น ตัดความสัมพันธ์กับผู้อื่น

澆 jiāo

ความหมายเดิมหมายถึง รดน้ำ

ใช้เปรียบเทียบหมายถึง คบค้า มีความสัมพันธ์กัน

冷水 lěngshuǐ

ความหมายเดิมหมายถึง น้ำเย็น

ใช้เปรียบเทียบหมายถึง ความสัมพันธ์ที่เย็นชา

走鋼絲

Zǒu gāngsī

เดิน เส้นลวด

เดินบนเส้นลวด

ใช้เป็นสำนวนหมายถึง ทำงานที่เสี่ยงภัย ทำงานที่อันตราย

走 zǒu

ความหมายเดิมหมายถึง เดิน

ใช้เปรียบเทียบหมายถึง ทำงาน

鋼絲 gāngsī

ความหมายเดิมหมายถึง เส้นลวด

ใช้เปรียบเทียบหมายถึง งานที่อันตราย

3.2.2.2 สื่อความหมายโดยลักษณะการใช้ความหมายตามตัว

การสื่อความหมายของสำนวนในลักษณะของการใช้ความหมายตามตัวนี้ หมายถึงการนำความหมายตามตัวของคำศัพท์ในสำนวนมาใช้ในการสื่อความหมาย หรือใช้แสดงความหมายในสำนวนเลย โดยมากแล้วการสื่อความหมายในลักษณะของการใช้ความหมายตามตัวนี้ ความหมายเดิมของคำศัพท์และความหมายในสำนวนจะมีความหมายเหมือนกัน ตัวอย่างเช่น

幫倒忙

Bāng dào máng

ช่วย ตรงกันข้าม ช่วยเหลือ

ช่วยเหลือแล้วให้ผลในทิศทางตรงกันข้าม

ใช้เป็นสำนวนหมายถึง ต้องการที่จะช่วยเหลือ แต่ทว่ากลับเป็นการสร้างความยุ่งยากให้มากขึ้น

幫 bāng

ความหมายเดิมหมายถึง ช่วยเหลือ

ความหมายในสำนวนหมายถึง ช่วยเหลือ

倒忙 dàománg

ความหมายเดิมหมายถึง ให้ผลตรงกันข้ามกับการช่วยเหลือ

ความหมายในสำนวนหมายถึง ให้ผลในทิศทางตรงกันข้ามกับการช่วยเหลือ

กล่าวคือกลับเป็นการเพิ่มความยุ่งยากให้มากขึ้น

拜把子

Bài bǎzi

ประกอบพิธี พี่น้องร่วมสาบาน

ประกอบพิธีเป็นพี่น้องร่วมสาบาน

ใช้เป็นสำนวนหมายถึง สาบานเป็นพี่น้องร่วมสาบาน

拜 bài

ความหมายเดิมหมายถึง ไหว้ ประกอบพิธี

ความหมายในสำนวนหมายถึง ไหว้ ประกอบพิธี จัดพิธี

把子 bǎzi

ความหมายเดิมหมายถึง พี่น้องร่วมสาบาน

ความหมายในสำนวนหมายถึง พี่น้องร่วมสาบาน

愛面子

Ài miànzi

รัก หน้า

รักหน้า

ใช้เป็นสำนวนหมายถึง รักหน้า รักศักดิ์ศรี

愛 ài

ความหมายเดิมหมายถึง รัก

ความหมายในสำนวนหมายถึง รัก ให้ความสำคัญ

面子 miànzi

ความหมายเดิมหมายถึง หน้าตา ใบหน้า

ความหมายในสำนวนหมายถึง หน้าตา

3.2.2.3 สื่อความหมายโดยลักษณะการยืมความหมาย

การสื่อความหมายโดยลักษณะการยืมความหมาย หมายถึงการยืมเอาภาพลักษณ์ของ
สิ่งๆหนึ่ง มาใช้แทนความหมายของสิ่งอีกสิ่งหนึ่ง กล่าวคือ เป็นการเปรียบเทียบหนึ่งเป็นอีกสิ่งหนึ่ง
ตัวอย่างเช่น

有胃口

Yǒu wèikǒu

มี การเจริญอาหาร

มีการเจริญอาหาร

ใช้เป็นสำนวนหมายถึง มีความสามารถหรือความชอบ ในการทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งได้อย่าง

มาก

有 yǒu

ความหมายเดิมหมายถึง มี

ความหมายในสำนวนหมายถึง มี

胃口 wèikǒu

ความหมายเดิมหมายถึง การเจริญอาหาร

ความหมายในสำนวนหมายถึง ความสามารถหรือความชอบ ในการทำสิ่งใดสิ่ง
หนึ่งได้อย่างมาก

有頭腦

Yǒu tóunǎo

มี สมอง

มีสมอง

ใช้เป็นสำนวนหมายถึง มีความชำนาญ มีความสามารถในการคิด วิเคราะห์ พิจารณา
ปัญหา มีความคิดหรือข้อคิดเห็นเป็นของตนเอง

有 yǒu

ความหมายเดิมหมายถึง มี

ความหมายในสำนวนหมายถึง มี

頭腦 tóunǎo

ความหมายเดิมหมายถึง หัวสมอง

ความหมายในสำนวนหมายถึง ความสามารถในการคิดพิจารณา

做手腳

Zuò shǒu jiǎo

ทำ มือ เท้า

ทำมือและเท้า

ใช้เป็นสำนวนหมายถึง แอบกระทำการบางอย่าง (ที่ไม่ดี) แอบดำเนินการบางอย่างที่ผิด
กฎหมาย

做 zuò

ความหมายเดิมหมายถึง ทำ

ความหมายในสำนวนหมายถึง ทำ

手腳 shǒujiǎo

ความหมายเดิมหมายถึง มือและเท้า

ความหมายในสำนวนหมายถึง อากัปกิริยา การกระทำบางอย่าง การเคลื่อนไหว
ไหวที่ไม่ดีหรือผิดกฎหมาย

咬耳朵

Yǎo ěrduō

กัด หู

กัดหู

ใช้เป็นสำนวนหมายถึง พุดเสียงเบาๆ ที่ข้างหู เนื่องจากไม่ต้องการให้ผู้อื่นได้ยิน กระซิบที่
ข้างหู

咬 yǎo

ความหมายเดิมหมายถึง กัด

ความหมายในสำนวนหมายถึง กัด ตะ หรือสั้มผัส

耳朵 ěrduō

ความหมายเดิมหมายถึง หู

ความหมายในสำนวนหมายถึง โสตประสาทในการได้ยิน

拌舌頭

Bàn shétou

ผสมคลุกเคล้า ลิ้น

ผสมคลุกเคล้าลิ้น

ใช้เป็นสำนวนหมายถึง เป็นปากเป็นเสียงกัน ทะเลาะวิวาทกัน ได้เถียงกัน

拌 bàn

ความหมายเดิมหมายถึง ผสมคลุกเคล้า ก่อกวน

ความหมายในสำนวนหมายถึง ทะเลาะวิวาท

舌頭 shétou

ความหมายเดิมหมายถึง ลิ้น

ความหมายในสำนวนหมายถึง คำพูด ภาษา

บทที่ 4

เปรียบเทียบความหมายของสำนวนกริยา – กรรมแบบสามพยางค์ที่ใช้บ่อย ในภาษาจีนกับสำนวนไทย

สำนวนที่ใช้บ่อยในภาษาจีน (慣用語 Guànyòngyǔ) และสำนวนไทย มีจำนวนไม่น้อยที่มีความหมายตลอดจนวิธีการเปรียบเทียบที่คล้ายคลึงกัน ในบทนี้ผู้วิจัยจะเปรียบเทียบความหมายของสำนวนกริยา – กรรมแบบสามพยางค์ที่ใช้บ่อยในภาษาจีนกับสำนวนไทยตามลักษณะเนื้อหาของสำนวนดังต่อไปนี้

4.1 สำนวนที่วิพากษ์วิจารณ์สะท้อนปรากฏการณ์ที่ไม่ดีของสังคม

สำนวนกริยา – กรรมแบบสามพยางค์ที่ใช้บ่อยในภาษาจีนและสำนวนไทยมีจำนวนไม่น้อยที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับการวิพากษ์วิจารณ์สะท้อนปรากฏการณ์ที่ไม่ดีของสังคมเหมือนกันดังนี้

4.1.1 เกี่ยวกับการประจบประแจงเพื่อผลประโยชน์บางอย่างแก่ตนเอง ตัวอย่างเช่น

戴高帽

Dài gāo mào

สวม สูง หมวก

สวมหมวกสูง

“gāomào” ในที่นี้ใช้เปรียบเทียบหมายถึง คำพูดสรรเสริญเยินยอด้วยหมายจะประจบประแจง “Dàigāomào” ใช้เป็นสำนวนหมายถึง ทำการประจบประแจง หรืออาจจะหมายถึงถูกผู้อื่นสรรเสริญเยินยอด้วยหมายจะประจบก็ได้

ตรงกับสำนวนไทยคือ “เยินยอปอแป้น” หมายถึง พุดจาสรรเสริญเยินยอผู้อื่นด้วยหมายจะประจบประแจง

ตัวอย่าง

別盡給人家戴高帽了，誰曉得你心裡到底怎麼想的？”

Bié jìn gěi rénjiā dàigāomào le, shéi xiǎodé nǐ xīnli dàodǐ zěnme xiǎng de?

อย่าพยายามสวมหมวกสูงให้คนอื่นเลย ใครจะรู้ว่าแท้จริงแล้วในใจเธอคิดอย่างไร

อย่าพยายามเยินยอปอแป้นคนอื่นเลย ใครจะรู้ว่าแท้จริงแล้วในใจเธอคิดอย่างไร

抱粗腿

Bào cū tuǐ

กอด หยาบ ขา

กอดขาหยาบ

ใช้เป็นสำนวนหมายถึง ประจบสอพลอหรือฟุ้งพาทาคัยผู้ที่มีอิทธิพลเพื่อให้ตัวเองอยู่รอด
ตรงกับสำนวนไทยคือ “กอดแข้งกอดขา” หมายถึง ประจบประแจงโดยหวังประโยชน์
จากผู้อื่น

ตัวอย่าง

我就看不起宋寶喜這種人！常常跑過去抱人家的粗腿！

Wǒ jiù kànbuqi Sòng Bǎoxǐ zhèi zhǒng rén! Chángchang
pǎo guòqù bào rénjiā de cūtuǐ!

ฉันดูถูกคนอย่าง Sòng Bǎoxǐ มักจะวิ่งไปกอดขาหยาบของคนอื่น

ฉันดูถูกคนอย่างวิชัย เขามักจะวิ่งไปกอดแข้งกอดขาคนอื่น

舔屁股

Tiǎn pìgu

เลีย ก้น

เลียก้น

ใช้เป็นสำนวนหมายถึง แสร้งพูดประจบสอพลอเพื่อหวังผลบางอย่าง
ตรงกับสำนวนไทยคือ “เลียแข้งเลียขา” หมายถึง ประจบ ทำให้เป็นที่ชอบใจ สำนวน
นี้เอกลักษณ์ของแมวที่ชอบเลียเคล้าเคลียอยู่กับคนมาเปรียบ (ขุนวิจิตรมาตรา, 2541: 253)

ตัวอย่าง

黃三婆指著金貴罵道：“你沒有別的本事，專門給人家舔屁股！”

Huáng Sānpó zhǐzhe Jīnguì màdào: Nǐ méiyǒu biéde
běnshì, zhuānmén gěi rénjiā tiǎnpìgu!

Huáng Sānpó ชี้หน้าดำ Jīnguì “เธอน่ะไม่มีความสามารถอย่างอื่นหรอก เก่งแต่
เลียก้นผู้อื่น!”

มานพชี้หน้าดำวสันต์ “เธอน่ะไม่มีความสามารถอย่างอื่นหรอก เก่งแต่เลียแข้งเลียขาผู้อื่น!”

拍馬屁

Pāi mǎ pì

ลูบ ม้า ก้น

ลูบก้นม้า

ใช้เป็นสำนวนหมายถึง พุดชมประจบประแจงผู้อื่น พุดจาประจบสอพลอ

ตรงกับสำนวนไทยคือ “ตีสตึก” หมายถึง แสดงกิริยาอาการเข้ามาประจบประแจงให้เป็นที่ถูกใจหรือพอใจ (ขุนวิจิตรมาตรา, 2541: 234)

ตัวอย่าง

馬科長爲人不正派，專門拍馬屁。

Mǎ Kēzhǎng wèirén bu zhèngpài, zhuānmén pāimǎpì.

Mǎ Kēzhǎng เป็นคนไม่ซื่อสัตย์ เก่งแต่ลูบก้นม้า

ชาลววิทยเป็นคนไม่ซื่อสัตย์ เก่งแต่ตีสตึก

4.1.2 เกี่ยวกับการติดสินบน การรับสินบน ไม่ซื่อสัตย์ต่อหน้าที่ ตัวอย่างเช่น

開後門

Kāi hòu mén

เปิด หลัง ประตู

เปิดประตูหลัง

“hòumén” หมายถึงประตูบานเล็กๆ ที่อยู่ติดกับประตูใหญ่ หรือหมายถึง ประตูข้างหรือประตูส่วนตัวซึ่งอยู่ทางด้านหลังของบ้าน ใช้เปรียบเทียบหมายถึง วิธีทางหรือลู่ทางที่จะยึดหยุ่นในบางเรื่องหรือบางสิ่งบางอย่างหรือทำการยกยอกเงินทอง “Kāihòumén” ใช้เป็นสำนวนหมายถึง รับสินบน การใช้วิธีการบางอย่างที่ไม่ถูกต้องเพื่ออำนวยความสะดวกให้ โดยมีสิ่งของเงินทองเป็นเครื่องตอบแทน

ตรงกับสำนวนไทยคือ “กินนอกกินใน” หมายถึง รับสินบน การทำทุจริตต่างๆ โดยเอาประโยชน์นอกเหนือไปจากงานที่ทำหรือสิ่งที่ทำ

ตัวอย่าง

有人打電話或親自找到站長辦公室要求“開後門”。

Yǒurén dǎ diànhuà huò qīnzì zhǎodào Zhànzhǎng bàn gōngshì yāoqiú “kāihòumén”.

บางคนโทรศัพท์ไปหรือ ไปหาสถานี่ที่ห้องทำงานด้วยตัวเอง เพื่อขอร้องให้ “เปิดประตู
หลัง”

บางคนโทรศัพท์ไปหรือ ไปหาสถานี่ที่ห้องทำงานด้วยตัวเอง เพื่อขอร้องให้ “กินนอก
กินใน”

塞紅包

Sāi hóngbāo

ยัด แดง ห่อ

ยัดห่อแดง

“ห่อแดง” ในที่นี้หมายถึงกระดาษสีแดงที่ภายในห่อเงินเอาไว้ “Sāihóngbāo” ใช้เป็น
สำนวนหมายถึง เพื่อจะให้ประสบผลสำเร็จตามจุดมุ่งหมายจึงนำเงินหรือสิ่งของไปกำนัลผู้อื่นเพื่อ
เป็นสินน้ำใจ ปกติคนไทยจะเรียก “hóngbāo” ว่า “อั่งเปา” ซึ่งเป็นสำเนียงจีนแต้จิ๋ว

ตรงกับสำนวนไทยคือ “หยอดน้ำมัน” หมายถึง ให้เงิน หรือให้สิ่งของเป็นสินน้ำใจ
เพื่อจะให้ใช้สอยได้คล่อง เหมือนเครื่องจักรจะให้เดินคล่องก็ต้องหยอดน้ำมัน

ตัวอย่าง

一些企業以塞紅包搞業務，但市政工程隊是以質取勝。

Yìxiē qīyè yǐ sāihóngbāo gǎo yèwù, dàn shìzhèng gōng
chéngduì shì yǐ zhì qǔ shèng.

มีกิจการบางประเภท ใช้วิธียัดห่อแดงทำงาน แต่หน่วยวิศวกรเทศบาลเมืองใช้คุณภาพ
ชนะมาได้

มีกิจการบางประเภท ใช้วิธีหยอดน้ำมันทำงาน แต่หน่วยวิศวกรเทศบาลเมืองใช้คุณภาพ
ชนะมาได้

塞腰包

Sāi yāobāo

ยัด กระเป๋าเงิน

ยัด (ใส่) กระเป๋าเงิน

“yāobāo” ในที่นี้แต่เดิมหมายถึงห่อเงินหรือกระเป๋าเงินใบเล็กๆ ที่เหน็บหรือกมัดเอาไว้ที่
เอวเพื่อพกติดตัว “Sāiyāobāo” ใช้เป็นสำนวนหมายถึง รับเงินใส่กระเป๋า เป็นการรับเงิน รับ
สินบน

ตรงกับสำนวนไทยคือ “กินขามู” หมายถึง รับประทานหรือกินสินบน หมูถือว่าเป็นอาหารสำคัญซึ่งเป็นความนิยมของคนจีน ดังจะเห็นว่าในสมัยก่อนคนจีนจะเลี้ยงหมูในขณะที่คนไทยจะไม่เลี้ยงเลย การให้ขามูเป็นสินบนก็คือการให้ขามูจริงๆ ไปกิน ใครกินขามูก็หมายความว่ากินสินบน ต่อมาใครที่รับอะไรไว้ไม่ว่าจะเป็นเงินทองหรือสิ่งของที่ให้เป็นสินบนแล้ว แม้ว่าไม่ใช่ขามูก็เรียกว่า “กินขามู” โดยมีความหมายว่า กินสินบนหรือรับประทาน (ขุนวิจิตรมาตรา, 2541: 32)

นอกจากนี้ยังตรงกับสำนวนไทยคือ “กินเครื่องเซ่น” หมายถึง รับประทาน เครื่องเซ่นคืออาหารที่จัดเซ่นเจ้าหรือเทวดาอารักษ์ เพื่อจะให้เทวดาแก่ทุกข์ร้อนหรือช่วยเหลืออะไรต่างๆ การขอความช่วยเหลือจากบุคคลชั้นสูงที่มีอำนาจก็นิยมนำเอาสิ่งของไปให้เป็นสินบนเช่นเดียวกับบนเจ้า ผู้ที่รับสิ่งของไว้และช่วยเหลือผู้ให้สำเร็จสมประสงค์หรือสำเร็จสมปรารถนา ก็จะเรียกผู้นั้นว่ากินเครื่องเซ่น (ขุนวิจิตรมาตรา, 2541: 33)

ตัวอย่าง

我很討厭他這種人！天天之塞腰包！

Wǒ hěn tǎoyàn tā zhèi zhǒng rén! Tiāntiān zhī sāi yāobāo!

ฉันเบื่อหน่ายรำคาญคนประเภทนี้อย่างยิ่ง วันๆ เขาแต่ยัดใส่กระเป๋าเงิน!

ฉันเบื่อหน่ายรำคาญคนประเภทนี้อย่างยิ่ง วันๆ เขาแต่กินขามู!

ฉันเบื่อหน่ายรำคาญคนประเภทนี้อย่างยิ่ง วันๆ เขาแต่กินเครื่องเซ่น!

通 關 節

Tōng guānjié

ผ่าน ช่องทางหรือด่าน

ผ่านช่องทางหรือด่าน

ใช้เป็นสำนวนหมายถึง ใช้เส้นสายโดยให้ผู้อื่นช่วยเหลือบางสิ่งบางอย่างให้สำเร็จราบรื่นตามที่ต้องการ นอกจากนี้ยังมีสำนวนที่มีความหมายในลักษณะเดียวกันคือ

遞 條 子

Dì tiáozi

ส่ง โฉนด

ส่งโฉนด

ใช้เป็นสำนวนหมายถึง ใช้ความสัมพันธ์อันดีส่วนตัวให้ผู้อื่นช่วยเหลือ

ตรงกับสำนวนไทยคือ “ใช้เส้น” หรือ “เล่นเส้น” หมายถึง ใช้เส้นสายโดยให้ผู้ที่มีความสัมพันธ์อันดีต่อกันช่วยเหลือให้สำเร็จราบรื่นตามที่ตนต้องการ ให้การช่วยเหลือหรือขอความช่วยเหลือเนื่องจากมีความสัมพันธ์ส่วนตัวที่ดีต่อกัน

ตัวอย่าง

爲了得到重用，達到名利的雙收，陳學通千方百計打通關節。

Wèile dédào zhòngyòng, dádào mínglì de shuāngshōu, Chén Xuétōng qiānfāng bǎijì dǎ tōngguānjié.

เพื่อให้ได้มาทั้งการได้ปฏิบัติงานในหน้าที่สำคัญและได้มาซึ่งลาภยศสักการ Chén Xuétōng จึงพยายามที่จะผ่านช่องทางโดยใช้วิถีทางทุกอย่าง

เพื่อให้ได้มาทั้งการได้ปฏิบัติงานในหน้าที่สำคัญและได้มาซึ่งลาภยศสักการ สุรเกียรติจึงพยายามที่จะใช้ทุกวิถีทางเล่นเส้น

爲了達到目的，李小林想要跟王中遞條子。

Wèile dádào mùdì, Lǐ Xiǎolín xiǎngyào gēn Wáng Zhōng dìtiáozi.

เพื่อให้บรรลุถึงเป้าหมาย Lǐ Xiǎolín คิดจะส่งใ้ต่กับ Wáng Zhōng

เพื่อให้บรรลุถึงเป้าหมาย สุรเกียรติคิดจะใช้เส้นกับประวิทย์

4.1.3 เกี่ยวกับการพูดจาที่ไม่ดี หรือการพูดจาที่ก่อให้เกิดความเสียหาย ตัวอย่างเช่น

潑 髒 水

Pō zāng shuǐ

สาด สกปรก น้ำ

สาดน้ำสกปรก

“น้ำสกปรก” ใช้เปรียบเทียบกับสิ่งที่ไม่ดีหรือเรื่องราวที่ไม่ดี “Pōzāngshuǐ” ใช้เป็นสำนวนหมายถึง ปล่อยข่าวไม่ดีทำลายผู้อื่น ใส่ร้ายป้ายสี กล่าวหาว่าผู้อื่นกระทำความผิด

ตรงกับสำนวนไทยคือ “สาดโคลน” หมายถึง ใส่ร้ายป้ายสี หากความผิดให้ผู้อื่นทั้งๆที่ผู้นั้นไม่มีความผิด

ตัวอย่าง

小王，你別這樣給人家潑髒水。

Xiǎowáng, nǐ bié zhèi yàng gěi rénjiā pòzāngshuǐ.

Xiǎowáng เธออย่าสาดน้ำสกปรกให้คนอื่นอย่างนี้สิ

มานี้ เธออย่าสาดโคลนให้คนอื่นอย่างนี้สิ

上 眼 藥

Shàng yǎn yào

ใส่ ตา ยา

ใส่ยาตา

“ยาตา” หมายถึงยาที่ใช้ในการรักษาโรคทางตา “Shàngyǎnyào” ใช้เป็นสำนวน หมายถึง ใส่ความผู้อื่น

ตรงกับสำนวนไทยคือ “ใส่ถ้อยร้อยความ” หมายถึง พุดใส่ความ พุดหาความ พุดให้ เกิดเป็นเรื่อง

ตัวอย่าง

他在領導前給小平上眼藥。

Tā zài lǐngdǎo qián gěi Xiǎo Píng shàngyǎnyào.

เขาใส่ยาตา Xiǎo Píng ต่อหน้าผู้บริหาร

เขาใส่ถ้อยร้อยความดาราต่อหน้าผู้บริหาร

放 風 聲

Fàng fēng shēng

ปล่อย ลม เสียง

ปล่อยเสียงลม

ใช้เป็นสำนวนหมายถึง พุดหรือลือข่าวนั้นไปทั่ว กระพือข่าว แพร่งพรายข่าว

ตรงกับสำนวนไทยคือ “ปล่อยข่าว” หมายถึง พุดหรือลือข่าวนั้นๆ ให้รู้ทั่วกัน เผยแพร่ ข่าวออกไปทั่ว กระจ่ายข่าวอย่างครึกโครม

ตัวอย่าง

這件事不知道是誰放風聲的。

Zhè jiàn shì bu zhīdào shì shéi fàngfēngshēng de.

เรื่องนี้ไม่รู้ว่าเป็นคนปล่อยเสียงลม

เรื่องนี้ไม่รู้ว่าเป็นคนปล่อยข่าว

放 邪 火

Fàng xié huǒ

วาง ชั่วร้าย เพลิง

วางเพลิงชั่วร้าย

ใช้เป็นสำนวนหมายถึง พุดจาให้ร้ายผู้อื่น พุดจาอุแหยให้คนเข้าใจผิด

ตรงกับสำนวนไทยคือ “ใส่ไฟ” หมายถึง พุดอุแหย พุดส่งเสริมให้มีเรื่อง พุดจาให้ร้ายผู้อื่น ยุให้เกลียดชัง เปรียบเหมือนกับเผาเขาด้วยไฟ หรือกระพือลมเพื่อให้ไฟไหม้ลุกขึ้นไหม้เขาเสีย (บุญศิริ สุวรรณเพ็ชร, 2541: 332)

ตัวอย่าง

不知道什麼人從中放了一把邪火，害阿文和阿美吵了一架。

Bù zhīdào shénme rén cóng zhōng fàngle yìbǎ xiéhuǒ,
hài Ā Wén hé Ā Měi chǎole yíjià.

ไม่รู้ว่าเป็นคนวางเพลิงชั่วร้ายจากในนั้น ทำให้ Ā Wén และ Ā Měi ทะเลาะกัน

ไม่รู้ว่าเป็นคนใส่ไฟทำให้ สุนัขและลัดดาทะเลาะกัน

說 白 話

Shuō bái huà

พูด คำพูดคุยโว

พูดคำพูดคุยโว

ใช้เป็นสำนวนหมายถึง พุดจาเชื่อถือไม่ได้ พุดโดยไม่มีหลักฐาน พุดโกหก

ตรงกับสำนวนไทยคือ “ปั้นน้ำเป็นตัว” หมายถึง โกหกเสกสรรปั้นแต่งเรื่องที่ไม่มีมูล
เลยให้เป็นเรื่องขึ้น แต่งเรื่องขึ้น เอาเรื่องที่ไม่จริงมาพูดว่าจริง

ตัวอย่าง

作人要講信用，決不能空口說白話。

Zuò rén yào jiǎng xìnyòng, jué bùnéng kōngkǒu shuō
báihuà.

เป็นคนต้องยึดมั่นในสัญญา อย่าปากเปล่าพูดคำพูดคุยโว

เป็นคนต้องยึดมั่นในสัญญา อย่าปากเปล่าปั้นน้ำเป็นตัว

說 鬼 話

Shuō guǐ huà

พูด ผี คำพูด

พูดคำพูดผี

คำพูดผีในที่นี้ใช้เปรียบเทียบหมายถึง โทก หรือคำโทก “Shuōguǐhuà” ใช้เป็น
สำนวนหมายถึง พูดโทก

ตรงกับสำนวนไทยคือ “ลั่นกะลวณ” หมายถึง พูดโทก ตอแหล วทวนเป็นชั้นเชิง
กลับไปกลับมา พูดยกย่อนไปอย่างนั้นอย่างนี้ จับไม่ได้ไล่ไม่ทัน

ตัวอย่าง

有時候我站著聽他們說鬼話。

Yǒushíhòu wǒ zhànzhè tīng tāmen shuōguǐhuà.

บางครั้งฉันยืนฟังพวกเขาพูดคำพูดผี

บางครั้งฉันยืนฟังพวกเขาพูดลั่นกะลวณ

說 瞎 話

Shuō xiāhuà

พูด คำพูดที่พูดอย่างสุ่มสี่สุ่มห้า

พูดอย่างสุ่มสี่สุ่มห้า

ใช้เป็นสำนวนหมายถึง พูดโทก พูดไม่จริง

ตรงกับสำนวนไทยคือ “ตอแหลตอแหล” หมายถึง ซัด โทก พูดไม่จริง

ตัวอย่าง

他們說的話都是說瞎話，不能相信。

Tāmen shuō de huà dōu shì shuōxiāhuà, bùnéng xiāng
xìn.

คำพูดที่พวกเขาพูดนั้นต่างก็เป็นการพูดอย่างสุ่มสี่สุ่มห้า เชื่อถือไม่ได้

คำพูดที่พวกเขาพูดนั้นต่างก็เป็นการตอแหลตอแหล เชื่อถือไม่ได้

說 壞 話

Shuō huài huà

พูด เลว คำพูด

พูดคำพูดที่เหลว

ใช้เป็นสำนวนหมายถึง พูดนินทาว่าร้ายผู้อื่น

ตรงกับสำนวนไทยคือ “นินทาทะเล” หมายถึง นินทาว่าร้าย

ตัวอย่าง

你不應該在這裡說他的壞話。

Nǐ bù yīnggāi zāi zhèlǐ shuō tā de huàihuà.

เธอไม่ควรพูดคำพูดที่เหลวถึงเขาที่นี่

เธอไม่ควรนินทาทะเลถึงเขาที่นี่

添作料

Tiān zuòliào

เติม เครื่องปรุง

เติมเครื่องปรุง

ใช้เป็นสำนวนหมายถึง พูดจาเกินจากความจริงที่มีอยู่

ตรงกับสำนวนไทยคือ “ใส่ไข่” หมายถึง พูดต่อเติมจากความจริงที่มีอยู่แต่เดิม

ตัวอย่าง

在丈夫對弟弟不滿的時候，她就在一邊添作料，讓丈夫發火。

Zài zhàngfu duì dìdì bù mǎn de shíhòu, tā jiù zài yì biān tiānzuòliào, ràng zhàngfu fāhuǒ.

เวลาที่สามีไม่พอใจน้องชาย เธอก็จะคอยเติมเครื่องปรุงอยู่ข้างๆ ทำให้สามียิ่งโกรธ

เวลาที่สามีไม่พอใจน้องชาย เธอก็จะคอยพูดใส่ไข่อยู่ข้างๆ ทำให้สามียิ่งโกรธ

吹牛皮

Chuī niú pí

เป่า วัว ผิว

เป่าผิววัว

“ผิววัว” ในที่นี้หมายถึง แพที่ใช้ในการข้ามแม่น้ำซึ่งทำจากหนังวัว “Chuīniú pí” ใช้เป็นสำนวนหมายถึง พูดจาโอ้อวด คุยโว ขี้โม้

ตรงกับสำนวนไทยคือ “ปากเป็นช่องกระแต” หมายถึง พูดโวต่างๆ ชอบคุยโว

ตัวอย่าง

你別聽他，他常常這樣吹牛皮。

Nǐ bié tīng tā, tā chángchang zhèiyàng chuīniú pí.

เธออย่าฟังเขา เขามักจะเป่าผิววัวแบบนี้แหละ

เธออย่าฟังเขา เขามักจะปากเป็นช่องกระเตแบบนี้แหละ

說大話

Shuō dàhuà

พูด คำพูดที่คุยโวโอ้อวดหรือคำพูดที่หลอกหลวง

พูดคุยโว

ใช้เป็นสำนวนหมายถึง พูดจาโอ้อวด คุยโวโอ้อวด

ตรงกับสำนวนไทยคือ “คุยโวโอ้อวด” หมายถึง พูดจาโอ้อวด คุยโว

ตัวอย่าง

他喜歡跟人家說大話。

Tā xǐhuān gēn rénjiā shuōdàhuà.

เขาชอบพูดคุยโวกับคนอื่น

เขาชอบคุยโวโอ้อวดกับคนอื่น

揭謎底

Jiē mídǐ

เปิด คำตอบของปริศนา

เปิดคำตอบของปริศนา

แต่เดิมใช้หมายถึงการเล่นปริศนาคำทาย ปัจจุบันใช้เป็นสำนวนหมายถึง เปิดเผยความลับ เก็บความลับไว้ไม่อยู่ “คำตอบของปริศนา” ในที่นี้อุปมาหมายถึงข้อเท็จจริง

ตรงกับสำนวนไทยคือ “นกกะปูด” หมายถึง มักชอบพูดแพร่งพรายความลับ เก็บความลับไว้ไม่อยู่ นำเอาความลับออกมาเปิดเผย

ตัวอย่าง

他常常揭謎底給我聽聽。

Tā chángchang jiēmí dǐ gěi wǒ tīngtīng.

เขาชอบเปิดคำตอบของปริศนา ให้ฉันฟังอยู่บ่อยๆ

เขาชอบเป็นนกกะปูด เล่าเรื่องต่างๆ ให้ฉันฟังอยู่บ่อยๆ

4.1.4 เกี่ยวกับการขู่เข็ญ เอาัดเอาเปรียบผู้อื่น ตัวอย่างเช่น

踏 狗 尾

Tà gǒu wěi

เหยียบ สุนัข หาง

เหยียบหางสุนัข

ใช้เป็นสำนวนหมายถึง ขู่เข็ญผู้อื่นให้ได้รับความเดือดร้อน

ตรงกับสำนวนไทยคือ “รีดนาทาเร้น” หมายถึง บังคับขู่เข็ญผู้อื่น บังคับขู่เข็ญเอาทรัพย์สินของคนจนหรือคนที่ไม่มีจะให้แล้ว

ตัวอย่าง

他就是一個靠踏狗尾為生的漢子。

Tā jiùshì yige kào tàgǒuwěi wéi shēng de hànzi.

เขาเป็นชายฉกรรจ์ที่หาเลี้ยงชีพด้วยการเหยียบหางสุนัข

เขาเป็นชายฉกรรจ์ที่หาเลี้ยงชีพด้วยการรีดนาทาเร้นผู้อื่น

耍 尖 頭

Shuǎ jiān tóu

เล่น แหลม หัว

เล่นหัวแหลม

“หัวแหลม” หมายถึงปลายที่แหลมคม “Shuǎjiāntóu” ใช้เป็นสำนวนหมายถึง เล่นเอาเปรียบ เอาเปรียบผู้อื่น

ตรงกับสำนวนไทยคือ “ทำนาบนหลังคน” หมายถึง เอาเปรียบผู้อื่น หาประโยชน์ใส่ตนด้วยอาศัยเบียดเบียนเอาจากผลน้ำพักน้ำแรงของคนอื่น

ตัวอย่าง

你要做好人，不應該跟別人耍尖頭。

Nǐ yào zuò hǎorén, bù yīnggāi gēn biérén shuǎjiān tóu.

เธอควรเป็นคนดี ไม่ควรเล่นหัวแหลมกับคนอื่น

เธอควรเป็นคนดี ไม่ควรทำนาบนหลังคน

討便宜

Tǎo piányi

ถก ผลประโยชน์เล็กๆ น้อยๆ

ถกผลประโยชน์เล็กๆ น้อยๆ

ใช้เป็นสำนวนหมายถึง เค้าเปรียบผู้อื่น พยายามให้ตนได้ประโยชน์มากกว่า สำนวนนี้ บางครั้งก็พูดว่า 占便宜 Zhānpiányi หรือ 撿便宜 Jiǎnpiányi

ตรงกับสำนวนไทยคือ “เอาวัดเอาเปรียบ” หมายถึง เอาเปรียบ หาทางเอาประโยชน์ ให้ได้มากกว่า

ตัวอย่าง

你這樣作，是不是要討便宜？

Nǐ zhèiyàng zuò, shì bu shì yào tǎopiányi?

เธอทำแบบนี้จะถกผลประโยชน์เล็กๆน้อยๆใช่ไหม

เธอทำแบบนี้จะเอาวัดเอาเปรียบกันใช่ไหม

拖狗皮

Tuō gǒu pí

ถ่วง สุนัข หนัง

ถ่วงหนังสุนัข

ใช้เป็นสำนวนหมายถึง อาศัยอยู่กับผู้อื่นโดยไม่ช่วยทำงานหรือไม่ช่วยทำประโยชน์ให้

ตรงกับสำนวนไทยคือ “กาฝาก” หมายถึง แฝงกินอยู่กับผู้อื่นโดยที่ไม่ได้ทำประโยชน์ให้

ตัวอย่าง

孫二喜已經三十出頭，正經事兒不做，專門跟著別人拖狗皮。

Sūn Èrxǐ yǐjīng sānshí chūtóu, zhèngjīng shìr bu zuò, zhuānmén gēnzhe biérén tuōgǒupí.

Sūn Èrxǐ อายุ 30 ปีแล้ว ยังไม่ยอมทำงาน ชำนาญแต่ถ่วงหนังสุนัขกับคนอื่น

วิเชียรอายุ 30 ปีแล้ว ยังไม่ยอมทำงาน ชำนาญแต่เป็นกาฝากของผู้อื่น

吃白飯

Chī bái fàn

กิน ข้าวเปล่า

กินข้าวเปล่า

ใช้เป็นสำนวนหมายถึง ได้รับผลประโยชน์โดยไม่ได้ออกแรง กินข้าวแต่ไม่ทำงาน หรือ กินข้าวเป็นแต่ทำงานไม่เป็น สำนวนนี้บางครั้งก็พูดว่า 吃乾飯 Chīgānfàn

ตรงกับสำนวนไทยคือ “การกินการอยู่ใครไม่สู้พ่อ การพวยการถ่อพ่อไม่สู้ใคร” สำนวนนี้เป็นการเปรียบเปรยลักษณะของบุคคลที่เอาวัดเอาเปรียบพวกพ้อง หรือผู้ที่อยู่ร่วมกัน กล่าวคือ เขาเป็นคนที่เก่งในการกิน เช่นกินมากกว่าใครและเลือกกินแต่ของดีๆ ครั้นถึงเวลาทำงานก็เลือกทำแต่งงานเบาๆ หรืออาจหลบเลี่ยงงานอยู่ตลอดเวลา

ตัวอย่าง

他今年二十八歲了，但還是吃白飯而不做事。

Tā jīnnián èrshíbā suì le, dàn háishì chībáifàn ěr bu zuò shì.

ปีนี้เขาอายุ 28 ปีแล้ว แต่ยังกินข้าวเปล่าไม่ยอมทำงาน

ปีนี้เขาอายุ 28 ปีแล้ว แต่ยังเป็นพวกการกินการอยู่ใครไม่สู้พ่อ การพวยการถ่อพ่อไม่สู้ใคร ไม่ยอมทำงาน

4.1.5 เกี่ยวกับการไม่รับผิดชอบในการทำงาน ตัวอย่างเช่น

踢皮球

Tī píqiú

เตะ ลูกบอล

เตะลูกบอล

ใช้เป็นสำนวนหมายถึง การไม่รับผิดชอบงาน ปิดความรับผิดชอบไปให้แก่อื่น เกี่ยงกัน รับผิดชอบงาน ดังเช่นการเตะส่งลูกบอลไปมา

ตรงกับสำนวนไทยคือ “โยนกลอง” หมายถึง ปิดเรื่องที่เกี่ยวข้องกับตนหรือพาดพิงมาถึงตนให้เป็นหน้าที่ของคนอื่นจัดการ ปฏิเสธหรือไม่รับรู้เรื่องราวที่เกิดขึ้นว่าเป็นเรื่องของคนอื่นฯ ไม่ใช่หน้าที่ของตน เกิดจากประเพณีตีกลองร้องฎีกา เมื่อราษฎรเข้าไปตีกลองร้องฎีกา เรื่องพัวพันเกี่ยวข้องไปหลายฝ่าย ต่างฝ่ายต่างก็ว่าเป็นหน้าที่ของคนนั้นคนนี้ ตนไม่เกี่ยวข้อง โยนกันไป โยนกันมา (ขุนวิจิตรมาตรา, 2541: 463)

ตัวอย่าง

這件事，誰也不肯負責任，卻在互相踢皮球。

Zhèi jiàn shì, shéi yě bu kěn fùzérèn, què zài hù xiāng típíqiú.

เรื่องนี้ใครๆก็ไม่ยอมรับผิดชอบ แต่กลับเตะลูกบอลให้กันและกัน

เรื่องนี้ใครๆก็ไม่ยอมรับผิดชอบ แต่กลับโยนกลองให้กันไปมา

拍屁股

Pāi pìgu

ตูป ก้น

ตูปก้น

ใช้เป็นสำนวนหมายถึง ผละหนีไป หลบหลีกไป ไม่รับผิดชอบ

ตรงกับสำนวนไทยคือ “สะบัดก้น” หมายถึง อาการลูกผละหนีไปทันที ไม่สนใจ ไม่รับผิดชอบอีกต่อไป

ตัวอย่าง

他們準備拍屁股，不擔干系。

Tāmen zhǔnbèi pāipìgu, budān gānxì.

พวกเขาเตรียมตัวตูปก้น ไม่สนใจทำแล้ว

พวกเขาเตรียมตัวสะบัดก้น ไม่สนใจทำแล้ว

當兒戲

Dāng érxi

เป็น เด็กเล่นขายของ

เป็นเด็กเล่นขายของ

ใช้เป็นสำนวนหมายถึง ไม่รับผิดชอบต่อหน้าที่สำคัญ ไม่จริงจังต่อการทำงาน

ตรงกับสำนวนไทยคือ “ทำที่เล่นที่จริง” หมายถึง ไม่จริงจังต่อการทำงาน เหลวไหล ไม่เอาใจใส่ ไม่รับผิดชอบในการทำงาน

ตัวอย่าง

做事一定要負責任，不應該當兒戲。

Zuò shì yídìng yào fùzérèn, bu yīnggāi dāng'ěrxi.

ทำงานต้องมีความรับผิดชอบ ไม่ควรเป็นเด็กเล่นขายของ

ทำงานต้องมีความรับผิดชอบ ไม่ควรทำที่เล่นที่จริง

交白卷

Jiāo báijuǎn

ส่ง กระดาษเปล่า

ส่งกระดาษเปล่า

“กระดาษเปล่า” ในที่นี้หมายถึง กระดาษคำตอบที่ไม่มีการเขียนหรือไม่มีการตอบคำถามใดๆ ลงไปเลย “Jiāobáijuǎn” ใช้เป็นสำนวนหมายถึง ไม่มีความรับผิดชอบต่องาน แม้แต่ปัญหาเดียวก็ไม่ได้แก้ไข

ตรงกับสำนวนไทยคือ “คอยๆ สักแต่ว่าคน” หมายถึง ไม่มีความคิดรู้จักรับผิดชอบ คือรูปร่างเหมือนคนไปกระนั้นเอง แต่ความคิดความรู้จักรับผิดชอบอย่างคนธรรมดาเขามีกันนั้น ไม่มี (ขุนวิจิตรมาตรา, 2541: 112)

ตัวอย่าง

你不知道其中的難處，不可以那麼容易交白卷啊！

Nǐ bù zhīdào qízhōng de nánchù, bu keyi nàme róngyì jiāobáijuǎn a!

เธอไม่รู้ถึงความยากลำบากภายใน จะส่งกระดาษเปล่าง่ายๆแบบนั้นไม่ได้นะ

เธอไม่รู้ถึงความยากลำบากภายใน จะคอยๆ สักแต่ว่าคนแบบนั้นไม่ได้นะ

泡病號

Pào bìnghào

เจตนาถ่วงเวลา คนไข้

เจตนาถ่วงเวลาคนไข้

ใช้เป็นสำนวนหมายถึง ไม่ป่วยจริงแต่แกล้งบอกว่าป่วยเพื่อจะได้ไม่ไปทำงาน

ตรงกับสำนวนไทยคือ “ป่วยการเมือง” หมายถึง แกล้งบอกว่าตนเองไม่สบายเพื่อจะ
ได้ไม่ต้องไปทำงานหรือไปเรียนหนังสือ

ตัวอย่าง

我可不是泡病號，病得真不輕啊。

Wǒ kě bu shì pàobìnghào, bìng de zhēn bu qīng a.

ฉันไม่ได้เจตนาถ่วงเวลาคนไข้ ป่วยอาการไม่เบาจริงๆนะ

ฉันไม่ได้ป่วยการเมือง ป่วยอาการไม่เบาจริงๆนะ

4.1.6 เกี่ยวกับการตกต่ำลง ไม่เจริญก้าวหน้า ตัวอย่างเช่น

坐 滑 梯

Zuò huátī

นั่ง บันไดเลื่อน (สไลเดอร์)

นั่งบันไดเลื่อน

ใช้เป็นสำนวนหมายถึง ตกต่ำลง ไม่ไปสู่วิถีทางที่เจริญก้าวหน้า

ตรงกับสำนวนไทยคือ “ถอยหลังเข้าคลอง” หมายถึง ถอยกลับไปสู่ยุคเก่าหรือแบบเก่า ไม่ก้าวหน้าไปสู่ความเจริญแบบใหม่

ตัวอย่าง

過去幾年，阿敏的生活越來越坐滑梯。

Guòqù jǐ nián, Ā Mǐn de shēnghuó yuè lái yuè zuòhuá
tī.

ผ่านไป 2-3 ปี ชีวิตของ Ā Mǐn นั้นวันก็ยิ่งนั่งบันไดเลื่อน

ผ่านไป 2-3 ปี ชีวิตของทวิศักดิ์นั้นวันก็ยิ่งถอยหลังเข้าคลอง

打 折 扣

Dǎ zhékòu

คิด ส่วนลด

คิดส่วนลด

ใช้เป็นสำนวนหมายถึง มาตรฐานต่ำลง เสื่อมลง ตกต่ำลง ไม่เป็นไปตามกฎเกณฑ์
ขาดตกบกพร่อง

ตรงกับสำนวนไทยคือ “ลงหัว” หมายถึง ตกต่ำ เสื่อมลง มีแต่ลงท่าเดียว

ตัวอย่าง

他辦事認真，完成上級佈置的任務從來不打折扣。

Tā bànshì rènzhēn, wánchéng shàngjí bùzhì de rènwù
cónglái bù dǎzhékòu.

เขาทำงานจริงจัง วางแผนงานได้อย่างขั้นหนึ่ง แต่ไหนแต่ไรไม่เคยคิดส่วนลด

เขาทำงานจริงจัง วางแผนงานได้อย่างขั้นหนึ่ง แต่ไหนแต่ไรไม่เคยลงหัว

4.1.7 วิพากษ์วิจารณ์สะท้อนปรากฏการณ์ที่ไม่ดีของสังคมในลักษณะอื่นๆ

耍 威 風

Shuǎ wēifēng

แสดง อำนาจบารมี

แสดงอำนาจบารมี

ใช้เป็นสำนวนหมายถึง แกล้งวางมาดใหญ่โต วางอำนาจ วางท่า เพื่อให้ผู้อื่นเกรงกลัว

ตรงกับสำนวนไทยคือ “วางก้าม” หมายถึง แสดงที่ท่าว่ามีอำนาจ สำนวนนี้เอาปูที่มี

ก้ามใหญ่มาเปรียบเทียบ

ตัวอย่าง

我倒要看看他怎樣耍威風。

Wǒ dǎo yào kànkan tā zényàng shuǎwēifēng.

ฉันกลับอยากจะดูว่าเขาจะแสดงอำนาจบารมีอย่างไร

ฉันกลับอยากจะดูว่าเขาจะวางก้ามอย่างไร

穿 小 鞋

Chuān xiǎo xié

สวม เล็ก รองเท้า

สวมรองเท้าเล็ก

“xiǎoxié” หมายถึง รองเท้าที่มีขนาดเล็กกว่าเท้า ใช้เปรียบเทียบหมายถึง การกระทำการแกล้งหรือกำจัดผู้อื่นไปให้พ้นทาง เปรียบเหมือนกับการให้ผู้อื่นสวมรองเท้าที่มีขนาดเล็กกว่าเท้า ย่อมบีบรัดเท้าของผู้ที่ใส่นั้นและทำให้ผู้ที่สวมใส่รู้สึกไม่สะดวกสบายได้ “Chuān xiǎoxié” ใช้เป็นสำนวนหมายถึง ทำการแกล้ง ล้างแค้น จำกัดขอบเขตหรือกำจัดผู้อื่นไปให้พ้นทางของตน สำนวนนี้บางครั้งก็พูดว่า “賜小鞋 Cìxiǎoxié” หรือ “套小鞋 Tào xiǎoxié”

ตรงกับสำนวนไทยคือ “คิดบัญชี” หมายถึง แกล้งแค้น กระทำตอบให้สาสมใจ

ตัวอย่าง

如果他不滿意的話，他將來給咱們穿小鞋。

Rúguǒ tā bù mǎnyì de huà, tā jiāng lái gěi zánmen chuānxiǎoxié.

ถ้าหากว่าเขาไม่พอใจละก็ เขาจะต้องให้พวกเราสวมรองเท้าเล็กแน่

ถ้าหากว่าเขาไม่พอใจละก็ เขาจะต้องมาคิดบัญชีเป็นแน่

少 心 眼

Shǎo xīn yǎn

ขาดหรือมีไม่พอ ใจ ตา

ขาดใจและตา

ใช้เป็นสำนวนหมายถึง ขาดความรอบคอบ ไม่ได้คิดพิจารณาอย่างรอบคอบ

ตรงกับสำนวนไทยคือ “เผอเรอกะเซอกันรั้ว” หมายถึง เลินเล่อ ไม่เอาใจใส่ระวังดูแล

ให้รอบคอบ

ตัวอย่าง

你這孩子，就是少心眼。

Nǐ zhè hái zǐ, jiù shì shǎoxīnyǎn.

เด็กอย่างแกนี่ เสียที่ที่ขาดใจและตา

เด็กอย่างแกนี่ เสียที่ที่เผอเรอกะเซอกันรั้ว

上 賊 船

Shàng zéi chuán

ขึ้น ใจร เรือ

ขึ้นเรือใจร

ใช้เป็นสำนวนหมายถึง คบคนพาลเป็นมิตร เป็นมิตรกับคนพาล

ตรงกับสำนวนไทยคือ “คบคนพาลพาลพาไปหาผิด” หมายถึง ถ้าเราคบคนพาลเป็นมิตรหรือคนชั่วเป็นเพื่อน ก็จะมีผลอยู่ประพฤติชั่วตามไปกับเขาด้วย

ตัวอย่าง

我要求你，改過自新，別上賊船。

Wǒ yāoqiú nǐ, gǎiguò zìxīn, bié shàngzéichuán.

ฉันขอร้องละ เปลี่ยนแปลงตัวเองใหม่ อย่าขึ้นเรือใจร

ฉันขอร้องละ เปลี่ยนแปลงตัวเองใหม่ อย่าคบคนพาลพาลพาไปหาผิดเลยนะ

喝 白 醋

Hē báicù

ดื่ม น้ำส้มสายชู

ดื่ม น้ำส้มสายชู

ใช้เป็นสำนวนหมายถึง อิจฉาริษยา

ตรงกับสำนวนไทยคือ “ตาร้อนตาไฟ” หมายถึง อิจฉาริษยา มีสายตาประสงคร้าย เนื่องจากความอิจฉาริษยาเป็นเหตุ

ตัวอย่าง

你放心，不要喝他的白醋，他不但不能破壞我們的愛情，反而是我們的愛情更加堅固。

Nǐ fàngxīn, búyào hē tā de báicù, tā búdàn bùnéng pò huài wǒmen de àiqíng, fǎn'èr shì wǒmen de àiqíng gèngjiā jiāngù.

เธอวางใจเถอะ ไม่ต้องดื่ม น้ำส้มสายชู ของเขา เขาไม่เพียงแต่ไม่สามารถทำลายความรักของเรา แต่กลับทำให้ความรักของเรามั่นคงยิ่งขึ้น

เธอวางใจเถอะ ไม่ต้อง ตาร้อนตาไฟ ไปหรอก เขาไม่เพียงแต่ไม่สามารถทำลายความรักของเรา แต่กลับทำให้ความรักของเรามั่นคงยิ่งขึ้น

裝紅臉

Zhuāng hóng liǎn

แสร้งทำ แดง หน้า

แสร้งทำเป็นหน้าแดง

ใช้เป็นสำนวนหมายถึง แสร้งทำเป็นคนดี ในการแสดงละครร้อง (ละครโอเปร่า) ของจีน นั้น จะมีการแต่งหน้าให้กับตัวแสดงโดยจะแต่งหน้าเป็นสีแดงถ้าตัวแสดงนั้นแสดงเป็นคนดี มีความซื่อสัตย์ และจะแต่งหน้าเป็นสีขาวถ้าตัวละครนั้นแสดงเป็นคนชั่วร้ายเต็มไปด้วยเล่ห์เพทุบาย (Zhōu Péixīng, 1995: 1233)

ตรงกับสำนวนไทยคือ “ปากปราศรัยใจเข็ดดคอก” หมายถึง ปากพูดดีแต่ใจคิดร้าย แสร้งพูดดีทำดี แต่จิตใจมุ่งร้าย

ตัวอย่าง

你不要裝紅臉，我一看就知道你到底怎麼想。

Nǐ búyào zhuānghóngliǎn, wǒ yī kàn jiū zhīdào nǐ dào dǐ zěnme xiǎng.

เธอไม่ต้องแสร้งทำเป็นหน้าแดง แค่มองฉันก็รู้แล้วว่าเธอคิดอย่างไร

เธอไม่ต้องปากปราชัยใจเชือดคอ แค่มองฉันก็รู้แล้วว่าเธอคิดอย่างไร

打耳光

Dǎ ěrguāng

ตบหู

ตบหู

ใช้เป็นสำนวนหมายถึง คำพูดกับการกระทำขัดแย้งกัน ปากกับใจไม่ตรงกัน
ตรงกับสำนวนไทยคือ “ปากว่าตาขยิบ” หมายถึง ปากกับใจไม่ตรงกัน แสร้งว่า
ปากพูดออกไปว่าอย่างนั้น แต่ก็ขยิบตาเพื่อบอกให้รู้ว่าที่พูดนั้นไม่ใช่การพูดจริงๆ

ตัวอย่าง

你的言行有矛盾，這樣是不是打自己的耳光。

Nǐ de yánxíng yǒu máodùn, zhèiyàng shì búshì dǎ zìjǐ
de ěrguāng.

คำพูดกับการกระทำของเธอขัดแย้งกันเอง แบบนี้เป็นการตบหูตัวเองหรือไม่

คำพูดกับการกระทำของเธอขัดแย้งกันเอง แบบนี้เรียกว่าปากว่าตาขยิบใช่ไหม

戴綠帽

Dài lǜ mào

สวม เขียว หมวก

สวมหมวกเขียว

ใช้เป็นสำนวนหมายถึง ภรรยามีชู้

ตรงกับสำนวนไทยคือ “สวมเขา” หมายถึง ภรรยามีชู้ ผู้หญิงที่มีสามีแล้วนอกใจสามี
และมีความสัมพันธ์กับชายอื่น ได้เสียดกับชายอื่น

ตัวอย่าง

王懷春不知道自己戴了綠帽，被人笑哈哈。

Wáng Huáichūn bù zhīdào zìjǐ dài le lǜmào, bèi rén xiào haha.

Wáng Huáichūn ไม่รู้ว่าตัวเองสวมหมวกเขียว ถูกคนหัวเราะเยาะ

งานนี้ไม่รู้ตัวตัวเองถูกสวมเขา ถูกคนหัวเราะเยาะ

有 外 心

Yǒu wài xīn

มี นอก ใจ

นอกใจ

ใช้เป็นสำนวนหมายถึง นอกใจ มีใจเป็นอื่น เนื่องจากไปรักคนอื่นเข้า จึงทำให้ไม่ซื่อสัตย์กับคู่ครองของตนเอง

ตรงกับสำนวนไทยคือ “นอกใจ” หมายถึง สามีหรือภรรยาประพฤติไม่ซื่อสัตย์ต่อคู่ครองของตนด้วยการคบชู้

ตัวอย่าง

哈，你不忠誠于你的丈夫，就算說是有外心了！

Há, nǐ bù zhōngchéng yú nǐ de zhàngfu, jiù suànshuō shì yǒuwàixīn le!

หา! เธอไม่ซื่อสัตย์ต่อสามีของเธอ ก็หมายความว่า เป็นการนอกใจแล้ว

หา! เธอไม่ซื่อสัตย์ต่อสามีของเธอ ก็หมายความว่า เป็นการนอกใจแล้ว

刮 鼻 子

Guā bízi

ขูด จมูก

ขูดจมูก

ใช้เป็นสำนวนหมายถึง ดูถูกเหยียดหยามผู้อื่น

ตรงกับสำนวนไทยคือ “เหยียบจมูก” หมายถึง ดูถูก ดูหมิ่น ทำลวงเกินให้ต้องเสียเกียรติ

ตัวอย่าง

林佩思覺得自己被阿康刮鼻子，心裡就發火。

Lín Pèisī juéde zìjǐ bèi Ā Kāng guābízi, xīnli jiù fāhuǒ.

Lín Pèisī รู้สึกว่าตนเองถูก Ā Kāng ขูดจมูก ในใจจึงรู้สึกโกรธยิ่งนัก

สุเทพรู้สึกว่าตนเองถูกมานพเหยียบจมูก ในใจจึงรู้สึกโกรธยิ่งนัก

使 絆 子

Shǐ bànzi

ทำให้ สะดุด

ทำให้สะดุด

ใช้เป็นสำนวนหมายถึง สร้างความยากลำบากให้กับผู้อื่น สร้างอุปสรรคให้กับผู้อื่น

ตรงกับสำนวนไทยคือ “จระเข้ขวางคลอง” หมายถึง สร้างความไม่สะดวกให้กับผู้อื่น

ขัดขวางผู้อื่นไม่ให้ได้รับความสะดวก

ตัวอย่าง

這個人真討厭，常常給人家使絆子。

Zhèige rén zhēn tāoyàn, chángchang gěi rénjiā shībàn
zi.

คนๆ นี้ที่น่ารำคาญจริงๆ มักทำให้คนอื่นสะดุด

คนๆ นี้ที่น่ารำคาญจริงๆ มักตัวเป็นจระเข้ขวางคลองเสมอ

踏 沉 船

Tà chén chuán

เหยียบ จม เรือ

เหยียบเรือจม

“เรือจม” ใช้เปรียบเทียบถึงคนที่ประสบความพ่ายแพ้ล้มเหลว “Tàchénchuán” ใช้เป็นสำนวนหมายถึง คว้าโอกาสเหยียบย่ำซ้ำเติมผู้ที่ประสบความพ่ายแพ้ล้มเหลวหรือคนที่ประสบปัญหา

ตรงกับสำนวนไทยคือ “ได้ทีขี่แพะไล่” หมายถึง รีบคว้าโอกาสกระหน่ำซ้ำเติมคนที่ล้มเหลว เผลี่ยงพล้ำ

ตัวอย่าง

他已經夠倒霉的了，你又來踏沉船，還有沒有“良心”二字！

Tā yǐjīng gòu dǎoméi de le, nǐ yòu lái tàchénchuán,
hāiyǒu méiyǒu “liángxīn” èr zì.

เขาโชคร้ายมาพอแล้ว เธอยังมาเหยียบเรือจมอีก เธอยังมีคำว่า “มโนธรรม” อยู่หรือเปล่า

เขาโชคร้ายมาพอแล้ว เธอยังมาได้ทีขี่แพะไล่อีก เธอยังมีคำว่า “มโนธรรม” อยู่หรือเปล่า

4.2 ส่วนนวกี่กล่าวถึงสภาพการณ์ที่ไม่ดีของตัวบุคคลและส่วนรวม

ส่วนนวกิริยา - กรรมแบบสามพยางค์ที่ใช้อยู่ในภาษาจีนและส่วนนวกไทย มีจำนวนไม่น้อยที่มีเนื้อหากล่าวถึงสภาพการณ์ที่ไม่ดีของตัวบุคคลและส่วนรวมดังนี้

4.2.1 กล่าวถึงการได้รับความยากลำบาก โชคไม่ดี อุปสรรค ตัวอย่างเช่น

傷元氣

Shāng yuánqì

ทำร้ายพลังชีวิต

ทำร้ายพลังชีวิต

ใช้เป็นส่วนนวกหมายถึง ประสบความเสียหายอย่างใหญ่หลวง ประสบความเดือดร้อนอย่างหนัก

ตรงกับส่วนนวกไทยคือ “อกใหม่ได้ขม” หมายถึง ประสบความเสียหายเดือดร้อนอย่างยิ่ง เป็นทุกข์เป็นร้อนอย่างสาหัส ทนทุกข์ทรมานอย่างสาหัส ในเสภาขุนช้างขุนแผนตอนปลุกเครื่องราง อำนมนต์เรียกผีมากินเครื่องเช่น มีกลอนว่า “ที่อดอยากปากใหม่ได้ขม ต่างขึ้นชมรับเอาเครื่องบวงสรวง” ตามกลอนนี้แสดงว่า ที่พูดกันมาแต่เดิมมุ่งหมายถึงความอดอยาก ไม่มีอาหารกิน นับว่าเป็นความทุกข์อย่างแสนสาหัส ต่อมาความหมายก็ขยายออกไปเป็นความทุกข์ทรมาน ยากลำบากต่างๆ (ขุนวิจิตรมาตรา, 2541: 658)

ตัวอย่าง

現在楊光族傷了元氣，遭受重大損傷，真可憐！

Xiànzài Yáng Guāngzú shāngle yuánqì, zāoshòu dà sǔn shāng, zhēn kělián!

ตอนนี้ Yáng Guāngzú ทำร้ายพลังชีวิต ประสบความเสียหายอย่างหนัก น่าสงสารจริงๆ!

ตอนนี้สุชาติอกใหม่ได้ขมประสบความเสียหายอย่างหนัก น่าสงสารจริงๆ!

抓頭皮

Zhuā tóu pí

เกา ศีรษะ หนัง

เกาหนังศีรษะ

ใช้เป็นส่วนนวกหมายถึง ตกอยู่ในสภาพที่อับจน ตกอยู่ในสภาพที่ยากลำบากอย่างหนัก

ตรงกับสำนวนไทยคือ “งอมพระราม” หมายถึง ลำบากเต็มที่ “พระราม” หมายถึง พระรามในเรื่องรามเกียรติ์ ต้องเดินป่าถึง 14 ปี และต้องรบกับพวกทศกัณฐ์เสียจนหมดวงศ์ตลอด จนมิตรสหายยักษ์หมดแล้ว จึงได้นางสีดากลับคืนมา ทำเอาพระรามงอม (ขุนวิจิตรมาตรา, 2541: 131)

ตัวอย่าง

王小華解決不了問題，他心裡急得直抓頭皮。

Xiǎohuá jiějué bùliǎo wèntí, tā xīnli jíde zhí zhuā tóupí.

Wáng Xiǎohuá ไม่สามารถแก้ไขปัญหาคือได้ ในใจร้อนรนจนเกาหนังศีรษะ วิตยประสบปัญหาต่างๆ มากมายเสียจนงอมพระราม

下地獄

xià dìyù

ลง นรก

ลงนรก

ใช้เป็นสำนวนหมายถึง ยากลำบากแสนสาหัส

ตรงกับสำนวนไทยคือ “ตกนรกทั้งเป็น” หมายถึง ลำบากแสนสาหัส

ตัวอย่าง

他天天過的日子，真的很難過，有艱難險阻如下地獄。

Tā tiāntian guò de rìzi, zhēnde hěn nánguò, yǒu jiān nán xiǎnzǔ rú xiàdìyù.

การใช้ชีวิตในแต่ละวันของเขายากเข็ญจริงๆ เต็มไปด้วยความทุกข์ยากและภัยอันตราย ซึ่งเหมือนกับลงนรก

การใช้ชีวิตในแต่ละวันของเขายากเข็ญจริงๆ เต็มไปด้วยความทุกข์ยากและภัยอันตราย ซึ่งเหมือนกับตกนรกทั้งเป็น

走背運

zǒu bèiyùn

เดิน โชคร้าย

เดินโชคร้าย

ใช้เป็นสำนวนหมายถึง โชคร้าย ประสบเคราะห์ร้าย
ตรงกับสำนวนไทยคือ “เคราะห์หามยามร้าย” หมายถึง คราวที่เคราะห์นำไปในทาง
ร้าย หรือยามเคราะห์ร้าย ประสบความโชคร้าย

ตัวอย่าง

我可是走夠了背運，留神沖了我的運氣。

Wǒ kěshì zǒu gòule bèiyùn, liúshén chōngle wǒ de yùn qì.

ฉันเดินโชคร้ายมามากพอแล้ว ต้องระมัดระวังไม่ให้โชคของฉันพลาดจากไปอีก

ฉันเคราะห์หามยามร้ายมามากพอแล้ว ต้องระมัดระวังโชคของฉันพลาดจากไปอีก

有枝節

Yǒu zhījié

มี เรื่องแทรกซ้อน

มีเรื่องแทรกซ้อน

ใช้เป็นสำนวนหมายถึง ในระหว่างที่กำลังแก้ไขปัญหาหนึ่งอยู่ ก็ปรากฏความยุ่งยากอีก
เรื่องหนึ่งขึ้นมา

ตรงกับสำนวนไทยคือ “ความวุ่นไม่ทันหาย ความควายเข้ามาแทรก” หมายถึง เกิด
เรื่องขึ้นยังไม่ทันจะเสร็จเรื่อง มีเรื่องใหม่เกิดขึ้นซ้อนขึ้นมาอีก มีนิทานเล่าประกอบเป็นใจความว่า
เกิดคดีลักวัวพิพาทกันในระหว่างชายสองคน พระเจ้าแผ่นดินทรงชำระความยังไม่ทันเสร็จ เกิด
คดีความระหว่างชายทั้งคู่ขึ้นอีก (ขุนวิจิตรมาตรา, 2541: 109)

ตัวอย่าง

他擔心，在解決問題的過程中，萬一出現意外麻煩，有枝節，又怎麼辦呢？

Tā dānxīn, zài jiějué wèntí de guòchéng zhōng, wànyī chūxiàn yìwài máfán, yǒuzhījié, yòu zěnme bàn ne?

เขากังวลใจว่าถ้าในระหว่างที่กำลังแก้ไขปัญหาอยู่ เกิดความยุ่งยากมีเรื่องแทรกซ้อน
ขึ้นมา จะทำอย่างไร

เขากังวลใจว่าถ้าในระหว่างที่กำลังแก้ไขปัญหาอยู่ เกิดความวุ่นไม่ทันหาย ความควายเข้า
มาแทรกขึ้นมา จะทำอย่างไร

捏把汗

Niē bǎ hàn

หนีบ จำนวนหนึ่ง เหงื่อ

หนีบเหงื่อจำนวนหนึ่ง

ใช้เป็นสำนวนหมายถึง รู้สึกวิตกกังวลเป็นอย่างมาก รู้สึกเป็นห่วงอย่างยิ่ง

ตรงกับสำนวนไทยคือ “หายใจไม่ทั่วท้อง” หมายถึง หวาดหวั่น วิตก ระแวง เป็นทุกข์ ใจคิดอยู่แต่ว่าจะมีเหตุมีเรื่องไม่ราบรื่น ใจคอไม่ดี ไม่สบายใจ

ตัวอย่าง

他真爲這個問題捏把汗。

Tā zhēn wèi zhèige wèntí niēbǎhàn.

เธอหนีบเหงื่อจำนวนหนึ่งเพื่อปัญหานี้เสียจริง

เธอต้องหายใจไม่ทั่วท้องเพราะปัญหานี้เสียจริง

出冷汗

Chū lěng hàn

ออก เย็น เหงื่อ

เหงื่อเย็นออก

ใช้เป็นสำนวนหมายถึง รู้สึกตกใจกลัวเป็นอย่างมาก ตกใจสุดขีด

ตรงกับสำนวนไทยคือ “เหงื่อกาฬแตก” หมายถึง รู้สึกตกใจเป็นอย่างมาก รู้สึกหวาดหวั่นเป็นอย่างยิ่ง

ตัวอย่าง

他心裡很害怕，出了一身冷汗。

Tā xīnli hěn hàipà, chūle yī shēn lěnghàn.

เขารู้สึกกลัวมาก เหงื่อเย็นออกท่วมกาย

เขารู้สึกกลัวมาก เหงื่อกาฬแตกท่วมกาย

碰釘子

Pèng dīngzi

ชน ตะปู

ชนตะปู

ใช้เป็นสำนวนหมายถึง ทำงานไม่ราบรื่น ต้องพบกับอุปสรรคต่างๆ

ตรงกับสำนวนไทยคือ “เจอตอ” หมายถึง พบอุปสรรค หรือความไม่ราบรื่น นอกจากนี้ ยังมีสำนวนที่มีความหมายใกล้เคียงกันคือ “มารประจัญ” หมายถึง พบกับอุปสรรคต่างๆ มีผู้คอยขัดขวางไม่ให้ทำอะไรได้ราบรื่นสำเร็จสมประสงค์ มูลของสำนวนมาจากพุทธประวัติตอนพระพุทธเจ้าจนสำเร็จพระโพธิญาณ มีพญามารยกพลมาขัดขวาง (ขุนวิจิตรมาตรา, 2541: 416)

ตัวอย่าง

凡是都要把眼前利益和長遠利益結合起來，否則就會碰釘子。

Fánshì dōu yào bǎ yǎnqián lìyì hé chángyuǎn lìyì jié hé qilai, fǒuzé jiù huì pèngdīngzi.

เรื่องทุกอย่างจะต้องเอาประโยชน์ตรงหน้าและประโยชน์ในอนาคตมาพิจารณาร่วมกัน มิฉะนั้นอาจจะชนตะปูได้

เรื่องทุกอย่างจะต้องเอาประโยชน์ตรงหน้าและประโยชน์ในอนาคตมาพิจารณาร่วมกัน มิฉะนั้นอาจจะเจอตอได้

吃苦果

Chī kǔ guǒ

กิน ขม ผล

กินผลขม

“ผลขม” ในที่นี้หมายถึงพืชที่มีรสขม ใช้เปรียบเทียบกับกรรมชั่ว ผลกรรม ความยากลำบาก หรืออุปสรรคต่างๆ “Chīkǔguǒ” ใช้เป็นสำนวนหมายถึง รับประทานการกระทำของตนเอง รับประทานกรรมที่ตนเองก่อไว้

ตรงกับสำนวนไทยคือ “วัวใครเข้าคอกใคร” หรือ “วัวใครยอมเข้าคอกคนนั้น” หมายถึง กรรมที่ผู้ใดก่อไว้ ผู้นั้นยอมได้รับผลกรรมนั้น เปรียบเสมือนวัวที่ปล่อยจากคอกไปกินหญ้าที่กลางทุ่ง ครั้นเย็นลงยอมจะกลับมายังคอกที่มันเคยอยู่ (บุญศิริ สุวรรณเพ็ชร, 2539: 185-186)

ตัวอย่าง

自己種的苦果只好留給自己吃。

Zìjǐ zhòng de kǔguǒ zhǐhǎo liú gěi zìjǐ chī.

กรรมชั่วที่ตนเองก่อไว้ก็ยอมจะต้องให้รับผลของมัน

ใครที่ได้กระทำความชั่วไว้ก็ตาม วัวใครยอมเข้าคอกคนนั้น

碰 破 頭

Pèng pò tóu

ชน แตก ศีรษะ

ชนศีรษะแตก

ใช้เป็นสำนวนหมายถึง ประสบความล้มเหลว ประสบความพ่ายแพ้อย่างใหญ่หลวง
ตรงกับสำนวนไทยคือ “ล้มลุกคลุกคลาน” หมายถึง ประสบความพ่ายแพ้ ประสบ
ความเสียหาย ตั้งตัวไม่ได้ กิจการขาดทุนจนแทบจะดำเนินต่อไปไม่ได้

ตัวอย่าง

他達不到目的，自己也碰破頭。

Tā dábúdào mùdì, zìjǐ yě pèngpòtóu.

เขาไม่สามารถบรรลุเป้าหมายได้ ตนเองก็ต้องชนศีรษะแตก

เขาไม่สามารถบรรลุเป้าหมายได้ ตนเองก็ต้องล้มลุกคลุกคลาน

4.2.2 กล่าวถึงการอับอายขายหน้า เสียหน้า ตัวอย่างเช่น

出 洋 相

Chū yáng xiàng

ปรากฏ มากมาย หน้า

ปรากฏหลายหน้า

ใช้เป็นสำนวนหมายถึง อับอายขายหน้า หน้าแตก

ตรงกับสำนวนไทยคือ “หน้าแตก” หมายถึง อับอายขายหน้า เสียหน้า

ตัวอย่าง

他不希望小林出洋相，不願看她的笑話。

Tā bù xīwàng Xiǎo Lín chūyángxiàng, bú yuàn kàn tā
de xiàohuà.

เขาไม่ยอมให้ Xiǎo Lín ปรากฏหลายหน้า ไม่อยากเห็นเธอถูกหัวเราะเยาะ

เขาไม่ยอมให้ญาติตาหน้าแตก ไม่อยากเห็นเธอถูกหัวเราะเยาะ

沒 臉 面

Méi liǎnmiàn

ไม่มี หน้า

ไม่มีหน้า

ใช้เป็นสำนวนหมายถึง ชายหน้า อับอายขายหน้า

ตรงกับสำนวนไทยคือ “เสียหน้า” หมายถึง อับอายขายหน้า ทำให้รู้สึกว่าได้รับความ
อับอาย

ตัวอย่าง

劉德忠是你的客人，要叫我得罪了，也是你沒臉面！

Liú Dézhōng shì nǐ de kèrén, yào jiào wǒ dézuì le,
yě shì nǐ méiliǎnmiǎn!

Liú Dézhōng เป็นแขกของเธอ หากฉันไปล่วงเกินเขาเข้า เธอเองก็จะไม่มีหน้า!

คุณสุวิทย์เป็นแขกของเธอ หากฉันไปล่วงเกินเขาเข้า เธอเองก็จะเสียหน้า!

丢面子

Diū miànzi

ทำหาย หน้า

ทำหน้าหาย

ใช้เป็นสำนวนหมายถึง เสียหน้า ขายหน้า ได้รับความอับอาย

ตรงกับสำนวนไทยคือ “ขายหน้าขายตา” หมายถึง รู้สึกขายหน้า น่าอาย

ตัวอย่าง

他覺得自己丢了面子就馬上走出去。

Tā juéde zìjǐ diūle miànzi jiù mǎshàng zǒu chūqù.

เขารู้สึกว่าตนเองทำหน้าหาย จึงรีบออกไปทันที

เขารู้สึกว่าตนเองขายหน้าขายตา จึงรีบออกไปทันที

鬧笑話

Nào xiàohuà

ทำ เรื่องตลกขบขัน

ทำเรื่องตลกขบขัน

ใช้เป็นสำนวนหมายถึง หน้าแตก เสียหน้า ทำเรื่องที่น่าขายหน้า

ตรงกับสำนวนไทยคือ “ห้าแต้ม” หมายถึง เสียหน้า เสียแต้ม เสียที ลินท่า หมดสง่า
ผ่าเผย สำแดงความไม่มีภูมิออกมาให้เห็น จำนวน “ห้า” ถือกันว่าเป็นจำนวนต่ำที่สุด เมื่อทำ

อะไรได้เพียงห้าก็แสดงว่าอยู่ในขั้นต่ำ ชั้นเลว ไม่มีค่า ทำให้ต้องเสียหน้า หรือเป็นที่น่าอับอาย
ขายหน้า (ขุนวิจิตรมาตรา, 2541: 637)

ตัวอย่าง

這小伙子從小在城裡讀書，一到地裡就鬧笑話，把麥苗說成韭菜。

Zhè xiǎo huǒzi cǒng xiǎo zài chénglǐ dúshū, yīdào
dìli jiù nàoxiàohuà, ba mai miao shuo cheng jiucai.

เจ้าหนุ่มคนนี่ไปเรียนหนังสือในเมืองตั้งแต่เด็ก พอไปไร่นาจึงทำเรื่องตลกขบขัน เรียกกล้า
ข้าวสาละเป็นต้นกุ่ม่าย

เจ้าหนุ่มคนนี่ไปเรียนหนังสือในเมืองตั้งแต่เด็ก พอไปไร่นาจึงทำเรื่อง
เป็นต้นกุ่ม่าย

4.2.3 กล่าวถึงสภาพการณ์ที่ไม่ดีเกี่ยวกับหน้าที่การงาน การเรียน ความรับผิดชอบ
ตัวอย่างเช่น

背黑鍋

Bēi hēi guō

แบก ดำ หม้อ

แบกหม้อสีดำ

“หม้อสีดำ” ใช้เปรียบเทียบหมายถึง โทษที่ได้กระทำผิดหรือชื่อเสียงที่ไม่ดี “Bēihēi
guō” ใช้เป็นสำนวนหมายถึง รับผิดชอบผู้อื่น รับผิดชอบงานแทนผู้อื่น

ตรงกับสำนวนไทยคือ “กระโดนต้องพระโรง” หมายถึง แบกรับภาระสิ่งที่ไม่ดีต่างๆ
แทนคนอื่น หรือแทนเจ้านายของตน เปรียบเสมือนกระโดนใบใหญ่ที่ตั้งอยู่ในท้องพระโรง เป็นที่
สำหรับให้ข้าราชการบริวาร ข้าราชการ และผู้ที่เข้าเฝ้าพระเจ้าแผ่นดินได้ใช้เป็นที่ทิ้งสิ่งของต่างๆ ที่ไม่
ต้องการ ขาก ถ่ม บ้วนน้ำหมาก ทิ้งก้นบุหรี่ ฯลฯ ลงไปในนั้น (บุญศิริ สุวรรณเพชร, 2541: 21)

ตัวอย่าง

你惹出事來就跑了，讓我背黑鍋，我可不幹！

Nǐ rěchū shì lái jiù pǎole, ràng wǒ bēihēiguō, wǒ
kěbúgàn!

เธอก่อเรื่องขึ้นมาแล้วก็หลบหนี ปล่อยให้ฉันแบกหม้อดำ ฉันไม่เล่นด้วยหรอก!

เธอก่อเรื่องขึ้นมาแล้วก็หลบหนี ปล่อยให้ฉันเป็นกระโดนต้องพระโรง ฉันไม่เล่นด้วยหรอก!

剩 尾 巴

Shèng wěibā

เหลือ หาง

เหลือหาง

ใช้เป็นสำนวนหมายถึง ทำงานใดๆ จนเจียนจะสำเร็จสมบูรณ์แล้ว เหลือเพียงส่วนทำย
อีกเพียงเล็กน้อยเท่านั้น แต่กลับทำไม่สำเร็จ

ตรงกับสำนวนไทยคือ “เรือล่มเมื่อจอด” หมายถึง ทำหรือปฏิบัติอะไร ๆ ผ่านพ้นมา
เรียบร้อย พอจะสำเร็จหรือพอเสร็จกลับไม่สำเร็จไปได้ เปรียบเหมือนแจวพายเรือมาจนถึงที่หมาย
พอจอด เรือก็ล่ม สำนวนนี้ใช้กับการพูดก็ได้ คือพูดดีเรื่อยมา พอจะจบก็ลงไม่ได้ “เรือล่มเมื่อ
จอด” มักจะมีต่อ “ตาบอดเมื่อแก่” (ขุนวิจิตรมาตรา, 2541: 64)

ตัวอย่าง

這項工作還沒搞好，還剩了個尾巴。

Zhèi xiàng gōngzuò hái méi gǎo hǎo, hái shèngle gè
wěibā.

งานนี้ยังทำไม่เสร็จดี ยังเหลือหางอยู่

งานนี้ยังทำไม่ทันเสร็จดี ก็เรือล่มเมื่อจอดเสียแล้ว

挑 重 擔

Tiāo zhòng dàn

หาบหนัก หาบ

หาบหาบหนัก

“หาบหนัก” ใช้เปรียบเทียบถึงภาระหน้าที่ที่งานที่หนักหน่วง “Tiāozhòngdàn”

ใช้เป็นสำนวนหมายถึง แบกรับภาระหน้าที่ที่หนักหน่วง

ตรงกับสำนวนไทยคือ “ตกหนัก” หมายถึง ต้องรับภาระส่วนใหญ่ ต้องรับภาระที่หนัก
หน่วง ต้องรับผิดชอบเพิ่มมากขึ้น

ตัวอย่าง

這件事很重要，但只有他來挑重擔。

Zhèi jiàn shì hěn zhòngyào, dàn zhǐyǒu tā lái tiāo
zhòngdàn.

งานนี้สำคัญมากแต่กลับมีเพียงเขาคนเดียวมาหาบหาบหนัก

งานนี้สำคัญมากแต่กลับตกหนักที่เขาเพียงคนเดียว

砸 飯 碗

Zá fàn wǎn

ทุบ ช้ำว ซาม

ทุบซามช้ำว

ใช้เป็นสำนวนหมายถึง ตกลงัน ว่างงาน

ตรงกับสำนวนไทยคือ “เตะฝุ่น” หมายถึง ตกลงัน ยังหางานทำไม่ได้ ยังไม่มีงานทำ
ตัวอย่าง

小清砸了飯碗，不得不出去臨時工。

Xiǎo Qīng zǎle fànwǎn, bùdé bù chūqù línshì gōng.

Xiǎo Qīng ทุบซามช้ำว จะไม่ออกทำงานชั่วคราวก็ไม่ได้

ทศพลเตะฝุ่นอยู่ จะไม่ออกทำงานชั่วคราวก็ไม่ได้

卷 鋪 蓋

Juǎn pūgài

ม้วน ที่หลับที่นอน

ม้วนที่หลับที่นอน

ใช้เป็นสำนวนหมายถึง เลิก หยุด ออกจากหน้าที่การงานหรืองานที่ทำอยู่

ตรงกับสำนวนไทยคือ “ม้วนเสื่อ” หมายถึง เลิก หยุด ไม่ทำไม่ปฏิบัติกรงานหรือ
อะไร ๆ ที่ทำอยู่ มูลของสำนวนมาจากการเล่นการพนันในโรงบ่อนเบี้ย สมัยก่อนมีโรงบ่อนเบี้ยมี
การเล่นถั่วซึ่งปูเสื่อเป็นประจำ เวลาจะเล่นไปก็เอาเสื่อสำหรับเล่นไปมาปูข้าง ๆ วงถั่ว จะเล่นก็วง
เล่นซ้ำเร็วอย่างไรก็ได้ พอเลิกเล่นก็ม้วนเสื่อเก็บ (ขุนวิจิตรมาตรา, 2541: 406)

ตัวอย่าง

考慮在三，我終於下決心卷起鋪蓋回家種田。

Kǎolù zài sān, wǒ zhōngyú xià juéxīn juǎnqi pūgài
huíjiā zhòng tián.

คิดพิจารณาเป็นครั้งที่สามแล้ว ในที่สุดฉันก็ตัดสินใจม้วนที่หลับที่นอนกลับบ้านไปทำนา

คิดพิจารณาเป็นครั้งที่สามแล้ว ในที่สุดฉันก็ตัดสินใจม้วนเสื่อกลับบ้านไปทำนา

失身分

Shī shēnfèn

เสีย ฐานะ (ทางสังคม)

เสียฐานะ

ใช้เป็นสำนวนหมายถึง ตำแหน่งหน้าที่การงานตกต่ำลง สถานภาพตกต่ำลง ตรงกับสำนวนไทยคือ “ตกกระป๋อง” หมายถึง สถานภาพตกต่ำลง มีความสำคัญน้อยลง ได้รับการยอมรับว่าสำคัญน้อยลง

ตัวอย่าง

他以前自以為有學問，自高自大，不把我放在眼裡，現在他失了身分就來找我。

Tā yǐqián zì yǐwéi yǒu xuéwèn, zìgāo zìdà, bù bǎ wǒ fàng zài yǎnli, xiànzài tā shīle shēnfēn jiù lái zhǎo wǒ.

แต่ก่อนเขาคิดว่าตัวเองมีความรู้ ยกตนข่มท่าน ไม่เห็นฉันอยู่ในสายตา ตอนนี้ เสียฐานะ แล้วค่อยมาหาฉัน

แต่ก่อนเขาคิดว่าตัวเองมีความรู้ ยกตนข่มท่าน ไม่เห็นฉันอยู่ในสายตา ตอนนี้ ตกกระป๋อง แล้วค่อยมาหาฉัน

吃鴨蛋

Chī yā dàn

กิน เป็ด ไข่

กินไข่เป็ด

ใช้เป็นสำนวนหมายถึง สอบได้ศูนย์คะแนน เนื่องจากเมื่อดูลักษณะภายนอกของไข่เป็ด จะมีลักษณะเป็นวงรีเหมือนเลข 0 จึงนำมาใช้เปรียบเทียบกับคนที่สอบได้ศูนย์คะแนนว่า “กินไข่เป็ด” นอกจากนี้สำนวนที่มีความหมายเหมือนกันกับ “Chīyādàn” ก็คือ

吃燒餅

Chī shāo bǐng

กิน ขนมเปี๊ยะ

กินขนมเปี๊ยะ

ใช้เป็นสำนวนหมายถึง สอบได้ศูนย์คะแนน เนื่องจากขนมเปี๊ยะมีลักษณะภายนอกเป็นวงรีหรือวงกลมเหมือนกับเลขศูนย์ จึงนำมาใช้เปรียบเทียบคนที่สอบได้ศูนย์คะแนนว่า “กินขนมเปี๊ยะ”

ตรงกับสำนวนไทยคือ “กินไข่” หมายถึง ได้คะแนนศูนย์ ตัวเลขศูนย์นั้นมักเขียนรูปร่างรีเหมือนลูกไข่

ตัวอย่าง

媽媽對兒子說：“你要好好學習，努力學習，要不然你一定吃鴨蛋”。

Māma duì érzi shuō: “Nǐ yào hǎohào xuéxí, nǔlì xuéxí, yàobùrán nǐ yídìng chīyādàn”

แม่พูดกับลูกว่า “ลูกจะต้องตั้งใจเรียนและขยันเรียน มิฉะนั้นจะต้องกินไข่เป็ดแน่ๆ”

แม่พูดกับลูกว่า “ลูกจะต้องตั้งใจเรียนและขยันเรียน มิฉะนั้นจะต้องกินไข่แน่ๆ”

這次考試，他又吃了燒餅。

Zhèi cì kǎoshì, tā yòu chīle shāobǐng.

การสอบครั้งนี้ เขาก็กินขนมเปี๊ยะอีกแล้ว

การสอบครั้งนี้ เขาก็กินไข่อีกแล้ว

4.2.4 กล่าวถึงสภาพการณ์ที่ไม่ดีต่างๆ ไป ตัวอย่างเช่น

沒門兒

Méi mēnr

ไม่มี ประตู

ไม่มีประตู

“ประตู” ในที่นี่ใช้เปรียบเทียบหมายถึง หนทาง หรือทางเดิน “Méimēnr” ใช้เป็นสำนวนหมายถึง หอดิ้นหนทาง ไม่มีทางไป

ตรงกับสำนวนไทยคือ “สิ้นประตู” หมายถึง หอดิ้นหนทาง ไม่มีทาง

ตัวอย่าง

我現在真的沒門兒，什麼問題都不能解決。

Wǒ xiànzài zhēnde méimēnr, shénme wèntí dōu bùnéng jiějué.

ตอนนี้ฉันไม่มีประตูจริงๆ ปัญหาอะไรก็แก้ไม่ได้

ตอนนี้ฉันสิ้นประตู่จริงๆ ปัญหาอะไรก็แก้ไม่ได้

鬧 飢 荒

Nào jīhuāng

เกิด (เรื่องที่ไม่ดี) การเงินไม่ดี

เกิดการเงินไม่ดี

ใช้เป็นสำนวนหมายถึง เกิดปัญหาทางด้านเศรษฐกิจการเงิน การเงินไม่ดีไม่คล่อง

ตรงกับสำนวนไทยคือ “ถังแตก” หมายถึง เกิดปัญหาด้านการเงิน ไม่มีเงิน การเงิน

หมุนเวียนไม่คล่อง

ตัวอย่าง

現在我鬧了飢荒，你別跟我說你要借我錢吧！

Xiànzài wǒ nàole jīhuāng, nǐ bié gēn wǒ shuō nǐ yào jiè wǒ de qián ba!

ตอนนี้ฉันการเงินไม่ดี เธออย่ามาพูดกับฉันว่าเธอจะยืมเงินฉันเลย!

ตอนนี้ฉันถังแตก เธออย่ามาพูดกับฉันว่าเธอจะยืมเงินฉันเลย!

散 攤 子

Sàn tānzi

เลิก แฉง (ชายของ)

เลิกแฉงชายของ

ใช้เป็นสำนวนหมายถึง ความสัมพันธ์ขาดสะบั้น ความสัมพันธ์สิ้นสุดลง จบลง

ตรงกับสำนวนไทยคือ “ขาดกัน” หมายถึง เลิกกัน ไม่ติดต่อกับความสัมพันธ์หรือเกี่ยว

ข้องกันอีกต่อไป

ตัวอย่าง

張文和小領的關係已經散了攤子。

Zhāng Wén hé Xiǎo Líng de guānxi yǐjīng sànle tānzi.

ความสัมพันธ์ระหว่าง Zhāng Wén กับ Xiǎo Líng เลิกแฉงชายของแล้ว

ความสัมพันธ์ระหว่างวัชระกับภาณีขาดกันแล้ว

吐舌頭

Tǔ shéttóu

แสบออกมา ลิ้น

แสบลิ้นออกมา

ใช้เป็นสำนวนหมายถึง แสดงความรู้สึกตกใจกลัวออกมาให้เห็น

ตรงกับสำนวนไทยคือ “ถอดสี” หมายถึง ส้มแดงความหวาดหวั่นครั่นคร้ามให้เห็น
 มวลของสำนวนมาจากปลากัด ปลากัดนั้นมีสีต่างๆ เวลาพ่นกัดปลา คู่พ่นทั้งสองฝ่ายปล่อย
 ปลาลงไปในที่เดียวกัน ถ้าปลากัดฝ่ายไหนกลัวอีกฝ่ายหนึ่งจะเปลี่ยนสีที่ตัวซีดไปทันที เรียกว่า
 “ถอดสี” (ขุนวิจิตรมาตรา, 2541: 249)

ตัวอย่าง

看了被車撞大傷口，我嚇得吐出了舌頭。

Kànle bèi chē zhuàng dà shāngkǒu, wǒ xiàde tǔ chūle shéttóu.

เห็นบาดแผลขนาดใหญ่ที่ถูกรถชน ฉันตกใจจนแสบลิ้นออกมา

เห็นบาดแผลขนาดใหญ่ที่ถูกรถชน ฉันตกใจจนหน้าถอดสี

扎耳朵

Zhā ěrduō

แทงหู

แทงหู

ใช้เป็นสำนวนหมายถึง พุดจา หรือคำพูดที่เสียดแทงหู เสียดแทงจิตใจ

ตรงกับสำนวนไทยคือ “บาดหู” หมายถึง คำพูดที่ทำให้รู้สึกเจ็บใจ หรือเสียดแทงใจ

ตัวอย่าง

你跟我說的話真的扎我的耳朵。

Nǐ gēn wǒ shuō de huà zhēnde zhā wǒ de ěrduō.

คำพูดที่เธอพูดกับฉันช่างแทงหูฉันจริงๆ

คำพูดที่เธอพูดกับฉันช่างบาดหูฉันจริงๆ

背床板

Bēi chuáng bǎn

แบก เติง กระดาน

แบกกระดานเติง

ใช้เป็นสำนวนหมายถึง ไม่สบายนอนอยู่บนเติง

ตรงกับสำนวนไทยคือ “ล้มหมอนนอนเสื่อ” หมายถึง เจ็บป่วยใช้ถึงกับต้องนอน

ตัวอย่าง

這幾天他在家裡背床板，不來上班。

Zhèi jǐ tiān tā zài jiāli bēichuángbǎn, bù lái shàng
bān.

สองสามวันนี้เขาอยู่บ้าน แบกกระดานเติง ไม่มาทำงาน

สองสามวันนี้เขาล้มหมอนนอนเสื่ออยู่บ้าน ไม่มาทำงาน

掉 腦袋

Diào nǎodài

ตก ศีรษะ

ศีรษะตก

ใช้เป็นสำนวนหมายถึง ถูกฆ่าตาย

ตรงกับสำนวนไทยคือ “ถูกเก็บ” หมายถึง ถูกฆ่าตาย

ตัวอย่าง

昨天阿康掉了腦袋，真可憐！

Zuótiān Ā Kāng diàole nǎodài, zhēn kělián!

Ā Kāng ศีรษะตกเมื่อวานนี้ น่าสงสารจริงๆ!

วีระถูกเก็บเมื่อวานนี้ น่าสงสารจริงๆ!

堵 嘴巴

Dǔ zǔibā

อุด ปาก

อุดปาก

ใช้เป็นสำนวนหมายถึง ปิดปากผู้อื่นไม่ให้พูดความจริงออกมา

ตรงกับสำนวนไทยคือ “ปิดปาก” หมายถึง ห้ามไม่ให้พูด อาจโดยใช้การข่มขู่คุกคาม

ต่างๆ หรืออาจใช้สินจ้างรางวัลก็ได้

ตัวอย่าง

這見事不可以讓別人知道，只有他知道，你先去堵他的嘴巴吧。

Zhèijiàn shì bùkeyi ràng biérén zhīdào, zhǐyǒu tā
zhīdào, nǐ xiān qù dǔ tā de zuǐbā ba!

เรื่องนี้ให้คนอื่นรู้ไม่ได้ มีเพียงเขาที่รู้ เธอไปอุดปากเขาก่อนเถอะ!

เรื่องนี้ให้คนอื่นรู้ไม่ได้ มีเพียงเขาที่รู้ เธอไปปิดปากเขาก่อนเถอะ!

舉白旗

Jǔ bái qí

ยกขาว ธง

ยกธงขาว

ใช้เป็นสำนวนหมายถึง ยอมแพ้ ในยามศึกสงคราม เมื่อฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งเพลี่ยงพล้ำและ
ขอยอมแพ้ ก็จะยกธงสีขาวขึ้นเป็นสัญลักษณ์ให้อีกฝ่ายหนึ่งรู้

ตรงกับสำนวนไทยคือ “ยกธงขาว” หมายถึง ยอมแพ้ มูลของสำนวนมาจากการทำ
ศึกสงคราม ฝ่ายใดยอมแพ้ก็นยกธงขาวให้อีกฝ่ายหนึ่งรู้ (ขุนวิจิตรมาตรา, 2541: 453)

ตัวอย่าง

好了好了，你不要說了，我舉白旗了，你想幹什麼就去幹吧！我
不管你了。

Hǎole hǎole, nǐ bùyào shuōle, wǒ jǔbáiqí le, nǐ
xiǎng gàn shénme jiù qù gàn ba! Wǒ bùguǎn nǐ le.

เอาล่ะ เอาล่ะ เธอไม่ต้องพูดแล้ว ฉันยกธงขาวแล้ว เธอคิดจะทำอะไรก็ไปทำเถอะ ฉันไม่
สนใจเธอแล้ว

เอาล่ะ เอาล่ะ เธอไม่ต้องพูดแล้ว ฉันยกธงขาวแล้ว เธอคิดจะทำอะไรก็ไปทำเถอะ ฉันไม่
สนใจเธอแล้ว

斷香煙

Duàn xiāngyān

ขาด ควันฉูป

ขาดควันฉูป

ใช้เป็นสำนวนหมายถึง ไม่มีผู้สืบทอดวงศ์ตระกูล เนื่องจากขนบธรรมเนียมประเพณีจีน จะมีการเซ่นไหว้บรรพบุรุษ โดยทุกวันที่ 5 เดือน 4 ตามปฏิทินจีน ลูกหลานชาวจีนจะทำการเซ่นไหว้ผู้บรรพบุรุษของตนเองเพื่อเป็นการทำบุญอุทิศส่วนกุศลไปให้ และเชื่อกันว่าผู้บรรพบุรุษจะคอยคุ้มครองและช่วยเหลือถ้ามีการเซ่นไหว้และเอาใจใส่ดูแลหลุมศพอยู่

ตรงกับสำนวนไทยคือ “ตาลยอดด้วน” หมายถึง คนที่ไม่มีบุตรสืบตระกูล

ตัวอย่าง

柳家只有柳葉眉一個兒子，但他十五歲就生了重病而死，柳家就斷了香煙。

Liǔjiā zhǐyǒu Liǔ Yèméi yige érzi, dàn tā shíwǔ suì jiù shēngle zhòngbìng ěr sǐ, Liǔjiā jiù duànle xiāngyān.

บ้าน Liǔ มี Liǔ Yèméi เป็นลูกชายเพียงคนเดียว แต่เขาอายุ 15 ปี ก็ป่วยหนักจนเสียชีวิต บ้าน Liǔ จึงขาดควันธูป

ครอบครัวแสงเดือน มีวิวัฒน์เป็นลูกชายเพียงคนเดียว แต่เมื่อเขาอายุ 15 ปี ก็ป่วยหนักจนเสียชีวิต ครอบครัวแสงเดือนจึงเป็นตาลยอดด้วน

4.3 กล่าวถึงพฤติกรรมอย่างไรอย่างหนึ่ง

สำนวนกริยา - กรรมแบบสามพยางค์ที่ใช้บ่อยในภาษาจีนและสำนวนไทยมีจำนวนไม่น้อยที่มีเนื้อหากล่าวถึงพฤติกรรมอย่างไรอย่างหนึ่งดังนี้

4.3.1 กล่าวถึงพฤติกรรมเกี่ยวกับการพูด ตัวอย่างเช่น

磨舌頭

Mó shétóu

ถูลิ้น

ถูลิ้น

ใช้เป็นสำนวนหมายถึง ทะเลาะวิวาท ได้เถียงกับผู้อื่น

ตรงกับสำนวนไทยคือ “ตีฝีปาก” หมายถึง พูดว่า มีการเถียงโต้แย้งกัน หรือทะเลาะวิวาทกัน

ตัวอย่าง

他跟小寶磨舌頭，磨了半天還沒停。

Tā gēn Xiǎobǎo móshétóu, móle bàntiān háiméi tíng.

เขาถูลิ้นกับ Xiǎobǎo ถูตั้งนานแล้วยังไม่หยุด

เขาตีฝีปากกับปิยะตั้งนานแล้วยังไม่หยุด

磨 嘴 皮

Mó zuǐ pí

ถู ปาก ผิว

ถูริมฝีปาก

ใช้เป็นสำนวนหมายถึง ทะเลาะวิวาทโต้เถียงกัน

ตรงกับสำนวนไทยคือ “เป็นปากเป็นเสียง” หมายถึง เกิดการทะเลาะวิวาทกัน

ตัวอย่าง

我不喜歡跟別人磨嘴皮。

Wǒ bù xǐhuān gēn biérén mózuǐpí.

ฉันไม่ชอบถูริมฝีปากกับคนอื่น

ฉันไม่ชอบเป็นปากเป็นเสียงกับคนอื่น

繞 圈 子

Rào quānzi

อ้อม วงเวียน

อ้อมวงเวียน

ใช้เป็นสำนวนหมายถึง พูดจาอ้อมค้อม ไม่พูดตรงๆ

ตรงกับสำนวนไทยคือ “ชักแม่น้ำทั้งห้า” หมายถึง “ไม่พูดตรง ๆ ตามจุดประสงค์ แต่

พูดเรื่องอื่น ๆ หว่านล้อมเข้ามาเสียก่อนแล้วจึงหันเข้าหาจุดประสงค์

ตัวอย่าง

你不用繞圈子，有什麼事就說吧。

Nǐ bùyòng ràoquānzi, yǒu shénme shì jiù shuō ba.

เธอไม่ต้องอ้อมวงเวียน มีเรื่องอะไรก็พูดเถอะ

เธอไม่ต้องชักแม่น้ำทั้งห้า มีเรื่องอะไรก็พูดเถอะ

耍 貧 嘴

Shuǎ pín zuǐ

เล่น นำเปื้อนหน่วย ปาก

เล่นปากนำเบื้อหน้า

ใช้เป็นสำนวนหมายถึง พูดมาก พูดไม่ยอมหยุด พูดอยู่ตลอดเวลา

ตรงกับสำนวนไทยคือ “พูดเป็นต่อยหอย” หมายถึง พูดเรื่อยไม่หยุดปาก มูลของ
สำนวนมาจากการต่อยหอยจากที่ที่มันเกาะอยู่ เช่น เกาะตามหินมาเปรียบ การต่อยเอาตัวหอย
นั้น มีเสียงดังอยู่เรื่อยไม่หยุด (ขุนวิจิตรมาตรา, 2541: 206)

ตัวอย่าง

這個人喜歡耍貧嘴，真討厭。

Zhèige rén xǐhuān shuāpínzuǐ, zhēn tāoyàn.

คนๆนี้ ชอบเล่นปากนำเบื้อหน้า นำรำคาญจริงๆ

คนๆนี้ ชอบพูดเป็นต่อยหอย นำรำคาญจริงๆ

說 談 話

Shuō tánhuà

พูด ค่อยกัน

พูดค่อยกัน

ใช้เป็นสำนวนหมายถึง พูดมากไม่รู้จักหยุด พูดมากโดยไม่สนใจว่ามีคนอยากฟังหรือไม่
ตรงกับสำนวนไทยคือ “บ่น้ำลาย” หมายถึง พูดพล่ามเพื่อเจ้อไม่รู้จักหยุด

ตัวอย่าง

你不要聽他，他只是跟你說談話。

Nǐ bùyào tīng tā, tā zhǐshì gēn nǐ shuōtánhuà.

เธอไม่ต้องฟังเขา เขาแค่พูดค่อยกันกับเธอเท่านั้น

เธอไม่ต้องฟังเขา เขาแค่บ่น้ำลายกับเธอเท่านั้น

打 啞 謎

Dǎ yǎmí

เล่น คำปริศนา

เล่นคำปริศนา

“คำปริศนา” ใช้เปรียบเทียบถึง คำถามที่ยากต่อการทายหรือเดาให้ถูกได้ “Dǎyǎmí”

ใช้เป็นสำนวนหมายถึง พูดคล้อง พูดสับัดสำนวนจนผู้ฟังจับไม่ได้ไล่ไม่ทัน

ตรงกับสำนวนไทยคือ “กลิ้งเป็นลูกมะนาว” หมายถึง พุดคดลองจนจับคำพูดไม่ทัน เหมือนมะนาวกลมเกลี้ยง กลิ้งไปรอบข้างได้ง่าย มักใช้ไปในทางข้างไม่ดี แต่ไม่ถึงขั้นตลบตะแลง ปลิ้นปล้อน ซึ่งไปในทางคดโกงทีเดียว (ขุนวิจิตรมาตรา, 2541: 21)

ตัวอย่าง

你別打啞謎，快把實話說出來！

Nǐ bēi dǎyǎmí, kuài bǎ shíhuà shuō chūlái!

เธออย่าเล่นคำปริศนา รีบพูดความจริงออกมา

เธออย่ากลิ้งเป็นลูกมะนาว รีบพูดความจริงออกมา

借 題 目

Jiè tí mù

ยืม หัวข้อ

ยืมหัวข้อ

“หัวข้อ” ในที่นี้ใช้เปรียบเทียบกับหมายถึง สาเหตุ หรือเหตุผล “Jiè tí mù” ใช้เป็นสำนวนหมายถึง แกล้งยกเรื่องบางอย่างขึ้นมาเป็นเหตุผลเพื่อหาทางหลบเลี่ยงไป

ตรงกับสำนวนไทยคือ “ไปน้ำซุ่น ๆ” หมายถึง พุดแก้ตัวหลบเลี่ยงไปไม่ตรงกับเรื่อง

ตัวอย่าง

他借題目躲出去。

Tā jiè tí mù duǒ chūqù.

เขายืมหัวข้อหลบออกไป

เขาไปน้ำซุ่น ๆ แล้วรีบหลบออกไป

借 因 頭

Jiè yīn tóu

ยืม(หา) สาเหตุ

หาสาเหตุ

ใช้เป็นสำนวนหมายถึง หาข้ออ้างขึ้นมาป้องกันตัว

ตรงกับสำนวนไทยคือ “ลากหนามจุกชอง” หมายถึง นำเอาเรื่องต่าง ๆ มาอ้างเพื่อป้องกันตัว

ตัวอย่าง

關於這件事，他怕你生氣就借了因頭來跟你說一說。

Guānyú zhèijiàn shì, tā pà nǐ shēngqì jiù jièle yīn tóu lái gēn nǐ shuō yì shuō.

เกี่ยวกับเรื่องนี้เขากลัวเธอจะโกรธ ก็เลยหาสาเหตุมาพูดกับเธอ

เกี่ยวกับเรื่องนี้เขากลัวเธอจะโกรธ ก็เลยลากหนามจุกช่องมาพูดกับเธอ

費口舌

Fèi kǒu shé

เปลือง ปาก ลิ้น

เปลืองปากลิ้น

ใช้เป็นสำนวนหมายถึง พูดออกไปแล้วก็ไม่เกิดประโยชน์ เป็นการสิ้นเปลืองแรงเสียเปล่า
 สู้ยั้งๆ ยังดีเสียกว่า

ตรงกับสำนวนไทยคือ “พูดไปสองไพเบี้ย นิ่งเสียตำลึงทอง” หมายถึง พูดไปไม่มีประโยชน์หนึ่งเสียดีกว่า

ตัวอย่าง

玉華突然覺得和這種人費口舌沒什麼意思。

Yùhuá tūrán juéde hé zhèi zhǒng rén fèikǒushé méi shénme yìsi.

Yùhuá รู้สึกในบัดดลว่า เปลืองปากลิ้น กับคนประเภทนี้ยอมไม่เกิดประโยชน์อันใด

นภาารู้สึกในบัดดลว่า พูดไปสองไพเบี้ย นิ่งเสียตำลึงทอง พูดกับคนประเภทนี้ยอมไม่เกิดประโยชน์อันใด

揭蓋子

Jiē gàizi

เปิดฝา

เปิดฝา

ใช้เป็นสำนวนหมายถึง เปิดโปง เปิดเผยเรื่องของคนอื่นหรือเรื่องราวที่ไม่ดีต่างๆ ให้
 ปรากฏออกมา

ตรงกับสำนวนไทยคือ “เปิดโปง” หมายถึง เปิดเผยความลับหรือเรื่องราวให้ปรากฏ
 ออกมา

ตัวอย่าง

這個人一定做了些壞事，我要找材料來揭他的蓋子。

Zhèige rén yídìng zuòle xiē huàishì, wǒ yào zhǎo cái liào lái jiē tāde gàizi.

คนๆนี้จะต้องทำอะไรบางอย่างแน่ ฉันจะต้องหาข้อมูลมาเปิดโปงเขาให้ได้

คนๆนี้จะต้องทำอะไรบางอย่างแน่ ฉันจะต้องหาข้อมูลมาเปิดโปงเขาให้ได้

揭老底

Jiē lǎodǐ

เปิด ความในใจ

เปิดความในใจ

ใช้เป็นสำนวนหมายถึง เปิดเผยความรู้สึกหรือเบื้องหลังออกมา

ตรงกับสำนวนไทยคือ “เปิดอก” หมายถึง พูดถึงสิ่งที่คิดไว้หรือสิ่งที่เก็บไว้ในใจออกมาให้หมด

ตัวอย่าง

他在我們面前揭老底，揭露出他的內情。

Tā zài wǒmen miànqián jiēlǎodǐ, jiēlù chū tā de nèi qíng.

เขาเปิดความในใจต่อหน้าพวกเรา เปิดเผยความรู้สึกภายในของเขา

เขาเปิดอกต่อหน้าพวกเรา เปิดเผยความรู้สึกภายในของเขา

罵大街

Mà dà jiē

ด่า ใหญ่ ถนน

ด่าถนนใหญ่

“dàjiē” ในที่นี้หมายถึง ผู้คนที่เดินอยู่ตามท้องถนน “Màdàjiē” ใช้เป็นสำนวน หมายถึง ด่ากระแทบกระแทบผู้อื่นแทนที่จะไปด่าว่าผู้ที่ตนโกรธ พาลพาไล พาลเอะอะโวยวาย

ตรงกับสำนวนไทยคือ “ตีหัวกระแทบคราด” หมายถึง แสร้งพูดหรือทำกับสิ่งหนึ่งให้ กระแทบกระแทบไปถึงอีกสิ่งหนึ่ง

ตัวอย่าง

你別這樣，一生氣就罵大街，人家都很討厭。

Nǐ bié zhèiyàng, yì shēngqì jiù màdàjiē, rénjiā dōu hěn tǎoyàn.

เธออย่าทำแบบนี้ พอโกรธก็ด่าถนนใหญ่ ทุกคนต่างก็รู้สึกรำคาญมาก

เธออย่าทำแบบนี้ พอโกรธก็ตีหัวกระทบคราด ทุกคนต่างก็รู้สึกรำคาญมาก

4.3.2 กล่าวถึงพฤติกรรมเกี่ยวกับอาชีพการงาน การทำงาน ตัวอย่างเช่น

耍扁擔

Shuǎ biǎndàn

เล่น ไม้คาน (หาบเร่)

เล่นหาบเร่

ใช้เป็นสำนวนหมายถึง ทำการค้าเล็กๆ น้อยๆ

ตรงกับสำนวนไทยคือ “เก็บเบี้ยใต้ถุนร้าน” หมายถึง ทำงานชนิดที่ได้เงินเล็กน้อยก็เอา

ตัวอย่าง

他爸爸一生到死耍了扁擔過日子。

Tā bàba yì shēng dào sǐ shuǎle biǎndàn guò rìzì.

พ่อของเขาเล่นหาบเร่ไปวันๆหนึ่ง ตั้งแต่เกิดจนตาย

พ่อของเขาเก็บเบี้ยใต้ถุนร้านไปวันๆหนึ่ง ตั้งแต่เกิดจนตาย

甩袖子

Shuǎi xiùzi

สะบัด แขนเสื้อ

สะบัดแขนเสื้อ

ใช้เป็นสำนวนหมายถึง ไม่สนใจการงาน ไม่เอาจริงเอาจัง ละทิ้งการงาน ทำงานไม่เป็น
ขึ้นเป็นอัน ทำอะไรไม่เป็น

ตรงกับสำนวนไทยคือ “ไม่เป็นได้เป็นพาย” หมายถึง ทำอะไรไม่เป็น ไม่รู้จักปรับตัว
ให้เป็นหลักฐาน ไม่เป็นแก่นสาร ฟุ้งตัวเองไม่ได้

ตัวอย่าง

廠裡有那麼多事，但他卻甩袖子，仍下工作。

Chǎnglǐ yǒu nàme duō shì, dàn tā què shuǎixiùzi,
rēngxià gōngzuò.

ในโรงงานมีงานมากขนาดนั้น แต่เขากลับสละบัดแขนเสื้อ ทิ้งงานทิ้งการ

ในโรงงานมีงานมากขนาดนั้น แต่เขากลับไม่เป็นได้เป็นพาย ทิ้งงานทิ้งการ

修地球

Xiū dìqiú

ซ่อม โลก

ซ่อมโลก

ใช้เป็นสำนวนหมายถึง ทำการเกษตรกรรม

ตรงกับสำนวนไทยคือ “หลังสู้ฟ้าหน้าสู้ดิน” หมายถึง ทำนา ทำการเกษตร

ตัวอย่าง

他畢業以後就回山裡的老家修地球。

Tā bìyè yǐhòu jiù huì shānlǐ de lǎojiā xiūdìqiú.

หลังจากที่เขาสำเร็จการศึกษา ก็กลับบ้านที่ชนบทไปซ่อมโลก

หลังจากที่เขาสำเร็จการศึกษา ก็กลับบ้านที่ชนบทไปหลังสู้ฟ้าหน้าสู้ดิน

抱佛腳

Bào fó jiǎo

กอด พระ บาท

กอดบาทพระ

ใช้เป็นสำนวนหมายถึง ในเวลาปกติไม่ได้มีการเตรียมตัวล่วงหน้าหรือทำล่วงหน้าไว้ก่อน
จะทำก็ต่อเมื่อเรื่องจวนตัวเท่านั้น

ตรงกับสำนวนไทยคือ “ออกเรือหาถ่อ ตั้งหม้อหาพิน” หมายถึง ทำอะไรไม่เตรียมการ
ล่วงหน้าไว้ก่อน ทำไม่ถูกต้องตามที่ควรทำ

ตัวอย่าง

你平時不準備，有事就去抱佛腳。

Nǐ píngshí bù zhǔnbèi, yǒu shì jiù qù bàofójiǎo.

ในยามปกติเธอไม่รู้จักระดมตัว พอมีเรื่องก็กอดบาทพระ

ในยามปกติเธอไม่รู้จักระดมตัว พอมีเรื่องก็ค่อยออกเรือหาถ่อ ตั้งหม้อหาพิน

擦 屁 股

Cā pìgu

เช็ด ก้น

เช็ดก้น

แต่เดิมหมายถึงใช้กระดาษเช็ดก้น ปัจจุบันใช้เป็นสำนวนหมายถึง เข้าทำงานในช่วงหลัง หรือช่วงสุดท้ายแทนผู้อื่น

ตรงกับสำนวนไทยคือ “ตีท้ายน้ำ” หมายถึง เข้าทำในตอนหลังหรือในระยะหลัง

ตัวอย่าง

好吧！我去試試替你擦屁股。

Hǎoba! Wǒ qù shìshì tì nǐ cāpìgu.

เอาละ! ฉันจะลองไปเช็ดก้นแทนเธอ

เอาละ! ฉันจะลองไปตีท้ายน้ำแทนเธอ

打 頭 陣

Dǎ tóuzhèn

บุก ด้านแรก

บุกด้านแรก

“tóuzhèn” ในที่นี้แต่เดิมหมายถึงกองกำลังทหารที่อยู่ในแนวหน้ายามมีศึกสงคราม “Dǎtóuzhèn” ใช้เป็นสำนวนหมายถึง คอยทำงานเป็นแนวหน้า เป็นตัวตั้งตัวตี เป็นผู้นำหน้า ในการทำงานที่ยากลำบาก หรืออาจหมายถึงเป็นผู้นำในการทำงานต่างๆก็ได้

ตรงกับสำนวนไทยคือ “หัวเรือใหญ่” หมายถึง ทำตัวเป็นหัวหน้าเข้าเกี่ยวข้องกับอยู่ด้วย ทุกอย่างไม่ว่าอะไรจะเกิดขึ้น ใครจะพูดจะทำอะไรก็ออกรับหน้าหมด เป็นผู้นำในการทำงาน ต่างๆ

ตัวอย่าง

你們爲什麼不管有什麼事都給我打頭陣？你們也可以自己來打頭陣。

Nǐmen wèishénme bùguǎn yǒu shénmen shì dōu gěi wǒ dǎ tóuzhèn ? Nǐmen yě keyi zìjǐ lái dǎtóuzhèn.

ทำไมพวกเธอไม่ว่ามีเรื่องอะไร ก็ให้ฉันบุกด้านแรก พวกเธอก็สามารถบุกด้านแรก ด้วยตัวเองได้

ทำไมพวกเขาไม่ว่ามีเรื่องอะไร ก็ให้ฉันเป็นหัวเรือใหญ่พวกเขา ก็สามารถเป็นหัวเรือใหญ่ ด้วยตัวเองได้

4.3.3 กล่าวถึงพฤติกรรมเกี่ยวกับการคิด ความคิดเห็น ตัวอย่างเช่น

做春夢

Zuò chūn mèng

ทำ ฤดูใบไม้ผลิ ฝัน

ฝันฤดูใบไม้ผลิ

“chūnmèng” ใช้ในการเปรียบเทียบถึง ภาพหรือสิ่งดีๆ ที่มีอยู่เพียงชั่วประเดี๋ยวเดียว
“Zuòchūnmèng” ใช้เป็นสำนวนหมายถึง คิดฝันในสิ่งที่เป็นไปไม่ได้ เพื่อฝันถึงเรื่องต่างๆ

ตรงกับสำนวนไทยคือ “ฝันหวาน” หมายถึง คิดฝันในสิ่งที่เป็นไปไม่ได้

ตัวอย่าง

你別做春夢，快來做你眼前的事吧！

Nǐ bié zuòchūnmèng, kuài lái zuò nǐ yǎnqián de shì ba!

เธออย่าฝันฤดูใบไม้ผลิ รีบมาทำงานที่อยู่ตรงหน้าของเธอเถอะ!

เธออย่าฝันหวาน รีบมาทำงานที่อยู่ตรงหน้าของเธอเถอะ!

做美夢

Zuò měi mèng

ทำ สวย ฝัน

ฝันสวย

ใช้เป็นสำนวนหมายถึง คิดฝัน เพื่อฝันถึงสิ่งที่ตนเองอยากได้
ตรงกับสำนวนไทยคือ “สร้างวิมานในอากาศ” หมายถึง ใฝ่ฝันถึงความมั่งมี นี้ก็ฝันถึง
สิ่งที่ตนเองอยากได้

ตัวอย่าง

他喜歡閉眼做美夢。

Tā xǐhuān bì yǎn zuòměimèng.

เขาชอบหลับตาทำฝันสวย

เขาชอบหลับตาสร้างวิมานในอากาศ

說夢話

Shuō mèng huà

พูด ผัน คำพูด

พูดคำพูดที่เพ้อฝัน

ใช้เป็นสำนวนหมายถึง พูดหรือฝันไปในสิ่งที่ไม่สามารถเป็นจริงได้

ตรงกับสำนวนไทยคือ “มั่งมีในใจ แล่นโบบนบก” หมายถึง คิดฝันไปถึงสิ่งต่างๆ ในใจ
ซึ่งไม่สามารถเป็นจริงได้ คิดมั่งมีในใจ เช่นว่า ถ้ารวยเงินแล้วจะทำอย่างนั้นอย่างนี้

ตัวอย่าง

不少人喜歡說夢話，說不切實際、不能實現的話。

Bùshǎo rén xǐhuān shuōmèng huà, shuō bùqiè shíjì,
bùnéng shíxiàn de huà.

คนจำนวนไม่น้อยชอบพูดคำพูดในความฝัน พูดเรื่องที่ไม่สามารถเป็นจริงได้

คนจำนวนไม่น้อยชอบมั่งมีในใจ แล่นโบบนบก พูดเรื่องที่ไม่สามารถเป็นจริงได้

出點子

Chū diǎnzi

ออก ข้อคิดเห็น

ออกข้อคิดเห็น

ใช้เป็นสำนวนหมายถึง แสดงความคิดเห็น ออกความคิด ลงความเห็น คิดหาวิธีการ

ตรงกับสำนวนไทยคือ “ลงเนื้อเห็น” หมายถึง ลงความเห็น มีความเห็นว่าอย่างนั้น
อย่างนี้

ตัวอย่าง

爲了解決這些問題，大家都出了不少的點子。

Wèile jiějué zhèxiē wèntí, dàjiā dōu chūle bù shǎo
de diǎnzi.

เพื่อที่จะแก้ไขปัญหาลำนี้ ทุกคนต่างออกข้อคิดเห็นกันไม่น้อย

เพื่อที่จะแก้ไขปัญหาลำนี้ ทุกคนต่างลงเนื้อเห็นกันไม่น้อย

拍腦袋

Pāi nǎodài

ตบ สมอง

ตบสมอง

ใช้เป็นสำนวนหมายถึง คิดหาวิธีการ

ตรงกับสำนวนไทยคือ “คิดอ่าน” หมายถึง คิดหาวิธี คิดหาช่องทางที่จะทำ

ตัวอย่าง

要不是你拍腦袋，這事還不知道什麼時候才可以解決。

Yàobúshì nǐ pāinǎodài, zhèi shì hái bù zhīdào shénme shíhòu cái keyi jiějué.

ถ้าไม่ใช่เธอตบสมอง เรื่องนี้ก็ไม่รู้ว่าเมื่อไรถึงจะสามารถแก้ไขได้

ถ้าไม่ใช่เธอเป็นคนคิดอ่าน เรื่องนี้ก็ไม่รู้ว่าเมื่อไรถึงจะสามารถแก้ไขได้

拾 鞋 底

Shí xié dǐ

เก็บ รองเท้า พื้น

เก็บพื้นรองเท้า

ใช้เป็นสำนวนหมายถึง มีความคิดแบบเก่า มีความคิดเห็นที่ไม่ตรงกับความต้องการของยุคสมัย สืบทอดเจตนาธรรมเนียมแบบเก่าๆ

ตรงกับสำนวนไทยคือ “หัวเก่า” หมายถึง มีความคิดเห็นอย่างเก่า มีความคิดเห็นอย่างสมัยโบราณ ถือคตินิยมแบบโบราณ ไม่นิยมตามสมัย

ตัวอย่าง

有些人根本不知道世界上已經改變了，他們還是在家裡拾鞋底。

Yǒuxie rén gēnběn bù zhīdào shìjiè shàng yǐjīng gǎibiànle, tāmen háishì zài jiālǐ shíxiédǐ.

มีบางคนแท้จริงแล้วไม่รู้ว่าโลกได้เปลี่ยนแปลงไปแล้ว พวกเขายังคงอยู่ในบ้านเก็บพื้นรองเท้า

มีบางคนแท้จริงแล้วไม่รู้ว่าโลกได้เปลี่ยนแปลงไปแล้ว พวกเขายังคงหัวเก่าอยู่กับบ้าน

唱 反 調

Chàng fǎn diào

ร้อง(เพลง) ตรงข้าม ทำนอง

ร้องทำนองตรงข้าม

ใช้เป็นสำนวนหมายถึง ไม่เห็นด้วย มีความคิดเห็นตรงกันข้าม

ตรงกับสำนวนไทยคือ “จัดข้อ” หมายถึง มีความคิดเห็นที่ขัดแย้งกัน หรือตรงข้ามกัน

ตัวอย่าง

他對我們唱反調，不同意我們的意見。

Tā duì wǒmen chàngfǎndiào, bù tóngyì wǒmen de yì jiàn.

เขาร้องทำนองตรงข้ามกับพวกเรา ไม่เห็นด้วยกับความเห็นของพวกเรา

เขาจัดข้อกับพวกเรา ไม่เห็นด้วยกับความเห็นของพวกเรา

4.3.4 กล่าวถึงพฤติกรรมเกี่ยวกับการตาย ตัวอย่างเช่น

睡長覺

Shuì cháng jiào

นอน ยาว หลับ

นอนหลับยาว

ใช้เป็นสำนวนหมายถึง ตาย เปรียบการตายเหมือนกับการนอนหลับที่ยาวนานนิรันดร์

ตรงกับสำนวนไทยคือ “ไปค้าถ่าน” หมายถึง ตาย ที่มาของสำนวนมาจากคนตาย

แล้วเผาเป็นถ่าน (ขุนวิจิตรมาตรา, 2541: 360)

ตัวอย่าง

老先生已經去睡他的長覺了。

Lǎoxiānshēng yǐjīng qù shuì tā de chángjiào le.

ท่านผู้เฒ่าไปนอนหลับยาวของท่านแล้ว

ท่านผู้เฒ่าไปค้าถ่านแล้ว

見上帝

Jiàn shàngdì

พบ พระเจ้า

พบพระเจ้า

แต่เดิมหมายถึง การไหว้บูชาเทพเจ้าซึ่งอาศัยอยู่บนสวรรค์ ชาวจีนมีความเชื่อว่าพระเจ้าบนสวรรค์จะเป็นผู้ที่คอยบงการชีวิตของสรรพสิ่งบนโลก ปัจจุบันใช้เป็นสำนวนหมายถึง ตาย

ตรงกับสำนวนไทยคือ “ไปไหว้พระจุฬามณี” หมายถึง ตาย มวลของสำนวนมาจากพิธีศพของคนตาย มีอาบน้ำศพ ตราสังแล้วทำกรวยใส่ดอกไม้ธูปเทียนให้คนตายถือในมือสำหรับไปไหว้พระจุฬามณีบนสวรรค์ (ขุนวิจิตรมาตรา, 2541: 361)

ตัวอย่าง

他必須抓緊把那些事處理好，因為他知道自己很快就要去見上帝。

Tā bìxū zhuājǐn bǎ nàxiē shì chúlǐ hǎo, yīnwèi tā zhīdào zìjǐ hěn kuài jiù yào qù jiànshàngdì.

เขาต้องรีบจัดการกับเรื่องเหล่านั้นเพราะเขารู้ตัวดีว่าอีกไม่นาน เขาก็จะไปพบพระเจ้า

เขาต้องรีบจัดการกับเรื่องเหล่านั้นเพราะเขารู้ตัวดีว่าอีกไม่นานเขาก็จะไปไหว้พระจุฬามณี

進棺材

Jìn guāncái

เข้า โลง

เข้าโลง

ใช้เป็นสำนวนหมายถึง ตาย ตามธรรมเนียมประเพณีการตายของชาวจีน เมื่อมีคนตายจะไม่เผาศพ แต่หลังจากที่ทำพิธีกรรมทางศาสนาแล้ว จะนำศพไปฝังยังสุสาน เนื่องจากมีความเชื่อว่าดวงวิญญาณจะออกจากร่างไปชั่วคราวและสักระยะเวลาหนึ่งดวงวิญญาณนั้นจะกลับมาสิงสู่ร่างเดิม และเป็นด้วยความอาลัยรักผู้ตายจึงเก็บศพไว้เพื่อความอบอุ่นและระลึกถึง รวมทั้งเพื่อเคารพกราบไหว้แสดงความกตัญญูตเวทีของลูกหลานอีกด้วย (ประยงค์ อนันทวงศ์, 2539: 209)

ตรงกับสำนวนไทยคือ “ดินกลบหน้า” หมายถึง ตาย สำนวนนี้มุ่งถึงการฝังศพ คือถ้าตายแล้วฝังก็ต้องเอาดินกลบ เมื่อดินกลบหน้าก็แปลว่าตาย (ขุนวิจิตรมาตรา, 2541: 179)

ตัวอย่าง

我們遲早都要進棺材。

Wǒmen chízǎo dōu yào jìnguāncái.

จะช้าจะเร็วพวกเราต่างก็ต้องเข้าโลง

จะช้าจะเร็วพวกเราต่างก็ต้องดินกลบหน้า

回老家

Huí lǎo jiā

กลับ เก่า บ้าน

กลับบ้านเก่า

บ้านเก่า ความหมายเดิมหมายถึง ภูมิภาคเก่าเดิม “Huílǎojiā” ใช้เป็นสำนวน หมายถึง ตาย

ตรงกับสำนวนไทยคือ “ไปบ้านเก่า” หมายถึง ตาย

ตัวอย่าง

你要小心一點，這個安眼藥是很厲害的。如果你吃了十片，第二天就會回老家的。

Nǐ yào xiǎoxīn yìdiǎn, zhèige ānyǎnyào shì hěn lìhài de. Rúguǒ nǐ chīle shí piàn, dì èr tiān jiù huì huílǎojiā de.

เธอต้องระวังหน่อย ยานอนหลับนี้แรงมาก ถ้าหากเธอกินเข้าไป 10 เม็ด วันรุ่งขึ้นอาจจะกลับบ้านเก่าได้

เธอต้องระวังหน่อย ยานอนหลับนี้แรงมาก ถ้าหากเธอกินเข้าไป 10 เม็ด วันรุ่งขึ้นอาจจะไปบ้านเก่าได้

尋短見

Xún duǎn jiàn

หา สั้น มอง

หา (วิธี) มองสั้น

ใช้เป็นสำนวนหมายถึง ฆ่าตัวตาย

ตรงกับสำนวนไทยคือ “คิดสั้น” หมายถึง คิดฆ่าตัวตาย เป็นการคิดแก้ปัญหา หรือคิดหาทางออกโดยไม่รอบคอบ ขาดการยั้งคิดและการไตร่ตรอง

ตัวอย่าง

不管有什麼問題，你千萬別尋短見。

Bùguǎn yǒu shénme wèntì, nǐ qiānwàn bié xúnduǎnjiàn.

ไม่ว่ามีปัญหาอะไร เธออย่าหาวิธีมองสั้นเด็ดขาด

ไม่ว่ามีปัญหาอะไร เธออย่าคิดสั้นเด็ดขาด

4.3.5 กล่าวถึงพฤติกรรมเกี่ยวกับจิตใจ ความรู้สึก และอารมณ์ ตัวอย่างเช่น

裝 兔 子

Zhuāng tùzi

ทำตัวเป็น กระต่าย

ทำตัวเป็นกระต่าย

ใช้เป็นสำนวนหมายถึงชี้ขลาด กระต่ายเป็นสัตว์ที่มีอาการชี้ตื่นกลัว และตกใจได้ง่าย คนจีนจึงนิยมใช้กระต่ายมาเปรียบเปรยถึงอาการชี้ขลาด ตื่นตกใจง่าย

ตรงกับสำนวนไทยคือ “ใจเป็นปลาชิว” หมายถึง ชี้ขลาดหรือคนที่ชี้ขลาด เปรียบเหมือนปลาชิวซึ่งเป็นปลาชนิดหนึ่ง ตัวเล็ก ตายง่าย คือ พอเอาขึ้นจากน้ำก็ตาย จึงเปรียบเทียบคนที่ชี้ขลาดว่า “ใจเป็นปลาชิว” (ขุนวิจิตรมาตรา, 2541: 155)

ตัวอย่าง

你別裝兔子，膽小怕事，真是的！

Nǐ bié zhuāngtùzi, dǎnxiǎo pàshì, zhēnshìde!

เธออย่าทำตัวเป็นกระต่าย ชี้ขลาดตาขาว จริงๆเลย!

เธออย่าใจเป็นปลาชิว หน่อยเลย ชี้ขลาดตาขาว จริงๆเลย!

夾 尾 巴

Jiā wěibā

หนีบไว้ หาง

หนีบหางไว้

ใช้เป็นสำนวนหมายถึง ชี้ขลาด สำนวนนี้ได้จากการสังเกตลักษณะอาการของสุนัขหรือสุนัขป่าที่เวลากลางคืนกลัวและวิ่งหนี จะหลบหางลงต่ำไว้ที่หว่างขา

ตรงกับสำนวนไทยคือ “หางจุกตุต” หมายถึง ชี้ขลาด กลัวหงอ สำนวนนี้ได้จากลักษณะอาการของหมาที่ถูกหมาตัวอื่นซึ่งแข็งแรงกว่าไล่กัด มันจะวิ่งหนีพร้อมทั้งหลบหางลงต่ำ (บุญศิริ สุวรรณเพ็ชร, 2539: 217)

ตัวอย่าง

無論什麼時候，無論什麼事，你都夾緊尾巴！

Wúlùn shénme shíhòu, wúlùn shénme shì, nǐ dōu jiājīn wěibā!

ไม่ว่าเวลาไหน ไม่ว่าเรื่องอะไร เธอก็หนีบหางไว้แน่น!

ไม่ว่าเวลาไหน ไม่ว่าเรื่องอะไร เธอก็หางจุกตุตไว้ก่อน!

發脾氣

Fā píqì

เกิด อารมณ์โกรธ

เกิดอารมณ์โกรธ

ใช้เป็นสำนวนหมายถึง เนื่องจากไม่ได้ตั้งใจจึงโกรธและพาลทะเลาะด่าว่าคนอื่น

ตรงกับสำนวนไทยคือ “กินรังแตน” หมายถึง โกรธ อารมณ์เสีย แล้วพาลดุด่าว่าคนอื่น

เปรียบเหมือนแตนที่ชอบไล่ต่อยผู้คนจนได้รับบาดเจ็บ

ตัวอย่าง

他一聽我說就發脾氣，馬上走出去。

Tā yì tīng wǒ shuō jiù fāpíqì, mǎshàng zǒu chūqù.

แค่ได้ยินฉันพูดเขาก็เกิดอารมณ์โกรธ รีบเดินออกไปทันที

แค่ได้ยินฉันพูดก็กินรังแตน รีบเดินออกไปทันที

沒心肝

Méi xīngān

ไม่มี จิตใจหรือน้ำใจอันดีงาม

ไม่มีจิตใจหรือน้ำใจอันดีงาม

ใช้เป็นสำนวนหมายถึง ไม่มีน้ำใจ

ตรงกับสำนวนไทยคือ “ใจจืด” หมายถึง ไม่มีน้ำใจ คือน้ำใจจืดจางไป เพิกเฉยไม่

แยแส ไม่มีความอาทรเอ็นดูเพื่อแม่หรือระลึกถึง

ตัวอย่าง

我對你這麼好，你還對我這麼沒心肝。

Wǒ duì nǐ zhème hǎo, nǐ hái duì wǒ zhème méixīngān.

ฉันดีกับเธอขนาดนี้ เธอยังไม่มีน้ำใจกับฉันแบบนี้

ฉันดีกับเธอขนาดนี้ เธอยังใจจืดกับฉันแบบนี้

沒良心

Méi liángxīn

ไม่มี มโนธรรม

ไม่มีมโนธรรม

ใช้เป็นสำนวนหมายถึง ใจดำ ไม่มีน้ำใจ

ตรงกับสำนวนไทยคือ “ใจไม่ได้ระกำ” หมายถึง ใจดำ ไม่มีน้ำใจ ไม่มีจิตใจคิด
เอื้อเพื่อเอื้อแต่ให้กับผู้อื่น

ตัวอย่าง

我不想見你這個沒良心的人!

Wǒ bù xiǎng jiàn nǐ zhèige méiliángxīn de rén!

ฉันไม่อยากเห็นคนไม่มีมโนธรรมอย่างเธอ!

ฉันไม่อยากเห็นคนใจไม่ได้ระกำอย่างเธอ!

4.3.6 กล่าวถึงพฤติกรรมในลักษณะอื่นๆ ตัวอย่างเช่น

給 面 子

Gěi miànzi

ให้ หน้า

ให้หน้า

ใช้เป็นสำนวนหมายถึง เห็นแก่หน้า ไม่ทำให้เสียหน้า

ตรงกับสำนวนไทยคือ “ไว้หน้า” หมายถึง คิดเห็นแก่หน้า คิดเห็นแก่เกียรติยศชื่อเสียง
เสีย ไม่ทำให้เสียหน้า หรือเสียชื่อเสียง รักษาเกียรติยศชื่อเสียง

ตัวอย่าง

你這樣做，是不是不給我的面子?

Nǐ zhèyàng zuò, shìbùshì bù gěi wǒ de miànzi?

เธอทำแบบนี้ไม่ให้หน้าฉันใช่ไหม?

เธอทำแบบนี้ไม่ไว้หน้าฉันใช่ไหม?

傷 面 子

Shāng miànzi

ทำร้าย หน้า

ทำร้ายหน้า

ใช้เป็นสำนวนหมายถึง ทำให้ได้รับความอับอายขายหน้า

ตรงกับสำนวนไทยคือ “หักหน้า” หมายถึง ทำให้เสียหน้า ทำให้ได้รับการยอมรับน้อยลง ทำให้เสียเกียรติ

ตัวอย่าง

大家看他寫的文章而笑著他，他覺得太傷面子了。

Dàjiā kàn tā xiě de wénzhāng ěr xiàozhe tā, tā juéde tài shāngmiànzi le.

ทุกคนดูบทความที่เขาเขียนแล้วก็หัวเราะเขา เขารู้สึกว่าทำร้ายหน้าเกินไปแล้ว

ทุกคนดูบทความที่เขาเขียนแล้วก็หัวเราะเขา เขารู้สึกว่าเป็นการหักหน้ากันเกินไปแล้ว

開眼界

Kāi yǎn jiè

เปิด ตา โลก

เปิดตาดูโลก

ใช้เป็นสำนวนหมายถึง เทียบดูหรือเที่ยวชมสถานที่ต่างๆ หรือสิ่งต่างๆ เพื่อให้ได้รู้ได้เห็นสิ่งที่ยังไม่เคยรู้เคยเห็นมาก่อน

ตรงกับสำนวนไทยคือ “เปิดหูเปิดตา” หมายถึง ไปเที่ยวดูหรือเที่ยวชมสิ่งต่างๆ เพื่อให้ได้ยินได้เห็นอะไรๆ เป็นความรู้กว้างขวางออกไป

ตัวอย่าง

我想要到北京去開開眼界一下。

Wǒ xiǎngyào dào Běijīng qù kāi kāiyǎnjiè yíxià.

ฉันอยากจะไปปักกิ่งเปิดตาดูโลกสักหน่อย

ฉันอยากจะไปปักกิ่งเปิดหูเปิดตาสักหน่อย

牽鼻子

Qiān bízi

จูง จมูก

จูงจมูก

ใช้เป็นสำนวนหมายถึง ชักจูงให้เห็นคล้อยตามหรือทำตามความคิดของคนอื่นโดยไม่ใช้ความคิดของตนเอง

ตรงกับสำนวนไทยคือ “จูงจมูก” หมายถึง พาหรือนำให้ไปทางไหนหรือทำอะไรต่าง ๆ มวลของสำนวนมาจากควายที่เขาเอาเชือกสนตะพาย คือ ร้อยจมูกสำหรับจูงไปไหน ๆ สะดวก (ขุนวิจิตรมาตรา, 2541: 147)

ตัวอย่าง

你啊，知不知道他在牽你的鼻子。

Nǐ a, zhī bù zhīdào tā zài qiān nǐ de bízi.

เธอน่ะ ไม่รู้หรือว่าเขากำลังจูงจมูกเธออยู่

เธอน่ะ ไม่รู้หรือว่าเขากำลังจูงจมูกเธออยู่

撒巴掌

Sā bāzhāng

ปล่อย ฝ่ามือ

ปล่อยฝ่ามือ

ใช้เป็นสำนวนหมายถึง ปล่อยมือ วางมือ ไม่สนใจ ไม่เอาเป็นธุระอีกต่อไป

ตรงกับสำนวนไทยคือ “ตัดหางปล่อยวัด” หมายถึง ไม่เอาเป็นธุระ เลิกเอาใจใส่ดูแล มาจากความเชื่อเรื่องไก่ที่เลี้ยงไว้ที่บ้านว่า ไก่พันธุ์พื้นเมืองหรือไก่กู ซึ่งตามปกติมีสีดำนั้น หากเกิดมีไก่ขาวขึ้นมา จะถือว่าเป็น “กาลสี” หรือ “กาลกิณี” ถ้าเลี้ยงไว้จะนำโชคร้ายมาให้ ต้องนำไปปล่อยที่วัด ให้เป็นไก่วัดต่อไป ก่อนจะนำไก่อากสีไปปล่อยวัดนั้น ก็ต้องตัดหางมันออกเสียก่อน เป็นการแก้เคล็ด (บุญศิริ สุวรรณเพชร, 2541: 132)

ตัวอย่าง

我現在撒巴掌了，不管他的事了。

Wǒ xiànzài sābāzhāng le, bùguǎn tā de shì le.

ตอนนี้ฉันปล่อยฝ่ามือแล้ว ไม่สนใจเรื่องของเขาอีกต่อไปแล้ว

ตอนนี้ฉันตัดหางปล่อยวัดแล้ว ไม่สนใจเรื่องของเขาอีกต่อไปแล้ว

塞牙縫

S i yá fèng

ยัด ฟัน ตะเข็บ

ยัดตะเข็บฟัน

ความหมายเดิมหมายถึง อุดตันตะเข็บฟัน ปัจจุบันใช้เป็นสำนวนหมายถึง มีจำนวนน้อยมาก ไม่เพียงพอต่อการใช้ หรืออาจหมายถึง มีเงินเพียงเล็กน้อย ไม่เพียงพอต่อการใช้

ในความหมายแรกตรงกับสำนวนไทยคือ “น้ำลายไก่” หมายถึง น้อยเหลือเกิน มีอยู่น้อยมาก (ขุนวิจิตรมาตรา, 2541: 297)

ตัวอย่าง

這一小碗麵好像不能塞牙縫似的。

Zhèi yì xiǎowǎn miàn hǎoxiàng bùnéng sāiyáfèng sì de.

บะหมี่ชามเล็กชามนี้ ดูเหมือนว่าจะไม่ยัดตะเข็บฟัน

บะหมี่ชามเล็กชามนี้แค่น้ำลายไก่ ฉันคงจะกินไม่อิ่มหรอก

และในความหมายที่สอง ตรงกับสำนวนไทยคือ “กระเป๋าบะ” กระเป๋าบ่งเอากระเป๋าสื่อ เงินไม่มีใส่กระเป๋าสื่อ กระเป๋าก็บะ กระเป๋าบะจึงเป็นสำนวนว่า ไม่มีเงิน หรือมีเงินเล็กน้อย (ขุนวิจิตรมาตรา, 2541: 17)

ตัวอย่าง

錢包裡只有這些零錢，不夠塞牙縫。

Qiánbāoli zhǐyǒu zhèixiē língqián, búgòu sāiyáfèng.

ในกระเป๋ามีเงินมีเพียงเศษเงินเหล่านี้เท่านั้น ไม่พอยัดตะเข็บฟัน

ตอนนี้ฉันกระเป๋าบะ ในกระเป๋ามีเงินมีเพียงเศษเงินเหล่านี้เท่านั้น

耍態度

Shuǎ tàidù

แสดง ท่าทาง

แสดงท่าทาง

ใช้เป็นสำนวนหมายถึง กิริยาท่าทางหรือมารยาทเลวมาก

ตรงกับสำนวนไทยคือ “กุกะมะเทิ่ง” หมายถึง กิริยาชั่ว กิริยาทรมามาก โทโสมาก ไม่สู้เกรงใจคน

ตัวอย่าง

你看他這樣耍態度，我真受不了。

Nǐ kàn tā zhèiyàng shuǎtàidù, wǒ zhēn shòubuliǎo.

เธอดูเขาแสดงกิริยาแบบนั้นสิ ฉันรับไม่ได้จริงๆ

เธอดูท่าทางกุกะมะเทิงแบบนั้นของเขาสิ ฉันรับไม่ได้จริงๆ

守活寡

Shǒu huó guǎ

รักษา ชีวิต หม้าย

รักษาความเป็นหม้าย

ใช้เป็นสำนวนหมายถึง ผู้หญิงที่แต่งงานแล้วแต่เลิกกับสามี หรือไม่ได้อยู่กับสามีเป็นเวลานานๆ

ตรงกับสำนวนไทยคือ “แม่เฒ่าร้ายทาน” หมายถึง แม่เฒ่า คือ หญิงที่สามีตายหรือเลิกกับสามีทิ้งร้างไปอยู่ตัวคนเดียว

ตัวอย่าง

張美的丈夫已經去世了，只有她一個人守活寡過日子。

Zhāng Měi de zhàngfu yǐjīng qùshìle, zhǐyǒu tā yíge rén shǒuhuóguǎ guò rìzi.

สามีของ Zhāng Měi เสียชีวิตแล้ว เหลือเพียงเธอให้ชีวิตรักษาความเป็นหม้ายตามลำพัง

สามีของวิภาเสียชีวิตแล้ว เหลือเพียงเธอใช้ชีวิตเป็นแม่เฒ่าร้ายทานตามลำพัง

挖根子

Wā gēnzi

ขุด ราก

ขุดราก

ใช้เป็นสำนวนหมายถึง หาสาเหตุที่มาของเรื่องราวต่างๆ หรือหาสาเหตุที่มาของปัญหา ตรงกับสำนวนไทยคือ “หาต้นตอ” หมายถึง หาหรือสืบหาต้นเหตุที่เกิดเรื่อง หรือต้นเหตุของปัญหา

ตัวอย่าง

這件事真奇怪，我想去挖根子看看是怎麼回事。

Zhèijiàn shì zhēn qíguài, wǒ xiǎng qù wāgēnzi kànkàn shì zěnme huíshì.

เรื่องนี้แปลกจริงๆ ฉันอยากจะไปขุดรากดูสิว่าเรื่องราวเป็นมาอย่างไร
เรื่องนี้แปลกจริงๆ ฉันอยากจะไปหาต้นตอดูสิว่าเรื่องราวเป็นมาอย่างไร

壓床板

Yā chuāng bǎn

ทับ เตียง กระดาน

ทับกระดานเตียง

ใช้เป็นสำนวนหมายถึง นอนหรือนอนอยู่บนเตียงไม่ยอมลุก

ตรงกับสำนวนไทยคือ “นอนเป็นท้าวกุมภภัณฑ์” หมายถึง นอนเรื่อยไม่รู้จักตื่น คือเอา
ยักษ์มาเปรียบ

ตัวอย่าง

你這麼懶惰，天天在家裡壓床板。

Nǐ zhème lǎnduo, tiāntiān zài jiālǐ yāchuāngbǎn.

เธอดีใจอะไรอย่างนี้ วันๆ อยู่บ้านทับกระดานเตียง

เธอดีใจอะไรอย่างนี้ วันๆ อยู่บ้านนอนเป็นท้าวกุมภภัณฑ์

摘帽子

Zh i màozi

ถอด หมวก

ถอดหมวก

“màozi” ในที่นี้ใช้เปรียบเทียบหมายถึง โทษที่ได้กระทำผิด หรือชื่อเสียงที่ไม่ดี “Zh i
màozi” ใช้เป็นสำนวนหมายถึง ขจัดโทษหรือชื่อเสียงที่ไม่ดีให้หมดไป

ตรงกับสำนวนไทยคือ “ใส่ตะกร้าล้างน้ำ” หมายถึง ทำให้หมดราศี ทำให้หมดมลทิน
ลบล้างอะไรที่เสียไปให้กลับดีขึ้นมาใหม่ สำนวนนี้ใช้กับหญิงที่เสียความบริสุทธิ์ไปแล้ว กลับเอามา
ทำตัวให้เป็นคนบริสุทธิ์ใหม่ มูลของสำนวนมาจากปลาที่จับมานานมีกลิ่น เอาปลานั้นใส่เกลือใส่
ตะกร้าล้างน้ำก็ยังใช้ได้ อีก หรือการทำปลา แม่ครัวจะเอาปลามาหั่น สับเป็นชิ้นๆ ล้างเลือดออก
ให้หมด เสร็จแล้วก็เอาเกลือใส่เอาขึ้นปลาใส่ตะกร้าลงแช่น้ำขยำ เป็นการล้างควาปลาด้วยเหมือน
กัน ขึ้นปลาจะสะอาดหมดควา (ขุนวิจิตรมาตรา, 2541: 600)

ตัวอย่าง

阿清想要幫阿美就趕快讓她摘帽子，要讓別人接受她。

Ā Qīng xiǎng yào bāng Ā Měi jiù gǎnkuài ràng tā zhāi màozi, yào ràng biérén jiēshòu tā.

Ā Qīng อยากจะช่วยให้ เธอถอดหมวก เพื่อจะได้ให้คนอื่นยอมรับเธอ
ภาวณียอยากจะช่วยอุมาพร จึงรีบจับเธอใส่ตะกร้าล้างน้ำ เพื่อจะได้ให้คนอื่นยอมรับเธอ

照 鏡 子

Zhào jìngzi

ส่อง กระจก

ส่องกระจก

แต่เดิมหมายถึงส่องกระจกสำรวจความเรียบร้อย ความงามของหน้าตา ท่าทาง หรือใช้กระจกส่องในขณะแต่งตัว ปัจจุบันใช้เป็นสำนวนหมายถึง ส่องกระจกพิจารณาตนเอง ส่องกระจกสำรวจตนเองว่าเป็นอย่างไร

ตรงกับสำนวนไทยคือ “ตักน้ำใส่กะโหลกชะโงกดูเงา” หมายถึง ให้พิจารณาดูตัวของตัวเองว่าเป็นอย่างไร เหมาะสมหรือควรกันกับที่จะทำอะไรลงไปหรือไม่

ตัวอย่าง

你想你是什麼人，趕快回去照鏡子比較好！

Nǐ xiǎng nǐ shì shénme rén, gǎnkuài huíqù zhào jìngzi bǐjiào hǎo!

เธอคิดว่าเธอเป็นใคร รีบกลับไปส่องกระจกจะดีกว่า!

เธอคิดว่าเธอเป็นใคร รีบกลับไปตักน้ำใส่กะโหลกชะโงกดูเงาจะดีกว่า!

裝 孫 子

Zhuāng sūnzi

เสแสร้ง หลาน

เสแสร้งเป็นหลาน

ใช้เป็นสำนวนหมายถึง แสร้งทำทำที่น่าสงสารให้ผู้อื่นรู้สึกเห็นใจ เนื่องจากผู้ใหญ่มักจะให้ความเอ็นดูแก่เด็กๆ โดยเฉพาะลูกหลานของตนเอง คำว่า “หลาน” จึงนำมาใช้ในสำนวนเปรียบเทียบ

ตรงกับสำนวนไทยคือ “ตีหน้าเศร้า” หมายถึง แสร้งทำหน้ากิริยาอาการหรือทำหน้าให้แลดูเศร้าหมอง มีทุกข์ร้อน เพื่อให้หน้าสงสารและเห็นอกเห็นใจ

ตัวอย่าง

你不要裝孫子，我一點都不相信你。

Nǐ bùyào zhuāngsūnzi, wǒ yìdiǎn dōu bù xiāngxìn nǐ

เธอไม่ต้องเสแสร้งเป็นหลาน ฉันไม่เชื่อเธอแม้แต่นิดเดียว

เธอไม่ต้องตีหน้าเศร้า ฉันไม่เชื่อเธอแม้แต่นิดเดียว

撞太歲

Zhuàng Tàisui

เผชิญ เทพเจ้า Tàisui

เผชิญเทพเจ้า Tàisui

ใช้เป็นสำนวนหมายถึง เสี่ยงดวง คนในสมัยโบราณเชื่อกันว่า “Tàisui” เป็นเทพเจ้าองค์หนึ่งซึ่งสามารถประทอนโชคดีและโชคร้ายให้ ถ้าคนกำลังดวงดีพบกับเทพเจ้า Tàisui ก็จะมีประสบการณ์โชคดียิ่งขึ้น แต่ถ้ากำลังดวงไม่ดีแล้วพบกับเทพเจ้า Tàisui ก็จะมีประสบการณ์โชคร้ายมากยิ่งขึ้น

ตรงกับสำนวนไทยคือ “สัพเพสัตตา” หมายถึง เสี่ยงตามบุญตามกรรม คำ “สัพเพสัตตา” เป็นภาษาบาลี แปลว่า สัตว์หรือสิ่งที่มีชีวิตหรือวิญญาณทั้งหลาย มูลของสำนวนมาจากคธากรวดน้ำที่ตอนหนึ่งมีว่า “สัพเพสัตตา สุขี โหนตุ” ซึ่งเป็นการแผ่กุศลให้ทั่วไป (ขุนวิจิตรมาตรา, 2541: 565 - 566)

ตัวอย่าง

李光成想做一筆生意就帶著二千萬去“撞太歲”。

Lǐ Guāngchéng xiǎngzuò yìbǐ shēngyì jiù dài zhe èr qiānwàn wàn “zhuàngtàisui”.

Lǐ Guāngchéng คิดจะทำการค้าจึงนำเงินจำนวน 20,000,000 ไป “เผชิญเทพเจ้า Tàisui” (ไปเสี่ยงดวง)

นเรศคิดจะทำการค้าจึงนำเงินจำนวน 20,000,000 ไป “สัพเพสัตตา”

走板眼

Zǒu bǎnyǎn

เดิน ทำนองเพลง

เดินทำนองเพลง

ใช้เป็นสำนวนหมายถึง พุดหรือทำงานนอกเหนือไปจากแบบฉบับที่มีอยู่
ตรงกับสำนวนไทยคือ “นอกบาลี” หมายถึง พุดหรือกระทำนอกเหนือไปจากแบบฉบับ
ที่มีอยู่

ตัวอย่าง

無論說話還是做事，不應該走板眼。

Wúlùn shuō huà háishì zuò shì, bù yīnggāi zǒubǎnyǎn.

ไม่ว่าจะพุดจาหรือทำงานไม่ควรจะเดินทำนองเพลง

ไม่ว่าจะพุดจาหรือทำงานไม่ควรจะนอกบาลี

走岔道

zǒu chà dào

เดิน แยก ทาง

เดินทางแยก

ใช้เป็นสำนวนหมายถึง เดินไปตามทางที่เข้าใจผิด เห็นสิ่งผิดว่าเป็นสิ่งที่ถูก
ตรงกับสำนวนไทยคือ “เห็นกงจักรเป็นดอกบัว” หมายถึง เห็นสิ่งที่ไม่ดีเป็นดี เห็นผิด
เป็นชอบ เห็นทางที่ผิดว่าเป็นถูก

ตัวอย่าง

你不走正道走岔道，你對得起誰？

Nǐ bù zǒu zhèngdào zǒuchàdào, nǐ duìdeqi shéi?

เธอไม่เดินทางที่ถูกต้อง กลับเดินทางแยก เธอยังมีหน้ามองใครได้อีก

เธอไม่เดินทางที่ถูกต้อง กลับเห็นกงจักรเป็นดอกบัว เธอยังมีหน้ามองใครได้อีก

爆冷門

Bào lěngmén

ระเบิด งานหรือกิจการที่ไม่ค่อยมีผู้นิยมทำกัน

ระเบิดงานหรือกิจการที่ไม่ค่อยมีผู้นิยมทำกัน

เป็นสำนวนหมายถึง เกิดเหตุหรือเกิดผลที่ไม่ได้คาดคิดมาก่อน

ตรงกับสำนวนไทยคือ “มาเหนือเมฆ” หมายถึง มา มีขึ้น เกิดขึ้น หรือปรากฏขึ้นอย่าง
ที่ไม่ได้คาดหมายมาก่อน “มาเหนือเมฆ” มีความหมายเท่ากับว่าเหาะมาเหนือก้อนเมฆ ไม่มีใคร

รู้ไม่มีใครเห็นเลย อะไรที่จู่ๆ ก็เกิดขึ้นอย่างที่ไม่ได้คาดหมายหรือนึกฝัน ก็จะเรียกว่า “มาเหนือเมฆ” (ขุนวิจิตรมาตรา, 2541: 414)

ตัวอย่าง

這可是爆了個大冷門。

Zhè kěshì bàole gè dà lěngmén.

นี่คงจะเป็นการระเบิดงานครั้งใหญ่

นี่คงจะเป็นการมาเหนือเมฆครั้งใหญ่

嘗 禁 果

Cháng jìn guǒ

ชิม ห้าม ผลไม้

ชิมผลไม้(ต้อง)ห้าม

ใช้เป็นสำนวนหมายถึง ชายหญิงมีความสัมพันธ์กันก่อนแต่งงาน

ตรงกับสำนวนไทยคือ “ชิงสุกก่อนห้าม” หมายถึง ชายหญิงมีความสัมพันธ์กันก่อนแต่งงาน หรือหมายถึงมีคู่ครองก่อนถึงเวลาอันควร

ตัวอย่าง

美國有一16歲少女，偷嘗禁果，一胎生下四個嬰兒。

Měiguó yǒu yī shíliù suì shàonǚ, tōu chángjìnguǒ, yì tāi shēng xià sì ge yīng'ér.

มีสาวชาวอเมริกันอายุ 16 ปี แอบชิมผลไม้ต้องห้าม ตั้งท้องคลอดลูกแฝด 4 คน

มีสาวชาวอเมริกันอายุ 16 ปี แอบชิงสุกก่อนห้าม ตั้งท้องคลอดลูกแฝด 4 คน

吃 喜 糖

Chī xǐ táng

กิน มงคล น้ำตาล

กินน้ำตาลมงคล

ใช้เป็นสำนวนหมายถึง แต่งงาน ตามขนบธรรมเนียมประเพณีชาวจีนนั้น ในพิธีมงคลต่างๆ ชาวจีนจะนิยมใช้น้ำตาลในการประกอบพิธี เรียกว่า “น้ำตาลมงคล” โดยเฉพาะพิธีแต่งงาน ซึ่งในพิธีจะมีการจัดเตรียมน้ำตาลหรือของหวานที่ทำจากน้ำตาลไว้ เพื่อให้คู่บ่าวสาวได้กินเพื่อเป็นสิริมงคลและเป็นสัญลักษณ์แห่งความรักของคนทั้งสองที่หวานหอมเหมือนดั่งน้ำตาล

ตรงกับสำนวนไทยคือ “กินขันหมาก” หมายถึง ได้แต่งงานอย่างมีหน้ามีตา สำนวนนี้มาจากประเพณีผู้ขอแต่งงานของไทยที่มีมาแต่โบราณคือกำนัน คือ ฝ่ายชายต้องจัดขันหมากมาสู่ขอหญิงเป็นภรรยา ของเครื่องขันหมากดังกล่าว ฝ่ายหญิงรับไว้สำหรับเลี้ยงแขกและแจกจ่ายชาวบ้าน เพื่อแสดงว่ามีบุตรสาวได้แต่งงานเป็นหลักฐาน ใครที่มีบุตรได้แต่งงานจึงได้ชื่อว่า “กินขันหมาก” (ขุนวิจิตรมาตรา, 2541: 31)

ตัวอย่าง

小王，你什麼時候給我們喜糖吃呀？

Xiǎo Wáng, nǐ shénme shíhòu gěi wǒmen xǐtáng chī ya?

Xiǎo Wáng เมื่อไรเธอถึงจะให้น้ำตาลมั่งคนแก่พวกเรากินล่ะ?

ธิดา เมื่อไรเธอถึงจะให้พวกเรากินขันหมากเสียทีล่ะ?

吹糖人

Chuī táng rén

เป่า น้ำตาล คน

เป่า (ตุ๊กตา) คน (ที่ทำด้วย) น้ำตาล

เดิมหมายถึงการใช้หลอดเป่าน้ำน้ำตาลแล้วปั้นหรือเป่าให้เป็นรูปคน ปัจจุบันใช้เป็นสำนวนหมายถึง เรื่องที่ทำได้ง่ายมากๆ

ตรงกับสำนวนไทยคือ “ปอกกล้วยเข้าปาก” หมายถึง ง่ายหรือทำได้ง่าย ในสมัยก่อนกล้วยเป็นผลไม้ที่มีอยู่ดาษดื่นทั่วไป หาได้ง่ายราคาก็ถูก คำว่า “กล้วย” จึงเอามาใช้เป็นสำนวนเกี่ยวกับความง่าย ความไม่มีค่า

ตัวอย่าง

還不是吹糖人啊！你應該小心一點。

Hái bú shì chuītángrén a! Nǐ yīnggāi xiǎoxīn yìdiǎn.

ไม่ใช่เป่าตุ๊กตาคนที่ทำด้วยน้ำตาลนะ! เธอควรจะระวังหน่อย

ไม่ใช่ปอกกล้วยเข้าปากนะ! เธอควรจะระวังหน่อย

打基礎

Dǎ jīchǔ

สร้าง รฐานรากหรือพื้นฐาน

สร้างฐานรากหรือพื้นฐาน

ใช้เป็นสำนวนหมายถึง สร้างฐานะให้มั่นคง ทำอะไรให้มั่นคง

ตรงกับสำนวนไทยคือ “เหยียบเต่าเต็มตีน” หรือ “เหยียบเต่าสองตีน” หมายถึง ทำอะไรให้มั่นคง ไม่ให้พลาดพลิกแพลงไปได้ สำนวนนี้เอาการเหยียบเต่ามาเปรียบเทียบ เมื่อเหยียบเต่าก็ให้เหยียบทั้งสองตีน ถ้าเหยียบตีนเดียว เต่าก็จะดิ้นหลุดไปได้ (ขุนวิจิตรมาตรา, 2541: 651)

ตัวอย่าง

不管作什麼事，一定要打基礎，搞好事物。

Bùguǎn zuò shénme shì, yídìng yào dǎjīchǔ gǎohǎo shì wù.

ไม่ว่าจะทำอะไร จะต้องสร้างพื้นฐาน ทำอะไรให้ดี

ไม่ว่าจะทำอะไร จะต้องเหยียบเต่าเต็มตีน ทำอะไรให้ดี

打交道

Dǎ jiāodào

ทำการ ทักทาย

ทำการทักทาย

ใช้เป็นสำนวนหมายถึง คบหาสมาคม

ตรงกับสำนวนไทยคือ “ไปมาหาสู่” หมายถึง ติดต่อกับกัน ติดต่อดัมพันธ์กัน

ตัวอย่าง

我們打過一回交道的，一回生，二回熟，現在算是熟人了。

Wǒmen dǎguo yìhuí jiāodào, yìhuí shēng, èrhuí shóu, xiànzài suàn shì shóurén le.

พวกเราทำการทักทายกัน ครั้งแรกรู้จัก ครั้งที่สองคุ้นเคย ตอนนี้นับได้ว่าเป็นคนคุ้นเคยกันแล้ว

พวกเราไปมาหาสู่กัน ครั้งแรกรู้จัก ครั้งที่สองคุ้นเคย ตอนนี้นับได้ว่าเป็นคนคุ้นเคยกันแล้ว

灌馬尿

Guàn mǎ niào

กรอก ม้า ฉี่

กรอกฉี่ม้า

ใช้เป็นสำนวนหมายถึง กินเหล้า ดื่มสุรา

ตรงกับสำนวนไทยคือ “กินยอดข้าว” หมายถึง ดื่มสุรา

ตัวอย่าง

他每天下班以後就來找我，一起灌馬尿。

Tā měitiān xiàbān yǐhòu jiù lái zhǎo wǒ, yìqǐ guàn mǎniào.

ทุกวันหลังจากที่เขาเลิกงานแล้วก็จะมาหาฉัน กรอกฉี่มาด้วยกัน

ทุกวันหลังจากที่เขาเลิกงานแล้วก็จะมาหาฉัน กินยอดข้าวด้วยกัน

喝墨水

Hē mò shuǐ

ดื่ม หมึก น้ำ

ดื่มน้ำหมึก

ใช้เป็นสำนวนหมายถึง มีความรู้ มีการศึกษา

ตรงกับสำนวนไทยคือ “คงแก่เรียน” หมายถึง มีความรู้ ได้ศึกษาเล่าเรียนมานาน

ตัวอย่าง

辦公室新來了一位女同志，不用細問，看那模樣和打扮便知道是個喝墨水的。

Bàngōngshì xīnlái le yīwèi nǚtóngzhì, búyòng xìwèn, kàn nà móyàng hé dǎbàn biàn zhīdào shì ge hēmòshuǐ de.

ที่ห้องทำงานมีผู้หญิงมาใหม่คนหนึ่ง ไม่ต้องถามละเอียดแถมองท่าทาง และการแต่งตัวก็รู้ว่า เป็นคนดื่มน้ำหมึก

ที่ห้องทำงานมีผู้หญิงมาใหม่คนหนึ่ง ไม่ต้องถามละเอียดแถมองท่าทาง และการแต่งตัวก็รู้ว่า เป็นคนคงแก่เรียน

有墨水

Yǒu mò shuǐ

มี หมึก น้ำ

มีน้ำหมึก

ใช้เป็นสำนวนหมายถึง มีวัฒนธรรม มีความรู้ มีการศึกษา

ตรงกับสำนวนไทยคือ “ปัญญาชน” หมายถึง คนที่มีความรู้ มีวัฒนธรรมหรือมีความฉลาดอันเกิดแก่การเรียนมามาก

ตัวอย่าง

一看就知道，這個人是有墨水的。

Yí kàn jiù zhīdào, zhège rén shì yǒumòshuǐ de.

แค่ดูก็รู้แล้ว คนๆ นี้เป็นคนมีน้ำหมึก

แค่ดูก็รู้แล้ว คนๆ นี้เป็นพวกปัญญาชน

破天荒

Pō tiānhuāng

ถาง พื้นที่ที่ยังเป็นธรรมชาติอยู่

ถางพื้นที่ที่ยังเป็นธรรมชาติอยู่

ใช้เป็นสำนวนหมายถึง สิ่งที่ไม่เคยมีมาก่อน หรือสิ่งที่เพิ่งจะมีขึ้นเป็นครั้งแรก เป็นสำนวนที่มาจากเรื่อง Běimèng Suǒyán 《北夢瑣言》¹

ตรงกับสำนวนไทยคือ “มาแขก” หมายถึง แปลกใหม่ ไม่เคยมีมาก่อน สำนวนนี้แปลตามตัวก็ว่า มาเป็นแขก หรือเป็นแขกมา นำใช้หมายถึงอะไรที่เกิดขึ้นมีขึ้น เป็นของแปลกใหม่มาไม่เคยมีก่อน (ขุนวิจิตรมาตรา, 2541: 413)

ตัวอย่าง

這是一個“破天荒”的舉動，是為婦女爭地位的勇敢行爲！

Zhè shì yíge “pòtiānhuāng” de jǔdòng, shì wèi fùnǚ zhēng dìwèi de yǒnggǎn xíngwéi!

นี่เป็นการเคลื่อนไหวที่ไม่เคยมีมาก่อน ซึ่งเป็นความกล้าหาญในการไปช่วงชิงฐานะของสตรี

นี่เป็นการเคลื่อนไหวที่มาแขก ซึ่งเป็นความกล้าหาญในการไปช่วงชิงฐานะของสตรี

安下腳

Ān xià jiǎo

วาง ลง เท้า

¹ ดูรายละเอียดเรื่อง Běimèng Suǒyán ที่หน้า 12 ในวิทยานิพนธ์ฉบับนี้

วางเท้าลง

ใช้เป็นสำนวนหมายถึง ตั้งถิ่นฐาน ตั้งรกราก

ตรงกับสำนวนไทยคือ “ฝังรกราก” หมายถึง ตั้งหลักแหล่ง หรืออยู่ที่ใดที่หนึ่งถาวร
 มูลของสำนวนมาจาก พิธีฝังรกรากของทารกในสมัยโบราณคือ เมื่อทารกคลอดแล้ว บิดามารดาเอา
 รกของทารกนั้นใส่หม้อตาลไว้ เอาเกลือโรยปิดหน้า ถึงสามวันก็ทำพิธีฝัง โดยฝังไว้ ณ บริเวณ
 บ้าน ที่ดินที่ฝังรกรากนั้นเป็นที่ที่บิดามารดากะไว้จะเป็นของบุตรต่อไป (ขุนวิจิตรมาตรา, 2541:
 379)

ตัวอย่าง

他在找個地方安下腳。

Tā zài zhǎo ge dìfāng ānxiàjiǎo.

เขากำลังมองหาสถานที่วางเท้าลง

เขากำลังมองหาสถานที่ฝังรกราก

4.4 กล่าวถึงเหตุการณ์หรือพฤติกรรมที่ประสบความสำเร็จราบรื่น

สำนวนกริยา – กรรแบบสามพยางค์ที่ใช้บ่อยในภาษาจีนและสำนวนไทย มีจำนวนไม่
 น้อยที่มีเนื้อหากล่าวถึงเหตุการณ์หรือพฤติกรรมที่ประสบความสำเร็จราบรื่น ดังนี้

爭上游

Zhēng shàngyóu

มุมานะ ต้นน้ำ

มุมานะ (ไปทาง) ต้นน้ำ

ใช้เป็นสำนวนหมายถึง ทุ่มเทกำลังทำงานอย่างสุดความสามารถเพื่อก้าวไปสู่ตำแหน่ง
 หน้าที่การงานที่ก้าวหน้าหรือจุดหมายที่วางไว้ หรือหมายถึง พยายามแสวงหาความก้าวหน้า

ตรงกับสำนวนไทยคือ “ถึงหลักชัย” หมายถึง พยายามอย่างสุดความสามารถจนถึงจุด
 หมายที่ตนตั้งไว้

ตัวอย่าง

咱們要加把勁兒，努力爭上游。

Zánmen yào jiā bǎ jìn'r, nǔlì zhēngshàngyóu.

พวกเราต้องเพิ่มกำลัง ขยันมุมานะไปทางต้นน้ำ

พวกเราต้องเพิ่มกำลัง เพื่อให้ถึงหลักชัย

攀高峰

Pān gāo fēng

ปีนป่าย ยอดเขา

ปีนป่าย(ขึ้นสู่) ยอดเขา

“ยอดเขา” เปรียบเสมือนกับจุดสูงสุดของความสำเร็จที่ตั้งไว้ “Pāngāofēng” ใช้เป็น
สำนวนหมายถึง พยายามที่จะบรรลุถึงจุดสูงสุดของความสำเร็จที่ตนตั้งไว้

ตรงกับสำนวนไทยคือ “ขึ้นสู่ยอดเขา” หมายถึง พยายามไปสู่จุดสูงสุดของหน้าที่การงาน
หรือความสำเร็จที่ตนตั้งไว้

ตัวอย่าง

我們該努力攀高峰，努力達到最高成就。

Wǒmen gāi nǚlì pāngāofēng, nǚlì dá dào zuì gāo chéng
jiù.

พวกเราควรที่จะขยันปีนป่ายขึ้นสู่ยอดเขา ขยันมุ่งไปสู่ความสำเร็จสูงสุด

พวกเราควรที่จะขยันขึ้นสู่ยอดเขา ขยันมุ่งไปสู่ความสำเร็จสูงสุด

坐江山

Zuò jiāng shān

นั่ง แม่น้ำ ภูเขา

นั่ง (บน) แม่น้ำและภูเขา

“แม่น้ำและภูเขา” หมายถึง แผ่นดิน ใช้เปรียบเทียบกับบ้านเมืองหรือประเทศ “Zuò
jiāngshān” ใช้เป็นสำนวนหมายถึง สามารถขึ้นนั่งว่าราชการแผ่นดินหรือกุมอำนาจทางการเมือง
เมืองไว้ได้ ขึ้นมามีอำนาจในการปกครองสูงสุด

ตรงกับสำนวนไทยคือ “กินบ้านผ่านเมือง” หมายถึง ขึ้นครองเมือง ขึ้นปกครองเมือง
ขึ้นเป็นเจ้าของ สมัยโบราณผู้ใดเป็นเจ้าของก็จะได้ผลประโยชน์จากส่วยสาอากรหรือค่าธรรมเนียม
เนียมต่างๆ ที่เก็บได้ในเมืองนั้นตามอำนาจที่ทำได้ จึงเรียกกันว่า “กินบ้านผ่านเมือง” (ขุนวิจิตร
มาตรา, 2541: 41)

ตัวอย่าง

看看這個朝代，誰要來坐江山。

Kànkàn zhèige chádài, shéi yào lái zuòjiāngshān.

ดูสิว่ารัชสมัยนี้ ใครจะมานั่งบนแม่น้ำและภูเขา

ดูสิว่ารัชสมัยนี้ ใครจะขึ้นมากินบ้านผ่านเมือง

有 臉 面

Yǒu liǎn miǎn

มี หน้า

มีหน้า

ใช้เป็นสำนวนหมายถึง ได้หน้า มีหน้ามีตาในสังคม

ตรงกับสำนวนไทยคือ “มีหน้ามีตา” หมายถึง มีเกียรติยศ มีชื่อเสียงกว้างขวางใหญ่โตเป็นที่รู้จักกันทั่วไป

ตัวอย่าง

在這房間裡的人都是在社會上有臉面的人。

Zài zhè fángjiānli de rén dōu shì zài shèhuì shàng yǒuliǎnmiàn de rén.

คนในห้องนี้ต่างก็เป็นคนที่มีหน้าในสังคม

คนในห้องนี้ต่างก็เป็นคนที่มีหน้ามีตาในสังคม

有 苗 頭

Yǒu miáotóu

มี แนวโน้ม

มีแนวโน้ม

ใช้เป็นสำนวนหมายถึง มีแนวโน้ม มีการพัฒนาหรือมีสภาพการณ์ไปในทางที่ดีขึ้น

ตรงกับสำนวนไทยคือ “เห็นหน้าเห็นหลัง” หมายถึง มีช่องทางดีขึ้น มีการพัฒนาไปในทางที่ดีขึ้น อยู่ในฐานะที่พอตั้งตัวได้ กำลังจะเป็นผลดีเริ่มจะเจริญก้าวหน้า

ตัวอย่าง

看起來，我們的工廠剛剛有苗頭吧？

Kàn qilai, wǒmen de gōngchǎng gānggāng yǒumiáotóu ba?

ดูเหมือนว่าโรงงานของพวกเราเริ่มจะมีแนวโน้มแล้วละสิ?

ดูเหมือนว่าโรงงานของพวกเราเริ่มจะเห็นหน้าเห็นหลังแล้วละสิ?

坐 火 箭

Zuò huǒ jiàn

นั่ง ไฟ ลูกธนู

นั่ง (บน) ลูกธนูไฟ

ใช้เป็นสำนวนหมายถึง หน้าทีการงานเจริญก้าวหน้าอย่างรวดเร็ว

ตรงกับสำนวนไทยคือ “ขึ้นหม้อ” หมายถึง เจริญเฟื่องฟูขึ้นอย่างรวดเร็ว

ตัวอย่าง

老兄，等你有了坐火箭那一天，可别忘了兄弟我呀！

Lǎoxiōng, děng nǐ yǒule zuòhuǒjiàn nà yì tiān, kě
bié wàngle xiōngdì wǒ ya!

พี่ใหญ่ รอให้ถึงวันที่พี่นั่งบนลูกธนูไฟ ก็อย่าลืมน้องคนนี้นะ!

พี่ใหญ่ รอให้ถึงวันที่พี่ขึ้นหม้อก็อย่าลืมน้องคนนี้นะ!

發 利 市

Fā lìshì

เกิด กำไร

เกิดกำไร

ใช้เป็นสำนวนหมายถึง คำขายประสบความสำเร็จเป็นอย่างมาก

ตรงกับสำนวนไทยคือ “ขายดีเป็นเทน้ำเทท่า” หมายถึง คำขายประสบผลสำเร็จ

สามารถขายสินค้าได้หมดอย่างรวดเร็ว

ตัวอย่าง

他生意開門大吉，大發利市。Tā shēngyì kāi mén dàjí, dà fālishì.การค้าของเขาโชคดีมหาศาลเกิดกำไรอย่างมากการค้าของเขาโชคดีมหาศาลขายดีเป็นเทน้ำเทท่าอย่างมาก

抓 大 魚

Zhuā dà yú

จับ ใหญ่ ปลา

จับปลาใหญ่

ใช้เป็นสำนวนหมายถึง ได้รับผลสำเร็จมาก ได้กำไรมหาศาล เป็นการเปรียบปลาเหมือนกับผลสำเร็จ หรือผลกำไร ปลายิ่งใหญ่่มากเท่าใด ผลกำไรก็ยิ่งมากเท่านั้น

ตรงกับสำนวนไทยคือ “ตกปลาตัวใหญ่ได้” หมายถึง ได้รับผลสำเร็จมาก ได้รับผลประโยชน์หรือผลกำไรเป็นอย่างมาก

ตัวอย่าง

這一筆買賣，可能抓大魚。

Zhè yībǐ mǎimài, kěnéng zhuādàiyú.

การค้านี้คงจะสามารถจับปลาใหญ่ได้

การค้านี้คงจะสามารถตกปลาตัวใหญ่ได้

走好運

Zǒu hǎo yùn

เดิน ดี โชค

เดินโชคดี

ใช้เป็นสำนวนหมายถึง ประสบความสำเร็จ ประสบความโชคดี

ตรงกับสำนวนไทยคือ “ราชรถมาเกย” หมายถึง โชคดีมาถึงเข้าเอง โชคดีมาถึงโดยไม่รู้ตัว ประสบโชคดีทั้ง ๆ ที่ไม่ได้ชวนขวายหรือไม่ได้ทำอะไรเลย มูลของสำนวนมาจากราชประเพณีโบราณ เมื่อพระเจ้าแผ่นดินสวรรคต ไม่มีผู้รับราชสมบัติ เสนาอำมาตย์ก็พร้อมกันเอาราชรถมาเสี้ยง ให้ราชรถแล่นไป ราชรถไปหยุดที่บุคคลใดก็เชิญผู้นั้นมาครองราชสมบัติเป็นพระเจ้าแผ่นดินสืบไป โดยถือว่าผู้นั้นมีบุญ (ขุนวิจิตรมาตรา, 2541: 476)

ตัวอย่าง

他碰到了好運氣，走了好運。

Tā pèngdào le hǎo yùnqì, zǒule hǎoyùn.

เขาประสบความสำเร็จ เดินโชคดีแล้ว

เขาประสบความสำเร็จ ราชรถมาเกยแล้ว

走紅運

Zǒu hóngyùn

เดิน ดวงขึ้น

เดินดวงขึ้น

ใช้เป็นสำนวนหมายถึง ดวงขึ้น ดวงดี โชคดี ประสบความสำเร็จ ชาวจีนมีความเชื่อในเรื่องของดวง โชคลาภ วาสนา ถ้าดวงดี ก็จะประสบแต่สิ่งดี แต่ถ้าดวงตกหรือดวงไม่ดีก็จะพลอยทำให้ประสบแต่สิ่งไม่ดีไปด้วย

ตรงกับสำนวนไทยคือ “ดวงขึ้น” หมายถึง โชคดี ดวงดี กำลังอยู่ในช่วงที่ดีทำให้ประสบความสำเร็จอย่างมาก

ตัวอย่าง

你在走紅運，不管做什麼事都成功。

Nǐ zài zǒuhóngyùn, bùguǎn zuò shénme shì dōu chénggōng.

เธอกำลังเดินดวงขึ้น ไม่ว่าจะทำงานใดก็สำเร็จ

เธอกำลังดวงขึ้น ไม่ว่าจะทำงานใดก็สำเร็จ

交紅運

Jiāo hóngyùn

ติดต่อดวงขึ้น

ติดต่อดวงขึ้น

ใช้เป็นสำนวนหมายถึง ดวงดี ดวงขึ้น ประสบความสำเร็จ

ตรงกับสำนวนไทยคือ “บุญหล่นทับ” หมายถึง โชคดี ดวงดี ประสบความสำเร็จอย่างมาก

ตัวอย่าง

他常常交不上好運氣，現在卻交了紅運，遇到了好運氣。

Tā chángchang jiāo bu shàng hǎo yùnqì, xiànzài què jiāole hóngyùn, yùdào le hǎo yùnqì.

เขามักจะโชคไม่ดีเสมอ แต่ตอนนี้ติดต่อดวงขึ้น ประสบความสำเร็จแล้ว

เขามักจะโชคไม่ดีเสมอ แต่ตอนนี้บุญหล่นทับประสบความสำเร็จแล้ว

走黃路

Zǒu huáng lù

เดิน เหลือง ทาง

เดินทางเหลือง

ใช้เป็นสำนวนหมายถึง ทำการค้าได้ผลกำไรมากมายมหาศาล “huáng” ในที่นี้ใช้เปรียบเทียบหมายถึงเงินทอง

ตรงกับสำนวนไทยคือ “ทำมาค้าขึ้น” หมายถึง ค้าขายดี ได้ผลกำไรมากมาย ตัวอย่าง

郭永泉做生意走了黃路，發了大財。

Guō Yǒngquán zuò shēngyì zǒule huánghù, fāle dàcái.

Guō Yǒngquán ทำการค้าเดินทางเหลือง ร่ำรวยมหาศาล

สมศักดิ์การค้าทำมาค้าขึ้น ร่ำรวยมหาศาล

發 洋 財

Fā yángcái

เกิด ทรัพย์สินเงินทองที่ได้มาจากลาภลอย

เกิดทรัพย์สินเงินทองที่ได้มาจากลาภลอย

ใช้เป็นสำนวนหมายถึง เกิดความร่ำรวยจากโชคลาภหรือการพนัน

ตรงกับสำนวนไทยคือ “มือขึ้น” หมายถึง เจริญก้าวหน้า มีโชคดีในการพนัน

ตัวอย่าง

不知道他們從那兒發來的洋財，每個房間都配備有那麼多東西。

Bù Zhīdào tāmen cóng nǎr fā lái de yángcái, měige fángjiān dōu pèibèi yǒu nàmeduō dōngxi.

ไม่รู้ว่าคุณเขาเกิดลาภลอยมาจากไหน ห้องแต่ละห้องตกแต่งด้วยของมากมายขนาดนั้น

ไม่รู้ว่าคุณเขามือขึ้นมาจากไหน ห้องแต่ละห้องตกแต่งด้วยของมากมายขนาดนั้น

掛 上 號

Guà shàng hào

แขวน บน เลข

แขวนเลขบน

ใช้เป็นสำนวนหมายถึง มีชื่อเสียง มีชื่อขึ้นมา

ตรงกับสำนวนไทยคือ “ขึ้นชื่อ” หมายถึง มีชื่อเสียง เป็นที่รู้จักกันโดยทั่วไป

ตัวอย่าง

宗大夫不光在整個地區裡有盛名，就是在省裡是能掛上號的名醫。

Zōng dài fu bù guāng zài zhěng gè dì qū lì yǒu shèng míng, jiù shì zài shěng lì shì néng guà shàng hào de míng yī.

คุณหมอลง Zōng ไม่เพียงแต่มีชื่อเสียงโด่งดังไปทั่วในท้องถิ่น ยังเป็นหมอที่ แขวนเลขบน ในมณฑลอีกด้วย

คุณหมอประเวศไม่เพียงแต่มีชื่อเสียงโด่งดังไปทั่วในท้องถิ่น ยังเป็นหมอที่ ขึ้นชื่อ ในจังหวัด อีกด้วย

4.5 กล่าวถึงพฤติกรรมหรือการกระทำที่ดี

สำนวนกริยา - กรรมแบบสามพยางค์ที่ใช้บ่อยในภาษาจีนและสำนวนไทย มีจำนวนไม่น้อยที่มีเนื้อหากล่าวถึงพฤติกรรมหรือการกระทำที่ดี ดังนี้

看風頭

Kàn fēng tóu

ดู ทิศทางลม

ดูทิศทางลม

ใช้เป็นสำนวนหมายถึง ดูแนวโน้ม ดูทิศทางว่าจะพัฒนาไปในทางใดก่อนทำการตัดสินใจ

ตรงกับสำนวนไทยคือ “ดูทิศทางลม” หมายถึง ดูแนวโน้ม ดูทิศทางว่าเป็นอย่างไร มีแนวโน้มไปในทางใดก่อนทำการตัดสินใจกระทำการใดๆ

ตัวอย่าง

你先叫人去看看風頭，然後再作打算。

Nǐ xiān jiào rén qù kàn kàn fēng tóu, rán hòu zài zuò dǎ suàn.

เธอให้คนไปดูทิศทางลมก่อน จากนั้นค่อยคิดพิจารณาใหม่

เธอให้คนไปดูทิศทางลมก่อน จากนั้นค่อยคิดพิจารณาใหม่

試風頭

Shì fēng tóu

ลอง ทิศทางลม

ลองทิศทางลม

ใช้เป็นสำนวนหมายถึง ทดลอง พิจารณาเหตุการณหรือสถานการณ์ให้ดีก่อนทำการตัดสินใจ

ตรงกับสำนวนไทยคือ “ชิมลาง” หมายถึง ทำอะไรอย่างใดอย่างหนึ่งเป็นการทดลองดูลาดเลาหรือทำที่ว่าเป็นอย่างไร

ตัวอย่าง

我打算明天要送人去試風頭，看看結果是怎麼樣。

Wǒ dǎsuàn míngtiān yào sòng rén qù shìfēngtóu, kàn kan jiěguǒ shì zěnmeyàng.

ฉันคิดจะส่งคนไปลองทิศทางลมดูสิว่าผลจะเป็นอย่างไร

ฉันคิดจะส่งคนชิมลางดูสิว่าผลจะเป็นอย่างไร

豎旗幟

Shù qízhì

ตั้งธง

ตั้งธง

ใช้เป็นสำนวนหมายถึง สร้างแบบอย่างหรือแบบฉบับที่ดี “ธง” ในที่นี้ดูปมาว่าเป็นแบบอย่างหรือแบบฉบับที่ดี

ตรงกับสำนวนไทยคือ “เป็นแม่แบบ” หมายถึง เป็นแบบอย่างหรือแบบฉบับที่ดีให้แก่ผู้อื่น เพื่อให้ได้เห็นหรือปฏิบัติตาม

ตัวอย่าง

父母應該豎旗幟給自己的孩子看一看。

Fùmǔ yīnggāi shùqízhì gěi zìjǐ de háizi kànyikàn.

พ่อและแม่ควรจะตั้งธงให้ลูกของตัวเองดู

พ่อและแม่ควรจะเป็นแม่แบบที่ดีให้ลูกของตัวเองดู

有肝膽

Yǒu gān dǎn

มีตับดี

มีตับและดี

ใช้เป็นสำนวนหมายถึง มีความนอบน้อม จริงใจต่อผู้อื่น สามารถเสียสละผลประโยชน์ส่วนตนเพื่อผู้อื่นได้ ตบและตีในที่นี้ อุปมาถึงจิตใจที่นอบน้อม จริงใจต่อผู้อื่น

ตรงกับสำนวนไทยคือ “น้ำใสใจจริง” หมายถึง ความจริงใจต่อผู้อื่น แสดงออกด้วยความจริงใจไม่ได้เสแสร้ง

ตัวอย่าง

大哥真是有肝膽的人，這樣幫忙，我一輩子不會忘記。

Dàgē zhēnshì yǒugāndǎn de rén, zhèiyàng bāngmáng, wǒ yì bēizi bú huì wàngjì.

พี่ใหญ่ เป็นคนที่มีตับและดีจริงๆ ให้ความช่วยเหลือเช่นนี้ ผมจะไม่ลืมตลอดชีวิต

พี่ใหญ่ เป็นคนที่มีน้ำใสใจจริง ให้ความช่วยเหลือเช่นนี้ ผมจะไม่ลืมตลอดชีวิต

合 拍 子

Hé pāizi

เข้ากัน จังหวะ

เข้าจังหวะ

ใช้เป็นสำนวนหมายถึง พอดี เข้ากัน สอดคล้องกัน ตรงกัน

ตรงกับสำนวนไทยคือ “เหมาะเจาะ” หมายถึง เหมาะสม พอดีกัน เข้ากัน สอดคล้องกันลงตัว

ตัวอย่าง

無論他說什麼話，還是做什麼事，都很合拍子。

Wúlùn tā shuō shénme huà, háishì zuò shénme shì, dōu hěn hépāizi.

ไม่ว่าเขาจะพูดอะไรหรือทำอะไรต่างก็เข้าจังหวะเป็นอย่างดี

ไม่ว่าเขาจะพูดอะไรหรือทำอะไรต่างก็เหมาะเจาะเป็นอย่างดี

打 勤 勞

Dǎ qínlǎo

ทำ มุมานะบากบั่น

ทำมุมานะบากบั่น

ใช้เป็นสำนวนหมายถึง เพียรพยายาม มุบากบั่นจนกระทั่งประสบผลสำเร็จ

ตรงกับสำนวนไทยคือ “ฝนทั่งให้เป็นเข็ม” หมายถึง ให้เพียรพยายามเต็มกำลังไม่ทอดย มีควมเพียรพยายามมาก ไม่ว่าจะต้องฝ่าฟันกับความยากลำบากแค่ไหนก็ตาม เปรียบอย่างเอาเหล็กมาฝนให้เล็กจนเป็นเข็ม

ตัวอย่าง

爲了達到目的，他們都打勤勞，努力工作。

Wèile dádào mùdì, tāmen dōu dǎqínláo, nǚlì gōngzuò.

เพื่อที่จะบรรลุถึงเป้าหมาย พวกเขาต่างมุ่งมั่นบากบั่นขยันทำงาน

เพื่อที่จะบรรลุถึงเป้าหมาย พวกเขาต่างพยายามฝนทั่งให้เป็นเข็มขยันทำงาน

有骨氣

Yǒu gǔqì

มี กระดูก

มีกระดูก

ใช้เป็นสำนวนหมายถึง มีจิตใจอันองอาจกล้าหาญ แน่วแน่ ไม่ยอมแพ้ มีความหยิ่งในศักดิ์ศรีของตน กระดูกในที่นี้อุปมาถึงความหยิ่งในศักดิ์ศรีของตนเอง

ตรงกับสำนวนไทยคือ “ไม่ยอมก้มหัวให้” หมายถึง ไม่ยอมแพ้ ไม่ยอมอยู่ใต้อำนาจ มีความหยิ่งทะนงในศักดิ์ศรี ไม่ยอมอยู่ใต้อาณัติใคร

ตัวอย่าง

他是一個有骨氣的人，我們值得尊敬他。

Tā shì yí gè yǒu gǔ qì de rén, wǒmen zhí dé zūn jìng tā.

เขาเป็นคนที่มีกระดูกคนหนึ่ง พวกเราควรค่าแก่การเคารพนับถือเขา

เขาเป็นคนที่ไม่ยอมก้มหัวให้ใคร พวกเราควรค่าแก่การเคารพนับถือเขา

有眼光

Yǒu yǎnguāng

มี สายตา

มีสายตา (ที่ใช้ในการวิเคราะห์)

ใช้เป็นสำนวนหมายถึง มีวิสัยทัศน์ที่ดีและยาวไกล สามารถพิจารณาสิ่งต่างๆ ได้ดี

ตรงกับสำนวนไทยคือ “มองการณ์ไกล” หมายถึง มีความสามารถในการมองและวิเคราะห์สิ่งต่างๆ ไปในอนาคตได้ดี

ตัวอย่าง

你大哥還是個有眼光的，對當前形勢看得准，看得遠。

Nǐ dàgē háishì ge yǒuyǎnguāng, duì dāngqián xíngshì kàn de zhǔn, kàn de yuǎn.

พี่ใหญ่ของเธอเป็นคนที่มีสายตา สามารถวิเคราะห์สถานการณ์เฉพาะหน้า ได้อย่างแม่นยำและยาวไกล

พี่ใหญ่ของเธอเป็นคนที่มองการณ์ไกล สามารถวิเคราะห์สถานการณ์เฉพาะหน้า ได้อย่างแม่นยำและยาวไกล

識時務

Shì shíwù

รู้กาลเทศะ

รู้กาลเทศะ

ใช้เป็นสำนวนหมายถึง สามารถมองสถานการณ์ตรงหน้า หรือสถานการณ์ที่เกิดขึ้นได้อย่างรวดเร็ว ถูกต้องและทะลุปรุโปร่ง รู้จักกาลเทศะว่าเป็นอย่างไร

ตรงกับสำนวนไทยคือ “รู้จักทางลม” หมายถึง รู้ว่าเวลาไหนและสถานที่ไหนที่ควรหรือไม่ควรทำอะไร ทำอะไรเหมาะสมกับเวลาและสถานที่

ตัวอย่าง

這個小朋友很不錯，是個試時務的人。

Zhèige xiǎo péngyǒu hěn búcuò, shì ge shìshíwù de rén.

เด็กน้อยคนนี้ไม่เลวทีเดียว เป็นคนรู้กาลเทศะคนหนึ่ง

เด็กน้อยคนนี้ไม่เลวทีเดียว เป็นคนรู้จักทางลมคนหนึ่ง

บทที่ 5

ภาพสะท้อนจากสำนวนที่ใช้บ่อยในภาษาจีนและสำนวนไทย

สำนวนที่ใช้บ่อยในภาษาจีนและสำนวนไทยมีความเหมือนหรือคล้ายคลึงกันดังได้วิเคราะห์แล้วในบทที่ 4 ซึ่งต่างก็สะท้อนให้เห็นถึงสภาพทางสังคม สภาพแวดล้อม ชีวิตความเป็นอยู่ ขนบธรรมเนียมประเพณี ความคิดความเชื่อต่างๆ ของคนจีนและคนไทย ดังต่อไปนี้

5.1 สิ่งแวดล้อม

แม้ว่าประเทศจีนและประเทศไทยต่างก็เป็นประเทศที่ตั้งอยู่ในทวีปเอเชียและเป็นประเทศเกษตรกรรมทั้งคู่ แต่ลักษณะทางสิ่งแวดล้อมทั้งทางด้านภูมิประเทศและภูมิอากาศของทั้งสองประเทศก็มีทั้งที่เหมือนหรือคล้ายคลึงกันและแตกต่างกัน เพราะประเทศจีนเป็นประเทศที่กว้างใหญ่ไพศาล มีเนื้อที่มากกว่าประเทศไทยประมาณ 18 เท่า ลักษณะภูมิประเทศของประเทศไทยมีลักษณะคล้ายคลึงกับทางภาคกลางและภาคใต้ของประเทศจีน ซึ่งพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นที่ราบอุดมสมบูรณ์ไปด้วยแหล่งน้ำและทรัพยากรป่าไม้ ส่วนประเทศจีนนั้น เนื่องจากมีพื้นที่กว้างใหญ่จึงทำให้ลักษณะภูมิประเทศของประเทศจีนแตกต่างจากลักษณะภูมิประเทศของประเทศไทยในบางภาค คือ ภาคตะวันตกเป็นที่สูง และภาคตะวันตกเฉียงเหนือเป็นทะเลทรายและทุ่งหญ้า

สภาพภูมิอากาศของประเทศจีนเปลี่ยนแปลงตามฤดูกาล ซึ่งมี 4 ฤดูคือ ฤดูใบไม้ผลิ ฤดูร้อน ฤดูใบไม้ร่วง และฤดูหนาว ซึ่งหนาวจัด มีหิมะ ส่วนสภาพภูมิอากาศของประเทศไทยนั้นส่วนใหญ่อากาศร้อนและมีฝนตกชุก แบ่งออกเป็น 3 ฤดูคือ ฤดูร้อน ฤดูฝน และฤดูหนาว

ด้วยเหตุที่ประเทศจีนและประเทศไทยมีลักษณะภูมิประเทศและสภาพภูมิอากาศทั้งที่เหมือนกันและแตกต่างกัน จึงทำให้พืชและสัตว์ที่มีอยู่ในทั้งสองประเทศ จึงมีทั้งที่เหมือนและต่างกันด้วย

สำนวนที่ใช้บ่อยในภาษาจีนและสำนวนไทยสะท้อนให้เห็นถึงลักษณะภูมิประเทศ สภาพภูมิอากาศ พืช และสัตว์ ที่เหมือนกันและแตกต่างกันในประเทศจีนและประเทศไทยดังนี้

5.1.1 ลักษณะภูมิประเทศ

สำนวนที่ใช้บ่อยในภาษาจีนและสำนวนไทยมีบางสำนวนสะท้อนให้เห็นถึงลักษณะภูมิประเทศจีนและภูมิประเทศไทยที่คล้ายๆ กันคือ ต่างก็มีลักษณะภูมิประเทศที่มีทั้งภูเขาและแม่น้ำลำคลอง ตัวอย่างเช่น

攀高峰

Pān gāo fēng

ป็นปาย ยอดเขา

ป็นปาย(ขึ้นสู่) ยอดเขา¹

ขึ้นสู่ยอดเขา

坐江山

Zuò jiāng shān

นั่ง แม่น้ำ ภูเขา

นั่ง (บน) แม่น้ำและภูเขา²

(กินบ้านผ่านเมือง)³

爭上游

Zhēng shàng yóu

มูมานะ ต้นน้ำ

มูมานะ (ไปทาง) ต้นน้ำ⁴

(ถึงหลักชัย)

繞圈子

Rào quānzi

อ้อม วงเวียน

(อ้อมวงเวียน)⁵

ชักแม่น้ำทั้งห้า

坐滑梯

Zuò huátī

นั่ง บันไดเลื่อน (สไลเดอร์)

(นั่งบันไดเลื่อน)⁶

ถอยหลังเข้าคลอง

¹ ดูรายละเอียดหน้า 119 ในวิทยานิพนธ์ฉบับนี้

² ดูรายละเอียดหน้า 120 ในวิทยานิพนธ์ฉบับนี้

³ จำนวนที่ใส่วงเล็บไว้ทั้งหมดในบทนี้ หมายถึงจำนวนที่มิได้ใช้เป็นตัวอย่างในหัวข้อนั้นๆ แต่ยกมาเพื่อเทียบความหมายกับจำนวนที่เป็นตัวอย่าง

⁴ ดูรายละเอียดหน้า 118 ในวิทยานิพนธ์ฉบับนี้

⁵ ดูรายละเอียดหน้า 88 ในวิทยานิพนธ์ฉบับนี้

⁶ ดูรายละเอียดหน้า 64 ในวิทยานิพนธ์ฉบับนี้

5.1.2 สภาพภูมิอากาศ

สำนวนที่ใช้บ่อยในภาษาจีนและสำนวนไทยสะท้อนให้เห็นว่าประเทศจีนและประเทศไทย มีสภาพภูมิอากาศที่เหมือนและแตกต่างกัน กล่าวคือสภาพภูมิอากาศของประเทศจีนเปลี่ยนแปลงตามฤดูกาล ซึ่งมี 4 ฤดูคือ ฤดูใบไม้ผลิ ฤดูร้อน ฤดูใบไม้ร่วง และฤดูหนาว สำนวนที่ใช้บ่อยในภาษาจีนบางสำนวนกล่าวถึงน้ำแข็งและหิมะ ซึ่งแสดงให้เห็นว่า ฤดูหนาวของประเทศจีนมีอากาศหนาวจัด มีหิมะ บางสำนวนก็กล่าวถึงฤดูใบไม้ผลิและฤดูใบไม้ร่วง ส่วนสำนวนไทยจะไม่มีกรกล่าวถึงฤดูใบไม้ผลิและฤดูใบไม้ร่วง ตลอดจนหิมะหรือน้ำแข็ง แต่จะมีการกล่าวถึงฤดูฝน ทั้งนี้เนื่องจากประเทศไทยมีแต่ฤดูฝน ฤดูร้อน และฤดูหนาว ซึ่งไม่หนาวจัดจนหิมะตก

ตัวอย่างสำนวนที่ใช้บ่อยในภาษาจีนและสำนวนไทยสะท้อนให้เห็นว่าประเทศจีนและประเทศไทยมีสภาพภูมิอากาศที่เหมือนหรือคล้ายคลึงกัน เช่น

看風頭

Kàn fēngtóu

ดู ทิศทางลม

ดูทิศทางลม⁷

ดูทิศทางลม

試風頭

Shì fēngtóu

ลอง ทิศทางลม

ลองทิศทางลม⁸

(ชิมลอง)

暴風雨

Bào fēng yǔ

รุนแรงฉับพลัน ลม ฝน

ลมและฝนกระหน่ำอย่างรุนแรงฉับพลัน

ฝนตกไม่มีเค้า

及時雨

Jíshí yǔ

⁷ ดูรายละเอียดหน้า 125 ในวิทยานิพนธ์ฉบับนี้

⁸ ดูรายละเอียดหน้า 125 ในวิทยานิพนธ์ฉบับนี้

ทันเวลา ผน

ผนทันเวลา

(ระฆังช่วยชีวิต)

ตัวอย่างสำนวนที่ใช้บ่อยในภาษาจีนและสำนวนไทยสะท้อนให้เห็นว่าประเทศจีนและประเทศไทยมีสภาพภูมิอากาศที่แตกต่างกัน เช่น

做春夢

Zuò chūn mèng

ทำ ฤดูใบไม้ผลิ ผน

ผนฤดูใบไม้ผลิ⁹

(ฝันหวาน)

滾雪球

Gǔn xuě qiú

กลิ้ง หิมะ ลูกบอล

กลิ้งลูกบอลหิมะ¹⁰

(ขึ้นหม้อ)¹⁰

打秋風

Dǎ qiū fēng

ใช้ ฤดูใบไม้ร่วง ลม

ใช้ลมฤดูใบไม้ร่วง¹¹

(ต้มตุ๋น)¹¹

5.1.3 ฟีช

สำนวนที่ใช้บ่อยในภาษาจีนและสำนวนไทยสะท้อนให้เห็นว่าประเทศจีนและประเทศไทยมีฟิชที่เหมือนและต่างกัน ตัวอย่างสำนวนที่ใช้บ่อยในภาษาจีนและสำนวนไทยสะท้อนให้เห็นว่าประเทศจีนและประเทศไทยมีฟิชที่เหมือนกัน เช่น

⁹ ดูรายละเอียดหน้า 96 ในวิทยานิพนธ์ฉบับนี้

¹⁰ เป็นความหมายทางบวก หมายถึง ยิ่งนานวันก็ยิ่งมีมากขึ้น ยิ่งใหญ่โตขึ้น ยิ่งเฟื่องฟูขึ้น ซึ่งตรงกับสำนวนไทยคือ “ขึ้นหม้อ” หมายถึง มีมากขึ้น เฟื่องฟูขึ้น เจริญขึ้น เปรียบเหมือนข้าวเมื่อหุงสุกแล้วได้ปริมาณมากขึ้น (บุญศิริ สุวรรณเพ็ชร, 2539: 23)

¹¹ หมายถึง แอบอ้าง หลอกหลวง เพื่อเอาผลประโยชน์บางอย่าง ตรงกับสำนวนไทยคือ “ต้มตุ๋น” หมายถึง หลอกหลวงเพื่อเอาผลประโยชน์ หลอกให้เสียหายโดยไม่รู้เท่าทัน (บุญศิริ สุวรรณเพ็ชร, 2539: 68)

鐵西瓜

Tiě xīguā

เหล็ก แตงโม

แตงโมเหล็ก

ลูกน้อยหน้า

拔蘿蔔

Bá luóbo

ถอน หัวผักกาด

ถอนหัวผักกาด¹²

(คุลย์)

蘿蔔頭

Luóbō tóu

หัวผักกาด หัว

หัวของหัวผักกาด¹³(ลูกเมียน้อย)¹³

走岔道

Zǒu chà dào

เดิน แยก ทาง

(เดินทางแยก)¹⁴

เห็นกงจักรเป็นดอกบัว

แต่สำนวนบางสำนวนสะท้อนให้เห็นว่ามีพืชที่ต่างกันในประเทศจีนและประเทศไทย เป็นต้นว่า สำนวนที่กล่าวถึงดอกท้อ ต้นหยาง และต้นหลิว ซึ่งมีอยู่ในประเทศจีน ส่วนสำนวนไทยไม่กล่าวถึงพืชดังกล่าว เพราะเป็นพืชที่ไม่มีในประเทศไทย ตัวอย่าง

桃花源

Táohuā yuán

¹² ดูรายละเอียดหน้า 38 ในวิทยานิพนธ์ฉบับนี้

¹³ หมายถึง สถานภาพดีกว่าผู้อื่น อยู่ในฐานะที่ต่ำกว่า ไม่ทัดเทียมหน้าเท่าผู้อื่น ไม่ได้รับความสำคัญเท่ากับผู้อื่น ตรงกับสำนวนไทยคือ “ลูกเมียน้อย” หมายถึง ผู้ที่อยู่ในสถานภาพที่ต่ำกว่า ดียกกว่าผู้อื่น ไม่ทัดเทียมหน้าเท่าผู้อื่น

¹⁴ ดูรายละเอียดหน้า 112 ในวิทยานิพนธ์ฉบับนี้

ดอกท้อ แผล่งกำเนิด

แผล่งกำเนิดดอกท้อ

(เมืองลับแล)

桃花運

Táohuā yùn

ดอกท้อ โชค

โชคดอกท้อ

(บุญหล่นทับ)

楊柳情

Yáng liǔ qíng

ต้นหยาง ต้นหลิว อารมณ์ความรู้สึก

อารมณ์ต้นหยางและต้นหลิว

น้ำค้างบนใบบอน

สำนวนไทยจะกล่าวถึงมะพร้าวหรือส่วนประกอบของมะพร้าว เพราะมีมะพร้าวอยู่ทั่วไปในประเทศไทย ซึ่งสำนวนจีนจะไม่กล่าวถึงมะพร้าวเพราะมีอยู่เฉพาะที่เกาะไหหลำ และบางถิ่นในมณฑลยูนนาน ตัวอย่างสำนวนไทยที่กล่าวถึงมะพร้าวหรือส่วนประกอบของมะพร้าว เช่น

เอามะพร้าวห้าวไปขายสวน

มะพร้าวตื่นตก ยากตื่นมี

กบใต้กะลาครอบ

5.1.4 สัตว์

สำนวนที่ใช้บ่อยในภาษาจีนและสำนวนไทยสะท้อนให้เห็นว่าประเทศจีนและประเทศไทยมีสัตว์ที่เหมือนกันเช่น วัว ควาย ไก่ เสือ ลิง นก ปลา เป็นต้น ซึ่งบางสำนวนก็มีสัตว์เหล่านี้ปรากฏอยู่ในสำนวนและในบางสำนวนก็มีความหมายเกี่ยวข้องกับสัตว์เหล่านี้ ตัวอย่างเช่น

牽鼻子

Qiān bízi

จูง จมูก

จูงจมูก¹⁵

จูงจมูก

¹⁵ ดูรายละเอียดหน้า 106 ในวิทยานิพนธ์ฉบับนี้

吹牛皮

Chuī niú pí

เป่า วัว ผิว

เป่าผิววัว¹⁶

(ปากเป็นช่องกระแต)

有枝節

Yǒu zhījié

มี เรื่องแทรกซ้อน

(มีเรื่องแทรกซ้อน)¹⁷ความวุ่นไม่ทันหาย ความควายเข้า
มาแทรก

抓大魚

Zhuā dà yú

จับ ใหญ่ ปลา

จับปลาใหญ่¹⁸

ตกปลาตัวใหญ่ได้

耍猴兒

Shuǎ hóu er

แห่ ลิง

แห่ลึง

(หยอกเข้ากระเช้าแห่)

踏狗尾

Tà gǒu wěi

เหยียบ สุนัข หาง

เหยียบหางสุนัข¹⁹

(รีดนาทาเร้น)

¹⁶ ดูรายละเอียดหน้า 57 ในวิทยานิพนธ์ฉบับนี้¹⁷ ดูรายละเอียดหน้า 73 ในวิทยานิพนธ์ฉบับนี้¹⁸ ดูรายละเอียดหน้า 121 ในวิทยานิพนธ์ฉบับนี้¹⁹ ดูรายละเอียดหน้า 59 ในวิทยานิพนธ์ฉบับนี้

拖 狗 皮

Tuō gǒu pí

ถ่วง สุนัข หนัง

ถ่วงหนังสุนัข²⁰

(กาฝาก)

吃 鴨 蛋

Chī yā dàn

กิน เป็ด ไข่

กินไข่เป็ด²¹

กินไข่

裝 兔 子

Zhuāng tùzi

ทำตัวเป็น กระต่าย

ทำตัวเป็นกระต่าย²²

ใจเป็นปลาชิว

แต่สำนวนบางสำนวนก็สะท้อนให้เห็นว่าประเทศจีนและประเทศไทยมีสัตว์ที่ต่างชนิดกัน คือประเทศจีนมีข้างและจระเข้ผู้น้อยมาก ซึ่งสามารถพบเห็นข้างได้เฉพาะทางตอนใต้ของ มณฑลยูนนาน (雲南省 Yúnnán Shěng) และจระเข้ก็มีเฉพาะทางตอนใต้ของแม่น้ำแยงซี (長江 Cháng Jiāng) เท่านั้น ในขณะที่สัตว์ทั้งสองชนิดนี้มีอยู่ทั่วไปในประเทศไทย ส่วนหมาจิ้งจอก หมาป่า และแกะ เป็นสัตว์ที่มีอยู่ทั่วไปในประเทศจีน แต่แทบจะไม่พบเห็นเลยในประเทศไทย ดังนั้นจึงมีสำนวนที่ใช้บ่อยในภาษาจีนซึ่งมีการกล่าวถึงหมาป่า และแกะ อยู่หลายสำนวน และจะไม่มีมีการกล่าวถึงข้างและจระเข้ ส่วนในสำนวนไทยก็มีการกล่าวถึงข้างและจระเข้ผู้น้อยหลายสำนวน แต่จะไม่มีมีการกล่าวถึงหมาป่าและแกะ ตัวอย่างเช่น

狐 狸 精

Húli jīng

หมาจิ้งจอก จิตใจ

²⁰ ดูรายละเอียดหน้า 60 ในวิทยานิพนธ์ฉบับนี้

²¹ ดูรายละเอียดหน้า 81 ในวิทยานิพนธ์ฉบับนี้

²² ดูรายละเอียดหน้า 102 ในวิทยานิพนธ์ฉบับนี้

จิตใจหมาจิ้งจอก

(แปดเหลี่ยมแปดคม)

老 狐 狸

Lǎo hú li

แก่ หมาจิ้งจอก

หมาจิ้งจอกเฒ่า

เสื่อลากหาง

中 山 狼

Zhōng shān láng

กลาง เขา หมาป่า

หมาป่ากลางเขา

(ใจทมิฬหินชาติ)

替 罪 羊

Tì zuì yáng

แทน โทษ แกะ

แกะรับโทษแทน

แพะรับบาป

网 中 魚

Wǎng zhōng yú

แห ใน ปลา

ปลาในแห

อ้อยเข้าปากช้าง

使 絆 子

Shǐ bàn zi

ทำให้ สะดุด

(ทำให้สะดุด)²³

จระเข้วางคลอง

²³ ดูรายละเอียดหน้า 70 ในวิทยานิพนธ์ฉบับนี้

5.2 วัฒนธรรม

วัฒนธรรมสามารถแยกประเภทใหญ่ๆ ได้ดังนี้คือ วัฒนธรรมเกี่ยวกับชีวิตความเป็นอยู่ ทั้งทางด้านภารกิจ การอยู่ การเกิด และการตาย วัฒนธรรมเกี่ยวกับคติความเชื่อในเรื่องศาสนา ขวัญ วิญญาณ และผี ความเชื่อเกี่ยวกับโชค ดวง

5.2.1 วัฒนธรรมเกี่ยวกับชีวิตความเป็นอยู่

เนื่องจากลักษณะสิ่งแวดล้อมของประเทศจีนและประเทศไทยมีความเหมือนและแตกต่างกัน ทำให้สภาพชีวิตความเป็นอยู่ของคนจีนและคนไทยมีความเหมือนและแตกต่างกันด้วย ส่วนหนึ่งที่ขบ่งอยู่ในภาษาจีนและสำนวนไทยสะท้อนให้เห็นถึงการกิน การอยู่ การเกิด และการตาย ดังนี้

5.2.1.1 การกิน

สำนวนที่ขบ่งอยู่ในภาษาจีนและสำนวนไทย สะท้อนให้เห็นว่าอาหารการกินของคนทั้งสองชาติ มีความเหมือนและแตกต่างกัน กล่าวคือ ทั้งชาวจีนและชาวไทยต่างก็กินข้าว สิ่งที่แตกต่างกันก็คือ คนไทยกินแกงเผ็ด ในขณะที่คนจีนไม่กิน และคนจีนโดยเฉพาะคนจีนที่อาศัยอยู่ทางตอนเหนือของประเทศ นอกจากกินข้าวแล้วยังนิยมบริโภคอาหารที่ทำจากแป้งเช่น หมี่ (麵 miàn) เกี้ยว (餃子 jiǎozi) เป็นต้น ตัวอย่าง

吃白飯

Chī bái fàn

กิน ข้าวเปล่า

กินข้าวเปล่า²⁴

(การกินการอยู่ใครไม่สู้พ่อ การพาย
การถ่อพ่อไม่สู้ใคร)

包餃子

Bāo jiǎozi

ห่อ เกี้ยว

ห่อเกี้ยว²⁵

(ล้อมกรอบ)

²⁴ ดูรายละเอียดหน้า 60 ในวิทยานิพนธ์ฉบับนี้

²⁵ ดูรายละเอียดหน้า 9 ในวิทยานิพนธ์ฉบับนี้

恩情話

Ēnqíng huà

บุญคุณ ภาษา

(ภาษาบุญคุณ)

ข้าวแดงแกงร้อน

นอกจากนี้วิธีการกินของคนจีนและคนไทยก็ไม่เหมือนกัน กล่าวคือ คนจีนจะใช้ตะเกียบ แต่คนไทยจะใช้ช้อนหรือมือ การกินโดยใช้มือของคนไทยนั้นเรียกว่า “เปิบ”

動 筷子

Dòng kuàizi

ขยับ ตะเกียบ

ขยับตะเกียบ

กินข้าวกินปลา

吃 現 成 飯

Chī xiàchéng fàn

กิน ทำเสร็จ ข้าว

(กินข้าวที่ทำเสร็จแล้ว)²⁶

ซุบมือเปิบ

5.2.1.2 การอยู่

สำนวนที่ใช้บ่อยในภาษาจีนและสำนวนไทยสะท้อนให้เห็นว่าที่อยู่อาศัยและบ้านเรือนของชาวจีนและชาวไทย มีทั้งที่เหมือนและแตกต่างกัน สิ่งที่เหมือนกันก็คือ ทั้งคนจีนและคนไทยนิยมสร้างบ้านเป็นหลังๆ ใช้ไม้หรืออิฐก่อทำเป็นกำแพง มีประตูสำหรับเข้าออก สิ่งที่แตกต่างกันก็คือคนไทยนิยมเรือนใต้ถุนสูง ตัวอย่าง

聽 壁 腳

Tīng bìjiǎo

ฟัง ตีนกำแพง

ฟังตีนกำแพง²⁷

หน้าต่างมีหู ประตูมีตา

²⁶ ดูรายละเอียดหน้า 8 ในวิทยานิพนธ์ฉบับนี้

²⁷ ดูรายละเอียดหน้า 41 ในวิทยานิพนธ์ฉบับนี้

開後門

Kāi hòu mén

เปิด หลัง ประตู

เปิดประตูหลัง²⁸

(กินนอกกินใน)

耍扁擔

Shuǎ biǎndàn

เล่น ไม้คาน (หาบเร่)

(เล่นหาบเร่)²⁹

เก็บเบี้ยใต้ถุนร้าน

5.2.1.3 การเกิด

สำนวนที่ใช้บ่อยในภาษาจีนและสำนวนไทยสะท้อนให้เห็นว่าประเพณีการเกิดของคนจีนและคนไทยต่างก็มีอิทธิพลทางความคิดของคนทั้งสองชนชาติ ดังจะเห็นได้จากตัวอย่างสำนวนต่อไปนี้

生死交

Shēng sǐ jiāo

เกิด ตาย มิตรภาพ

มิตรภาพตั้งแต่เกิดจนตาย

(เคียงบ่าเคียงไหล่)

生死戀

Shēng sǐ liàn

เกิด ตาย รัก

รักไปจนตาย

(ถือไม้เท้ายอดทอง กระบองยอดเพชร)

八輩子

Bā bèizi

แปด ชั่วชีวิต

แปดชั่วชีวิต

เจ็ดชั่วโคตร

²⁸ ดูรายละเอียดหน้า 50 ในวิทยานิพนธ์ฉบับนี้

²⁹ ดูรายละเอียดหน้า 93 ในวิทยานิพนธ์ฉบับนี้

安下腳

Ān xià jiǎo

วาง ลง เท้า

(วางเท้าลง)³⁰

ฝังรกรฝังราก

5.2.1.4 การตาย

สำนวนที่ใช้บ่อยในภาษาจีนและสำนวนไทยสะท้อนให้เห็นว่าประเพณีการทำศพของคนจีนและคนไทยมีลักษณะที่แตกต่างกันบ้าง กล่าวคือ ตามขนบธรรมเนียมประเพณีของคนจีนเมื่อมีคนถึงแก่กรรมลง บรรดาญาติพี่น้องจะช่วยกันทำโลงศพให้แก่ผู้ตายแล้วจึงประกอบพิธีกรรมทางศาสนา (ประยงค์ อนันท์ทวงศ์, 2539: 216) ส่วนคนไทย เมื่อมีผู้ถึงแก่กรรมลง จะทำพิธีกรรมทางศาสนาโดยนิมนต์พระมาสวดอภิธรรม มีพิธีอาบน้ำศพ ตราสังแล้วทำกรวยใส่ดอกไม้ธูปเทียนให้คนตายถือในมือสำหรับไปไหว้พระจุฬามณีบนสวรรค์ตามความเชื่อ (ขุนวิจิตรมาตรา, 2541: 361) จากนั้นก็จะประกอบพิธีเผาศพหรือฝังศพ นอกจากนี้ในสมัยโบราณยังมีการเอาศพไปทิ้งไว้นอกเมือง ปล่อยให้ให้แร้งกินอีกด้วย ตัวอย่าง

進棺材

Jìn guāncái

เข้า โลง

เข้าโลง³¹

ดินกลบหน้า

見上帝

Jiàn shàngdì

พบ พระเจ้า

พบพระเจ้า³²

ไปไหว้พระจุฬามณี

睡長覺

Shuì cháng jiào

³⁰ ดูรายละเอียดหน้า 117 ในวิทยานิพนธ์ฉบับนี้

³¹ ดูรายละเอียดหน้า 100 ในวิทยานิพนธ์ฉบับนี้

³² ดูรายละเอียดหน้า 99 ในวิทยานิพนธ์ฉบับนี้

นอน ยาว หลับ
(นอนหลับยาว)³³

ไปคำถ่าน

見閻王

Jiàn Yánwáng

พบ ยมบาล

(พบยมบาล)³⁴

แรงถามหา

5.2.2 วัฒนธรรมเกี่ยวกับคติความเชื่อ

ชนชาติแต่ละชนชาติย่อมจะมีคติความเชื่อต่างๆ ในชนชาติของตนเอง ซึ่งอาจจะเหมือนหรือแตกต่างกันกับความเชื่อของชนชาติอื่นๆ ก็ได้ เนื่องจากวิถีชีวิตความเป็นอยู่ สภาพแวดล้อม วัฒนธรรมนิยมประเพณีของแต่ละชนชาติที่เหมือนและแตกต่างกัน คนจีนและคนไทยจึงมีคติความเชื่อที่เหมือนและแตกต่างกันดังนี้

5.2.2.1 ศาสนา

สำนวนที่ใช้บ่อยในภาษาจีนและสำนวนไทยสะท้อนให้เห็นว่า ศาสนาที่คนจีนและคนไทยนับถือมีทั้งที่เหมือนและแตกต่างกันคือ คนจีนและคนไทยส่วนใหญ่ นับถือศาสนาพุทธ แต่ประเทศจีนนับถือพุทธศาสนานิกายมหายานซึ่งเชื่อว่าสัตว์โลกทั้งหลายจะหลุดพ้น โดยมีพระโพธิสัตว์เป็นผู้มาโปรด นอกจากนี้ในประเทศจีนยังมีการนับถือลัทธิขงจื้อและลัทธิเต๋า และยังมีการนับถือเทพเจ้าต่างๆ เช่น เทพเจ้าประจำเมืองของตน ปีศาจแห่งความป่วยไข้ เจ้าที่ เทพเจ้าแห่งเตาไฟ เทพเจ้าแม่น้ำและลำธาร เป็นต้น (ชุตินา ศิริสมรรถการ, 2540: 70) ส่วนคนไทยส่วนใหญ่ นับถือพุทธศาสนานิกายหินยานหรือนิกายเถรวาท ซึ่งไม่ได้เน้นเรื่องพระโพธิสัตว์ ตัวอย่างเช่น

菩薩心

Púsà xīn

พระโพธิสัตว์ ใจ

ใจพระโพธิสัตว์

ใจพระ

³³ ดูรายละเอียดหน้า 99 ในวิทยานิพนธ์ฉบับนี้

³⁴ ดูรายละเอียดหน้า 16 ในวิทยานิพนธ์ฉบับนี้

抱佛腳

Bào fó jiǎo

กอด พระ บาท

กอดบาทพระ³⁵

(ออกเรือหาถ่อ ตั่งหม้อหาพีน)

撞太歲

Zhuàng Tàisui

เผชิญ เทพเจ้า Tàisui

เผชิญเทพเจ้า Tàisui³⁶

สัพเพสัตตา

碰釘子

Pèng dīngzi

ชน ตะปู

(ชนตะปู)³⁷

มารประจัญ

見閻王

Jiàn Yánwáng

พบ ยมบาล

พบยมบาล

(แสร้งถามหา)

5.2.2.2 ความเชื่อเกี่ยวกับขวัญ วิญญาณ และผี

สำนวนที่ใช้บ่อยในภาษาจีนและสำนวนไทยสะท้อนให้เห็นว่า คนจีนและคนไทยต่างก็มีความเชื่อในเรื่องขวัญ วิญญาณ และผีเหมือนกัน กล่าวคือ คนจีนเชื่อว่าในร่างกายของคนเรานั้นมีสามวิญญาณและเจ็ดขวัญ เมื่อวิญญาณและขวัญเหล่านี้ไม่อยู่กับร่างกายแล้ว คนเราก็จะสิ้นสติ หรืออีกความเชื่อหนึ่งคือ คนแต่ละคนมีสองวิญญาณ วิญญาณหนึ่งเกิดขึ้นตอนที่บุคคลนั้นเริ่มจุติขึ้นในครรภ์มารดา เมื่อบุคคลนั้นถึงแก่ความตาย วิญญาณนี้จะอยู่กับร่างกายของคนตายในหลุมฝังศพและประทังชีวิตจากอาหารเช่นไหว้ ส่วนวิญญาณอีกวิญญาณหนึ่ง เกิดขึ้นตอนที่ผู้

³⁵ ดูรายละเอียดหน้า 94 ในวิทยานิพนธ์ฉบับนี้

³⁶ ดูรายละเอียดหน้า 111 ในวิทยานิพนธ์ฉบับนี้

³⁷ ดูรายละเอียดหน้า 74 ในวิทยานิพนธ์ฉบับนี้

นั้นเกิด และเมื่อบุคคลดังกล่าวเสียชีวิตลง วิญญาณนี้จะเดินทางไปสู่สวรรค์โดยต้องฝ่าฟันสิ่งชั่วร้ายต่างๆ และยังต้องอาศัยสิ่งเช่นไหว้และการสวดมนต์จากลูกหลานที่ยังอยู่ ส่วนคนไทยก็มีความเชื่อคล้ายๆ กัน คือเชื่อว่า ขวัญคือสิ่งที่อยู่ประจำตัวคนตั้งแต่เกิดจนตาย ถ้าขวัญอยู่กับตัวก็จะมีความสุขความเจริญ แต่ถ้าขวัญไม่อยู่กับตัวก็จะเจ็บไข้ได้ป่วย หรืออาจหาความสุขความเจริญไม่ได้หรืออาจถึงตาย นอกจากนี้คนจีนและคนไทยยังมีความเชื่อเรื่องว่ามีผี ซึ่งมาจากวิญญาณของคนตาย (ชุตินา ศิริสมรรถการ, 2540: 70-75) ตัวอย่างเช่น

說 鬼 話

Shuō guǐ huà

พูด ผี คำพูด

พูดคำพูดผี³⁸

(ลินกะลาวน)

鬼 吹 燈

Guǐ chuī dēng

ผี เป่า ตะเกียง

ผีเป่าตะเกียง³⁹

(พูดส่งเดช)

叫 靈 魂

Jiào línghún

เรียก วิญญาณ

เรียกวิญญาณ

ทำมิ่งสิ่งขวัญ

迷 魂 藥

Mí hún yào

หลง วิญญาณ ยา

ยาที่ทำให้วิญญาณหลง

(เสน่ห์ยาแฝด)

迷 魂 陣

Mí hún zhèn

³⁸ ดูรายละเอียดหน้า 56 ในวิทยานิพนธ์ฉบับนี้

³⁹ ดูรายละเอียดหน้า 21 ในวิทยานิพนธ์ฉบับนี้

หลง วิญญาณ แผน

แผนซึ่งทำให้วิญญาณหลง

(เสน่หียาแฝด)

5.2.2.3 ความเชื่อเกี่ยวกับโชค ดวง

สำนวนที่ใช้บ่อยในภาษาจีนและสำนวนไทยสะท้อนให้เห็นว่า คนจีนและคนไทยต่างก็มีความเชื่อเกี่ยวกับโชค ดวงเหมือนกัน กล่าวคือ คนจีนในสมัยโบราณเชื่อว่ากันว่า “Tàisuì” เป็นเทพเจ้าองค์หนึ่งซึ่งสามารถประทานโชคดีและโชคร้ายให้ ถ้าคนกำลังดวงดีพบกับเทพเจ้า Tàisuì ก็จะมียิ่งประสบความโชคดียิ่งขึ้น แต่ถ้ากำลังดวงไม่ดีแล้วพบกับเทพเจ้า Tàisuì ก็จะมียิ่งประสบความโชคร้ายมากยิ่งขึ้น ส่วนคนไทยก็มีความเชื่อในลักษณะคล้ายกันคือ ถ้าคนกำลังดวงดี ก็จะมีประสบแต่ความโชคดี เมื่อทำสิ่งใดก็จะประสบความสำเร็จได้โดยง่าย ถ้าคนกำลังดวงไม่ดีหรือกำลังดวงตก ก็จะมีประสบแต่สิ่งโชคร้าย นอกจากนี้ทั้งคนจีนและคนไทยยังมีความเชื่อในเรื่องของบุญกรรม ว่าทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว ตัวอย่างเช่น

走紅運

Zǒu hóngyùn

เดิน ดวงขึ้น

เดินดวงขึ้น⁴⁰

ดวงขึ้น

交紅運

Jiāo hóngyùn

ติดต่อดวงขึ้น

ติดต่อดวงขึ้น⁴¹

บุญหล่นทับ

走好運

Zǒu hǎo yùn

เดิน ดี โชค

เดินโชคดี⁴²

ราชรถมาเกย

⁴⁰ ดูรายละเอียดหน้า 122 ในวิทยานิพนธ์ฉบับนี้

⁴¹ ดูรายละเอียดหน้า 124 ในวิทยานิพนธ์ฉบับนี้

⁴² ดูรายละเอียดหน้า 122 ในวิทยานิพนธ์ฉบับนี้

走背運

Zou bèiyùn

เดิน โชคร้าย

เดินโชคร้าย⁴³

เคราะห์หามยามร้าย

吃苦果

Chī kǔ guǒ

กิน ขม ผล

กินผลขม⁴⁴

วัวใครเข้าคอกใคร

5.3 นิทาน วรรณคดี เรื่องราวในพงศาวดารและประวัติศาสตร์

นิทาน วรรณคดี เรื่องราวในพงศาวดารและประวัติศาสตร์ต่างก็มีอิทธิพลต่อความรู้สึกนึกคิดของคนในแต่ละชนชาติ ส่วนนวนิยายที่ใช้อุปมาในภาษาจีนและสำนวนไทยต่างก็สะท้อนให้เห็นถึงนิทาน วรรณคดี เรื่องราวในพงศาวดารและประวัติศาสตร์ในชนชาติของตนเอง ตัวอย่าง

破天荒

Pō tiānhuāng

ถาง พื้นที่ที่ยังเป็นธรรมชาติอยู่

ถางพื้นที่ที่ยังเป็นธรรมชาติอยู่⁴⁵ (มาแขก)

上西天

Shàng xī tiān

ขึ้น ทิศตะวันตก สวรรค์

ขึ้นสวรรค์ทิศตะวันตก⁴⁶

ขึ้นสวรรค์

⁴³ ดูรายละเอียดหน้า 72 ในวิทยานิพนธ์ฉบับนี้

⁴⁴ ดูรายละเอียดหน้า 75 ในวิทยานิพนธ์ฉบับนี้

⁴⁵ ดูรายละเอียดหน้า 117 ในวิทยานิพนธ์ฉบับนี้

⁴⁶ ดูรายละเอียดหน้า 12 ในวิทยานิพนธ์ฉบับนี้

踢 皮 球

Tī píqiú

เตะ ลูกบอล

(เตะลูกบอล)⁴⁷

โยนกลอง

傷 元 氣

Shāng yuánqì

ทำร้าย พลังชีวิต

(ทำร้ายพลังชีวิต)⁴⁸

อกใหม่ใส่ขม

抓 頭 皮

Zhuā tóu pí

เกา ศีรษะ หน้า

(เกาหน้าศีรษะ)⁴⁹

งอมพระงาม

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

⁴⁷ ดูรายละเอียดหน้า 61 ในวิทยานิพนธ์ฉบับนี้

⁴⁸ ดูรายละเอียดหน้า 71 ในวิทยานิพนธ์ฉบับนี้

⁴⁹ ดูรายละเอียดหน้า 71 ในวิทยานิพนธ์ฉบับนี้

บทที่ 6

สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

6.1 สรุปผลการวิจัย

การศึกษาสำนวนกริยา - กรรมแบบสามพยางค์ที่ใช้บ่อยในภาษาจีน สามารถสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. ที่มาและโครงสร้างของสำนวนที่ใช้บ่อยในภาษาจีน

Guànyòngyǔ โดยทั่วไปมีลักษณะสำคัญ คือ เป็นวลีที่มีรูปแบบเฉพาะแน่นอน มีความหมายเป็นนัยกินความกว้างหรือลึกซึ้ง มีความสมบูรณ์ในตัวของสำนวนเอง หรือเป็นเชิงอุปมาเปรียบเทียบ

ที่มาของสำนวนที่ใช้บ่อยในภาษาจีน สามารถจำแนกได้ดังนี้

- ก. Guànyòngyǔ ที่มาจากการดำเนินชีวิตประจำวัน
- ข. Guànyòngyǔ ที่มาจากนิทาน วรรณคดีโบราณ หรือเรื่องเล่าในประวัติศาสตร์
- ค. Guànyòngyǔ ที่มาจากภาษาถิ่น
- ง. Guànyòngyǔ ที่มาจากบทบันทึกในอดีต

โครงสร้างของสำนวนที่ใช้บ่อยในภาษาจีน สามารถแบ่งออกได้เป็น 2 ลักษณะใหญ่ๆ ได้แก่ โครงสร้างทางจำนวนคำ และโครงสร้างทางไวยากรณ์

ก. โครงสร้างทางจำนวนคำ

โครงสร้างทางจำนวนคำของ Guànyòngyǔ ส่วนใหญ่จะประกอบด้วยตัวอักษรจีน 3 ตัว นอกจากนี้ยังสามารถพบ Guànyòngyǔ ที่ประกอบด้วยตัวอักษรจีนมากกว่า 3 ตัวขึ้นไป ได้แก่ Guànyòngyǔ ที่ประกอบด้วยตัวอักษรจีน 4 ตัว และประกอบด้วยตัวอักษรจีน 5 ตัว แต่มีจำนวนไม่มากนัก

ข. โครงสร้างทางไวยากรณ์

โครงสร้างทางไวยากรณ์ของ Guànyòngyǔ ส่วนใหญ่จะเป็นโครงสร้างแบบกริยา - กรรม นอกจากนี้ยังมีโครงสร้างทางไวยากรณ์แบบอื่นๆ ได้แก่ โครงสร้างแบบประธาน - กริยา โครงสร้างแบบประธาน - กริยา - กรรม โครงสร้างแบบหน่วยขยายกริยา - กริยา - กรรม โครงสร้างแบบกริยา - หน่วยเสริมกริยา - กรรม โครงสร้างแบบกริยา - หน่วยเสริมกริยา และโครงสร้างแบบที่มีหน่วยหลักกับหน่วยขยาย

2. เนื้อหาและลักษณะของสำนวนกริยา – กรรมแบบสามพยางค์ที่ใช้บ่อยในภาษาจีน

สำนวนกริยา – กรรมแบบสามพยางค์ที่ใช้บ่อยในภาษาจีน สามารถจำแนกตามเนื้อหา และลักษณะของสำนวนได้ดังนี้

เนื้อหาของสำนวนกริยา – กรรมแบบสามพยางค์ที่ใช้บ่อยในภาษาจีน สามารถจำแนกได้ เป็นสำนวนที่วิพากษ์วิจารณ์สะท้อนปรากฏการณ์ที่ไม่ดีของสังคม สำนวนที่กล่าวถึงสภาพการณ์ที่ไม่ดีของตัวบุคคลและส่วนรวม สำนวนที่กล่าวถึงพฤติกรรมอย่างใดอย่างหนึ่ง สำนวนที่กล่าวถึง เหตุการณ์หรือพฤติกรรมที่ประสบความสำเร็จราบรื่น และสำนวนที่กล่าวถึงความประพุดติหรือ การกระทำที่ดี

ลักษณะเด่นของรูปแบบทางไวยากรณ์และลักษณะที่ใช้ในการสื่อความหมาย สามารถจำแนกได้ดังนี้

ก. รูปแบบทางไวยากรณ์ของ Guànyòngyǔ มีลักษณะเด่นคือ สามารถใช้สำนวนได้ โดยตรง สามารถมีส่วนแทรกในสำนวนได้ สามารถนำกรรมมาไว้ข้างหน้าได้ และสามารถใช้ คำกริยา / กรรมตัวอื่นมาแทนที่คำกริยา / กรรมเดิมในสำนวนได้

ข. ลักษณะที่ใช้ในการสื่อความหมายของ Guànyòngyǔ มีหลายลักษณะคือ สื่อ ความหมายโดยลักษณะการใช้ความเปรียบ สื่อความหมายโดยลักษณะการใช้ความหมายตาม ตัว และสื่อความหมายโดยลักษณะการยืมความหมาย

3. เปรียบเทียบความหมายของสำนวนกริยา – กรรมแบบสามพยางค์ที่ใช้บ่อยใน ภาษาจีนกับสำนวนไทย

สำนวนกริยา – กรรมแบบสามพยางค์ที่ใช้บ่อยในภาษาจีนซึ่งเปรียบเทียบความหมายได้ กับสำนวนไทย มี 5 ประเภทคือ สำนวนที่วิพากษ์วิจารณ์สะท้อนปรากฏการณ์ที่ไม่ดีของสังคม สำนวนที่กล่าวถึงสภาพการณ์ที่ไม่ดีของตัวบุคคลและส่วนรวม สำนวนที่กล่าวถึงพฤติกรรมอย่าง ใดอย่างหนึ่ง สำนวนที่กล่าวถึงเหตุการณ์หรือพฤติกรรมที่ประสบความสำเร็จราบรื่น และ สำนวนที่กล่าวถึงความประพุดติหรือการกระทำที่ดี

4. ภาพสะท้อนจากสำนวนที่ใช้บ่อยในภาษาจีนและสำนวนไทย

สำนวนที่ใช้บ่อยในภาษาจีนและสำนวนไทยต่างก็สะท้อนให้เห็นถึงสิ่งแวดล้อม ทั้งทาง ด้านภูมิประเทศ ภูมิอากาศ พืช สัตว์ สะท้อนให้เห็นถึงวัฒนธรรมในแง่ของชีวิตความเป็นอยู่ คติความเชื่อ และนิทาน วรรณคดี เรื่องราวในพงศาวดารและประวัติศาสตร์ ของคนจีนและคน ไทย ซึ่งมีทั้งเหมือนและต่างกัน

6.2 ข้อเสนอนี้

ในวิทยานิพนธ์เล่มนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาเฉพาะสำนวนที่ใช้บ่อยในภาษาจีนที่ประกอบด้วยตัวหนังสือจีน 3 ตัวและมีโครงสร้างแบบคำผสมกริยา – กรรมเท่านั้น ส่วนสำนวนที่ใช้บ่อยในภาษาจีนที่มีได้ประกอบด้วยตัวหนังสือจีน 3 ตัวและมีโครงสร้างแบบคำผสมในลักษณะอื่นๆ นั้น ยังมีได้ศึกษา แต่ผู้วิจัยพบว่า สำนวนที่ใช้บ่อยในภาษาจีนที่ยังมิได้ศึกษา ก็มีความน่าสนใจและมีคุณค่าในการศึกษาวิจัยเป็นอย่างยิ่ง ดังจะพบได้ว่าสำนวนที่ใช้บ่อยในภาษาจีนบางสำนวนก็มีความหมายเหมือนหรือคล้ายคลึงกับสำนวนไทย ดังนี้

Guànyòngyǔ ที่ประกอบด้วยตัวหนังสือจีน 4 ตัว

吃現成飯

Chī xiàchéng fàn

กิน ทำเสร็จ ข้าว

กินข้าวที่ทำเสร็จแล้ว

แต่เดิมหมายถึง มาทันเวลากินข้าวที่ผู้อื่นทำเสร็จเรียบร้อยแล้ว ปัจจุบันใช้เป็นสำนวนหมายถึง นั่งเสพสุขจากความสำเร็ที่ผู้อื่นได้ทำไว้โดยที่ตนเองไม่ได้ออกแรงใดๆ เลย

ตรงกับสำนวนไทยคือ “ซุบมือเปิบ” หมายถึง ฉวยเอางานที่เขาทำสำเร็จมาด้วยความยากลำบากแล้วนั้นมาเป็นประโยชน์แก่ตัวโดยตนเองไม่ได้ทำอะไรมาก่อนเลย (ขุนวิจิตรมาตรา, 2541: 164)

打馬虎眼

Dǎ mǎ hǔ yǎn

ตี ม้า เสือ ตา

หลอกต้าม้าตาเสือ

ใช้เป็นสำนวนหมายถึง ทำงานแบบขอไปที ทำงานแบบให้พันๆ ตัว ไม่ได้ตั้งใจทำงานจริงจัง

ตรงกับสำนวนไทยคือ “ขอไปที” หมายถึง ทำพอให้รอดตัวไปชั่วคราว ทำให้พอแล้วเสร็จไปได้ (ขุนวิจิตรมาตรา, 2541: 72)

Guànyòngyǔ ที่ประกอบด้วยตัวอักษรจีน 5 ตัว เช่น

賣空頭人情

Mài kōngtóu réngíng

ขาย จอมปลอม น้ำใจ

ขายน้ำใจจอมปลอม

ใช้เป็นสำนวนหมายถึง พูดยาให้ความหวังว่าจะช่วย แต่มีวัตถุประสงค์เพียงว่าให้ผู้ฟังรู้สึกเป็นบุญเป็นคุณ แต่หาให้ความช่วยเหลือตามที่ได้พูดเอาไว้ไม่

ตรงกับสำนวนไทยคือ “ต่อหน้ามะพลับลับหลังตะโก” หมายถึง ต่อหน้าก็รับว่าเป็นอย่างนั้นอย่างนี้ พอลับหลังก็โกหก ไม่ทำตามที่ได้รับไว้ พูดกลับกลอกหลอกหลวง พูดแล้วไม่ทำตามที่พูด (ขุนวิจิตรมาตรา, 2541: 204)

老虎掛念珠

Lǎohǔ guà niànzhū

เสือแขวนลูกประคำ

เสือแขวนลูกประคำ

ใช้เป็นสำนวนหมายถึง แสร้งทำตนเป็นคนดีมีเมตตา แต่ความจริงมีจุดประสงค์ร้ายเหมือนเสือที่แก้งแขวนลูกประคำไว้บนคอ เพื่อทำการล่อเหยื่อให้หลงเชื่อว่าตนเป็นเสือผู้ทรงศีลไม่กินเนื้อ แต่เมื่อเหยื่อติดกับดักหลงเข้ามาใกล้ก็จะเข้าตะครุบเหยื่อนั้นทันที

ตรงกับสำนวนไทยคือ “เสือเด่าจำศีล” หมายถึง เจ้าเล่ห์เพทุบาย เจ้ามายา เปรียบคนที่มีความประพฤติชั่วร้ายไม่ดีเป็นเหมือนเสือ แต่ทำสำรวมสงบเสงี่ยมอย่างคนถือศีล แต่ในใจคอยจ้องหาโอกาสตะครุบเหยื่อ (ขุนวิจิตรมาตรา, 2541: 595)

Guànyòngyǔ ที่มีโครงสร้างแบบประธาน – กริยา เช่น

龍虎斗

Lóng hǔ dòu

มังกร เสือ ต่อสู้

มังกรกับเสือต่อสู้กัน

ใช้เป็นสำนวนหมายถึง คู่ต่อสู้ที่มีฝีมือความสามารถพอๆ กัน พอดีพอเหยี่ยงกัน หรือสมน้ำสมเนื้อกัน มาทำการเผชิญหน้าต่อสู้กัน

ตรงกับสำนวนไทยคือ “เสือพบสิงห์” หมายถึง ผู้ที่มีฝีมือความสามารถพอๆ กัน พอดีพอเหยี่ยงกัน หรือสมน้ำสมเนื้อกัน มาทำการเผชิญหน้าต่อสู้กัน

โครงสร้างแบบประธาน – กริยา – กรรม เช่น

狗吃屎

Gǒu chī shǐ

สุนัข กิน ชี

สุนัขกินชี

ใช้เป็นสำนวนพูดล้อเลียนคนที่หกล้มลงไปนอนหน้าคว่ำ

ตรงกับสำนวนไทยคือ “จับกบ” หรือ “ตะครุบกบ” หมายถึง หกล้มคว่ำลงไปกับพื้น

豬 無 能

Zhū wú néng

หมู ไร้ ความสามารถ

หมูไร้ความสามารถ

ใช้เป็นสำนวนหมายถึง คนที่ไม่มีความสามารถ เปรียบเสมือนหมูที่ไม่มีความสามารถ
อะไร

ตรงกับสำนวนไทยคือ “เป็นหมู” หมายถึง อ่อนแอ ไม่มีกำลัง ไม่มีความสามารถ
(ขุนวิจิตรมาตรา, 2541: 355)

โครงสร้างแบบหน่วยขยายกริยา – กริยา – กรรม เช่น

倒 栽 蔥

Dào zāi cōng

กลับหัวกลับหาง ปลูก ต้นหอม

ปลูกต้นหอมกลับหัวกลับหาง

ใช้เป็นสำนวนหมายถึง ตกจากที่สูง หกคะเมนตีลังกา หัวที่มลงมา

ตรงกับสำนวนไทยคือ “เป่าฝุ่น” หมายถึง หกล้มหน้าคะมำลงไปคลุกฝุ่น

โครงสร้างแบบกริยา – หน่วยเสริมกริยา – กรรม เช่น

絆 住 腳

Bàn zhù jiǎo

พัน หยุด เท้า

พันเท้าเอาไว้

ใช้เป็นสำนวนหมายถึง บุคคลหรือสิ่งของที่เป็นอุปสรรคต่อความเจริญก้าวหน้า

ตรงกับสำนวนไทยคือ “ขัดขวางขัดขาน” หมายถึง กลั่นแกล้ง ขัดขวาง หรือเป็นอุปสรรค
ไม่ให้เจริญก้าวหน้าไปในหน้าที่การงาน

โครงสร้างแบบกริยา – หน่วยเสริมกริยา เช่น

站起來

Zhàn qilai

ยืน ขึ้นมา

ยืนขึ้นมา

ใช้เป็นสำนวนหมายถึง เคยประสบความล้มเหลวมาก่อน แล้วกลับลุกยืนหยัดขึ้นมาใหม่ได้ ตรงกับสำนวนไทยคือ “ลุกขึ้นสู้” หมายถึง ผู้ที่ประสบความล้มเหลวแล้วพยายามลุกขึ้นต่อสู้กับสิ่งต่างๆ จนสามารถยืนหยัดขึ้นมาใหม่ได้ หรือหมายถึง พยายามต่อสู้ เพื่อให้สามารถยืนหยัดขึ้นมาอีกครั้ง

โครงสร้างแบบที่มีหน่วยหลักกับหน่วยขยาย เช่น

命根子

Mìng gēnzi

ชีวิต ราก

ราก (ของ) ชีวิต

ใช้เป็นสำนวนหมายถึง เป็นเสาหลักของชีวิต เป็นที่พึ่งพาของชีวิตให้พอฝากผีฝากไข้ได้

ตรงกับสำนวนไทยคือ “ร่วมโพธิ์ร่วมไทร” หมายถึง เป็นที่พึ่ง ที่อาศัย ให้ได้รับความร่วม

เย็นเป็นสุข

鈴鐺心

Língdāng xīn

กระดิ่ง ใจ

ใจกระดิ่ง

ใช้เป็นสำนวนหมายถึง จิตใจหวั่นไหว ไม่หนักแน่น ไม่มั่นคง เหมือนกระดิ่งที่แกว่งไปมา

ตรงกับสำนวนไทยคือ “น้ำลิ่งบนใบบอน” หมายถึง จิตใจไม่แน่นอน ไม่มั่นคง

豬腦子

Zhū nǎozi

หมู สมอง

สมองหมู

ใช้เป็นสำนวนหมายถึง คนโง่ หัวทึบ

ตรงกับสำนวนไทยคือ “กินแกลบกินรำ” หมายถึง โง่ หรือคนโง่ ไม่มีสมอง เบาปัญญา

สำนวนที่ใช้บ่อยในภาษาจีนดังกล่าวควรจะได้มีการศึกษา และเปรียบเทียบกับสำนวนไทยต่อไป ทั้งนี้เพื่อให้การศึกษาเปรียบเทียบสำนวนที่ใช้บ่อยในภาษาจีนกับสำนวนไทยสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

กรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ และ บริษัท ซี.พี. เซเว่นอีเลฟเว่น จำกัด. 2539. สิ่งดีในวิถี ชีวิตไทย-จีน. กรุงเทพฯ.

กองทัพ เคลือบพนิชกุล. 2542. พจนานุกรมสุภาษิตไทย. กรุงเทพฯ : อักษรวัฒนา.

กองบรรณาธิการนิตยสารสารคดี. 2537. หนังสือภาพความรู้ชุด สิบสองนักษัตรไทย. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์สารคดี.

ขุนวิจิตรมาตรา (สง่า กาญจนาคพันธุ์). 2541. สำนวนไทย. กรุงเทพฯ : ส. เอเซียเพรส.

จิตรา ก่อหนันทเกียรติ. 2539. ความรู้เรื่องจีนจากผู้เฒ่า. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ดอกหญ้า.

ฉิน หยงหลิน. 2526. สำนวนจีนและสำนวนไทย : การศึกษาเปรียบเทียบ. วิทยานิพนธ์ปริญญา
มหาบัณฑิต ภาควิชาภาษาไทย บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ชวน เขียวโชติ. 2505. พจนานุกรมจีน – ไทย. กรุงเทพฯ : บริษัทนานมี จำกัด.

ชุตินา ศิริสมรรถการ. 2540. ประเทศจีน. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์หน้าต่างสู่โลกกว้าง.

ต้าฟู. ตำนานวัดและเทพเจ้าจีน. กรุงเทพฯ : รุ่งแสงการพิมพ์.

นภลัย สุวรรณธาดา. 2528. เนื้อหาของภาษิตและสำนวนไทย. จันทร์เกษม 185 : 46-53.

บุญสิริ สุวรรณเพชร. 2539. พจนานุกรม สำนวน สุภาษิต และคำพังเพยไทย. กรุงเทพฯ :
สำนักพิมพ์ เอส แอนด์ เคบुकส์.

บุญสิริ สุวรรณเพชร. 2541. อธิบายสำนวน สุภาษิต และคำพังเพยไทย. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์เรือน
แก้วการพิมพ์.

ประกายธรรม. 2540. สุภาษิต คติธรรม คัมภีร์ทองของคนจีนโบราณ. กรุงเทพฯ : ธรรมสภา.

ประคอง นิมมานเหมินท์. 2526. ภาษิต. วารสารวัฒนธรรมไทย. 22, 5 : 41- 44.

ประเทือง คล้ายสุบรรณ์. 2529. สำนวนไทย. กรุงเทพฯ : สุทธิสารการพิมพ์.

ประยงค์ อนันตวงศ์. 2539. หล่นบนโต๊ะจีน. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์มติชน.

ประพิณ มโนมัยวิบูลย์. 2541. ไวยากรณ์จีนกลาง. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

เพ็ญแข วัจนสุนทร. 2528. ค่านิยมในสำนวนไทย. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์.

เพ็ญศรี กาญจนมัย และ ผุสดี สัตยมานะ. 2527. จีน. กรุงเทพฯ : บริษัทวรรณคดีการพิมพ์จำกัด.

ภาวิตา สัมมาสติ. 2527. มองค่านิยมของคนไทยจากสำนวนและภาษิต. จันทร์เกษม 176 :

- ราชบัณฑิตยสถาน. 2535. ภาษาิต คำพังเพย สำนวนไทยประเภทต่างๆ. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหา
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ศุภนิมิต. 2530. คมวาทิโนพงศาวดารจีน. กรุงเทพฯ : ภาพพิมพ์.
- ศุภนิมิต. 2530. คมวาทะโนพงศาวดารจีน. กรุงเทพฯ : ภาพพิมพ์.
- ศุภมาศ ทิพย์ลี้อพร. 2528. ลักษณะทางสังคม และวัฒนธรรมจากสุภาษิต. วารสารร่วมพฤษ. 3,
15 : 57- 69.
- ส. สุวรรณ. 2541. สำนวนจีน. กรุงเทพฯ : พิราบสำนักพิมพ์.
- สังข์ พัธโนทัย. 2536. พิชัยสงครามสามก๊ก. กรุงเทพฯ: ประดู่ลาย.
- สุวรรณภา สถาอานันท์ และ เนื่องน้อย บุญเนตร. 2542. คำ : ร่องรอยความคิดความเชื่อไทย.
กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- อาจารย์ยา. 2531. คติธรรม – คำคม คำพังเพย สุภาษิตโบราณ. กรุงเทพฯ : อำนวยสาส์น.
- อุทัย ไชยานนท์. 2540. สำนวนไทย. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์น้ำฝน.

ภาษาจีน

- Běijīng Dàxué Zhōngwénxì Xiàndài Hànyǔ Jiàoyánshì 北京大
學中文系現代漢語教研室. 1993. Xiàndài Hànyǔ 現代漢語.
(ภาษาจีนกลาง) 北京 Běijīng: 商務印書館 Shāngwù Yìnshūguǎn.
Cháng, Jìngyǔ 常敬宇. 1995. Hànyǔ Cíhuì yú wénhuà 漢語詞匯與文
化. (ศัพท์านุกรมภาษาจีนกลางกับวัฒนธรรม) 北京 Běijīng: 北京大學出
版社 Běijīngdàxué Chūbǎnshè.
- Cuī, Fèngchūn 崔奉春. 1980. Hànyǔ Guànyòngyǔ 漢語慣用語.
(สำนวนที่ใช้บ่อยในภาษาจีน) Hànyǔ Xuéxí 漢語學習. Vol.6:26-30.
- Fú, Huáiqīng 符淮青. 1996. Hànyǔ Cíhuì Xuéshǐ 漢語詞匯學
史. (ประวัติ ศัพท์านุกรมจีนศึกษา) 合肥 Héféi: 安徽教育出版社 Ānhuī
Jiàoyù Chūbǎnshè.
- Fú, Huáiqīng 符淮青. 1985. Xiàndài Hànyǔ Cíhuì 現代漢語詞匯.
(ศัพท์านุกรมภาษาจีนกลาง) 北京 Běijīng: 北京大學出版社 Běijīng
dàxué Chūbǎnshè.

- Gāo, Gēdōng 高歌東. 1995. Hànyǔ Guànyòngyǔ Dàcídiǎn 漢語慣用語大辭典. (พจนานุกรมสำนวนที่ใช้บ่อยในภาษาจีน) 天津 Tiānjīn: 天津教育出版社 Tiānjīn Jiàoyù Chūbǎnshè.
- Guō, Tài 郭泰. 1995. Bài dòngwù wéi shī 拜動物為師. (นับถือสัตว์เป็นครู) 北京 Běijīng: 紅旗出版社 Hóngqí Chūbǎnshè.
- Hé, Nǎiguāng 何乃光. 1996. Zhōnghuá Wénhuà Yú Zhìhuì Mólulè 中華文化與智慧謀略. (วัฒนธรรมจีนกับกุศโลบายอันชาญฉลาด) 北京 Běijīng: 華文出版社 Huáwén Chūbǎnshè.
- Lǐ, Shùrén 李恕仁. 1995. Hànyǔ shúyǔ de mínzúxìng yǔ shídàixìng 漢語熟語的民族性與時代性. (ลักษณะทางชนชาติและลักษณะทางยุคสมัยของ สำนวนจีน) Yúnnán Mínzú Xuéyuàn Xuébào (Zhéxué Shèhuì Kēxué bǎn) 雲南民族學院學報 (哲學社會科學版). (วารสารวิทยาลัยชนชาติ ยูนนาน : หมวดปรัชญา สังคมศาสตร์ วิทยาศาสตร์) Vol. 3: 90-94.
- Mǎ, Guófán and Gāo, Gēdōng 馬國凡，高歌東. 1998. Guànyòngyǔ 慣用語. (สำนวนที่ใช้บ่อย) 呼和 Hūhé: 內蒙古人民出版社 Nèiménggǔ Rémín Chūbǎnshè.
- Mǎ, Guófán 馬國凡. 1980. Guànyòngyǔ de xìngzhì 慣用語的性質. (ลักษณะ ของสำนวนที่ใช้บ่อย) Yǔyán Wénxué 語言文學. (ภาษาและวรรณคดี) Vol. 1: 26-30.
- Mǎ, Zhōnglín and Yáng, Guózhāng 馬中林, 楊國章. 1989. Hànyǔ Guànyòngyǔ Cídiǎn 漢語慣用語詞典. (พจนานุกรมสำนวนที่ใช้บ่อยในภาษาจีน) 北京 Běijīng: 現代出版社 Xiàndài Chūbǎnshè.
- Shī, Bǎoyì, Jiāng, Línsēn and Pān, Yùjiāng 施寶義, 姜林森, 潘玉江. 1988. Hànyǔ Guànyòngyǔ Cídiǎn 漢語慣用語詞典. (พจนานุกรม สำนวนที่ใช้บ่อยในภาษาจีน) 北京 Běijīng: 外語教學與研究出版社 Wàiyǔ Jiāoxué yǔ Yánjiū Chūbǎnshè.
- Sūn, Wéizhāng 孫維張. 1989. Hànyǔ Shúyǔxué 漢語熟學. (การศึกษาสำนวนจีน) 吉林 Jílín: 吉林教育出版社 Jílín Jiàoyù Chūbǎnshè.

- Sūn, Zhìpíng and Yè, Mǐnhuá 孫治平, 葉敏華. 1985. Guànyòngyǔ Yì qiāntiáo 慣用語一千條. (จำนวนที่ใช้บ่อยหนึ่งพันคำ) 上海 Shànghǎi: 上海文藝出版社 Shànghǎi Wényī Chūbǎnshè.
- Wáng, Déchūn 王得春. 1994. Xīn Guànyòngyǔ Cídiǎn 新慣用語詞典. (พจนานุกรมจำนวนที่ใช้บ่อย) 上海 Shànghǎi: 上海辭書出版社 Shànghǎi Císhū Chūbǎnshè.
- Wáng, Jié 王杰. Guànyòngyǔ de Qǐyuán hé Yòngfǎ 慣用語的起源和用法. (ที่มาและวิธีการใช้จำนวนที่ใช้บ่อยในภาษาจีน) 香港 Xiānggǎng: 學習出版公司 Xuéxí Chūbǎn Gōngsī.
- Xú, Zōngcái and Yīng, Jùnlíng 徐宗才, 應俊玲. 1985. Guànyòngyǔ Lì shì 慣用語例釋. 北京 Běijīng: 北京語言學院出版社 Běijīng Yǔyán Xuéyuàn Chūbǎnshè.
- Yáo, Yángyuǎn 姚錫遠. 1994. Shúyǔ Wénhuàlùn 熟語文論. (วิเคราะห์สำนวนจีน) Héběi Dàxué Xuébào 河北大學學報. (วารสารมหาวิทยาลัยเหอเป่ย์) Vol.3: 85-91.
- Zhāng, Qīngcháng 張清常. 1993. Zàishuō guànyòngyǔ 再說慣用語. (อธิบายใหม่จำนวนที่ใช้บ่อย) Yǔyán Jiāoxué yú Yánjiū 語言教學與研究. (การสอนภาษากับการวิจัย) Vol.2: 76-81.
- Zhōngguó Shèhuìkēxuéyuàn Yǔyán Yánjiūsuǒ cídiǎn biānjí shì biān 中國社會科學院語言研究所詞典編輯室編. 1998. Xiàndài Hànyǔ Cídiǎn 現代漢語詞典. (พจนานุกรมภาษาจีนกลาง) 北京 Běijīng: 商務印書館 Shāngwù Yìnshūguǎn.
- Zhōu, Péixīng 周培興. 1995. Hànyǔ Guànyòngyǔ Xīnjiě 漢語慣用語新解. (จำนวนที่ใช้บ่อยในภาษาจีนฉบับอธิบายใหม่) 青島 Qīngdǎo: 青島海洋大學出版社 Qīngdǎo Hǎiyáng Dàxué Chūbǎnshè.

ภาคผนวก

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก

ภาคผนวกนี้ คือการแปลสรุปความวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นภาษาจีน

漢語動賓式三字慣用語的內容形式及泰譯研究

§1. 引言

1.1 問題的提出

俗語是各民族文化的遺產，它是民族的天賦、智慧、風俗習慣、歷史事件、倫理道德等等的一面鏡子。不同民族語言也會有相同或相近意義的俗語。

研究者注意到有不少漢語慣用語和泰語成語有相同之處。雖然有人對漢泰俗語進行過比較，但沒有人對漢語慣用語及泰語成語進行過比較，研究者之所以想對它做一些探討，是因為它們有相同點和不同點。

1.2 研究的目的

1. 爲了探討漢語慣用語的普遍性。
2. 爲了探討漢語慣用語的內容和形式。
3. 分析與研究漢語慣用語的意義和泰語成語的類同。
4. 爲了探討漢語慣用語和泰語成語反映的內容。

1.3 假設條件

1. 漢語慣用語和泰語成語的意義和表現手法有相同之處。
2. 漢語慣用語和泰語成語都能夠反映出漢泰兩民族的文化。

1.4 研究範圍

1. 只研究漢語三字慣用語。

2. 只研究漢語動賓式慣用語。

3. 選出來的漢語慣用語和舉的例子是從高歌東(1995)《漢語慣用語大辭典》、王德春(1994)《新慣用語詞典》、馬中林，楊國章(1989)《漢語慣用語詞典》、孫治平，葉敏華(1985)《慣用語一千條》中選出來的。大多數泰語成語是從 ชุนวิจิตรมาตรา (สง่า กาญจนาคพันธุ์ 2541)《สำนวนไทย》、ประเทือง คล้ายสุบรรณ(2529)《สำนวนไทย》、บุญศิริ สุวรรณเพชร(2541)《อธิบายสำนวน สุภาษิต และคำพังเพยไทย》、อุทัย ไชยานนท์(2540)《สำนวนไทย》中選出來的。

1.5 研究方法

1. 研究有關的書。
2. 收集大量有關的漢語慣用語和泰語成語。
3. 比較漢語慣用語和泰語成語的異同。
4. 研究總結，寫成本論文。

1.6 研究的意義和作用

1. 爲了了解 漢語慣用語和泰語成語的異同。
2. 能夠了解漢泰兩民族的文化。
3. 使學習漢語的泰國人和學習泰語的中國人更好的了解漢語慣用語的特點和規律。
4. 是學習漢語和教漢語的泰國人的有用材料。

§2. 漢語慣用語的起源和結構

“慣用語”這一名稱本無專指。慣用語是一種詞組。從字面上講，“慣用語”就是常用的“短語”。1998年，內蒙古人民出版社出版的《慣用語》(馬國凡、高歌東著)曾對“慣用語”作了如下說明：

“慣用語”本身是一種定型的詞組。它的結構是詞組，意義卻是整體化了的。定型的慣用語與一般詞組不同：慣用語是字面意義的虛指，一般詞組則是實指。這裡有兩點是重要的：一，慣用語是一種定型詞組，它從意義到結構都是完整、統一的。慣用語中的構成成份離開了結構的整體就不表示它在慣用語中所表示的意義。在結構上，慣用語有一定的靈活性，它不象成語那樣結構定型性強，但它的結構整體性仍是它存在的不可或缺條件。具體說，沒有“戴高帽”這個定型化格式，就不會有“戴一個高帽子”“戴上一個大高帽”“給一個高帽戴”“拿高帽給他戴”……的變型格式。二，慣用語的整體性在於它的抽象化，也就是虛指。虛指的意義擴大了原詞組各構成成份的意義，使慣用語具有更大的使用範圍，脫離了一般詞組而成為定型詞組，有了“語”的特性。這種抽象虛指意義的產生，其基本途徑就是比喻。比喻手段使得慣用語獲得了超越一般詞組的表意能力。

2.1 漢語慣用語的起源

慣用語與比喻的關係極為密切，沒有比喻就構不成慣用語。下面就緯線方面探索一些慣用語的起源。

2.1.1 起源于日常用語的慣用語

有一些日常用語常常比喻引申為某種概念，這種比喻引申被使用久了，固定下來，由於它們的結構具有慣用語的特點，也就逐漸形成了慣用語。這類慣用語為數不少，可以說是豐富多彩的。例如：

吃現成飯：本指及時吃上別人做的飯菜，虛指不經過自己的勞動而坐享其成。

- 空心湯圓：原指沒有餡的湯圓。比喻說的好聽，可是一無所得。
- 包餃子：是借包餃子比喻實施包圍，一舉全殲。
- 下軟蛋：原指母雞下軟殼蛋，借以比喻被征服，向對方服軟。
- 踢皮球：指對工作互不負責任，推卸責任，推來推去，如同踢皮球一樣。

起源于日常用語的慣用語也包括來自不同行業的專門用語。原屬某一行業的慣用語，只要擴大其使用範圍，增加抽象、概括意義就可能變成慣用語。

由醫學術語衍化形成的慣用語。例如：

- 害軟骨病：指政治上立場不堅定，或意志軟弱。
- 打預防針：借用醫療比喻，是指做預防性工作。

有的來自交通運輸戰線上的慣用語。例如：

- 開快車：喻指加快工作進度，提高辦事效率。
- 開綠燈：喻指准許存在，或提供方便。

有些慣用語，明顯地與商業、貿易、財務有關係。例如：

- 打算盤：喻指合計、盤算、考慮。
- 跑單幫：指往來各地販賣貨物。

有的來自與戲劇、舞台有關係的慣用語。例如：

唱雙簧：原指一種曲藝，由一個人在前表演動作，另一個人在後或說或唱，互相配合。喻指兩人互相勾結，一個公開出面，一個背後操縱。

沒戲看：沒有笑話或熱鬧可看。

2.1.2 起源于典故、傳說的慣用語

像其它固定詞組一樣，歷史上的事件、神話故事和各類傳說，都會在語言中得到反映。典故包括歷史事件和各類傳說。一些慣用語就來源于這些典故。例如：

破天荒：宋孫光憲《北夢瑣言》卷四 21頁，記載：唐時荊州舉人每次考進士都不中，被稱為“天荒”。後來劉蛻考中了，破了“天荒”。喻指第一次出現。

借東風：原指明羅貫中《三國演義》裡諸葛亮在赤壁之戰中借東風之勢火燒曹營的故事。喻指憑借或利用大好形勢。

上西天：是指離開人世。“西天”是傳說中如來佛居住的地方，明吳承恩《西游記》就描繪了唐僧不怕千難萬險立志去西天取經的經過：

“玄奘亦回福寺裡。那本寺多僧與幾個徒弟，早聞取經之事，都來相見，因問：‘發誓願上西天，實否？’玄奘道：‘是實’”。（《西游記》第十二回）

空城計：明羅貫中《三國演義》故事：蜀失街亭後，魏將司馬懿率兵直撲西城，諸葛亮無兵應戰，便設計大開城門，司馬懿疑有埋伏，竟引兵而退。今喻指無實力而虛張聲勢。

2.1.3 起源于方言的慣用語

方言是全民語言的分支。方言有自己的詞匯和語法結構。各方言差不多有自己的慣用語。方言慣用語的使用，有它的地方局限性。在一般情況下，它不大容易被人理解。在作品中為了突出地方性或人物刻畫的需要而使用方言性慣用語。使用方言性慣用語多需要解釋，否則，會影響交際結果。成為通用慣用語的方言慣用語有兩種情形：

一是開始用于某一方言區，以後擴大為共同慣用語，但慣用語語言結構本身不帶方言(詞匯和語法的)特征。這種慣用語易于成為共同性的，方言性質不明顯。例如：

跑起來：東北方言，指得勢、運氣好。

打飢荒：東北方言，喻指資金或物資短缺，造成困難。

夾生飯：陝西方言，原指沒有熟透的飯食。喻指事情辦得不徹底或學習似懂非懂。

另一種是慣用語的結構或成分，方言性強，開始通行本方言區，以後逐步擴大使用範圍而被吸收為共同慣用語。例如：

吵窩子：北方方言，指一家人自相爭吵。

拆爛污：吳方言，指因偷懶或不負責任，把事情搞壞了。

閑磕牙：北京方言，閑談、聊天。

2.1.4 起源于書面語的慣用語

來源于書面語的慣用語，除前述典故、傳說之外，主要是前人的言行記錄。由于歷史偏見，上層文人不重視慣用語，許多來源很久的慣用語不見書面記載，只作為口語流傳，見于記載的就不多了。見于書面記載的如：

有外心：產生不忠誠于自己的配偶而愛上別人的念頭。

耳邊風：比喻聽到別人的勸告或囑咐，自己以為無足輕重，根本不放在心上，或不予理睬。

見閻王：迷信稱地獄之神為閻王。見閻王，婉指死亡，多作詈詞。

說大話：指說虛妄浮誇的話。

起風波：喻指出現紛擾、事端。

2.2 慣用語的語言結構

慣用語的語言結構可以分成慣用語的字數和慣用語的語法結構。

2.2.1 慣用語的字數

慣用語在語言結構上，音節(字數)都很短，多數是三個音節的詞組。多于三音節的慣用語，數量相對少一些。

三個音節的慣用語，例如：

打遊擊：原指對敵人進行靈活分散的、神出鬼沒的襲擊。喻指從事沒有固定地點的流動性工作或活動。

打牙祭：源自西南方言。原指每逢月初、月中吃一頓有葷菜的飯。現泛指吃一頓豐盛的飯菜。

捧臭腳：泛指故意吹捧或極力奉承別人。

拍馬屁：喻指阿諛奉承，巴結討好他人。

四個音節的慣用語：例如

吃大鍋飯：喻指不論工作好壞，貢獻大小，都獲得相同報酬。

吃回頭草：喻指不得已而走回頭路，重操舊業。

吃後悔藥：喻指事後懊悔。

打馬虎眼：北方方言，指做事不認真、敷衍了事。

五個音節的慣用語：例如

賣狗皮膏藥：比喻光說好聽的話欺騙別人。

賣空頭人情：指故意給人以有名無實不發生作用的恩惠，使人感激。

老虎掛念珠：比喻假慈悲、充善人。

2.2.2 慣用語的語法結構

慣用語的語法結構以動賓關係為基本形式，同時也有主謂關係、主謂賓關係、狀謂賓關係、謂補賓關係、謂補關係、偏正關係等。

2.2.2.1 動賓關係的如：

賣(動)骨頭(賓)：比喻故意顯表自己堅強不屈的骨氣。

磨(動)嘴皮(賓)：指爭辯、扯皮、勸說等。

坐(動)飛機(賓)：比喻工作出色，速度快、數量多、質量好。

吹(動)牛皮(賓)：比喻誇海口、說大話。

2.2.2.2 主謂關係的如：

鳥獸(主)散(謂)：形容人群紛紛離散。

龍虎(主)斗(謂)：比喻勢均力敵的激烈鬥爭。

2.2.2.3 主謂賓關係的如：

狗(主)吃(謂)屎(賓)：喻指身體前傾朝下跌倒的姿勢有如狗吃屎。

鼠(主)見(謂)貓(賓)：比喻驚嚇得不敢動彈。

鬼(主)吹(謂)燈(賓)：比喻騙人的瞎話。

嘴(主)啃(謂)泥(賓)：比喻失敗或倒霉。

豬(主)無(謂)能(賓)：比喻沒有能力、不能幹什麼的人。

2.2.2.4 狀謂賓關係的如：

倒(狀)栽(謂)蔥(賓)：比喻跌倒時頭先著地。

外(狀)插(謂)花(賓)：特指漁船爲了加快行駛，在主帆之外另加小帆。

閑(狀)打(謂)牙(賓)：指閑談、聊天。

2.2.2.5 謂補賓關係的如：

絆(謂)住(補)腳(賓)：喻指阻礙前進的人或物。

睜(謂)開(補)眼(賓)：形容看清楚或看透徹。

把(謂)穩(補)舵(賓)：比喻穩當可靠的途徑。

2.2.2.6 謂補關係的如：

掛(謂)起來(補)：比喻把某件事情暫時放一放，等以後再處理。

站(謂)起來(補)：指被“打倒”的幹部經過審查，認爲沒有問題或問題不大而重新出來工作。

2.2.2.7 偏正關係的如：

命(偏)根子(正)：比喻最受某人重視的人或晚輩。

賤(偏)骨頭(正)：比喻不知自尊和不知好歹的人。

鈴鐺 (偏) 心 (正) : 比喻搖擺不定、沒有主意的人。

搖錢 (偏) 樹 (正) : 比喻被用來獲得錢財的人或物。

豬 (偏) 腦子 (正) : 比喻愚笨糊塗的腦袋。

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

§3. 漢語動賓式三字慣用語的內容和形式的特點

3.1 漢語動賓式三字慣用語的內容

漢語動賓式三字慣用語的內容可以分成五大類：

3.1.1 批評揭露不良的社會現象。例如：

戴高帽：喻指恭維人或受人恭維。

穿小鞋：喻指打擊報復或故意刁難。

抱粗腿：喻指巴結、攀附有權勢的人。

開後門：喻指違反規定的制度向他人提供方便和好處的不正之風。

開倒車：喻指違反事物發展趨向，向後倒退。

踢皮球：指對工作互不負責任，推卸責任，推來推去，如同踢皮球一樣。

3.1.2 說明個人和集體不良的狀況。例如：

背黑鍋：喻指無辜擔戴罪名。

背包袱：比喻背上了影響思想或行動的沉重負擔。

出冷汗：代指感到震驚、害怕、擔心。

出亂子：指出差錯、出毛病、引起災禍。

出洋相：指鬧笑話、出丑。

吃鴨蛋：喻指得零分。

3.1.3 說明某種一般的行爲。例如：

開夜車：比喻爲了趕時間而利用夜間工作或學習。

出點子：指想辦法，出主意。

打官司：喻指爭辯或評理。

打頭陣：比喻各項工作搶在前邊，帶頭猛干。

3.1.4 說明某種成功或順利的社會行爲。例如：

爭上游：指努力爭取先進地位。

上軌道：比喻事情開始正常而有秩序的進行。

攀高峰：喻指牟求更高的職位或向更高的目標前進。

坐江山：喻指掌握國家政權。

3.1.5 說明某種好的品德行爲。例如：

有肝膽：比喻坦白誠懇，能舍己爲人。

有骨氣：比喻具有剛強不屈的氣概、品質、精神。

有頭腦：比喻善于思考問題，具有分析能力，有獨立見解。

有眼力：觀察仔細，辨別是非好壞的能力強。

3.2 漢語動賓式三字慣用語的形式特點

漢語動賓式三字慣用語的形式特點，可分爲：

3.2.1 漢語動賓式三字慣用語的結構特點

在結構上，慣用語是詞組，但在句子中情況有不同。慣用語有一定的固定格式，但使用時結構上比較靈活，有時中間可以插入其它成分，有時成分可以倒置或重選，還有其它結構變體。漢語動賓式三字慣用語的結構特點，可分爲四種：

3.2.1.1 整體使用

每個漢語慣用語都可以整體使用，但有一些慣用語只能整體使用而不能使用其它成分。例如：

辦後事：指辦理喪事。

例：潛伏在敵軍司令部的趙平飛，望著敵軍一片慌亂的情景，暗自說道：“這兔崽子準備辦後事了。”

拔短梯：喻指與人合作，不守信意而中途退出，給其他合作者造成損害。

例： 我們醜話說在前，這事要麼就別幹，要麼就幹到底，不能隨便拔短梯。

擺擺渡：喻指請第三者轉遞。多見于公交車輛上請人幫組遞錢和車票等。

例： 喂，中門有人買票哦？來，請擺擺渡，傳一傳。

3.2.1.2 中間可以插入其它成分。

有不少漢語慣用語，中間可以插入其它成分。常見的成分如：了，著，過，量詞，‘的’字結構和其它成分，另外還可以插入重疊詞等。

中間可以插入‘了’成分的如：

擺攤子：喻指工作全面鋪開。

例一： 這項試驗就這樣定了，你們先去擺攤子，過幾天我們這些後續人員一到就動手。

例二： 他先在自己家裡擺開了攤子，認真做好實驗前的一切工作。

中間可以插入‘著’成分的如：

安下腳：安排下住處。

例一： 梁寶成安下腳兒以後，就千方百計地打聽龍潭街上的情況。

例二： 他們在找個地方安下著腳。

中間可以插入‘過’成分的如：

擺擂台：喻指同人比高低或與人挑戰。

例一： 翻砂車間決定向其他車間擺擂台，保證提前七天完成五月份生產任務。

例二：也難怪，他們“放衛星”時插過紅旗，“學大寨”時擺過擂台，結果都錯了。

中間可以插入‘量詞’成分的如：

卸包袱：喻指擺脫負擔。

例一：李先生正想卸包袱，不要再負擔這麼大的任務了。

例二：馬國強長吁口氣，像卸個包袱。

中間可以插入‘的’字結構成分的如：

綁手腳：喻指限制他人思想言行。

例一：如果一味採用“綁手腳”的方式，把學生關在教室裡，不讓他們進行正常的文體活動，就會妨礙他們身心的健康。

例二：雖然張麗已經嫁給了劉海光，但她并不希望劉海光綁她的手腳。

中間可以插入‘數詞’成分的如：

花心血：花費精力，付出代價。

例一：告訴你吧，花心血的日子剛剛開始，大風大浪還在後邊。

例二：這劇本再不好，這幾天幾夜，我總算是花了一點兒心血吧？

中間可以插入‘重疊詞’成分的如：

礙手腳：喻指妨礙人家作事情、給人帶來不便。

例一：他要走就讓他走，省得呆在這兒礙手腳。

例二：來自深刻教訓的預防措施，對於缺乏覺悟的人，可能是礙手礙腳的清規戒律。

3.2.1.3 賓語可以提前。

許多漢語慣用語，賓語可以提前。例如：

搬石頭：喻指排除障礙。

例一：如果能及早搬石頭，把不利團結的因素掃除掉，局面就不至于這麼糟糕。

例二：現在什麼問題都沒有了，我們已經把那塊石頭搬走了。

拔蘿蔔：喻指把人調離或打發走。

例一：老趙，眼下生產這麼緊張，你用拔蘿蔔的方法是不行的。

例二：丁鈺平有缺點，但是，廠裡只有他能勝任這一項工作，這蘿蔔是拔不得的，你也是知道的。

擺門面：指講排場、裝飾外表。

例一：要多做實事，少擺門面。

例二：爹還是想不通：“婚事新辦，不大操大辦，這可以；但是，我就你這麼個兒子，門面還是要擺擺的，就擺三張酒席，總行吧？”

3.2.1.4 動詞 / 賓語可以替換。

改換慣用語的某一個結構成分，但整個結構方式和結構關係並沒有改變。

動詞可以替換的如：

哭鼻子：指哭。

動詞“哭”可以換成“抹”也作“抹鼻子”。

擺架子：自以爲了不起而故意裝腔作勢。

動詞“擺”可以換成“拿”也作“拿架子”。

賓語可以替換的如：

炒冷飯：重複別人說過的話做過的事。

賓語“冷飯”可以換成“剩飯”也作“炒剩飯”。

聽壁腳：俗指躲在牆外聽人家講話。

賓語“壁腳”可以換成“壁根”也作“聽壁根”。

3.2.2 漢語動賓式三字慣用語的表現手法

漢語動賓式三字慣用語的表現手法，可以分爲三種：

3.2.2.1 比喻

在慣用語的總和中，占絕大多數的是比喻性質的，比喻是慣用語意義表達的基本手法。例如：

唱高調：比喻說不切實際的漂亮話或光說漂亮話而不實際去作。

唱：原來的意義：口中發出樂音；依照樂律發出聲音

現在的意義：說話

高調：原來的意義：高的調門兒

現在的意義：漂亮話

啃骨頭：擔負很重要的任務。

啃：原來的意義：一點一點地往下咬

現在的意義：擔任、擔負

骨頭：原來的意義：骨骼

現在的意義：重要的任務

耍把戲：喻指玩弄欺騙人的手段。

耍：原來的意義：玩弄

現在的意義：欺騙人

把戲：原來的意義：江湖藝人表演雜技、魔術、馬戲等技藝

現在的意義：欺騙人的手段

澆冷水 : 喻指打擊人的熱情, 挫傷人的積極性。

澆 : 原來的意義: 澆灌
現在的意義: 打擊、挫傷

冷水 : 原來的意義: 涼水
現在的意義: 受到意外的打擊或希望突然破滅

走鋼絲 : 比喻從事冒險或危險的工作。

走 : 原來的意義: 走、跑
現在的意義: 做、從事

鋼絲 : 原來的意義: 鋼絲繩
現在的意義: 冒險或危險的工作

3.2.2.2 直接說明

使用直接說明表現手法的慣用語, 例如:

幫倒忙 : 由于失誤, 不但沒有幫上忙, 反而給人增加麻煩。

幫 : 原來的意義: 幫助
現在的意義: 幫助

倒忙 : 原來的意義: 向相反的方向幫忙
現在的意義: 向相反的方向幫忙

拜把子 : 俗指結為異姓兄弟。

拜 : 原來的意義: 恭敬地與對方結成某種關係
現在的意義: 恭敬地與對方結成某種關係

把子 : 原來的意義: 把兄弟
現在的意義: 把兄弟

愛面子 : 注重體面, 怕別人看不起。

愛 : 原來的意義: 喜歡
現在的意義: 注重

面子：原來的意義：體面
現在的意義：體面

3.2.2.3 借代

使用借代表現手法的慣用語，例如：

有胃口：喻指有容納的能力。

有：原來的意義：有
現在的意義：有

胃口：原來的意義：食慾
現在的意義：容納的能力

有頭腦：比喻善于思考問題，具有分析能力，有獨立見解。

有：原來的意義：有
現在的意義：有

頭腦：原來的意義：腦筋
現在的意義：思想能力

做手腳：暗中玩弄舞弊手段。

做：原來的意義：從事某種活動
現在的意義：進行、從事某種活動

手腳：原來的意義：手跟腳
現在的意義：舉動或動作

咬耳朵：比喻湊近耳朵低聲說話，不讓別人聽見。

咬：原來的意義：上下牙齒用力對著
現在的意義：湊近

耳朵：原來的意義：人或動物的聽覺器官
現在的意義：聽覺器官，聽力

拌舌頭 : 指吵嘴, 爭辯。

拌 : 原來的意義: 攪和

現在的意義: 吵

舌頭 : 原來的意義: 舌頭

現在的意義: 話語、言語

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

§4. 漢語動賓式三字慣用語與泰語成語對比

不少漢語動賓式三字慣用語跟泰語成語有相同或相近的意義。漢語動賓式三字慣用語與泰語成語對比，按它的內容可以分成五大類：

1. 批評揭露不良的社會現象。
2. 說明個人和集體不良的狀況。
3. 說明某種一般的行爲。
4. 說明某種成功或順利的社會行爲。
5. 說明某種好的品德行爲。

4.1 漢語動賓式三字慣用語與泰語成語的意義相同或相近，內容有關批評揭露不良的社會現象。可以分成七類：

4.1.1 恭維人，巴結討好他人。例如：

戴高帽	泰語成語：	“ยื่นยอปอขึ้น”
抱粗腿		“กอดแข้งกอดขา”
舔屁股		“เลียแข้งเลียขา”
拍馬屁		“ตีต๊าก”

4.1.2 賺錢，賄賂或接受賄賂。例如：

開後門	泰語成語：	“กินนอกกินใน”
塞紅包		“หยอดน้ำมัน”
塞腰包		“กินขามู” 或 “กินเครื่องเช่น”
通關節		“ใช้เส้น” 或 “เล่นเส้น”
遞條子		“同上”

4.1.3 制造謠言，誣蔑中傷他人，說大話。例如：

潑髒水	泰語成語：	“สาดโคลน”
上眼藥		“ใส่ถ้อยร้อยความ”

放風聲	“ปล่อยข่าว”
放邪火	“ใส่ไฟ”
說白話	“ปั้นน้ำเป็นตัว”
說鬼話	“ลั่นกะลางน”
說瞎話	“ตอหลดตอแหล”
說壞話	“นินทาภาเล”
添作料	“ใส่ไร่”
吹牛皮	“ปากเป็นห้องกระแต”
說大話	“คุยโวโอ้อวด”
揭謎底	“นกกะปูด”

4.1.4 訛詐他人，取巧、占便宜。例如：

踏狗尾	泰語成語：	“รัดนาทาเร้น”
耍尖頭		“ทำนายนหลังคน”
討便宜		“เอารัคเอาเปรียบ”
占便宜		“同上”
撿便宜		“同上”
拖狗皮		“กาฝาก”
吃白飯		“การกินการอยู่ใครไม่สู้พ่อ การพวยการต่อพ่อ ไม่สู้ใคร”

4.1.5 不負責任、做事不認真。例如：

踢皮球	泰語成語：	“โยนกลอง”
拍屁股		“สะบัดก้น”
當兒戲		“ทำที่เล่นที่จริง”
交白卷		“คอนยักๆ สักแต่ว่าคน”
泡病號		“ป่วยการเมือง”

4.1.6 向下滑跌，降低預定計劃。例如：

坐滑梯	泰語成語:	“ถอยหลังเข้าคลอง”
打折扣		“ลงหัว”

4.1.7 批評揭露其它不良的社會現象。例如:

耍威風	泰語成語:	“วางก้าม”
穿小鞋		“คิดบัญชี”
少心眼		“เผอเรอกะเขอกันรั้ว”
上賊船		“คบคนพาลพาลพาไปหาผิด”
喝白醋		“ตาร้อนตาไฟ”
裝紅臉		“ปากปราศรัยใจเชือดคอ”
打耳光		“ปากว่าตาขยิบ”
戴綠帽		“สวมเขา”
有外心		“นอกใจ”
刮鼻子		“เหยียบจมูก”
使絆子		“จระเข้ขวางคลอง”
踏沉船		“ได้ทีขึ้นพะไล”

4.2 漢語動賓式三字慣用語與泰語成語的意義相同或相近，內容有關說明個人和集體不良的狀況。可以分成四類:

4.2.1 遭受重大損傷或失敗，感到震驚、害怕、擔心。例如:

傷元氣	泰語成語:	“อกไหม้ได้ขม”
抓頭皮		“งอมพระราม”
下地獄		“ตกนรกทั้งเป็น”
走背運		“เคราะห์น้ามยามร้าย”
有枝節		“ความวุ่นไม่ทันหาย ความควายเข้ามาแทรก”
捏把汗		“หายใจไม่ทั่วท้อง”
出冷汗		“เหงื่ออกพ่นตก”
碰釘子		“เจอตอ” 或 “มาประจัญ”
碰破頭		“ล้มตุกคลูกคลาน”

吃苦果

“จัวใครเข้าคอกใคร” 或
“จัวใครยอมเข้าคอกคนนั้น”

4.2.2 沒有臉面、丟人、出丑。例如：

出洋相

泰語成語： “หน้าแตก”

沒臉面

“เสียหน้า”

丟面子

“ขายหน้าขายตา”

鬧笑話

“หน้าต๋ม”

4.2.3 說明不良的任務或學習狀況。例如：

背黑鍋

泰語成語： “กระโดนห้องพระโรง”

剩尾巴

“เรือล่มเมื่อจอด”

挑重擔

“ตกลูก”

砸飯碗

“เตะฝุ่น”

卷鋪蓋

“ม้วนเสื่อ”

失身分

“ตกกระป๋อง”

吃鴨蛋

“กินไข่”

吃燒餅

“กินไข่”

4.2.4 說明其它個人或集體不良的狀況。例如：

沒門兒

泰語成語： “สิ้นประตู”

鬧飢荒

“ถึงแตก”

散攤子

“ขาดกัน”

吐舌頭

“ถอดลิ้น”

扎耳朵

“บาดหู”

背床板

“ล้มหมอนนอนเสื่อ”

掉腦袋

“ถูกเก็บ”

堵嘴巴

“ปิดปาก”

舉白旗

“ยกธงขาว”

斷香煙

“ตาลยอดด้วน”

4.3 漢語動賓式三字慣用語與泰語成語的意義相同或相近，內容有關說明某種一般的行爲。可以分成六類：

4.3.1 說明某種一般的行爲，有關說話。例如：

磨舌頭	泰語成語：	“ตบปาก”
磨嘴皮		“เป็นปากเป็นเสียง”
繞圈子		“ชักแม่น้ำทั้งห้า”
耍貧嘴		“พูดเป็นต้อยหยอ”
說談話		“บ้าน้ำลาย”
打啞謎		“กลิ้งเป็นลูกมะนาว”
借題目		“ไปน้ำจุ่น ๆ”
借因頭		“ลากหนามจุกช่อง”
費口舌		“พูดไปสองไพเบี้ย นิ่งเสียตำลึงทอง”
揭蓋子		“เปิดโปง”
揭老底		“เปิดอก”
罵大街		“ตีวัวกระทบคราด”

4.3.2 說明某種一般的行爲，有關工作、做事、負責任。例如：

耍扁擔	泰語成語：	“เก็บเบี้ยใต้ถุนร้าน”
甩袖子		“ไม่เป็นไล่เป็นพาย”
修地球		“หลังสู้ฟ้าหน้าสู้ดิน”
抱佛腳		“ออกเรือหาก่อ ตั้งหม้อหาพิน”
擦屁股		“ตีท้ายน้ำ”
打頭陣		“หัวเรือใหญ่”

4.3.3 說明某種一般的行爲，有關思想、想辦法、出主意。例如：

做春夢	泰語成語：	“ฝันหวาน”
做美夢		“สร้างวิมานในอากาศ”
說夢話		“มั่งมีในใจ แล่นใบบนบก”
出點子		“ลงเนื้อเห็น”

拍腦袋	“คิดอ่าน”
拾鞋底	“หัวเก่า”
唱反調	“ขัดข้อ”

4.3.4 說明某種一般的行爲，有關人死亡。例如：

睡長覺	泰語成語： “ไปค้าถ่าน”
見上帝	“ไปไหว้พระจุฬามณี”
進棺材	“ดินกลบหน้า”
回老家	“ไปบ้านเก่า”
尋短見	“คิดสั้น”

4.3.5 說明某種一般的行爲，有關心情，感情，人情。例如：

裝兔子	泰語成語： “ใจเป็นปลาชิว”
夾尾巴	“หางจุกตุต”
發脾氣	“กินรังแตน”
沒心肝	“ใจจืด”
沒良心	“ใจไม้ไผ่ระกำ”

4.3.6 說明其它某種一般的行爲。例如：

給面子	泰語成語： “ไว้หน้า”
傷面子	“หักหน้า”
開眼界	“เปิดหูเปิดตา”
牽鼻子	“จูงจมูก”
撒巴掌	“ตัดหางปล่อยวัด”
塞牙縫	“น้ำลายไก่” 或 “กระเป่าเบา”
耍態度	“กุกะมะเทิ่ง”
守活寡	“แม่มายร้ายทาน”
挖根子	“หาต้นตอ”
壓床板	“นอนเป็นท้าวกุมภกันท์”
摘帽子	“ใส่ตะกร้าล้างน้ำ”

照鏡子	“ตักน้ำใส่กะโหลกชะโงกดูเงา”
裝孫子	“ตีหน้าเศร้า”
撞太歲	“ลัฟเพล็ดตา”
走板眼	“นอกบาลี”
走岔道	“เห็นกงจักรเป็นดอกบัว”
爆冷門	“มาเหนือเมฆ”
嘗禁果	“ชิงสุกก่อนห่าม”
吃喜糖	“กินขันหมาก”
吹糖人	“ปอกกล้วยเข้าปาก”
打基礎	“เหยียบเต่าเต็มตีน” 或 “เหยียบเต่าสองตีน”
打交道	“ไปมาหาสู่”
灌馬尿	“กินยอดข้าว”
喝墨水	“คงแก่เรียน”
有墨水	“ปัญญาชน”
破天荒	“มาชก”
安下腳	“ฝังรอกฝังราก”

4.4 漢語動賓式三字慣用語與泰語成語的意義相同或相近，內容有關說明某種成功或順利的社會行爲。例如：

爭上游	泰語成語：“ถึงหลักชัย”
攀高峰	“ขึ้นสูยอดเขา”
坐江山	“กินบ้านผ่านเมือง”
有臉面	“มีหน้ามีตา”
有苗頭	“เห็นหน้าเห็นหลัง”
坐火箭	“ขึ้นหม้อ”
發利市	“ขายดีเป็นเทน้ำเทท่า”
抓大魚	“ตกปลาตัวใหญ่ได้”
走好運	“ราชรถมาเกย”
走紅運	“ดวงขึ้น”
交紅運	“บุญหล่นทับ”

走黃路	“ทำมาค้าขึ้น”
發洋財	“มือขึ้น”
掛上號	“ขึ้นชื่อ”

4.5 漢語動賓式三字慣用語與泰語成語的意義相同或相近，內容有關說明某種好的品德行爲。例如：

看風頭	泰語成語：“ดูทิศทางลม”
試風頭	“ชิมलग”
豎旗幟	“เป็นแม่แบบ”
有肝膽	“น้ำใสใจจริง”
合拍子	“เหมาะเจาะ”
打勤勞	“ฝนทั่งให้เป็นเข็ม”
有骨氣	“ไม่ยอมก้มหัวให้”
有眼光	“มองการณ์ไกล”
識時務	“รู้ทิศทางลม”

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

§.5 漢語慣用語和泰語成語表達的觀念

漢語慣用語是一種民族文化現象，因為慣用語真實地反映了民族的地理、歷史事件、歷史人物、生活方式、語言文化，同時也反映出民族的心態和風俗等。

當我們把漢語慣用語來跟泰語成語作比較，發現漢語慣用語和泰語成語都反映出地理、地形氣象、社會生活、民族的風俗習慣、宗教信仰等。

5.1 地理

雖然中國和泰國都在亞洲，又都是農業國家，但中國和泰國的地形氣象卻有異同。中國是一個大國家。中國的面積比泰國大十八倍。泰國的地形跟中國中部和南部的地形很相近，大部分是平原。中國西部是高原，西北部是沙漠和田野之地。

中國的氣象有四個季節，就是春天、夏天、秋天和冬天。中國的冬天會下雪。泰國的氣象有三個季節，那就是夏天、雨天和冬天。泰國的冬天天氣不冷，也不會下雪。

中國和泰國的地形氣象有異同，因此，兩個國家的植物和動物也有異同。

漢語慣用語和泰語成語反映出地形、氣象、植物和動物的異同可以分爲：

5.1.1 地形

有些漢語慣用語和泰語成語反映出地形。中國和泰國的地形都有山河等。例如：

攀高峰	泰語成語：	“ขึ้นสูยอดเขา”
坐江山		“(กินบ้านผ่านเมือง) ¹ ”
爭上游		“(ถึงหลักชัย)”

¹ 這一節裡，在括弧號裡的漢語慣用語或泰語成語，是指那些漢語慣用語或泰語成語不是用來當例子，卻舉它們來跟例子比較意義。

(繞圈子)	“ชักแม่น้ำทั้งห้า”
(坐滑梯)	“ถอยหลังเข้าคลอง”

5.1.2 氣象

中國的氣象和泰國的氣象有異同。中國的氣象有四個季節，有些漢語慣用語以“冰”或“雪”為語素組成，這反映出中國的冬天天氣很冷，又下雪，也有些慣用語說到“春天”或“秋天”，但是泰語成語不說這些，只說到“雨”，因為泰國的氣象只有三個季節，泰國的冬天天氣不冷，也不下雪。

漢語慣用語和泰語成語反映出中國的氣象和泰國的氣象相同的如：

看風頭	泰語成語：“ดูทิศทางลม”
試風頭	“(ชิมลอง)”
暴風雨	“ฝนตกไม่มีเค้า”
及時雨	“(ระฆังช่วยชีวิต)”

漢語慣用語和泰語成語反映出中國的氣象和泰國的氣象不同的如：

做春夢	泰語成語：“ฝันหวาน”
滾雪球	“(ขึ้นหม้อ)”
打秋風	“(ต้มตุ๋น)”

5.1.3 植物

中國的植物和泰國的植物有異同。漢語慣用語和泰語成語反映出中國的植物和泰國的植物相同的如：

鐵西瓜	泰語成語：“ลูกน้อยหน้า”
拔蘿蔔	“(ตุลย์)”
蘿蔔頭	“(ลูกเมียน้อย)”
(走岔道)	“เห็นกงจักรเป็นดอกบัว”

不過，也有些漢語慣用語和泰語成語反映不同的植物，如有些漢語慣用語說到桃花、楊樹、柳樹等，這些植物，泰國沒有，所以泰語成語就沒有說到。例如：

桃花源	泰語成語：“เมืองลับแล”
桃花運	“(บุญหล่นทับ)”
楊柳情	“น้ำกลิ้งบนใบบอน”

有些泰語成語說到椰子，因為在泰國各地方都有，很容易找到，但漢語慣用語沒有說到，因為椰子只在中國的海南島和云南省才有。泰語成語說到椰子的如：

เอามะพร้าวห้าวไปขายสวน	: 班門弄斧，倒販檳榔到廣東
กบใต้กะลาครอบ	: 井底之蛙

5.1.4 動物

漢語慣用語和泰語成語都反映動物，如牛、水牛、雞、老虎、猴子、鳥、魚等等。有些漢語慣用語和泰語成語以那些動物為語素組成。也有些漢語慣用語和泰語成語的意義和那些動物有關。例如：

牽鼻子	泰語成語：“จูงมูก”
吹牛皮	“(ปากเป็นร่องกระแต)”
(有枝節)	“ความจิวไม่ทันหาย ความควายเข้ามาแทรก”
抓大魚	“ตกปลาตัวใหญ่ได้”
耍猴兒	“(หยอกเข้ากระเช้าหน่ย)”
踏狗尾	“(รีดนาทาเร้น)”
拖狗皮	“(กาฝาก)”
吃鴨蛋	“กินไข่”
裝兔子	“ใจเป็นปลาจิว”

不過，有些漢語慣用語和泰語成語反映出兩國有不同的動物。中國大象和鱷魚很少，只在雲南省的南部能見到大象，只在長江的南部能見到鱷魚。但是，這兩種動物在泰國各地都有。

狐狸、狼和羊在中國各地都有，可是很少在泰國見到。因此，有些漢語慣用語以“狐狸”、“狼”和“羊”為語素組成或說到那些動物，卻不說到大象和鱷魚。有些泰語成語以“大象”或“鱷魚”為語素組成和說到這些動物，卻不說到狐狸、狼和羊。例如：

狐狸精	泰語成語：“(แปดเหลี่ยมแปดคม)”
老狐狸	“เสือลากหาง”
中山狼	“(ใจมีพินินชาติ)”
替罪羊	“แพะรับบาป”
网中魚	“อ้อยเข้าปากช้าง”
使絆子	“จระเข้ขวางคลอง”

5.2 文化

我們可以把“文化”分成兩種，一種是生活文化，另一種是宗教信仰文化。生活文化可以分為食、住、生、死等文化。宗教信仰文化可以分成宗教、魂魄、靈魂、鬼怪、運氣、命運等文化。

5.2.1 生活文化

中國和泰國的地理有異同，這種因素使中國人和泰國人的文化有異同。反映出生活文化的漢語慣用語和泰語成語，可以分成四種：

5.2.1.1 食、飯食

漢語慣用語和泰語成語都反映出中國人和泰國人的飯食有異同。中國人和泰國人都吃飯，不過，泰國人除了吃飯還吃辣湯菜。中國人尤其是中國北部的人，除了吃飯還吃麵粉做的食物如麵、餃子等等。例如：

吃白飯	泰語成語：“(การกินการอยู่ใครไม่คู่พอ การพวยการต่อพื่อไม่คู่ใคร)”
包餃子	“(ล้อมกรอบ)”
(恩情話)	“ข้าวแดงแกงร้อน”

另外，中國人和泰國人吃飯的方式也不同。中國人用筷子吃飯，而泰國人除了用勺子吃飯，還用手吃飯。如：

動筷子	泰語成語：“กินข้าวกินปลา”
(吃現成飯)	“จับมือเปิบ”

5.2.1.2 住房

有些漢語慣用語和泰語成語都反映出人民的住房或室宇。中國人和泰國人的住房有異同。中國人和泰國人都喜歡建築有地基的住房，用木頭或磚來造壁，房子裡都有門出入。中國人和泰國人住房的不同點是泰國人喜歡住在高腳室底下空地的室宇。漢語慣用語和泰語成語反映出人民的住房或室宇的如：

聽壁腳	泰語成語：“หน้าต่ามีหู ประตूमืดตา”
開後門	“(กินนอกกินใน)”
(耍扁擔)	“เก็บเบี้ยใต้ถุนร้าน”

5.2.1.3 生育

有些漢語慣用語和泰語成語都反映出漢泰民族的生育文化對兩國人民的思想有很大的影響。例如：

生死交	泰語成語：“(เคียงบ่าเคียงไหล่)”
生死戀	“(ถือไม้เท้ายอดทอง กระบองยอดเพชร)”
八輩子	“เจ็ดชั่วโคตร”
(安下腳)	“ฝังรอกฝังราก”

5.2.1.4 死亡

漢語慣用語和泰語成語都反映漢泰民族的安葬儀式有一些不同點。中國人如果人死亡，他的親戚朋友就互相幫忙給死人造棺材，然後就舉行安葬儀式。(Prayong Anuntawong, 2539: 216)。泰國人，人死亡的時候他的親戚朋友就要請僧人來舉行安葬儀式，唸誦論經，還有沖洗死屍典禮，做一個漏斗裡面放花或香燭給死人拿去拜上帝(信仰)，然後就舉行火

葬或安葬。除了這些典禮，古代人還把死屍拋棄在城外給禿鷹吃。漢語慣用語和泰語成語反映漢泰民族的安葬儀式的如：

進棺材	泰語成語：	“คืนกลบหน้า”
見上帝		“ไปไหว้พระจุฬามณี”
(睡長覺)		“ไปค้าถ่าน”
(見閻王)		“นึ่งถามหา”

5.2.2 宗教信仰

每個民族都有自己的宗教信仰。不同的民族會有相同和相近的宗教信仰，也會有不同的宗教信仰。漢泰民族也有異同的宗教信仰。

5.2.2.1 宗教

漢泰民族的主要宗教是佛教。大部分的中國人信佛教大乘宗派，也信菩薩。除了佛教之外，有些中國人信道家，也有些中國人拜天神如土地神、城隍等。泰國人信佛教小乘宗派，不加重信菩薩。漢語慣用語和泰語成語反映漢泰民族的宗教的如：

菩薩心	泰語成語：	“ใจพระ”
抱佛腳		“(ออกเรือหาต่อ ตั้งหน้าหาฝัน)”
撞太歲		“สัพเพศัตตา”
(碰釘子)		“มาประจัญ”
見閻王		“(นึ่งถามหา)”

5.2.2.2 有關魂魄、靈魂、鬼的觀念

漢泰民族都有有關魂魄、靈魂、鬼的觀念。有些中國人相信每個人都有三個靈魂七個魂魄。如果人失去這些靈魂或魂魄，他就神經失常。也有些中國人相信每個人有兩個靈魂。一個靈魂在人降生世間時發生，如果人死亡，這個靈魂要跟着那個人的死屍在墳墓裡。另一個靈魂在那個人出生時發生，人死亡以後，這個靈魂就上天國仙境。

泰國人也有這種觀念。他們相信每個人有魂魄。如果這個魂魄在主人的身上，那個人就有安樂，如果那個人失去魂魄，他就要生病，沒有安樂或可能會死亡。

除了魂魄和靈魂之外，漢泰民族還相信世界上有鬼。那些鬼是從死人的靈魂來的 (Chutima Sirisamuttakarn, 2540: 70-75)。

漢語慣用語和泰語成語反映漢泰民族有關魂魄、靈魂、鬼的觀念的如：

說鬼話	泰語成語：“(ลั่นกะลาแวน)”
鬼吹燈	“(พูดส่งเดช)”
叫靈魂	“(ทำมิ่งสิ่งขวัญ)”
迷魂藥	“(เสน่ห์ยาแฝด)”
迷魂陣	“(เสน่ห์ยาแฝด)”

5.2.2.3 有關運氣或命運的觀念

有些漢語慣用語和泰語成語都反映出漢泰民族都有有關運氣或命運的觀念。

以前的中國人相信太歲。太歲，迷信傳說中值年的神，太歲有吉有凶，撞到吉的就吉利，撞到凶的就倒霉。泰國人民也有這種觀念，運氣好的人不管做甚麼就吉利，做的很成功。運氣不好的人不管做甚麼就倒霉，不會成功的。另外，漢泰民族還相信每個人要承擔自己造成的後果，種好得好，種壞得壞。漢語慣用語和泰語成語反映漢泰民族有關運氣或命運的觀念如：

走紅運	泰語成語：“ดวงขึ้น”
交紅運	“(บุญหล่นทับ)”
走好運	“(ราชรถมาเกย)”
走背運	“(เคราะห์หามยามร้าย)”
吃苦果	“(ัวใครเข้าคอกใคร)”

5.3 古典、傳說、文學、歷史事件人物

每個民族的古典、傳說、文學、歷史事件人物都對人民的思想有很大的影響。有些漢語慣用語和泰語成語反映民族的古典、傳說、文學、歷史事件人物。例如：

破天荒	泰語成語：“(มานชก)”
上西天	“ขึ้นสวรรค์”
(踢皮球)	“โยนกลอง”
(傷元氣)	“อกไหม้ไส้ขม”
(抓頭皮)	“งอมพระราม”

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

§ 6. 結 論

6.1 結 論

通過漢語動賓式三字慣用語的內容形式及泰譯研究可總結如下：

一、A. 漢語慣用語的起源

“慣用語”本身是一種定型的詞組。它的結構是詞組，意義卻是整體化了的。慣用語與比喻的關係極為密切，沒有比喻就構不成慣用語，這並沒有絲毫夸大。下面就緯線方面探索一些慣用語的起源。

- (1) 起源于日常用語的慣用語
- (2) 起源于典故、傳說的慣用語
- (3) 起源于方言的慣用語
- (4) 起源于書面語的慣用語

B. 慣用語的語言結構可以分為慣用語的字數和慣用語的語法結構。

(1) 慣用語的字數

慣用語在語言結構上，音節(字數)都很短，多數是三個音節的詞組。多于三音節的慣用語，數量相對少一些。

(2) 慣用語的語法結構

慣用語的語法結構以動賓關係為基本形式，同時也有主謂關係、主謂賓關係、狀謂賓關係、謂補賓關係、謂補關係、偏正關係等。

二、A. 漢語動賓式三字慣用語的內容

漢語動賓式三字慣用語的內容分類，可以分成五大類：

- (1) 批評揭露不良的社會現象
- (2) 說明個人和集體不良的狀況
- (3) 說明某種一般的行為
- (4) 說明某種成功或順利的社會行為
- (5) 說明某種好的品德行為

B. 漢語動賓式三字慣用語的形式特點

漢語動賓式三字慣用語的形式特點，可分為：

- (1) 漢語動賓式三字慣用語的結構特點，可分為四種：整體使用、中間可以插入其它成分、賓語可以提前、動詞/賓語可以替換。
- (2) 漢語動賓式三字慣用語的表現手法，可以分為三種：比喻、直接說明、借代。

三、漢語動賓式三字慣用語與泰語成語對比，按它的內容可以分成五大類：

- (1) 批評揭露不良的社會現象。
- (2) 說明個人和集體不良的狀況。
- (3) 說明某種一般的行爲。
- (4) 說明某種成功或順利的社會行爲。
- (5) 說明某種好的品德行爲。

四、當我們把漢語慣用語來跟泰語成語作比較，會發現漢語慣用語和泰語成語都反映出兩國異同的地理、地形氣象、社會生活、民族的風俗習慣、宗教信仰等方面。

6.2 題外話

本論文只研究漢語動賓式三字慣用語，對其他形式沒有進行研究，但是作者發現，不管是動賓式三字慣用語，還是非動賓式三字慣用語都很值得研究，還值得跟泰語成語作比較。例如：

四個音節的慣用語：例如

吃現成飯

泰語成語：“ซุมมือเปิบ”

打馬虎眼

“ชอไปที”

五個音節的慣用語：例如

賣空頭人情 泰語成語： “ต่อน้ำมะพลับหลังตะโก”
 老虎掛念珠 “เสือหน้าจำศีล”

主謂關係的如：

龍虎斗 泰語成語： “เสือพบสิงห์”

主謂賓關係的如：

狗吃屎 泰語成語： “จับกบ” 或 “ตะครบกบ”

豬無能 “เป็นหมู”

狀謂賓關係的如：

倒栽蔥 泰語成語： “เอาฝุ่น”

謂補賓關係的如：

絆住腳 泰語成語： “ปิดข้างปิดขวา”

謂補關係的如：

站起來 泰語成語： “ลุกขึ้นสู้”

偏正關係的如：

命根子 泰語成語： “ร่มโพธิ์ร่มไทร”

鈴鐺心 “น้ำกลิ้งบนใบบอน”

豬腦子 “กินแกลบกินรำ”

爲了更好地研究漢語慣用語，這些漢語慣用語及泰語成語很值得研

ประวัติผู้เขียน

นางสาว ชัชศรัณย์ เชิดชูตระกูลชัย เกิดวันที่ 21 พฤษภาคม พ.ศ. 2519 ที่ กรุงเทพมหานคร สำเร็จการศึกษาปริญญาอักษรศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาภาษาจีน ภาควิชาภาษาตะวันออก คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในปีการศึกษา 2540 และเข้าศึกษาต่อในหลักสูตรอักษรศาสตรมหาบัณฑิต ที่บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เมื่อปีการศึกษา 2541 ปัจจุบันเป็นอาจารย์ประจำภาควิชาภาษาจีน คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย